

Banca Națională a României

RAPORT ANUAL
2010

Notă

Raportul anual 2010 a fost aprobat de Consiliul de administrație al Băncii Naționale a României în data de 20 iunie 2011 și a fost înaintat Parlamentului României în conformitate cu prevederile Legii nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naționale a României.

Unele date statistice au caracter provizoriu, urmând a fi revizuite în publicațiile ulterioare ale Băncii Naționale a României.

Reproducerea publicației este interzisă, iar utilizarea datelor în diferite lucrări este permisă numai cu indicarea sursei.

*Banca Națională a României, Str. Lipscani nr. 25, cod 030031, București
tel.: 021/312.43.75; fax: 021/314.97.52
internet: <http://www.bnr.ro>*

ISSN 1453-3936 (versiune tipărită)
ISSN 1584-0913 (versiune online)

R O M Â N I A

– prezentare generală –

Localizare	• În sud-estul Europei Centrale, în interiorul și exteriorul arcului Munților Carpați, pe cursul inferior al Dunării (1 075 km), cu ieșire la Marea Neagră (245 km); • Totalul granițelor României însumează 3 150 km; • Vecini: Bulgaria, Republica Moldova, Serbia, Ucraina, Ungaria.
Suprafață	• 238 391 kmp (locul 12 în Europa); • Structură: 61,6 la sută teren agricol (39,5 la sută arabil), 28,3 la sută păduri, 10,1 la sută alte terenuri.
Populație	• 21,5 milioane locuitori la 1 ianuarie 2010 (locul 9 în Europa); • Densitate: 90 locuitori/kmp; • Urbanizare: 55,1 la sută; • Structura etnică: 89,5 la sută români, 6,6 la sută maghiari, 3,9 la sută alte naționalități.
Organizarea administrativă	• Administrativ, România este împărțită în 42 de județe (inclusiv municipiul București, cu regim de județ), are un număr de 320 orașe (din care 103 municipii) și 2 860 comune; • Capitala: municipiul București (1,9 milioane locuitori).
Forma de guvernământ	• Republică; • Puterea legislativă: parlament bicameral; • Puterea executivă: guvern, condus de un prim-ministru desemnat de președintele țării. Președintele țării este ales în baza rezultatelor alegerilor generale prin scrutin universal pentru un mandat de 5 ani.
Moneda națională	• Leul (RON), cu subdiviziunea sa, banul; • Convertibilitate deplină a monedei naționale; • Cursul monedei naționale este stabilit zilnic pe piața valutară interbancară; moneda de referință este euro.

LISTA ABREVIERILOR

ANEIR	Asociația Națională a Exportatorilor și Importatorilor din România
ANEAR	Asociația Națională a Evaluatorilor din România
AOAR	Asociația Oamenilor de Afaceri din România
ARB	Asociația Română a Băncilor
BCE	Banca Centrală Europeană
BEI	Banca Europeană de Investiții
BERD	Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare
BIRD	Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare
BRI	Banca Reglementelor Internaționale
BVB	Bursa de Valori București
CD	certificate de depozit
CE	Comisia Europeană
CEBS	Comitetul Supraveghetorilor Bancari Europeni
CEF	Comitetul Economic și Financiar al Comisiei Europene
CERS	Comitetul European pentru Risc Sistemic
CFI	Corporația Financiară Internațională
CNSF	Comitetul Național pentru Stabilitate Financiară
CNVM	Comisia Națională a Valorilor Mobiliare
CSA	Comisia de Supraveghere a Asigurărilor
CSSPP	Comisia de Supraveghere a Sistemului de Pensii Private
ECOFIN	Consiliul pentru afaceri economice și financiare
ERM II	Mecanismul Cursului de Schimb II
Eurostat	Oficiul de Statistică a Comunităților Europene
FGDB	Fondul de garantare a depozitelor în sistemul bancar
FMI	Fondul Monetar Internațional
FS	Fondul special pentru despăgubiri
FSAP	Programul de Evaluare a Sectorului Financiar
IAPC	indicele armonizat al prețurilor de consum
IBR	Institutul Bancar Român
IFI	instituții financiare internaționale
IFN	instituții financiare nebancare
IFRS	Standardele Internaționale de Raportare Financiară
IPC	indicele prețurilor de consum
MAE	Ministerul Afacerilor Externe
MFP	Ministerul Finanțelor Publice
MIGA	Agenția de Garantare Multilaterală a Investițiilor
OCDE	Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică
ON	<i>overnight</i>
PIB	produsul intern brut
PNR	Programul Național de Reforme
RMO	rezervele minime obligatorii
ROBID	rata dobânzii pe piața monetară pentru depozitele atrase de bănci
ROBOR	rata dobânzii pe piața monetară pentru depozitele plasate de bănci
SEBC	Sistemul European al Băncilor Centrale
SEC	Sistemul European de Conturi
SESF	Sistemul European de Supraveghere Financiară
UEM	Uniunea Economică și Monetară

Cuprins

Sinteza principalelor evoluții economice și financiare în anul 2010.....	11
1. Considerații generale	11
2. Acțiuni ale Băncii Naționale a României în vederea menținerii stabilității financiare	14
3. <i>Mix</i> -ul de politici macroeconomice	17
4. Funcționarea piețelor	20
5. Evoluții și politici în domeniul convergenței nominale	23
6. Evoluții și politici în domeniul convergenței reale	25
7. Integrarea europeană și relațiile cu organismele internaționale.....	28
8. Sistemul bancar.....	30
9. Rezultatele financiare ale BNR la 31 decembrie 2010	33
 Capitolul I. Politica monetară a Băncii Naționale a României.....	34
1. Provocări pentru politica monetară.....	35
2. Implementarea politicii monetare	38
3. Utilizarea instrumentelor politicii monetare	45
4. Orientările politicii monetare	48
 Capitolul II. Stabilitatea financiară	52
1. Principalele evaluări privind stabilitatea financiară.....	52
2. Instrumente de sprijin pentru supravegherea prudențială și stabilitatea financiară	59
3. Planificarea pentru situații neprevăzute și gestiunea crizelor financiare	64
 Capitolul III. Autorizarea și reglementarea instituțiilor financiare	67
1. Autorizarea și notificarea instituțiilor financiare	67
2. Cadrul legislativ și de reglementare a instituțiilor de credit	67
3. Reglementarea activității de creditare desfășurate de instituțiile financiare nebancare.....	71
4. Reglementarea activității de garantare a depozitelor în sistemul bancar	71
5. Reglementarea în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului, precum și al punerii în aplicare a sancțiunilor internaționale	72
6. Reglementarea activității instituțiilor emitente de monedă electronică	73
7. Reglementarea funcționării fondului special pentru despăgubiri administrat de Fondul de garantare a depozitelor în sistemul bancar	73
8. Cadrul legislativ și de reglementare contabilă pentru instituțiile de credit, instituțiile financiare nebancare și Fondul de garantare a depozitelor în sistemul bancar	74
9. Principalele obiective pentru anul 2011.....	76

Capitolul IV. Supravegherea prudențială a instituțiilor financiare.....	79
1. Structura sectorului bancar	79
2. Performanțe și perspective ale sectorului bancar	81
3. Măsurile de îmbunătățire a activității de supraveghere a instituțiilor de credit	87
4. Cooperarea internațională în domeniul supravegherii	92
5. Instituțiile financiare nebancare	94
6. Instituțiile de plată	99
7. Monitorizarea aplicării sancțiunilor internaționale, prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului.....	99
Capitolul V. Emisiunea de numerar.....	101
1. Evoluția numerarului în circulație aflat în afara sistemului bancar	101
2. Plățile și încasările în numerar ale BNR în relația cu instituțiile de credit/ Trezoreria Statului.....	105
3. Activitatea de procesare a numerarului.....	110
4. Emisiunile numismatice.....	111
5. Contrafacerile monedei naționale și ale monedei euro	113
Capitolul VI. Sisteme de plăți și decontări	115
1. Sistemul ReGIS	115
2. Sistemul SaFIR	118
3. Sistemul TARGET2.....	122
4. Cooperarea internațională.....	123
5. Reglementarea, autorizarea și monitorizarea sistemelor de plăți.....	123
6. Proiecte în derulare	126
Capitolul VII. Administrarea rezervelor internaționale	128
1. Evoluția rezervelor internaționale ale statului în anul 2010	128
2. Obiectivele strategice.....	128
3. Modul de realizare a obiectivelor strategice	131
Capitolul VIII. Balanța de plăți și poziția investițională internațională a României	133
1. Contul curent	133
2. Contul de capital și financiar	135
3. Poziția investițională internațională a României.....	136

Capitolul IX. Activitatea internațională	138
1. România – stat membru al Uniunii Europene.....	138
2. Relațiile financiare internaționale	149
Capitolul X. Pregătirea procesului de adoptare a euro.....	153
1. Progresele înregistrate de România în procesul de convergență.....	153
2. Experiența Estoniei	160
Capitolul XI. Comunicarea externă a Băncii Naționale a României	164
Capitolul XII. Activitatea de cercetare economică	169
1. Modelare macroeconomică.....	169
2. Studii și analize macroeconomice.....	170
3. Stabilitate financiară	172
4. Gestiunea crizelor financiare	175
5. Evenimente științifice organizate de BNR.....	176
6. Orientări și obiective ale activității de cercetare în anul 2011	178
Capitolul XIII. Alte activități ale Băncii Naționale a României	180
1. Managementul resurselor umane	180
2. Activitatea statistică.....	183
3. Tehnologia informației	184
4. Activitatea de audit intern.....	185
5. Activitatea juridică.....	186
6. Arhiva, Muzeul și Biblioteca BNR.....	189
Capitolul XIV. Situațiile financiare ale Băncii Naționale a României	
la 31 decembrie 2010.....	192
1. Considerații generale	192
2. Reflectarea în contabilitate a operațiunilor de politică monetară	193
3. Reflectarea în contabilitate a operațiunilor de administrare	
a activelor și pasivelor în valută	195
4. Efectele contabile ale evoluției cursului de schimb al monedei naționale.....	197
5. Concluzii.....	198
Situațiile financiare ale Băncii Naționale a României la 31 decembrie 2010.....	201
Bilanțul contabil	204
Contul de profit și pierdere.....	206
Note la situațiile financiare.....	207

Anexe

Organigrama Băncii Naționale a României la 31 decembrie 2010.....	242
Lista publicațiilor Băncii Naționale a României la 31 decembrie 2010	244
Principalele lucrări transmise Parlamentului României de către Banca Națională a României în anul 2010	244
Principalele reglementări emise de BNR în anul 2010	245

LISTA TABELELOR DIN TEXT

Principalii indicatori utilizați de CRB – instituții de credit	61
Principalii indicatori utilizați de CRB – instituții financiare nebankare	62
Componența sistemului bancar pe forme de proprietate.....	79
Cota de piață a instituțiilor de credit	80
Ponderea instituțiilor de credit în volumul agregat al capitalului	80
Participațiile străine la capitalul instituțiilor de credit din România la 31 decembrie 2010	81
Principalii indicatori de analiză a sistemului bancar.....	83
Valoarea activului net bilanțier și a fondurilor proprii la 31 decembrie 2010	86
Distribuția instituțiilor financiare nebankare pe tipuri de activități la 31 decembrie 2010	95
Principalii indicatori ai sectorului instituțiilor financiare nebankare la 31 decembrie 2010.....	96
Ponderile capitalului social în funcție de țara de origine la 31 decembrie 2010.....	97
Emisiuni monetare sau medalistice	112
Evoluția traficului de plăți în ReGIS	116
Structura plăților în sistemul ReGIS în anul 2010	117
Contul curent	133
Finanțarea deficitului de cont curent.....	136
Principalii indicatori de îndatorare externă.....	137
Criteriile de la Maastricht	154
Estonia – indicatori de convergență nominală	161
Acte normative asupra cărora BNR a formulat observații și propuneri în anul 2010.....	187
Structura bilanțieră la 31 decembrie 2010	194
Rezultatele tranzacțiilor efectuate în anul 2010.....	196
Diferențe din reevaluare la 31 decembrie 2010	197
Capitalul propriu	198
Rezultatul exercițiului financiar 2010.....	198
Rezultatul operațional al exercițiilor financiare 2009 și 2010	199

LISTA GRAFICELOR DIN TEXT

Rata inflației.....	34
Rata dobânzii de politică monetară și rata inflației.....	39
Contribuția principalelor componente ale cererii la dinamica PIB	40
Cursul de schimb al leului față de euro și dolarul SUA.....	42
Creditul acordat sectorului privat	44
Creditul acordat populației	44

Evoluția depozitelor populației	45
Ratele dobânzilor pe piața monetară interbancară	46
Evoluția numărului incidentelor de plată, a numărului de titulari de cont care au produs incidente de plată și a valorii sumei refuzate în perioada 1997-2010.....	63
Structura pe cupiuri a bancnotelor în circulație din punct de vedere cantitativ	102
Structura pe cupiuri a bancnotelor în circulație din punct de vedere valoric.....	102
Structura pe cupiuri a monedelor în circulație din punct de vedere cantitativ	103
Structura pe cupiuri a monedelor în circulație din punct de vedere valoric.....	104
Evoluția numerarului în afara sistemului bancar din punct de vedere valoric	104
Evoluția numerarului în afara sistemului bancar din punct de vedere cantitativ	105
Structura pe cupiuri a plăților în bancnote din punct de vedere cantitativ	106
Structura pe cupiuri a plăților în bancnote din punct de vedere valoric.....	106
Structura pe cupiuri a plăților în monede din punct de vedere cantitativ	107
Structura pe cupiuri a plăților în monede din punct de vedere valoric	107
Structura pe cupiuri a încasărilor în bancnote din punct de vedere cantitativ	108
Structura pe cupiuri a încasărilor în bancnote din punct de vedere valoric	108
Structura pe cupiuri a încasărilor în monede din punct de vedere cantitativ	109
Structura pe cupiuri a încasărilor în monede din punct de vedere valoric	109
Numărul de bancnote contrafăcute	113
Evoluția plăților de mare valoare și/sau urgente în anul 2010	116
Evoluția plăților de mare valoare și/sau urgente în anul 2010 comparativ cu anul 2009	117
Operațiuni cu titluri de stat denumite în lei decontate prin sistemul SaFIR în anul 2010.....	119
Operațiuni cu titluri de stat denumite în euro decontate prin sistemul SaFIR în anul 2010	119
Structura transferurilor în anul 2010	120
Valoarea garanțiilor aferente sistemelor de plăți cu decontare pe bază netă	120
Evoluția rezervelor internaționale în anul 2010.....	128
Structura rezervei valutare	131
Randament comparativ față de indicii Bank of America Merrill Lynch	132
Compoziția rezervei valutare a României.....	132
Rezultatele administrării rezervei internaționale	132
Rata inflației (IAPC)	155
Deficitul bugetului consolidat.....	155
Cursul de schimb RON/EUR	155
Ratele dobânzilor pe termen lung	155
Evoluția PIB pe locuitor	157
Ponderea sectoarelor economice în PIB	157
Gradul de deschidere a economiei	157
Ponderea comerțului cu UE în totalul comerțului exterior	157
Evoluția cheltuielilor BNR cu operațiuni bancare	192
Evoluția activelor externe ale BNR	196

Sinteza principalelor evoluții economice și financiare în anul 2010

1. Considerații generale

În anul 2010, economia românească a resimțit în continuare efectele crizei financiare și economice mondiale. La nivel global, dinamica PIB a revenit în teritoriu pozitiv (+5,0 la sută), însă procesul a avut magnitudini diferite în economiile dezvoltate (+3,0 la sută) comparativ cu cele emergente (+7,3 la sută). Dacă în Statele Unite ale Americii ieșirea din recesiune s-a realizat, în special, prin politici monetare și fiscale laxe, în Uniunea Europeană tabloul a fost mult mai complex. Astfel, piețele financiare internaționale au penalizat sever o serie de state de la periferia zonei euro, impunând adoptarea unor măsuri drastice de restructurare, inclusiv prin politici de consolidare fiscală substanțială implementate prociclic. La nivelul zonei euro, acțiunile au constat în adoptarea unor măsuri ferme pentru salvagardarea monedei comune, precum instituirea Facilității Europene pentru Stabilitate Financiară sau proiectarea Mecanismului European de Stabilitate. În același timp, concluziile desprinse în urma crizei sistemului financiar-bancar din țările dezvoltate au impus o regândire a modului de funcționare și de supraveghere ale acestuia, inclusiv prin aplicarea unor cerințe mai stricte în privința capitalizării, lichidității și a gestionării riscurilor la nivelul instituțiilor de credit, cum ar fi cele stipulate în Acordul Basel III.

În România, dezechilibrele macroeconomice acumulate înaintea declanșării crizei au făcut inevitabile o serie de corecții în sectorul bugetar. Acestea s-au suprapus continuării corecțiilor din sectorul privat (inclusiv din sistemul bancar), care înregistraseră pași semnificativi încă din 2009. În aceste condiții, declinul economic a continuat și în anul 2010, contracția PIB real (cu 1,3 la sută) fiind totuși sensibil inferioară celei consemnate în 2009. Efortul semnificativ de ajustare s-a concretizat în diminuarea deficitului bugetar și în menținerea deficitului de cont curent la un nivel moderat, punând bazele unei reluări sustenabile a creșterii economice începând cu anul 2011.

Un rol important în corectarea dezechilibrelor macroeconomice, mai ales a celor din sectorul bugetar, a revenit acordului de împrumut semnat în aprilie 2009 de autoritățile române cu Uniunea Europeană, Fondul Monetar Internațional și alte instituții financiare internaționale și finalizat cu succes în primăvara anului 2011. Acest acord a permis României accesul la surse de finanțare în condiții favorabile, reprezentând în același timp un catalizator pentru reformarea sectorului public și asigurarea sustenabilității pe termen mediu și lung a finanțelor publice; în absența acestui acord – sau în cazul abandonării pe parcurs – ajustările macroeconomice ar fi fost mai brutale, iar costul economic și social, mai ridicat.

În anul 2010, acțiunile întreprinse de Banca Națională a României s-au concretizat în rezultate pozitive din perspectiva îndeplinirii principalelor sale atribuții statutare: asigurarea unei lichidități adecvate pe piața monetară, consolidarea nivelului

rezervelor internaționale (cu influență favorabilă asupra percepției de risc a investitorilor și asupra volatilității cursului de schimb), precum și întărirea stabilității financiare prin continuarea eforturilor demarate în această direcție în anul 2009. Totodată, banca centrală a acționat în sensul asigurării unor condiții monetare în sens larg adecvate din punct de vedere al minimizării efectelor de runda a doua ale majorării la 1 iulie 2010 a cotei standard a TVA (prin ancorarea anticipațiilor inflaționiste) și al atingerii țintei de inflație pe termen mediu.

Pe parcursul primului semestru al anului 2010 (cu excepția lunii ianuarie), rata anuală a inflației a evoluat în interiorul intervalului țintit de Banca Națională a României (de 3,5 la sută ± 1 punct procentual), în pofida majorării accizelor, a operării unor corecții la nivelul prețurilor administrate și a presiunilor exercitate de tendința ascendentă a cotațiilor petrolului pe piețele internaționale.

În semestrul II însă, indicatorul s-a plasat constant peste limita superioară a intervalului-țintă (situându-se la 7,96 la sută în decembrie 2010). Întreruperea procesului dezinflaționist a fost determinată, în principal, de modificările operate la nivelul impozitelor indirecte (accize, TVA), precum și – către sfârșitul anului 2010 – de șocurile adverse de ofertă manifestate pe piețele agroalimentare interne și internaționale. Influențe suplimentare în același sens au exercitat transmiterea mișcărilor cotațiilor petrolului pe plan mondial în prețurile interne ale carburanților și corecțiile aplicate unor prețuri administrate (energie electrică și termică, transport, servicii de apă, canal, salubritate). Efectul cumulat al acestor factori determinanți s-a reflectat în:

- (i) plasarea variației anuale a prețurilor mărfurilor alimentare pe o traiectorie constant ascendentă începând cu jumătatea anului, după câteva luni caracterizate de valori ușor negative (6,5 la sută în decembrie 2010 față de 0,4 la sută la finele anului anterior); evoluția s-a datorat în bună măsură saltului înregistrat de componenta volatilă¹ (+18 puncte procentuale), dar a fost vizibilă și în cazul produselor alimentare prelucrate incluse în inflația de bază;
- (ii) creșterea prețurilor produselor din tutun cu 26,3 la sută în perioada analizată; peste jumătate din această creștere s-a produs în luna ianuarie, ca urmare a modificării nivelului accizei, un alt puseu intervenind în luna iulie, când impactul nefavorabil exercitat de majorarea cotei standard a TVA a fost amplificat de modul de calcul al accizelor specific acestor produse;
- (iii) menținerea unui ritm alert de creștere a prețurilor combustibililor pe tot parcursul anului (15,4 la sută în decembrie 2010, superior cu 2,2 puncte procentuale celui consemnat la finele anului 2009), în condițiile în care factorilor de presiune menționați anterior (majorarea accizelor, a cotei standard a TVA și a prețurilor internaționale ale țițeiului) li s-a adăugat deprecierea monedei naționale față de dolarul SUA (cu 10,7 la sută în luna decembrie 2010 față de decembrie 2009, în termeni nominali);

¹ Legume, fructe, ouă.

- (iv) accelerarea dinamicii anuale a prețurilor administrate cu 5,2 puncte procentuale, până la 8,8 la sută, o particularitate a acestei grupe fiind transmiterea integrală a impactului creșterii cotei standard a TVA în cazul produselor cu ponderi semnificative în coșul de consum (energie, gaze naturale, servicii comunale).

În schimb, în cazul bunurilor și serviciilor cu prețuri libere, preluarea de către acestea a creșterii cotei TVA s-a făcut pe parcursul trimestrului III și a fost, în general, incompletă, din dorința de a preveni erodarea cotelor de piață. O evaluare precisă a procesului a devenit însă dificilă, pe măsură ce înscrierea prețurilor externe ale materiilor prime pe o traiectorie puternic ascendentă a început să acționeze în același sens.

Principala contrapondere a acestor influențe nefavorabile a constituit-o persistența deficitului de cerere agregată, reflectată în dinamica relativ moderată a inflației de bază măsurate prin rata anuală a CORE2 ajustat (care a consemnat un avans de circa 2 puncte procentuale pe parcursul anului 2010, în mare parte ca urmare a majorării cotei TVA). Contribuții suplimentare la atenuarea presiunilor inflaționiste au avut evoluția relativ stabilă a cursului de schimb al monedei naționale față de euro și menținerea costurilor unitare cu forța de muncă din industrie la niveluri inferioare celor înregistrate în anul 2009.

Un aspect încurajator observat în anul 2010 a fost modificarea surselor de creștere economică, dinspre orientarea excesivă spre consum (predominantă în anii premergători crizei) către o contribuție mai accentuată a exporturilor. Astfel, volumul exporturilor de bunuri și servicii a crescut constant pe parcursul anului 2010, nivelul atins în trimestrul IV depășind cu 11 la sută vârful înregistrat în perioada anterioară crizei (trimestrul IV 2007), chiar dacă – în același interval – PIB real s-a restrâns cu 9,2 la sută². Ca urmare a performanței exporturilor, industria a reprezentat primul sector al economiei care a ieșit din recesiune, indicii producției industriale pentru anul 2010 situându-se la 105,5 la sută.

Ca rezultat al măsurilor de restructurare întreprinse, ponderea în PIB a deficitului bugetului general consolidat s-a redus de la 7,3 la sută în 2009 la 6,5 la sută (conform metodologiei FMI), iar în cazul deficitului de cont curent (4,1 la sută din PIB) s-a consolidat rezultatul favorabil obținut în anul precedent, pe fondul unei volatilități reduse a cursului de schimb. Aceste evoluții au fost receptate în mod pozitiv de piețele internaționale de capital, astfel încât cotațiile externe, atât pentru marjele obligațiunilor românești față de eurobonduri, cât și pentru *spread*-urile CDS, au tins să se restrângă, situându-se pe tot parcursul anului la niveluri rezonabile (comparabile cu ale Ungariei și chiar inferioare acestora începând cu luna noiembrie 2010).

² Calcule realizate pe baza seriilor de date în prețuri constante ajustate sezonier.

2. Acțiuni ale Băncii Naționale a României în vederea menținerii stabilității financiare

În contextul persistenței unor incertitudini pe plan mondial cu privire la evoluția sistemului financiar, provocările la adresa stabilității sectorului bancar din România, identificate anterior din perspectiva calității portofoliului de credite și a gradului înalt de îndatorare în valută, s-au manifestat și pe parcursul anului 2010. În consecință, la nivelul sistemului bancar au continuat să fie aplicate măsuri vizând asigurarea prudenței provizionării (gradul de acoperire a creditelor neperformante depășind 95 la sută) și limitarea hazardului moral în procesul de restructurare a creditelor.

Totodată, s-a manifestat o preocupare constantă pentru creșterea gradului de capitalizare a sistemului bancar – în particular în cazul instituțiilor de credit cu expunere ridicată pe credite în valută – și pentru îmbunătățirea adecvării capitalului. Eforturile depuse în acest sens s-au concretizat în aporturi consistente de capital puse la dispoziție de acționarii băncilor, la solicitarea Băncii Naționale a României, precum și în menținerea ratei solvabilității la un nivel ridicat (15 la sută). Aceste rezultate, la care se adaugă plasarea lichidității sistemului pe un palier corespunzător cerințelor prudențiale, evidențiază menținerea solidității sistemului bancar, pentru susținerea căruia nici în anul 2010 nu a fost necesar un sprijin financiar din partea statului.

Una dintre măsurile cele mai importante din perspectiva menținerii stabilității sectorului bancar a constituit-o prelungirea în cursul anului 2010 a Acordului de la Viena, încheiat între BNR și băncile-mamă ale principalelor nouă instituții de credit cu acționariat străin prezente în România, acord sprijinit de FMI. Chiar dacă cerința menținerii expunerii respectivelor bănci a fost relaxată în cursul anului la 95 la sută din nivelul aferent lunii martie 2009, în practică, societățile bancare implicate au preferat să mențină o expunere agregată superioară (peste 97 la sută din nivelul de referință), demonstrând prin aceasta încrederea în potențialul pe termen mediu și lung al economiei românești.

În domeniul reglementării, banca centrală a fost implicată în elaborarea proiectului Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 131/2010, referitoare la Fondul de garantare a depozitelor în sistemul bancar (FGDB), ale cărei principale prevederi au vizat: creșterea plafonului de garantare la nivelul de 100 000 euro pe deponent și pe instituție de credit, în corelație cu dispozițiile Directivei 2009/14/CE de modificare a Directivei nr. 94/19/CE privind schemele de garantare a depozitelor; întărirea politicii de finanțare a FGDB, inclusiv prin eliminarea liniilor de credit *stand-by* din categoria resurselor financiare ale schemei de garantare (resurse de tip *ex post*), pe fondul creșterii contribuțiilor anuale (resurse de tip *ex ante*); înăsprirea criteriilor de numire a membrilor Consiliului de administrație al FGDB.

Totodată, Banca Națională a României a contribuit la elaborarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 26/2010 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 99/2006 privind instituțiile de credit și adecvarea capitalului și a altor acte normative. Noul act normativ asigură sporirea puterilor acordate administratorului special în soluționarea situației băncilor cu probleme,

acesta putând implementa cu promptitudine măsuri de restructurare autorizate de Banca Națională a României, precum vânzarea de active, transferul de depozite sau vânzarea de active cu asumare de pasive. Noile prevederi legale precizează, de asemenea, că persoanele în cazul cărora instanța constată că au fost prejudiciate prin măsurile dispuse și implementate în cursul administrării speciale au dreptul de a primi despăgubiri care se suportă dintr-un fond special constituit în acest sens și administrat de FGDB; acest fond va deveni operațional în trimestrul III 2011.

Îmbunătățirea cadrului de reglementare potrivit Basel II a avut în vedere modificarea, pe parcursul anului 2010, a douăsprezece regulamente emise în comun de Banca Națională a României și de Comisia Națională a Valorilor Mobiliare, cu referire la calitatea capitalului instituțiilor de credit, administrarea expunerilor mari, administrarea riscului aferent produselor securitizate etc. Alte activități de reglementare relevante au avut în vedere completarea prevederilor referitoare la administrarea riscului de lichiditate, respectiv la politicile de remunerare, transpunând în legislația internă prevederile Directivelor Europene 2009/111/CE și 2010/76/UE. Totodată, cadrul de reglementare conceput de banca centrală a continuat să promoveze prudența în domeniul provizionării creditelor, monitorizarea creditelor restructurate fiind realizată prin intermediul unor raportări specifice solicitate instituțiilor de credit.

Un context generator de dezbateri intense a fost creat prin adoptarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 50/2010 privind contractele de credit pentru consumatori, destinată transpunerii în legislația internă a Directivei Europene 2008/48/CE, în vederea asigurării unei transparențe sporite a instituțiilor de credit în ceea ce privește baza de calcul a dobânzii percepute clienților. În forma adoptată inițial însă, ordonanța includea prevederi care excedau cadrul european, impunând băncilor recalcularea *ex post* a dobânzilor pentru toate creditele în derulare, nu numai pentru cele noi, așa cum solicita legislația europeană. Punctul de vedere al Băncii Naționale a României a coincis cu cel susținut de Asociația Română a Băncilor (ARB) și de FMI, considerând că această prevedere penaliza excesiv băncile – mai ales în condițiile în care multe dintre acestea primiseră sprijin din partea băncilor-mamă, astfel încât nu a fost nevoie ca statul român să mobilizeze resurse pentru susținerea instituțiilor de credit. În cele din urmă, ordonanța a fost amendată în sensul limitării prevederilor la creditele nou acordate, potențialul distorsionant al versiunii inițiale fiind astfel înlăturat.

BNR a adoptat încă de timpuriu (începând cu anul 2001) măsuri pentru frânarea ritmului alert de creștere a creditului în valută, folosind un spectru larg de instrumente: prudențiale, de politică monetară și administrative. Similar experienței altor țări, eficiența acestor măsuri s-a dovedit limitată în timp, mai ales în contextul liberalizării contului de capital. În aceste condiții, era necesară o abordare unitară la nivel european, care să implice deopotrivă țările de origine și cele gazdă ale instituțiilor de credit, înființarea Comitetului European pentru Risc Sistemic (CERS) reprezentând un pas important în direcția prevenirii reluării creșterii preponderente a creditului în valută acordat sectorului privat, în special în cazul debitorilor neprotejați la riscul valutar.

Totodată, Banca Națională a României a continuat în anul 2010 gestionarea într-o manieră proactivă a riscurilor provenind din creditarea ipotecară. Un prim set de măsuri a avut în vedere crearea unui spațiu mai amplu pentru gestionarea efectelor unei eventuale diminuări a valorii colateralului imobiliar (*loan to value*), în cazul creditelor nou acordate. Un alt set de măsuri a constat în identificarea unor soluții pentru ca procesul de reevaluare a garanțiilor imobiliare să se deruleze în mod corespunzător. În acest scop, BNR, ARB și Asociația Națională a Evaluatorilor din România (ANEVAR) au demarat pe parcursul anului 2010 demersurile pentru perfectarea cadrului de evaluare a garanțiilor în sectorul bancar.

Un rol important în ceea ce privește definirea optimă a structurii procesului de gestionare a riscurilor sistemice la nivelul sectorului financiar revine Comitetului Național pentru Stabilitate Financiară (CNSF), care reunește în componența sa reprezentanți ai Băncii Naționale a României, Ministerului Finanțelor Publice, Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare, Comisiei de Supraveghere a Asigurărilor și Comisiei de Supraveghere a Sistemului de Pensii Private. Banca centrală a continuat în 2010 organizarea ședințelor CNSF, asigurând, totodată, secretariatul tehnic permanent al acestui organism. Întâlnirile CNSF au oferit o platformă de analiză și dezbateră a evoluțiilor recente ale diferitelor componente ale sectorului financiar din România. De asemenea, au fost analizate documentele Comisiei Europene privind propunerea unui cadru al Uniunii Europene pentru gestionarea crizelor transfrontaliere în sectorul bancar și au fost examinate aspecte referitoare la fondurile destinate soluționării situației băncilor cu probleme și la taxa pe tranzacțiile bancare, precum și propunerile legislative ale Comisiei Europene în domeniul garantării depozitelor bancare.

Pe termen mediu, principalele riscuri la adresa stabilității financiare decurg din contaminarea din partea mediului financiar extern. Pe termen scurt, principala vulnerabilitate rămâne evoluția nefavorabilă a creditelor neperformante, deși pe parcursul anului 2010 s-a observat o atenuare a ritmului de creștere a ponderii acestora în total portofoliu, nivelul maxim urmând a fi atins în cursul anului 2011. Se estimează că rata creditelor neperformante va atinge nivelul maxim în cursul anului 2011, în timp ce stocul acestora se va diminua doar odată cu reluarea creditării sustenabile a sectorului privat. Pe plan intern, o provocare importantă decurge din necesitatea modificării modelului de *business* al sectorului bancar. Coordonatele acestei modificări, destinate prevenirii evoluțiilor nesustenabile ale fluxurilor de credit, sunt definite de tranziția către o structură diferită a surselor creșterii economice, de schimbările intervenite în cadrul de reglementare și supraveghere financiară la nivelul UE, precum și de îmbunătățirea culturii financiare a populației.

3. Mix-ul de politici macroeconomice

Anul 2010 a reprezentat pentru economia României al doilea an consecutiv de contracție economică, în timp ce majoritatea statelor europene au revenit la ritmuri pozitive de creștere a PIB. Acest decalaj poate fi explicat prin amplitudinea mai mare a dezechilibrelor acumulate în România înainte de criză, prin transmiterea cu o anumită întârziere a efectului revigorării activității economice din zona euro asupra economiei românești, precum și prin amânarea până în al doilea semestru al anului 2010 a măsurilor decisive de consolidare fiscală și ajustare în sectorul bugetar, fapt de natură a întârzia revigorarea cererii interne. În cazul specific al României, relaxarea fiscală nu a constituit o alternativă viabilă, întrucât deficitul bugetar continua să se situeze la un nivel ridicat, ca urmare a conduitei prociclice din anii de expansiune economică. Totodată, având în vedere statutul României de economie deschisă și de dimensiuni relativ reduse, precum și faptul că piețele financiare ar fi perceput în mod negativ adoptarea unei conduite fiscale insuficient de ferme, efectul stimulativ scontat ar fi fost incert și, în plus, persistența dezechilibrelor fiscale ar fi grevat dezvoltarea economică și în anii următori.

Urmărirea obiectivului general al politicii monetare în anul 2010, de consolidare a procesului dezinflaționist, a fost corelată cu necesitatea continuării corectării ordonate a dezechilibrelor macroeconomice acumulate anterior declanșării crizei financiare și economice, dar și cu imperativul menținerii stabilității financiare. În acest context, provocarea majoră pentru politica monetară a constat în ancorarea solidă a anticipațiilor inflaționiste și consolidarea dezinflației în concordanță cu obiectivele stabilite pe termen mediu, simultan cu crearea condițiilor favorabile reluării sustenabile a activității de creditare a sectorului privat și, implicit, redresării durabile a activității economice. Pentru orizontul temporal de doi ani vizat de politica monetară, BNR stabilise împreună cu guvernul țintele anuale de inflație la nivelul de 3,5 la sută ± 1 punct procentual pentru anul 2010, respectiv 3,0 la sută ± 1 punct procentual pentru anul 2011. Aceste valori vizau atingerea, în conformitate cu calendarul prevăzut pentru adoptarea euro, a unui nivel al ratei inflației compatibil cu criteriul de stabilitate a prețurilor stipulat în Tratatul de la Maastricht.

Conduita politicii monetare a fost complicată de materializarea, începând cu a doua jumătate a anului 2010, a riscurilor de natura ofertei legate de creșterea semnificativă a prețurilor produselor alimentare și ale combustibililor pe piețele internaționale, care au determinat puseuri inflaționiste în majoritatea economiilor emergente. În același timp, îmbunătățirea percepției investitorilor financiari nerezidenți față de economia românească, la care se adaugă persistența randamentelor scăzute în principalele țări dezvoltate, a condus la creșterea intrărilor de capital volatil, generând o constrângere suplimentară asupra dozajului în utilizarea instrumentelor de politică monetară. În aceste condiții, banca centrală a monitorizat cu vigilență evoluțiile interne și ale mediului economic internațional, astfel încât, prin utilizarea corespunzătoare a instrumentelor de care dispune, să asigure realizarea și menținerea stabilității prețurilor pe termen mediu și a stabilității financiare.

Cele două semestre ale anului 2010 s-au caracterizat prin maniere distincte de reacție a băncii centrale, în condițiile în care mediul de implementare a politicii monetare s-a modificat radical la jumătatea anului. În semestrul I rata anuală a inflației s-a menținut în intervalul țintit, scăzând de la 4,74 la sută în decembrie 2009 la 4,38 la sută în iunie 2010. Presiunile inflaționiste generate în trimestrul I de majorarea accizelor la tutun și în trimestrul II de accelerarea dinamicii prețurilor administrate au avut o magnitudine moderată și au fost parțial contracarate de o evoluție favorabilă a prețurilor alimentare. Declinul anual al PIB real a cunoscut, de asemenea, o tendință de reducere pe parcursul primului semestru, de la 6,5 la sută în trimestrul IV 2009 la 2,6 la sută în trimestrul I 2010 și la 0,5 la sută în trimestrul II³. În aceste condiții, banca centrală a operat trei reduceri succesive ale ratei dobânzii de politică monetară, de la 7,5 la sută la 6,25 la sută. Ratele rezervelor minime obligatorii (RMO), atât pentru pasivele în lei, cât și pentru cele în valută, au rămas nemodificate în perioada respectivă. În primul trimestru al anului, gestionarea condițiilor lichidității din sistemul bancar s-a realizat prin utilizarea de către banca centrală a instrumentelor specifice destinate furnizării de lichiditate, iar gama activelor eligibile drept colateral a fost extinsă prin includerea titlurilor de stat denumite în valută emise de MFP pe piața internă. Ulterior, creșterea volumului de lichiditate din piață a readus BNR în poziția de debitor net față de sistemul bancar, cu costurile aferente.

În semestrul II 2010, după adoptarea măsurilor de ajustare fiscală, misiunea politicii monetare a devenit mai complicată. Pe de o parte, majorarea cotei standard a TVA a determinat plasarea ratei anuale a inflației în afara intervalului-țintă, revenirea în interiorul acestuia nemaifiind posibilă până la disiparea efectului de bază asociat acestei măsuri, începând cu luna iulie 2011. Pe de altă parte, dinamica anuală a PIB a continuat să evolueze în teritoriu negativ, accentuându-și chiar declinul în trimestrul III, până la 2,5 la sută. În acest context, BNR a decis menținerea ratei dobânzii de politică monetară la nivelul de 6,25 la sută pentru tot restul anului, conduita prudentă fiind justificată de necesitatea preîntâmpinării eventualelor deteriorări ale așteptărilor inflaționiste, legate de posibile efecte de runda a doua ale majorării cotei TVA. Întrucât creșterea TVA a reprezentat un șoc exogen temporar în principal asupra ofertei, șoc care urma să se disipeze după un an, teoria și practica economică nu recomandă o creștere a ratei dobânzii de politică monetară în astfel de situații. De asemenea, nivelul ratelor RMO a fost menținut nemodificat pe parcursul semestrului II, banca centrală rămânând în poziția de debitor net față de sistemul bancar.

Politica fiscal-bugetară pentru anul 2010 a fost construită pe ipoteza unei creșteri economice de 1,3 la sută. În primele luni ale anului, în condițiile unei performanțe sub așteptări a veniturilor fiscale, datorată în parte înrăutățirii condițiilor economice față de prognoza inițială, a devenit evident faptul că, fără măsuri corective suplimentare, deficitul bugetar ar fi atins – conform estimărilor FMI – 9,1 la sută din PIB la sfârșitul anului (față de 7,3 la sută din PIB în 2009), nivel imposibil de finanțat, atât intern, cât și extern. De asemenea, percepția piețelor față

³ Datele statistice menționate sunt cele disponibile la momentul deciziei de politică monetară. Unele dintre acestea au fost revizuite ulterior de INS.

de România s-ar fi deteriorat, iar țara nu și-ar fi putut îndeplini angajamentele asumate în context european.

Pachetul de măsuri fiscal-bugetare implementat în iulie 2010 – diminuarea cu 25 la sută a salariilor din sectorul public și majorarea cotei standard a TVA de la 19 la 24 la sută – a generat ajustarea vizată, veniturile fiscale obținute depășind estimările inițiale. În aceste condiții, deficitul bugetar înregistrat la finele anului a fost de 6,5 la sută din PIB (conform metodologiei FMI), cu 0,3 puncte procentuale mai mic decât nivelul agreat cu instituțiile financiare internaționale. Conform metodologiei pe bază de angajamente (SEC95), deficitul realizat s-a situat la 6,4 la sută din PIB, însă acest nivel ar putea fi revizuit în sens ascendent în condițiile extinderii probabile a sferei de cuprindere a sectorului public.

Începută cu întârziere, parțial ca urmare a caracterului electoral al anului 2009, restructurarea întreprinsă în sectorul bugetar a presupus un pachet de măsuri dure, intrate în vigoare în luna iulie 2010. Acesta a vizat inițial reducerea salariilor bugetare cu 25 la sută și a pensiilor cu 15 la sută, în cadrul unor reforme ample ale sistemului de salarizare și respectiv ale celui de pensii. Întrucât Curtea Constituțională a respins propunerea de diminuare cu 15 la sută a pensiilor, guvernul a fost nevoit să majoreze cota standard a taxei pe valoarea adăugată de la 19 la 24 la sută, ceea ce, la rândul său, a condus la creșterea imediată a ratei inflației cu circa 2,3 puncte procentuale. În aceste condiții, cheltuielile bugetare cu plata pensiilor au continuat să crească (până la 12 la sută din PIB în anul 2010), amplificând astfel urgența reformării întregului sistem; în acest sens, noua lege a pensiilor a reprezentat un pas important în asigurarea sustenabilității pe termen lung a sistemului public de pensii.

Ajustările în materie de politică a veniturilor au fost semnificative. În plus față de diminuarea cu 25 la sută a salariilor personalului bugetar, ajustarea s-a realizat și prin reducerea numărului de salariați (care crescuse de la 1,23 milioane în 2005 la 1,4 milioane în 2008) până la 1,27 milioane la sfârșitul anului 2010, ca urmare a disponibilizărilor, dar și a înghețării posturilor vacante (în vigoare din mai 2009) și a aplicării regulii de ocupare a unui singur post la fiecare șapte posturi eliberate. Ca urmare, cheltuielile salariale (în creștere de la 8,1 la sută din PIB în 2004 la 10,3 la sută din PIB în 2008) au scăzut în 2010 la 9,6 la sută din PIB.

Ponderea în PIB a cheltuielilor cu asistența socială, în care sunt incluse și pensiile, a crescut neîntrerupt de la 9,1 la sută în 2004, la 10,5 la sută în 2008, respectiv la 13,4 la sută în 2010. Noua Lege a pensiilor, votată de Parlament în septembrie, reprezintă o primă încercare de reechilibrare pe termen lung a sistemului, prevăzând, printre altele, creșterea vârstei de pensionare pentru femei de la 60 la 63 de ani, precum și indexarea pensiilor după o formulă care asigură tranziția graduală spre un mod de calcul bazat exclusiv, începând cu anul 2030, pe rata inflației. Un rol important în semnalarea dezechilibrelor revine Consiliului Fiscal, organism independent creat în 2010, care are drept obiectiv sprijinirea activității guvernului și a Parlamentului în cadrul procesului de elaborare și derulare a politicilor fiscal-bugetare, precum și promovarea transparenței și a sustenabilității finanțelor publice.

Unul dintre avantajele statutului de membru al Uniunii Europene, insuficient exploatat de România, îl reprezintă accesul la fonduri comunitare nerambursabile. Conform datelor Autorității de Coordonare a Instrumentelor Structurale (prelucrate de Consiliul Fiscal), până în decembrie 2010 au fost efectuate plăți reprezentând circa 8,6 la sută din totalul fondurilor structurale alocate României pentru perioada 2007-2013. Deosebit de preocupantă este situația din domeniul infrastructurii de transporturi, cu o rată de absorbție de numai 1 la sută. Dincolo de motivații aflate în afara sferei de control a autorităților române (perioade lungi de pregătire a proiectelor și de obținere a tuturor avizelor), la această situație au contribuit și o serie de factori interni, precum înlocuirea frecventă a personalului de management și de execuție; favorizarea recurgerii la procese juridice în detrimentul identificării unor soluții amiabile; o legislație deficitară în ceea ce privește parteneriatul public-privat etc.

Politicile economice comune au furnizat repere suplimentare pentru formularea măsurilor de ajustare economică la nivel național. Astfel, conform Pactului de stabilitate și creștere, precum și ca urmare a obligațiilor asumate prin acordurile încheiate cu Comisia Europeană și FMI, România s-a angajat ca până în anul 2012 să reducă deficitul bugetar la nivelul de 3 la sută din PIB; în cadrul Semestrului european (care a debutat în ianuarie 2011), România își corelează mai strâns prevederile din Programul de Convergență cu cele din Programul Național de Reformă, iar participarea la Pactul Euro Plus va crea condiții sporite pentru promovarea competitivității, îmbunătățirea gradului de ocupare a forței de muncă, dar și pentru consolidarea sustenabilității finanțelor publice și a stabilității financiare. Dincolo de ancorele oferite deciziilor economice interne, participarea României la politicile economice ale Uniunii Europene are și rolul de a transmite un semnal de încredere piețelor financiare internaționale.

4. Funcționarea piețelor

Convergența cu țările membre ale zonei euro presupune, printre altele, dezvoltarea în continuare a piețelor, cu accent pe cele patru libertăți de mișcare: a mărfurilor, a serviciilor, a capitalurilor și a forței de muncă.

Balanța comercială

Una dintre cele mai importante realizări ale anilor 2009-2010 o constituie modificarea tiparului de creștere economică, dinspre unul bazat în mod excesiv pe consum spre unul mai echilibrat, în care exporturilor le revine un rol mai important. Politicile publice au contribuit substanțial la declanșarea acestei modificări: pe de o parte, volatilitatea relativ redusă a cursului de schimb a diminuat riscul valutar la nivelul contractelor de export; pe de altă parte, politica salarială restrictivă din sectorul public a servit drept complement pentru evoluția echilibrată a cererilor salariale din sectorul privat al economiei, cu impact favorabil asupra competitivității externe. Astfel, productivitatea muncii în industrie s-a majorat în anul 2010 cu 17 la sută⁴, cu mult peste creșterea salariului brut real⁵ (3,3 la sută), ceea ce a condus la o corecție considerabilă a costurilor unitare cu forța de muncă

⁴ Date INS (calcul pe baza volumului producției industriale și a numărului de salariați).

⁵ Deflatat cu indicii de prețuri ale producției industriale.

exprimate în euro comparativ cu nivelurile atinse înainte de manifestarea crizei (aproximativ -15 la sută).

În consecință, în anul 2010, exportul de bunuri a însumat 37,3 miliarde euro, în creștere cu 28,2 la sută față de anul precedent, pe fondul restabilirii cererii externe, al continuării evoluțiilor favorabile în planul competitivității și al unei valorificări mai bune a potențialului unor piețe de export aflate în creștere rapidă. Exportul industriei prelucrătoare a însumat 34,1 miliarde euro (respectiv 91,4 la sută din exportul total), cele mai importante ponderi revenind unor produse cu nivel tehnologic mediu și ridicat, aparținând grupelor „Mașini, dispozitive mecanice, aparate și echipamente electrice”, respectiv „Mijloace și materiale de transport”.

Importul de bunuri a totalizat 43,2 miliarde euro, în creștere cu 20,1 la sută față de anul 2009. În structură, s-a majorat ponderea bunurilor intermediare și a materiilor prime (în bună măsură datorită efectului de antrenare exercitat de exporturi), concomitent cu scăderea ponderii bunurilor de consum și a bunurilor de capital (în corelație cu continuarea contracției absorbției interne).

Decalajul favorabil dintre dinamica exporturilor și cea a importurilor de bunuri a condus la restrângerea deficitului balanței comerciale cu circa 1 miliard euro, până la 5,9 miliarde euro în perioada de referință, și la reducerea ponderii acestuia în PIB cu un punct procentual, până la 4,8 la sută. Efecte pozitive s-au observat și în ceea ce privește gradul de acoperire a importurilor prin exporturi, în creștere cu 5,4 puncte procentuale față de 2009, până la 86,3 la sută.

Balanța serviciilor

Balanța serviciilor a continuat să se deterioreze, deficitul adâncindu-se de la 294 milioane euro în 2009 la 637 milioane euro în 2010. În domenii precum turismul și transportul internațional, România rămâne tributară nivelului scăzut al investițiilor străine directe, fiind practic singura țară din Europa Centrală și de Est cu deficit extern în aceste domenii. Astfel, în materie de turism internațional, deficitul a crescut de la 167 milioane euro în 2009 la 379 milioane euro în 2010, iar în ceea ce privește transportul internațional, excedentul de 77 milioane euro înregistrat în 2009 s-a transformat într-un deficit de 178 milioane euro, generat în întregime de segmentul „transport de mărfuri”. Poziția „alte servicii” a consemnat o diminuare a deficitului, de la 204 milioane euro la 79 milioane euro.

Piața forței de muncă

Condițiile pe piața muncii au fost marcate de incertitudinile privind relansarea economică, precum și de efectele pachetului de măsuri de austeritate fiscală implementat la 1 iulie 2010. În acest context, câștigul salarial mediu brut nominal și-a temperat creșterea anuală de la 8,4 la sută în anul 2009 la 2,5 la sută în anul 2010, evoluție datorată în principal comprimării cu circa 11 la sută a salariilor din sectorul bugetar (în sectorul privat, salariul brut s-a majorat cu 7,4 la sută, dinamică inferioară cu doar 2,1 puncte procentuale celei aferente anului precedent). Numărul de salariați înregistrați a scăzut cu încă 266 mii persoane (până la 4,102 milioane în

luna decembrie 2010), cauzele nefiind limitate la dinamica cererii de forță de muncă. Astfel, alături de continuarea restrângerii, chiar dacă într-un ritm mai lent, a personalului angajat cu contract de muncă în sectorul privat și de disponibilizările efectuate în sectorul public, explicațiile rezidă în pensionarea timpurie a unor persoane în anticiparea noii Legi a pensiilor, expansiunea activităților nefiscalizate (noul Cod al muncii, adoptat în martie 2011, este de natură să determine o restrângere a economiei informale), migrația în străinătate etc.

Numărul lucrătorilor români în străinătate a ajuns la circa 2,2 milioane persoane, aproximativ 75 la sută dintre aceștia fiind stabiliți în Spania și Italia. Problemele economice care au afectat aceste două state s-au repercutat și asupra soldului transferurilor curente private din balanța de plăți, excedentul acestora scăzând de la 3,4 miliarde euro în 2009 la 2,8 miliarde euro în 2010.

Contul de capital și financiar

În anul 2010, soldul pozitiv al contului de capital și financiar a fost de 5,8 miliarde euro, în scădere cu 2 la sută față de anul precedent. Investițiile directe nete au totalizat 2,6 miliarde euro, nivel inferior cu 28,2 la sută celui din anul 2009, în principal ca urmare a contracției creditelor intragrup acordate sectorului nebancar (asociată, probabil, continuării procesului de ajustare în sectorul imobiliar, bilanțurile companiilor exportatoare relevând un apel mai consistent la acest tip de finanțare).

Similar tendinței de creștere a volatilității fluxurilor de capital pe plan mondial, influxurile nete sub forma investițiilor de portofoliu s-au majorat de peste două ori comparativ cu anul 2009 (ajungând la 1,1 miliarde euro), în special pe seama intensificării tranzacțiilor cu titluri de stat efectuate pe piața secundară. Piața bursieră a cunoscut, la rândul ei, o ușoară revigorare în anul 2010. Astfel, la Bursa de Valori București, numărul de societăți admise la tranzacționare a crescut de la 60 la 74, capitalizarea bursieră s-a majorat cu circa 28 la sută (până la 102,4 miliarde lei), iar valoarea tranzacționată a acțiunilor listate (5,6 miliarde lei) a fost cu 10 la sută mai mare comparativ cu cea din anul precedent.

În ceea ce privește datoria externă pe termen mediu și lung, aceasta a crescut față de sfârșitul anului 2009 cu 10,2 la sută, ajungând la 72,5 miliarde euro. Din totalul tragerilor efectuate în anul 2010, în sumă de 17,6 miliarde euro, aproximativ 7 miliarde euro au reprezentat sumele provenite din împrumuturile de la FMI, Uniunea Europeană, Banca Mondială și BERD, în cadrul programului de finanțare acordat României. Datoria externă pe termen mediu și lung reprezenta 59,4 la sută din PIB la finele anului 2010 (în creștere cu 3,5 puncte procentuale față de sfârșitul anului precedent), iar acoperirea prin exporturi de bunuri și servicii a fost de 19,9 luni, în scădere de la 21,8 luni în anul 2009.

5. Evoluții și politici în domeniul convergenței nominale

Adoptarea monedei euro de către România este condiționată de îndeplinirea concomitentă și de o manieră sustenabilă a criteriilor de convergență nominală (criteriile de la Maastricht) și a celor de convergență juridică.

Guvernul a reafirmat, în mai 2011, obiectivul adoptării euro în anul 2015. Menținerea acestui obiectiv constituie un stimulent pentru continuarea reformelor economice într-un ritm susținut și pentru asigurarea coerenței politicilor macroeconomice.

Din punct de vedere administrativ, autoritățile din România au constituit organisme de coordonare a procesului de adoptare a monedei unice. Astfel, în cadrul BNR a fost înființat, în februarie 2010, Comitetul de pregătire a trecerii la euro, care reprezintă un cadru formalizat de dezbateri și oferă suport deciziilor băncii centrale în procesul de aderare la Uniunea Economică și Monetară. Începând cu luna octombrie 2010, acest comitet are ca invitați permanenți reprezentanți ai Ministerului Finanțelor Publice.

În scopul coordonării la nivel național a pregătirilor pentru adoptarea euro, în mai 2011 a fost înființat Comitetul interministerial pentru trecerea la euro, în cadrul căruia primul-ministru deține poziția de președinte, iar guvernatorul BNR pe cea de vicepreședinte. Anticipând înființarea acestui comitet, BNR a preluat inițiativa de a contura un set de propuneri care să fie avute în vedere la elaborarea proiectului de lege privind măsuri prealabile adoptării euro, propuneri care au ținut seama și de observațiile Ministerului Justiției. Totodată, a fost elaborat și un proiect al strategiei de comunicare privind adoptarea euro. Acționând astfel, Banca Națională a României și-a asumat rolul de catalizator al dezbaterii, la nivel instituțional și public, privind coordonatele procesului de adoptare a euro, cu convingerea că acestea necesită o evaluare bine fundamentată, neinfluențată de diferențe doctrinare sau de ciclul electoral.

Evaluarea curentă a stadiului procesului de convergență nominală a României către zona euro relevă faptul că, similar anului 2009, două dintre cele cinci criterii au fost îndeplinite, realizarea celorlalte trei implicând eforturi susținute. Acest proces este complementar acțiunilor destinate restabilirii sustenabilității finanțelor publice, derulate în cadrul Semestrului european și al Pactului Euro Plus, la care România și-a declarat participarea.

Rata inflației

În anul 2010, rata medie anuală a inflației din România, calculată pe baza indicelui armonizat al prețurilor de consum (IAPC), s-a accelerat de la 5,6 la sută în anul 2009 la 6,1 la sută, însă ecartul față de nivelul de referință (2,4 la sută) s-a îngustat cu 0,8 puncte procentuale. Dat fiind faptul că și în anul 2011 rata medie anuală a inflației va continua să fie grevată de efectul statistic al majorării cotei standard a TVA din iulie 2010, o apropiere semnificativă de nivelul de referință este anticipată abia pentru anul 2012.

Ratele dobânzilor pe termen lung

În 2010, ecartul dintre costul finanțării pe termen lung pentru România și valoarea de referință a criteriului privind ratele dobânzilor pe termen lung s-a redus la 2,1 puncte procentuale, nivel sensibil inferior celui înregistrat în 2009. Această evoluție reflectă scăderea ratelor dobânzilor pe termen lung în cazul României, de la 9,7 la sută în 2009 la 7,3 la sută în 2010, pe fondul preferinței manifestate de bănci pentru plasamente în titluri de stat în detrimentul creditării sectorului privat și al diminuării primei de risc ca urmare a eforturilor întreprinse în scopul reasigurării sustenabilității pe termen lung a finanțelor publice.

Progrese în direcția îndeplinirii acestui criteriu ar putea fi consemnate și în anul 2011, în condițiile consolidării tendinței descendente a ratelor interne ale dobânzii pe termen lung și ale trendului ascendent al ratelor comparabile ale dobânzii, vizibil la nivelul Uniunii Europene în prima parte a anului 2011 (în luna aprilie, diferența față de valoarea de referință a criteriului s-a comprimat la 0,3 puncte procentuale).

Deficitul bugetului general consolidat

Respectarea angajamentelor asumate în cadrul acordurilor de finanțare externă dintre România și instituțiile financiare internaționale, precum și a deciziei ECOFIN privind declanșarea procedurii de deficit excesiv în cazul României a presupus aplicarea de măsuri substanțiale de consolidare fiscală, atât în cazul veniturilor, cât și al cheltuielilor bugetare. Programul de Convergență 2011-2014 reiterează intenția guvernului de a continua această politică de consolidare fiscală, astfel încât în anul 2012 ponderea în PIB a deficitului bugetului general consolidat să se încadreze în plafonul de 3 la sută. Deși în scădere semnificativă comparativ cu anul precedent (-2,1 puncte procentuale), indicatorul s-a situat și în anul 2010 la un nivel superior celui stabilit de criteriul de la Maastricht referitor la sustenabilitatea finanțelor publice.

Datoria publică totală

La sfârșitul anului 2010, nivelul datoriei publice a României (conform metodologiei SEC95) a ajuns la 30,8 la sută din PIB. Chiar dacă acest indicator se încadrează confortabil în limita de 60 la sută din PIB prevăzută de Tratatul de la Maastricht, ritmul său de creștere rămâne preocupant. Acesta este un motiv în plus pentru adoptarea unei conduite proactive, prin continuarea măsurilor de consolidare fiscală.

Cursul de schimb

În anul 2010, moneda națională s-a apreciat față de euro cu 6,3 la sută în termeni reali (decembrie/decembrie). Pe parcursul anului, fluctuațiile cursului de schimb leu/euro au avut o amplitudine moderată, volatilitatea acestuia fiind inferioară celor consemnate de majoritatea cursurilor de schimb ale monedelor din regiune.

În trimestrul I, s-a consemnat o tendință de apreciere reală a leului în raport cu euro, în contextul accentuării aprecierii nominale, pe fondul relativei refaceri a apetitului global pentru risc și al ameliorării sentimentului investitorilor față de piețele financiare din Europa Centrală și de Est. Întărirea monedei naționale în acest interval a fost însă potențată și de îmbunătățirea percepției piețelor asupra economiei românești, în condițiile reactivării acordului încheiat cu instituțiile financiare internaționale și ale aprobării de către Parlament a Legii bugetului de stat pentru anul 2010.

În luna aprilie 2010 a avut loc o inversare a trendului cursului de schimb real al leului față de euro, presiunile în sensul deprecierei provenind de la amplificarea temerilor generate de criza datoriei suverane din Grecia și de riscul de contagiune asociat acesteia. Pierderea de teren a monedei naționale față de euro s-a accelerat în ultima parte a trimestrului II, în contextul revizuirii în sens nefavorabil a prognozelor privind evoluția PIB și deficitul bugetar în anul 2010, dar mai ales al accentuării incertitudinilor legate de capacitatea guvernului de a implementa măsurile de diminuare a cheltuielilor bugetare anunțate în mai 2010 și, implicit, de a asigura derularea în parametrii conveniți a acordului încheiat cu UE, FMI și IFI.

În a doua jumătate a anului, leul a consemnat o tendință de apreciere în termeni reali față de euro, care a fost însă determinată exclusiv de majorarea semnificativă a ratei anuale a inflației în România începând cu luna iulie 2010; în termeni nominali, leul s-a depreciat față de euro în acest interval. Către finalul anului, cursul de schimb nominal leu/euro a consemnat o relativă stabilizare sub impactul ameliorării percepției asupra riscului asociat plasamentelor pe piața locală, în special ca urmare a progreselor înregistrate în îndeplinirea condiționalităților din acordul *stand-by* încheiat cu FMI.

Din perspectiva criteriului de convergență nominală, în perioada 1 ianuarie 2009 – 31 decembrie 2010, cursul de schimb al leului față de euro s-a încadrat în intervalul standard de fluctuație de ± 15 la sută potrivit criteriului de la Maastricht. Astfel, față de media lunii decembrie 2008 – considerată în mod convențional valoare de referință, în absența unei parități centrale – deviațiile procentuale ale cursului de schimb au fost în permanență negative⁶, plasându-se între -2,8 la sută și -10,4 la sută.

6. Evoluții și politici în domeniul convergenței reale

Deși Tratatul de la Maastricht nu prevede în mod explicit criterii de convergență reală, experiența recentă a țărilor membre ale zonei euro a dovedit că, în absența unui grad suficient de convergență între economii, apartenența la o zonă monetară comună poate genera mai multe costuri decât beneficii. Astfel, chiar dacă în toate țările care au adoptat euro inflația a coborât la valori reduse, nivelul relativ scăzut de competitivitate și de productivitate este reflectat fie într-o rată mai înaltă a șomajului (Spania), fie prin deficite externe mai mari (Grecia, Portugalia), fie prin deficite bugetare nesustenabile pe termen mediu (Irlanda⁷, Grecia). Intrarea în zona

⁶ Echivalând cu o depreciere a monedei naționale față de decembrie 2008.

⁷ Inclusiv datorită intervențiilor destinate salvagădării sistemului financiar.

euro a unei țări trebuie privită nu ca un sfârșit de etapă, ci mai degrabă ca momentul de început al unei continue perfecționări în materie de competitivitate și productivitate, după modelul țărilor din nordul și centrul Europei.

Este de dorit ca în cazul fiecărei țări să fie îndeplinite cât mai multe criterii de convergență reală încă de la intrarea în zona euro. De exemplu, în cazul țărilor care au aderat până în prezent la zona euro, nivelul PIB/locuitor în raport cu media Uniunii Europene (calculat în termenii standardului puterii de cumpărare) a fost, la momentul respectiv, de cel puțin 64 la sută (nivel atins de Estonia la data aderării la zona euro).

În concluzie, atât alegerea atentă a momentului intrării în zona euro, cât și eforturile de creștere a competitivității după aderare constituie condiții *sine qua non* pentru integrarea cu succes a unei economii în zona euro.

Evoluția PIB și a PIB/locuitor

În anul 2010, ritmul mediu de creștere a PIB real în Uniunea Europeană a fost de 1,8 la sută, identic cu cel înregistrat în zona euro (16 state). Creșterile cele mai importante (conform Eurostat) au fost consemnate în Suedia (5,5 la sută), Slovacia (4 la sută), Polonia (3,8 la sută), Malta (3,7 la sută) și Germania (3,6 la sută). La polul opus s-au plasat Grecia (-4,5 la sută), România (-1,3 la sută) și Irlanda (-1 la sută). În România, PIB pe locuitor, exprimat conform standardului puterii de cumpărare, reprezenta 40,6 la sută din media zonei euro, în scădere față de 2009, pe fondul menținerii deficitului extern la un nivel moderat și al ajustării celui bugetar spre valori sustenabile. Pentru perioadele viitoare, este important ca dinamica PIB să nu conducă la depășiri semnificative ale nivelului potențial, pentru a se evita reamplificarea dezechilibrelor macroeconomice ca urmare a unei supraîncălziri a economiei.

În anul 2010, PIB real și-a încetinit considerabil ritmul de scădere comparativ cu anul precedent. Evoluția s-a datorat exclusiv atenuării contribuției negative a absorbției interne (de la -14,6 puncte procentuale la -1 punct procentual), susținută de ambele componente majore – reducerea de aproape patru ori a vitezei de scădere a consumului final (până la -2,1 la sută) și temperarea declinului investițiilor până la -13,1 la sută (aproximativ jumătate din variația înregistrată în 2009). În ceea ce privește cererea externă netă, contribuția la dinamica PIB real a fost marginală, în condițiile în care dinamica alertă a exporturilor de bunuri și servicii (pe fondul redresării cererii principalilor parteneri comerciali) a antrenat o revigorare a importurilor, astfel încât ritmurile anuale de creștere pe aceste două segmente au fost apropiate (13,1 la sută, respectiv 11,6 la sută).

Pe partea ofertei, anul 2010 a consemnat frânări ale ratelor anuale de scădere în cazul a trei sectoare economice (agricultură, servicii și construcții), dar și inversarea de semn în cazul dinamicii aferente valorii adăugate brute din industrie (de la -1,4 la sută la 5,1 la sută), susținută în principal de cererea externă. Agricultură s-a restrâns cu 0,8 la sută, serviciile cu 2,3 la sută, în timp ce construcțiile au înregistrat cel de-al doilea an consecutiv de ajustări substanțiale (-10,7 la sută).

Productivitatea muncii

Productivitatea muncii pe ansamblul economiei⁸ a continuat să se reducă în anul 2010 față de anul precedent (cu 1,2 la sută), însă într-un ritm sensibil mai lent (cu 4,6 puncte procentuale). Contractia economică nu a mai fost însoțită de o diminuare a populației ocupate, chiar dacă aceasta din urmă a continuat să se ajusteze în structură – comprimarea suplimentară a populației ocupate în industrie și construcții a fost compensată de o majorare a acesteia în agricultură și, într-o măsură mai mică, în servicii. În condițiile în care VAB în agricultură și servicii s-a redus în anul 2010 față de perioada precedentă, evoluția populației ocupate în cele două sectoare ar putea avea ca explicație faptul că acestea au reprezentat o supapă pentru persoanele angajate anterior în alte activități care și-au pierdut locul de muncă. În construcții, pe fondul unui declin sever al VAB pentru al doilea an consecutiv, ajustarea populației ocupate a fost insuficientă pentru a genera câștiguri de productivitate. Prin urmare, industria a reprezentat singurul sector care a înregistrat o creștere a productivității muncii, datorată nu doar măsurilor de restructurare a schemelor de personal, ci și avansului producției ca urmare a redresării cererii partenerilor externi.

Comparația cu media Uniunii Europene relevă însă un decalaj net defavorabil României, nivelul actual al productivității muncii reprezentând doar 46 la sută din cel înregistrat în UE.

Gradul de integrare a comerțului exterior și gradul de deschidere a economiei

Sincronizarea ciclurilor de afaceri între România și zona euro – element important din perspectiva adoptării în viitor a monedei unice – depinde în bună măsură de gradul de integrare a comerțului exterior cu acest bloc comercial. Din acest punct de vedere, în anul 2010 nu s-a înregistrat progresul consemnat în anul anterior, importanța relativă a tranzacțiilor pe această relație diminuându-se cu 2,8 puncte procentuale în cazul exporturilor (54,8 la sută) și cu 1,8 puncte procentuale în cel al importurilor (51,2 la sută). Totuși, nivelurile atinse au rămas comparabile atât cu media celor cinci ani anteriori, cât și cu media regională⁹.

În ceea ce privește însă gradul de deschidere a economiei în anul 2010, calculat ca pondere în PIB a sumei dintre exporturile și importurile de bunuri și servicii, comparația *inter pares* continuă să fie nefavorabilă României: 77,1 la sută, față de valori cuprinse între 84 la sută (Polonia) și 165 la sută (Ungaria). Cu toate acestea, nu poate fi ignorată ameliorarea semnificativă a acestui indicator comparativ cu anul 2009 (+9,5 puncte procentuale), datorată ritmului alert de creștere a exporturilor, cu efect dinamizator și asupra importurilor.

⁸ Calculată pe baza PIB, respectiv a valorii adăugate brute sectoriale și a populației ocupate.

⁹ Țările luate în calcul sunt Bulgaria, Republica Cehă, Ungaria și Polonia.

7. Integrarea europeană și relațiile cu organismele internaționale

Având în vedere statutul României de țară membră a Uniunii Europene, precum și contextul generat de criza financiară internațională, BNR a acționat, împreună cu alte autorități române, în sensul coordonării și integrării politicilor naționale în cadrul de lucru european.

Contribuția BNR la elaborarea de documente de orientare strategică

În cadrul Pactului de stabilitate și creștere, Consiliul pentru Afaceri Economice și Financiare (ECOFIN) a constatat existența unor deficite bugetare excesive într-un număr de 24 de state membre, recomandând corectarea acestora în intervalul 2011-2015. Pentru România, termenul de aducere a deficitului bugetar la nivelul de 3 la sută din PIB este anul 2012. BNR s-a implicat în mod activ, alături de MFP și de Comisia Națională de Prognoză (CNP), în derularea exercițiului bianual de prognoză realizat de Comisia Europeană. La data de 19 octombrie 2010, ECOFIN a constatat că România a acționat în conformitate cu setul de recomandări, realizând progrese satisfăcătoare pe calea reducerii deficitului bugetar, astfel încât nu mai este necesară inițierea, în stadiul actual, a altor măsuri la adresa României.

Semestrul european, parte componentă a noului concept de guvernare economică, a fost inițiat la Consiliul European din iunie 2010 cu scopul de a asigura un cadru perfecționat pentru supravegherea și coordonarea politicilor economice și fiscale ale statelor membre. Astfel, fiecare țară membră trimite în luna aprilie, la Bruxelles, un Program Național de Reformă (consonant cu Strategia Europa 2020) și un Program de Convergență (pentru statele din afara zonei euro). Între cele două documente există o strânsă corelare, fiind necesar ca măsurile de politică fiscal-bugetară incluse în Programul de Convergență să asigure finanțarea acțiunilor cuprinse în Programul Național de Reformă. Conform competențelor sale, BNR a fost implicată în elaborarea ambelor documente.

În scopul asigurării creșterii competitivității pe termen lung a statelor membre, îmbunătățirii gradului de ocupare a forței de muncă, consolidării sustenabilității finanțelor publice și a stabilității financiare, autoritățile europene au propus adoptarea Pactului Euro Plus. La reuniunea Consiliului European din 24-25 martie 2011, România, alături de alte cinci state membre din afara zonei euro, a anunțat că se alătură acestui Pact. În acest context, BNR a formulat propuneri de măsuri care se circumscriu obiectivului de consolidare a stabilității financiare. Măsurile pe care România și le asumă în cadrul Pactului au fost aprobate de către guvern în luna aprilie 2011, fiind încorporate în Programul Național de Reformă 2011-2013 și în Programul de Convergență.

Participarea BNR la Sistemul European al Băncilor Centrale (SEBC) și la alte structuri europene

Guvernatorul BNR, împreună cu viceguvernatorul coordonator al afacerilor europene, participă la reuniunile trimestriale și la teleconferințele Consiliului General al Băncii Centrale Europene (BCE). În perioada de referință au fost discutate teme privind: principalele evoluții monetare și financiare; stabilitatea sectorului financiar-bancar în UE; dezechilibrele globale și riscurile asociate

acestora; împrumuturile în valută din perspectivă macroprudențială; aspecte privind constituirea Comitetului European pentru Risc Sistemic etc. Totodată, reprezentanții BNR participă la reuniunile în componență extinsă ale celor 12+1 comitete SEBC și ale substructurilor aferente acestora.

Ca răspuns la criza economică și financiară globală și ca urmare a recomandărilor Raportului Grupului *de Larosière*, a fost concepută o nouă arhitectură de supraveghere financiară în UE prin constituirea unui Sistem European de Supraveghere Financiară, format din: Comitetul European pentru Risc Sistemic; Autoritatea Bancară Europeană; Autoritatea Europeană pentru Asigurări și Pensii Ocupaționale; Autoritatea Europeană pentru Valori Mobiliare și Piețe; Comitetul Comun al Autorităților Europene de Supraveghere; autoritățile de supraveghere naționale. Responsabilitatea CERS vizează supravegherea macroprudențială a sistemului financiar din UE. România este reprezentată în cadrul Consiliului General al CERS de guvernatorul BNR, de prim-viceguvernatorul coordonator al supravegherii bancare, precum și de președinții celorlalte autorități de supraveghere.

Dintre cele mai importante structuri la nivelul Consiliului UE la care BNR a fost invitată să participe, trebuie menționată participarea la reuniunile informale la nivel înalt ale Consiliului ECOFIN – bianual (la nivelul conducerii executive), la invitația MFP, atunci când agenda de lucru cuprinde aspecte legate de activitatea băncii centrale, precum și la reuniunile Comitetului Economic și Financiar, la care participarea este asigurată de reprezentantul MFP, în calitate de titular, și de reprezentantul BNR (la nivel de viceguvernator coordonator al afacerilor europene). De asemenea, Banca Națională este reprezentată în mod activ la reuniunile Comitetului de Servicii Financiare, Comitetului Bancar European, Autorității Bancare Europene, Comitetului pentru Conglomerate Financiare, Comitetului privind Prevenirea Spălării Banilor și Finanțării Terorismului etc.

În calitate de instituție care acordă asistență tehnică, Banca Națională a României participă în perioada 2009-2011, sub coordonarea BCE, alături de alte șase bănci centrale membre ale SEBC, la un program de cooperare cu Banca Centrală a Egiptului, pentru implementarea Acordului Basel II. Totodată, în perioada 2011-2013, BNR va fi implicată, împreună cu alte douăzeci de bănci centrale membre ale SEBC, într-un program de asistență tehnică oferit Băncii Naționale a Serbiei pentru întărirea capacităților sale instituționale.

Relațiile financiare internaționale

România a beneficiat, în perioada mai 2009 – aprilie 2011, de finanțare din partea UE, în cadrul facilităților de acordare a asistenței financiare pe termen mediu pentru balanța de plăți, în valoare totală de 5 miliarde euro. Pe parcursul anului 2010, având în vedere efectele crizei financiare internaționale, dar și impactul unei recesiuni mai profunde decât se anticipase inițial, condițiile pentru eliberarea tranșelor împrumutului au fost ajustate prin intermediul a patru Memorandumuri de Înțelegere Suplimentară. Acestea au cuprins măsuri precum: amendarea legislației privind instituțiile de credit în vederea întăririi competențelor administratorilor băncilor plasate sub administrare specială; îmbunătățirea finanțării Fondului de

garantare a depozitelor în sistemul bancar; angajamentul autorităților de a nu promova inițiative legislative care să submineze disciplina de credit; clasificarea regimului de despăgubire a creditorilor instituțiilor de credit plasate sub administrare specială etc. În vederea continuării reformelor începute în cadrul acestui program, la data de 10 ianuarie 2011 autoritățile române au solicitat UE un program de asistență financiară pe termen mediu de tip preventiv în valoare de 1,4 miliarde euro, începând cu luna mai 2011, în completarea acordului *stand-by* de tip preventiv ce urmează a fi încheiat cu FMI, în valoare de 3,6 miliarde euro.

În anul 2010 s-a continuat derularea aranjamentului *stand-by* aprobat în mai 2009 de Consiliul Directorilor Executivi al FMI. Ca urmare a evaluărilor pozitive, pe parcursul anului 2010 au fost disponibilizate patru tranșe, iar în ianuarie 2011 încă o tranșă (a VII-a). În luna martie 2011 autoritățile române au comunicat FMI că doresc să trateze ultima tranșă (a VIII-a) ca fiind de tip preventiv și să finalizeze aranjamentul *stand-by* înainte de termen. La 31 decembrie 2010, suma totală trasă de România din acordul cu FMI se cifra la 9,8 miliarde DST (aproximativ 11,9 miliarde euro), din care 7,85 miliarde DST de către BNR, iar diferența – în mod neuzual – de către MFP, pentru finanțarea deficitului bugetar.

În relația cu Banca Mondială, la sfârșitul anului 2010 se aflau în derulare 9 proiecte, în valoare totală de 868 milioane dolari SUA. În plus, ca parte a sprijinului financiar acordat României pentru contracararea efectelor crizei economice, Banca Mondială a propus un program de trei împrumuturi pentru politici de dezvoltare (reforma sistemului public, întărirea protecției sociale, reforma sectorului financiar) în valoare totală de 1 miliard euro. Primul împrumut, în sumă de 300 milioane euro, a fost acordat în 2009, iar cel de-al doilea a fost aprobat în ianuarie 2011.

Volumul cumulat al investițiilor efectuate de Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD) în România a ajuns la aproximativ 5 miliarde euro la 31 decembrie 2010, iar valoarea totală a proiectelor, la aproximativ 13 miliarde euro. Pentru anul 2010, cuantumul finanțărilor BERD în România a fost de 593 milioane euro.

Pe parcursul anului 2010, principalele agenții de rating au menținut, în general, calificativele acordate României, modificând, cel mult, perspectiva acestora. Astfel, în martie, Standard & Poor's a revizuit în creștere (de la negativă la stabilă) perspectiva asociată ratingului suveran al României (BB+); în iunie, Moody's a confirmat ratingul Baa3 cu perspectivă stabilă, atenționând însă că va revizui perspectiva dacă guvernul nu va respecta angajamentele privind reducerea deficitului bugetar; în august, Fitch a anunțat menținerea ratingului la BB+, cu perspectiva stabilă; în decembrie, JCRA a confirmat ratingul BBB- pentru datoria pe termen lung în monedă locală și BBB pentru datoria pe termen lung în monedă străină, îmbunătățind însă perspectiva de la „negativă” la „stabilă”.

8. Sistemul bancar

În pofida crizei financiare internaționale și a reducerii creditării pe plan global, sistemul bancar românesc poate fi apreciat ca solid, cu niveluri ale capitalizării, solvabilității și lichidității conforme cu cerințele prudențiale.

În urma solicitărilor adresate de BNR, acționarii băncilor au procedat la o creștere a capitalului social/de dotare, la sfârșitul anului 2010 nivelul acestuia fiind superior celui din 2009 cu 17,8 la sută în termeni nominali (+9,1 la sută în termeni reali). În ceea ce privește expunerile băncilor străine prezente în România, acestea s-au majorat de la 81,1 miliarde euro în 2009 la 84,7 miliarde euro în cursul anului 2010 (potrivit datelor Băncii Reglementelor Internaționale). În acest context, nivelul agregat al indicatorului de solvabilitate se situa la 31 decembrie 2010 la 15,0 la sută, valoarea acestuia depășind 11 la sută în cazul fiecărei instituții de credit. Mai mult, pe tot parcursul anilor 2009 și 2010 nu au existat bănci cu o solvabilitate sub 10 la sută. De asemenea, indicatorul de lichiditate la nivel de sistem s-a plasat peste minimul reglementat (1), înregistrând la finele anului 2010 o valoare de 1,35.

Un rol important în asigurarea stabilității sistemului bancar l-a avut derularea Acordului de la Viena, încheiat între BNR și băncile-mamă ale principalelor nouă instituții de credit cu acționariat străin prezente în România, prin care acestea s-au angajat să nu își diminueze expunerea la mai puțin de 95 la sută față de nivelul de referință din martie 2009. *Ex post*, expunerea celor nouă bănci a fost de 20,3 miliarde euro la sfârșitul lunii decembrie 2010, reprezentând peste 97 la sută din nivelul de referință.

Structura sistemului bancar românesc

Singura modificare survenită pe parcursul anului 2010 în structura sistemului bancar românesc a constat în începerea activității, în luna mai, a Garanti Bank S.A. – persoană juridică română – și preluarea de către aceasta a activității sucursalei din România a GarantiBank International N.V. În consecință, numărul sucursalelor băncilor străine s-a diminuat cu o unitate, ajungând la nouă entități, în timp ce numărul băncilor autohtone a crescut de la 32 la 33 de entități.

Cele 42 de instituții de credit existente în România la sfârșitul anului 2010 (41 de bănci și Banca Centrală Cooperatistă CREDITCOOP) aveau următoarea structură a capitalului: 2 bănci cu capital integral sau majoritar de stat, 4 cu capital majoritar privat autohton, 26 cu capital majoritar străin, 9 sucursale ale unor bănci străine și o organizație cooperatistă de credit. Din perspectiva activelor deținute, băncile private¹⁰ dețineau 92,6 la sută (ponderea băncilor cu capital străin sau majoritar străin, inclusiv sucursalele băncilor străine, era de 85,1 la sută), în timp ce băncile cu capital integral sau majoritar de stat dețineau 7,4 la sută din active.

Concentrarea sistemului bancar s-a menținut la un nivel mediu. Astfel, primele cinci bănci (în funcție de mărimea activelor) dețineau la sfârșitul anului 52,7 la sută din active, 51,5 la sută din credite, respectiv 55,4 la sută din depozite.

Ulterior aderării României la UE și liberalizării pieței serviciilor, un număr de 230 de instituții străine au notificat intenția de a desfășura activitate bancară pe teritoriul României, dintre care 212 sunt instituții bancare, 3 instituții financiare nebancare și 15 instituții emitente de monedă electronică.

¹⁰ Inclusiv CREDITCOOP.

Evoluția indicatorilor de prudențialitate

În anul 2010, creditul intern și-a încetinit ritmul de creștere comparativ cu anul anterior (până la +9,7 la sută în termeni nominali și +1,6 la sută în termeni reali). Evoluția s-a datorat activității de creditare a sectorului privat, în timp ce expunerea instituțiilor de credit față de sectorul guvernamental s-a consolidat, ponderea creditului de acest tip ajungând la 22,7 la sută din creditul intern la sfârșitul anului. Traectoria descendentă a creditului acordat sectorului privat (-3 la sută în termeni reali, în pofida unui avans cu 4,7 la sută în termeni nominali) s-a datorat deopotrivă acțiunii unor factori de natura ofertei și a cererii. În structură, creditele în valută și-au consolidat poziția, ajungând să dețină, la finele anului 2010, o pondere de 63,0 la sută în totalul creditului acordat sectorului privat. Gradul de intermediere financiară a rămas relativ scăzut față de media europeană, nivelul atins la 31 decembrie 2010 fiind de 40,7 la sută, în cazul determinării ca raport între creditul acordat sectorului privat și PIB, respectiv de 66,6 la sută în cazul calculării acestuia prin raportarea activelor bancare la PIB.

Pe fondul menținerii efectelor crizei economice și financiare în România, ponderea deținută de expunerea brută aferentă creditelor și dobânzilor clasificate în categoriile „îndoielnic” și „pierdere” în totalul creditelor și dobânzilor s-a majorat de la 13,5 la sută în decembrie 2009 la 18,4 la sută în decembrie 2010. În același interval, rata creditelor neperformante¹¹ a crescut de la 7,9 la sută la 11,9 la sută. În contextul deteriorării calității portofoliului de credite, instituțiile de credit au fost nevoite, pe de o parte, să procedeze la o creștere semnificativă a provizioanelor¹² (cu impact negativ în planul profitabilității), iar pe de altă parte, să adopte o atitudine de maximă prudență în acordarea de noi credite.

Cu toate aceste evoluții nefavorabile, gradul de adecvare a capitalului a rămas pe un palier confortabil, indicatorul de solvabilitate situându-se la un nivel de 15,0 la sută, apropiat celui din anul precedent. Fiecare instituție de credit a menținut acest indicator peste pragul de 10 la sută, în condițiile în care limita minimă cerută de reglementările în vigoare este de 8 la sută. Pragul de 10 la sută a fost convenit în cadrul acordului multilateral de finanțare încheiat cu UE-FMI-IFI, fiind considerat adecvat pentru contracararea eventualelor vulnerabilități induse de criza financiară.

Efectele crizei economice și financiare asupra sistemului bancar au fost resimțite și în planul rezultatelor financiare, traectoria descrescătoare a acestora fiind totuși atenuată de măsurile de redimensionare a rețelelor teritoriale, extinse într-un ritm alert în anii premergători crizei – în anul 2010 băncile au renunțat la 255 de unități, iar personalul a fost diminuat cu 1 145 de angajați. La sfârșitul anului, 20 de instituții de credit înregistrau profit, iar 22 înregistrau pierdere. Pe ansamblul sistemului bancar, după mulți ani, s-a înregistrat o pierdere cumulată de circa 305 milioane lei.

Indicatorul de lichiditate, calculat ca raport între lichiditatea efectivă și lichiditatea necesară, s-a diminuat marginal față de anul precedent (de la 1,38 la 1,35),

¹¹ Ponderea expunerii brute aferente creditelor și dobânzilor restante de peste 90 de zile și/sau pentru care au fost inițiate proceduri judiciare în total credite și dobânzi.

¹² La finele anului 2010, gradul de acoperire cu provizioane a creditelor neperformante la valoare brută (nediminuate cu valoarea garanțiilor) a fost de 97 la sută, nivel apropiat de cel consemnat în anul anterior.

rămânând superior nivelului minim reglementat (1). Pe parcursul anului 2010, accesul mai dificil al instituțiilor de credit la finanțarea externă a impus orientarea mai accentuată a acestora către atragerea de economii de la clienți. Raportul dintre credite și depozite pe total sistem bancar s-a situat la nivelul de 113,5 la sută la 31 decembrie 2010.

Cooperarea cu autoritățile de supraveghere din străinătate

Pe parcursul perioadei de implementare a Ghidului de funcționare a colegiilor de supraveghere, elaborat de Comitetul Supraveghetorilor Bancari Europeni (CEBS), Banca Națională a României a încheiat în anul 2010 acorduri de cooperare multilaterală cu încă trei grupuri bancare internaționale (EFG Eurobank, Piraeus Bank și Bayerische Landesbank), acestea adăugându-se celor 14 acorduri semnate în anul 2009 (cu Crédit Agricole, Unicredit, Intesa Sanpaolo, Erste Bank Group, Raiffeisen Zentralbank, Volksbank, Société Generale, ING Bank, Banco Comercial Portugues, OTP, Alpha Bank, RBS Group, National Bank of Greece, Marfin Popular).

9. Rezultatele financiare ale BNR la 31 decembrie 2010

Potrivit *acquis*-ului comunitar, BNR nu urmărește îndeplinirea unor performanțe de ordin comercial, cum ar fi maximizarea profitului, acțiunile sale vizând implementarea unei politici monetare care să asigure atingerea obiectivului fundamental, și anume stabilitatea prețurilor.

Totuși, în cadrul băncii centrale există o preocupare constantă pentru limitarea cheltuielilor proprii de funcționare, astfel încât, în anul 2010, nivelul acestora în termeni reali a fost menținut la un nivel comparabil cu cel realizat în anul precedent (-1 la sută). Pentru al patrulea an consecutiv, BNR a înregistrat un rezultat financiar pozitiv, constând într-un profit de 1 415 milioane lei (cu 69 la sută mai mic decât în anul precedent). Diminuarea profitului se datorează, în mare măsură, situării băncii centrale în poziția de debitor net al sistemului bancar în cea mai mare parte a anului 2010.

Rezultatul financiar pozitiv a fost determinat de profitul operațional obținut din administrarea rezervelor internaționale (+2 198,6 milioane lei), precum și din emisiunea monetară și decontarea plăților (+30,2 milioane lei), diminuat de pierderea asociată operațiunilor de politică monetară (-469,9 milioane lei), altor operațiuni (-334,5 milioane lei) și reevaluării activelor și pasivelor în valută (-9,3 milioane lei).

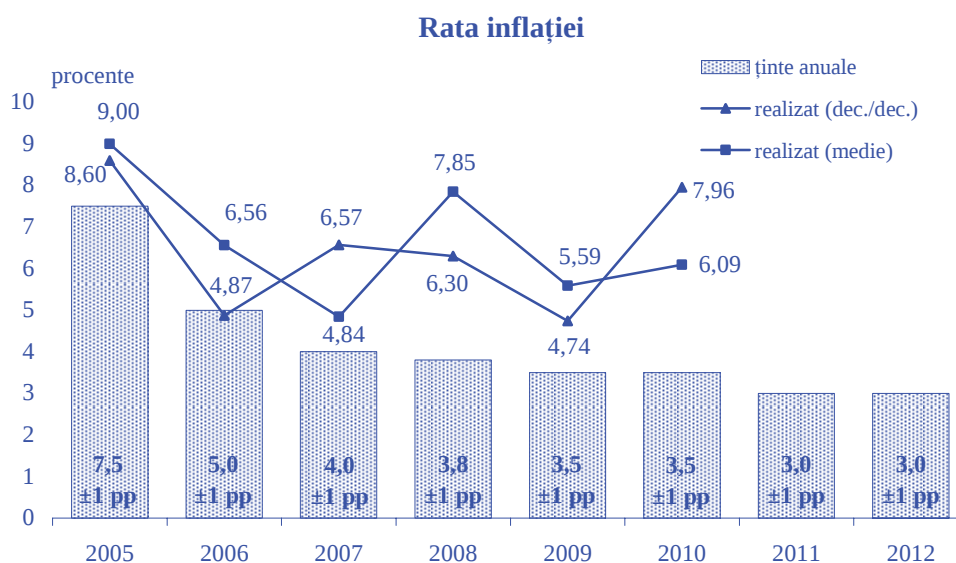
Conform Legii nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naționale a României, profitul realizat în anul 2010 a fost repartizat după cum urmează: cota de 80 la sută (1 132 milioane lei) a fost virată la bugetul de stat; 141,5 milioane lei au fost destinate majorării rezervelor statutare; 84,9 milioane lei au fost utilizate pentru constituirea unor surse proprii de finanțare; 28,3 milioane lei s-au folosit pentru fondul de participare a salariaților la profit, iar 28,3 milioane lei pentru rezerve la dispoziția Consiliului de administrație.

Capitolul I. Politica monetară a Băncii Naționale a României

Obiectivul politicii monetare

Potrivit statutului său¹, BNR are ca obiectiv fundamental asigurarea și menținerea stabilității prețurilor, principala atribuție a autorității monetare constituind-o configurarea și implementarea politicii monetare.

În contextul specific al anului 2010, obiectivul general al băncii centrale a constat în reluarea și consolidarea procesului dezinflației în ritmul presupus de atingerea țintelor de inflație pe termen mediu. Acesta decurgea, pe de o parte, din angajamentele asumate de autoritățile române prin documentele programatice elaborate în procesul de pregătire a adoptării monedei euro în care a intrat România la 1 ianuarie 2007 (edițiile succesive ale Programului de convergență), precum și prin acordurile convenite cu UE, FMI și alte instituții financiare internaționale și, pe de altă parte, din particularitățile cadrului macroeconomic și financiar în care a fost implementată politica monetară în anul 2010. Pentru orizontul temporal de doi ani vizat de politica monetară, țintele anuale de inflație s-au situat la nivelul de 3,5 la sută ± 1 punct procentual pentru anul 2010 și, respectiv, de 3,0 la sută ± 1 punct procentual pentru finalul anului 2011; aceste ținte au fost stabilite anterior de BNR împreună cu guvernul inclusiv din perspectiva cerinței atingerii, conform calendarului prevăzut pentru adoptarea euro, a unui nivel al ratei inflației compatibil cu criteriul de inflație al Tratatului de la Maastricht, precum și cu definiția cantitativă a stabilității prețurilor adoptată de BCE.

Sursa: INS, BNR

¹ Legea nr. 312/2004.

1. Provocări pentru politica monetară

Contextul macroeconomic și financiar al anului 2010 a fost deosebit de dificil și chiar conflictual din perspectiva conducerii politicii monetare, el fiind marcat, pe de o parte, de episoade repetate de accelerare a inflației generate de șocuri exogene succesive și, pe de altă parte, de prelungirea și chiar accentuarea temporară în semestrul II a declinului economic, implicând continuarea adâncirii deficitului de cerere agregată și intensificarea presiunilor dezinflaționiste ale acesteia. Puseele inflaționiste și prelungirea contracției economice au reprezentat într-o măsură importantă efectele adverse pe termen scurt exercitate de procesul de consolidare fiscală și de caracteristicile acestuia, a cărui continuare a constituit o necesitate din perspectiva asigurării sustenabilității finanțelor publice pe termen mediu, dar și o condiționalitate a acordurilor încheiate cu UE, FMI și IFI. Episoade de creștere a prețurilor au provocat în acest an și alte șocuri de natura ofertei/costurilor, de proveniență internă, dar mai ales externă, ele contribuind la amplificarea pe parcursul semestrului II a deviației ratei anuale a inflației față de limita superioară a intervalului de variație din jurul punctului central al țintei de inflație stabilite pentru anul 2010. În acest context, provocarea majoră pentru politica monetară au constituit-o ancorarea solidă a anticipațiilor inflaționiste și reluarea dezinflației, urmată de consolidarea acesteia în concordanță cu obiectivele stabilite pe termen mediu, simultan cu crearea condițiilor favorabile revigorării sustenabile a activității de creditare și implicit redresării durabile a activității economice.

Efectele inflaționiste ale măsurilor de natură fiscală s-au manifestat chiar din prima lună a anului, ajustările de accize, dar și de prețuri administrate, operate în luna ianuarie prelungind temporar tendința de creștere a ratei anuale a inflației reinițiată spre finele anului anterior. Ulterior reluării dezinflației și ameliorării evoluției așteptate a ritmului de creștere a prețurilor de consum, adecvarea din această perspectivă a conduitei politicii monetare a suportat restricțiile exercitate de conturarea și, mai apoi, de accentuarea riscului abaterii² politicii fiscale de la coordonatele convenite în cadrul acordurilor cu instituțiile internaționale, având asociat riscul înrăutățirii suplimentare a percepției investitorilor asupra evoluției economiei românești, implicit a comportamentului cursului de schimb și al inflației. Cel din urmă risc a devenit și mai relevant odată cu deteriorarea substanțială a sentimentului piețelor internaționale indusă de declanșarea crizei datoriei suverane din Grecia, având ca efect reorientarea pe scară largă a investitorilor către activele financiare cu grad scăzut de risc, implicit creșterea riscurilor la adresa stabilității sistemelor financiare, precum și sporirea incertitudinilor privind evoluția pe termen scurt a economiilor din regiune, inclusiv a celei românești. În pofida reacției rapide a BCE, precum și a măsurilor adoptate ulterior de autoritățile europene³, reverberațiile acestei crize au continuat să retensioneze sporadic piețele financiare internaționale până spre finele anului, întreținând astfel caracterul oscilant al apetitului pentru risc al investitorilor.

² Aceasta a decurs din deteriorarea peste așteptări consemnată în prima parte a anului de evoluția curentă și cea anticipată a deficitului bugetar, în condițiile întârzierii redresării veniturilor bugetare și ale trenării efectuării ajustărilor necesare asupra cheltuielilor curente ale sectorului public.

³ Prin înființarea mecanismului european de stabilizare financiară și instituirea facilității europene pentru stabilitate financiară.

Provocarea la adresa configurării și implementării politicii monetare a avut însă ca sursă principală majorarea cotei standard a TVA cu 5 puncte procentuale (la nivelul de 24 la sută), începând cu data de 1 iulie 2010 – decizie adoptată de autoritățile române sub imperativul implementării rapide a unui set consistent de măsuri suplimentare de consolidare fiscală necesare menținerii acestui proces în parametrii acordului multilateral de finanțare externă încheiat cu UE, FMI și alte instituții financiare internaționale. Din perspectiva conducerii politicii monetare, dificultatea acestui context a derivat, pe de o parte, din potențiala magnitudine fără precedent a puseului inflaționist generat de această măsură, dar mai ales din riscul manifestării efectelor sale secundare în ipoteza deteriorării semnificative a anticipațiilor inflaționiste pe termen mai îndelungat; pe de altă parte, contrar tendinței de redresare economică evidențiată în majoritatea țărilor UE, economia românească continua să se contracte, prefigurându-se chiar o accentuare a declinului ei în semestrul II – inclusiv ca efect al setului de măsuri de corecție fiscală implementate în luna iulie⁴ –, implicit o prelungire a adâncirii deficitului de cerere agregată. Întârzierea redresării economiei românești s-a corelat și cu persistența caracterului anemic al activității de creditare, decurgând în principal din trenarea refacerii cererii de credite a companiilor și a populației, precum și din menținerea prudenței accentuate a politicii de creditare a băncilor; cea din urmă a reflectat cu precădere temerile instituțiilor de credit legate de continuarea deteriorării calității propriilor portofolii, erodarea în continuare a percepției de risc asociat de acestea diferitelor sectoare ale economiei sau categorii de debitori, precum și preocuparea pentru reducerea raportului credite/depozite. Aceasta s-a asociat cu menținerea robusteții cererii de bani în scopul economisirii/investirii (respectiv, o relativă diminuare a cererii de bani pentru tranzacții), justificată de persistența înrăutățire a așteptărilor agenților economici privind activitatea economică și propria situație financiară. Ambele particularități erau de natură să diminueze într-o anumită măsură eficacitatea mecanismului de transmisie monetară, implicit să afecteze capacitatea politicii monetare de a influența comportamentul cererii agregate.

Dat fiind imperativul prevenirii manifestării efectelor de runda a doua ale acestui șoc inflaționist major, într-un context marcat de semnificative incertitudini și riscuri, Consiliul de administrație al BNR a decis să întrerupă în luna iunie seria reducerilor ratei dobânzii de politică monetară pe care a inițiat-o în 2009 și a prelungit-o în primele luni ale anului 2010⁵. Totodată, Consiliul de administrație al BNR a decis să nu modifice ținta de inflație stabilită pentru 2010, chiar dacă în noile condiții abaterea ratei anuale a inflației față de aceasta se prefigura a fi semnificativă. În favoarea unei asemenea abordări a pledat caracterul temporar al devierii de la țintă a ratei inflației, decurgând dintr-un șoc advers pe partea ofertei, aflat în afara sferei de influență a politicii monetare; acest caracter a fost confirmat de proiecția evoluțiilor macroeconomice pe termen mediu elaborată la începutul trimestrului III, care a evidențiat perspectiva reluării convergenței ratei anuale a

⁴ Cele mai importante au fost: diminuarea cu 25 la sută a salariilor din sectorul bugetar, includerea în sfera de impozitare a altor venituri de tip salarial și a unor venituri din investiții financiare, inițierea disponibilizărilor de personal din sectorul public.

⁵ În intervalul februarie-mai 2010, rata dobânzii de politică monetară a fost coborâtă în trei pași succesivi, de la 7,5 la 6,25 la sută pe an.

inflației spre punctul central al țintei de inflație pe termen mediu, odată cu epuizarea efectului direct al majorării cotei TVA. Un alt argument l-a constituit necesitatea prevenirii dezancorării anticipațiilor inflaționiste pe orizontul mai îndepărtat de timp, prin păstrarea angajamentului BNR față de țintele de inflație și prin reconfirmarea concentrării atenției autorității monetare asupra țintei pe termen mediu – cea care poate fi vizată prin instrumentele politicii monetare în condițiile decalajului de timp necesar transmiterii eficace a impulsurilor acestei politici asupra ritmului de creștere a prețurilor. Deciziile adoptate în luna iunie de banca centrală au avut drept scop ancorarea solidă a anticipațiilor inflaționiste, aceasta fiind esențială pentru prevenirea producerii efectelor secundare ale majorării cotei standard a TVA, implicit pentru diminuarea magnitudinii și duratei abaterii ratei anuale a inflației de la traiectoria compatibilă cu atingerea țintei pe termen mediu.

Deși a reprezentat o opțiune viabilă a Consiliului de administrație al BNR la mijlocul anului 2010, reluarea în următoarele luni a ciclului de scădere a ratei dobânzii de politică monetară nu a fost posibilă, BNR fiind nevoită să mențină în intervalul august 2010 – ianuarie 2011 *status-quo*-ul ratei dobânzii de politică monetară, dar și pe cel al ratelor RMO aplicabile pasivelor în lei și în valută ale instituțiilor de credit (15, respectiv 25 la sută). Cauza a constituit-o continuarea înrăutățirii evoluției curente și a celei așteptate a inflației sub impactul multiplelor șocuri suplimentare ale ofertei produse în semestrul II, inducând riscul manifestării efectelor secundare ale acestora. La originea lor s-au aflat creșterea cotațiilor externe ale țigetei și ale unor mărfuri alimentare – în condițiile tensionării piețelor de profil –, precum și ajustarea unor prețuri administrate. Evoluțiile de pe piețele externe s-au repercutat rapid asupra prețurilor interne, propagarea acestora fiind impulsivă, în cazul prețurilor bunurilor alimentare, de declinul consemnat de oferta internă pe anumite segmente ale pieței; în consecință, pe parcursul ultimei jumătăți a anului 2010, rata anuală de creștere a prețurilor volatile alimentare s-a majorat de la -2,74 la sută la 16,2 la sută, iar cea a combustibililor s-a accelerat de la 11,7 la 15,4 la sută⁶. Sub impactul conjugat al tuturor șocurilor inflaționiste produse începând cu luna iulie – amplificat de ponderea foarte ridicată deținută de aceste prețuri, în principal de prețurile alimentelor, în coșul pe baza căruia se calculează indicele prețurilor de consum – rata anuală a inflației s-a repositionat pe o traiectorie aflată semnificativ deasupra limitei superioare a intervalului de variație ce încadrează punctul central al țintei, atingând la finele anului un nivel de 7,96 la sută; la rândul ei, rata anuală a inflației de bază (CORE2 ajustat) a urcat în decembrie 2010 la nivelul de 4,1 la sută, de la 1,5 la sută în iunie.

În favoarea menținerii ratei dobânzii de politică monetară la nivelul de 6,25 la sută pe an în semestrul II a mai pledat existența riscului creșterii excesive a volatilității cursului de schimb al leului indus de persistența, până spre finele anului, a incertitudinilor privind implementarea/eficacitatea măsurilor de consolidare fiscală și a reformelor structurale convenite cu UE și FMI – date fiind perspectiva refacerii mai lente a economiei, rezultatele încă incerte ale măsurilor suplimentare de

⁶ La rândul ei, rata anuală de creștere a prețurilor administrate s-a majorat în semestrul II de la 3,61 la 8,68 la sută, în special ca urmare a ajustării semnificative a tarifelor energiei termice – inclusiv ca efect al majorării cotei standard a TVA.

ajustare fiscală, dar și noile episoade de creștere a tensiunilor politice și a celor sociale.

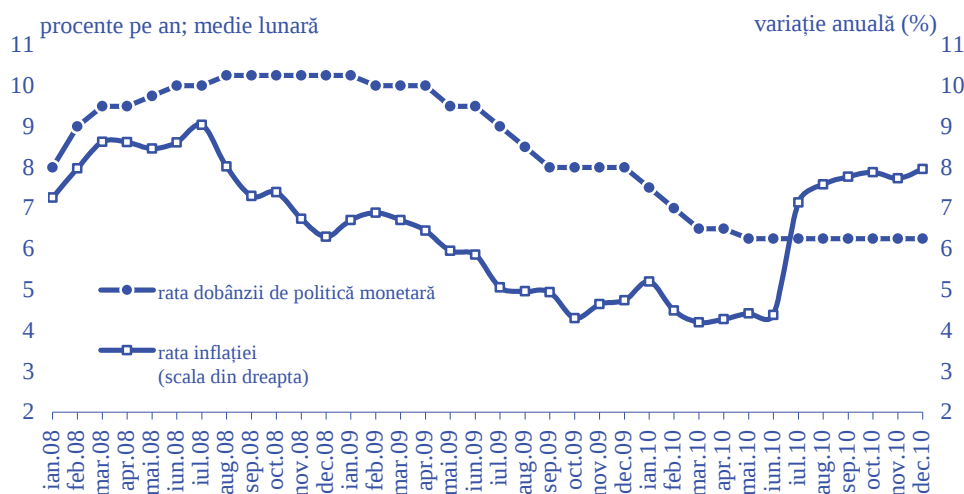
Condițiile specifice ale anului 2010 au solicitat intensificarea acțiunilor de comunicare ale băncii centrale. În cadrul acestora, BNR a subliniat în mod repetat faptul că eficacitatea acțiunilor sale destinate prevenirii dezancorării anticipațiilor inflaționiste pe termen mediu, precum și potențiala ajustare prudentă a politicii monetare din perspectiva intensității ridicate a presiunilor dezinflaționiste ale cererii agregate sunt condiționate de creșterea eforturilor de consolidare fiscală și de accelerarea reformelor structurale, corespunzător angajamentelor asumate în cadrul acordurilor încheiate cu UE, FMI și IFI. Implementarea unui asemenea *mix* de politici economice era esențială pentru readucerea sustenabilă a ratei anuale a inflației pe o traiectorie compatibilă cu atingerea țintei de inflație pe termen mediu, concomitent cu crearea premiselor relansării durabile a activității economice.

2. Implementarea politicii monetare

Adecvarea condițiilor monetare reale în sens larg din perspectiva asigurării convergenței ratei anuale a inflației către ținta pe termen mediu și a creării premiselor favorabile redresării sustenabile a economiei s-a realizat în 2010 prin două maniere distincte de reacție a băncii centrale. Dacă în primele luni ale anului perspectivele favorabile ale dezinflației pe orizontul relevant pentru politica monetară au permis și chiar au reclamat continuarea ciclului de scădere a ratei dobânzii de politică monetară inițiat de banca centrală în 2009, deteriorarea severă suferită de proiecția pe termen scurt a inflației începând cu mijlocul anului, ca efect al succesivelor șocuri de natura ofertei/costurilor, dar mai ales riscul manifestării efectelor secundare ale acestora au impus stoparea trendului descendent al ratei dobânzii de politică monetară și menținerea *status-quo*-ului acesteia până la finele anului 2010.

În perioada februarie-mai 2010, BNR a prelungit trendul descendent al ratei dobânzii de politică monetară, efectuând în acest interval trei reduceri consecutive ale acesteia, cu amplitudini de 0,5 puncte procentuale (în lunile februarie și martie), și respectiv 0,25 puncte procentuale (în luna mai). Argumentul major al deciziilor l-a constituit perspectiva consolidării pe termen scurt și mediu a procesului dezinflației, pe fondul anticipatei intensificări progresive a presiunilor dezinflaționiste ale cererii, precum și al scăderii recente, dar și așteptate, a gradului de persistență a inflației de bază. Evoluția a fost pusă în evidență de proiecția din luna februarie a evoluțiilor macroeconomice pe termen mediu și, ulterior, reconfirmată în linii mari cu prilejul actualizării prognozei în luna mai. Cea din urmă a relevat probabilitatea ridicată a prelungirii trendului de adâncire a deficitului de cerere agregată în trimestrul I, dar mai ales perspectiva menținerii la amplitudinea maximă a *gap*-ului negativ al PIB în cea mai mare parte a anului 2010, în condițiile prefigurării amânării revenirii în teritoriul pozitiv a dinamicii anuale a PIB.

Rata dobânzii de politică monetară și rata inflației

Sursa: INS, BNR

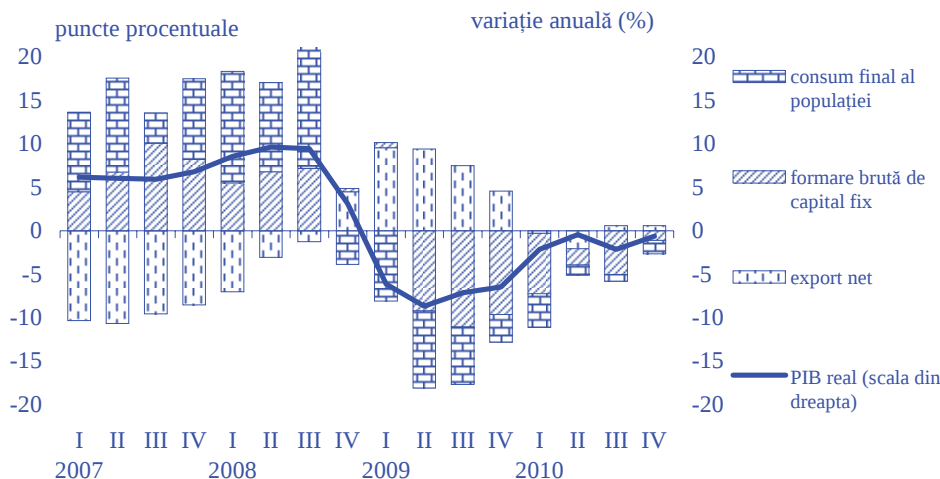
Pasul de coborâre a ratei dobânzii de politică monetară a fost totuși înjumătățit în luna mai, ca reacție la relativa încetinire a ritmului anticipat de consolidare a dezinflației evidențiată de prognoza actualizată, dar mai ales la amplificarea riscurilor inflaționiste asociate acestuia – îndeosebi a celui de abatere a politicii fiscale de la coordonatele convenite prin acordul încheiat cu UE, FMI și IFI; prudența manifestată în dimensionarea acestuia a fost reclamată și de sporirea în perioada respectivă a incertitudinilor privind evoluția mediului economic extern, în condițiile noilor turbulențe induse pe piața financiară internațională de criza datoriei suverane din Grecia. O sursă de preocupare a băncii centrale în acest context a constituit-o riscul creșterii excesive a volatilității cursului de schimb al leului, alimentat inclusiv de deteriorarea suplimentară a percepției asupra riscului atașat investițiilor pe piața locală decurgând din înrăutățirea în acest interval a așteptărilor privind evoluția pe termen scurt a economiei românești, dar mai ales din amplificarea temporară a incertitudinilor legate de adoptarea și implementarea necesarelor măsuri de consolidare fiscală în termenul ce condiționa eliberarea de către FMI a unei noi tranșe din împrumutul prevăzut în acordul încheiat cu această instituție, UE și IFI.

Evoluția inflației din primul trimestru al anului 2010 a confirmat în mare parte așteptările. Astfel, procesul dezinflației – întrerupt temporar în noiembrie 2009 de impactul consistent al majorării unor accize – s-a reluat în luna februarie 2010, iar rata anuală a inflației a revenit în interiorul intervalului de variație ce încadrează punctul central al țintei, coborând la sfârșitul primului trimestru la 4,20 la sută, de la 4,74 la sută în decembrie 2009. Decelerarea s-a datorat în special efectelor dezinflaționiste exercitate de persistența deficitului de cerere, în condițiile menținerii dinamicii anuale a PIB în teritoriul negativ (valorile consemnate în trimestrele IV 2009 și I 2010 fiind de -6,5⁷, respectiv -2,6 la sută), exclusiv datorită prelungirii contracției cererii interne. Impactul pe care l-a exercitat asupra dinamicii

⁷ Datele statistice menționate sunt cele disponibile la momentul deciziei de politică monetară. Unele dintre acestea au fost revizuite ulterior de INS.

anuale a PIB continuarea scăderii în termeni anuali a principalelor componente ale absorbției interne – consumul populației (-4,5, respectiv -4,1 la sută) și formarea brută de capital fix (-31,4, respectiv -28,9 la sută) – a fost parțial contrabalansat de evoluția favorabilă a exportului net (în special în trimestrul IV 2009), reflectând dinamizarea volumului exporturilor de bunuri și servicii.

Contribuția principalelor componente ale cererii la dinamica PIB

Sursa: INS, calcule BNR

Perspectiva inflației a consemnat însă o deteriorare bruscă la jumătatea anului, odată cu adoptarea de către autorități a deciziei de majorare a cotei standard a TVA de la 19 la 24 la sută, începând din data de 1 iulie 2010⁸, nivelul anticipat a fi atins de rata anuală a inflației în luna decembrie 2010 devenind în acel moment incompatibil cu ținta de inflație (3,5 la sută ± 1 punct procentual). Necesitatea contracarării riscului manifestării efectelor secundare ale creșterii cotei TVA a determinat Consiliul de administrație al BNR să întrerupă în data de 30 iunie seria reducerilor consecutive ale ratei dobânzii de politică monetară și să decidă în ședința imediat următoare implementării acestei măsuri (august) menținerea ratei dobânzii la nivelul de 6,25 la sută pe an. Totodată, autoritatea monetară a decis să nu revizuiască în sens ascendent ținta de inflație stabilită pentru 2010, date fiind caracterul temporar al devierii de la aceasta a ratei inflației, precum și necesitatea prevenirii dezancorării așteptărilor inflaționiste pe orizontul mai îndepărtat de timp, prin păstrarea angajamentului BNR față de țintele de inflație și prin reconfirmarea concentrării atenției autorității monetare asupra țintei pe termen mediu. Întregul set de decizii adoptate în acest context a avut ca scop ancorarea fermă a anticipațiilor inflaționiste și prevenirea manifestării efectelor de runda a doua ale majorării cotei TVA, implicit crearea condițiilor pentru ca, odată cu epuizarea impactului direct al acestei măsuri fiscale, rata inflației să-și reia convergența spre punctul central al țintei de inflație stabilite pentru 2011 (3,0 la sută ± 1 punct procentual). Premisa

⁸ Decizia – survenită ca urmare a respingerii de către Curtea Constituțională a propunerii de reducere cu 15 la sută a pensiilor (una dintre componentele majore ale setului de măsuri de austeritate asumate de guvern în Parlament, alături de diminuarea cu 25 la sută a salariilor din sectorul bugetar) – a fost adoptată în data de 26 iunie (a doua zi după comunicarea hotărârii Curții), autoritățile urmărind astfel să evite perturbarea majoră a derulării aranjamentului de finanțare externă încheiat cu UE, FMI și IFI.

unei asemenea evoluții o constituia perspectiva continuării adâncirii *gap*-ului negativ al PIB, în condițiile anticipării reaccentuării declinului economic în semestrul II 2010 inclusiv ca efect al implementării începând cu luna iulie a măsurilor suplimentare de consolidare fiscală adoptate de autorități.

Persistența riscului producerii efectelor secundare ale majorării cotei TVA, dar mai ales continuarea deteriorării evoluției curente și a perspectivei pe termen scurt a inflației, sub impactul șocurilor adiționale ale ofertei – de natură să amplifice riscul dezancorării anticipațiilor inflaționiste – au invalidat în următoarele luni potențiala opțiune de reluare a ajustării descendente a ratei dobânzii de politică monetară; prin urmare, Consiliul de administrație al BNR a adoptat în următoarele trei ședințe de politică monetară (din septembrie și noiembrie 2010, respectiv ianuarie 2011) decizia de a menține această rată la nivelul de 6,25 la sută pe an. Principalele presiuni inflaționiste suplimentare au fost generate și se anticipau a fi exercitate în continuare de prețurile volatile⁹ și de cele ale produselor alimentare procesate – reflectând cu precădere tensiunile de pe piața internațională a materiilor prime, mai cu seamă a celor alimentare și energetice – precum și de prelungirea tendinței de creștere a unor prețuri administrate (decurgând în principal din ajustarea semnificativă, inclusiv ca efect al creșterii cotei TVA, a tarifelor energiei termice). Acțiunea adversă a acestor factori nu compromitea însă revenirea ratei anuale a inflației în interiorul intervalului de variație ce încadrează punctul central al țintei. Această perspectivă – având ca premisă epuizarea în semestrul II 2011 a efectului direct al majorării cotei TVA, de natură să permită evidențierea mai pregnantă a intensității presiunilor dezinflaționiste ale cererii agregate – era reconfirmată de prognoza actualizată a evoluțiilor macroeconomice pe termen mediu, publicată în „Raportul asupra inflației” din noiembrie 2010; totodată, potrivit noii proiecții, rata anuală a inflației urma să coboare la nivelul de 3,4 la sută în luna decembrie 2011 și să se mențină ulterior în apropierea punctului central al țintei stabilite pentru anul 2012.

Pe lângă coordonatele prognozei actualizate a inflației – afectată temporar de efectele adverse ale factorilor de natura ofertei, aflați în afara sferei de influență a băncii centrale – fundamentarea deciziilor privind *pattern*-ul ratei dobânzii de politică monetară a mai avut ca repere, pe de o parte, persistența riscurilor de abatere în sens ascendent a ratei anuale a inflației de la traiectoria prognozată și, pe de altă parte, perspectiva continuării adâncirii în semestrul II a deficitului de cerere agregată, în condițiile reaccentuării declinului economic în această perioadă, de natură să diminueze considerabil probabilitatea de materializare a riscului manifestării efectelor de runda a doua ale șocurilor ofertei.

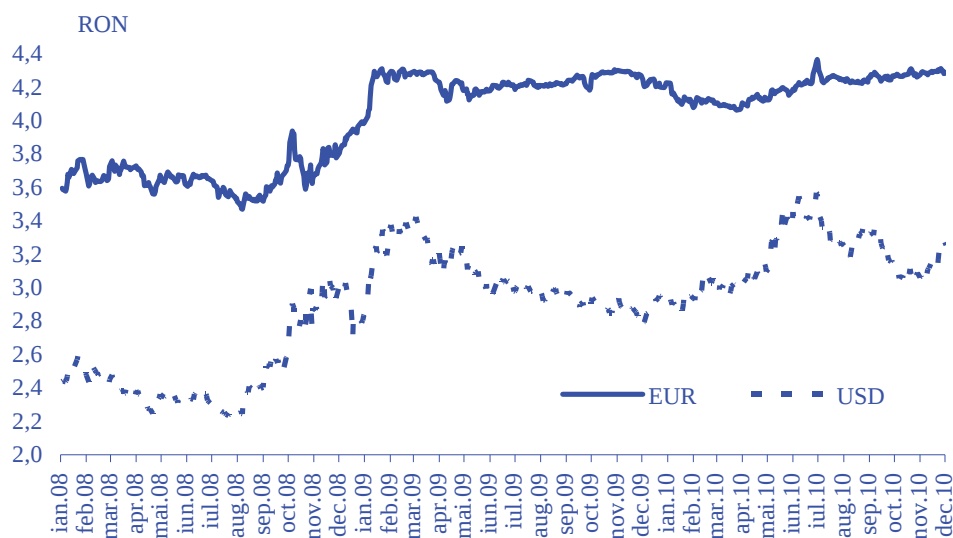
Cele mai importante riscuri le constituiau potențiala ajustare peste așteptări a prețurilor administrate și eventual a unor impozite indirecte, precum și posibila prelungire/accelerare a creșterii prețurilor pe piața internațională a materiilor prime – mai cu seamă a celor alimentare și energetice. Acestea li s-a alăturat potențiala creștere excesivă a volatilității cursului de schimb al leului, în condițiile prelungirii incertitudinilor și a temerilor privind implementarea și/sau eficacitatea măsurilor de consolidare fiscală, precum și îndeplinirea la termenul stabilit a condiționalităților din acordul încheiat cu UE, FMI și IFI, alimentate inclusiv de episoadele repetate

⁹ Prețurile categoriilor legume, fructe, ouă și combustibili.

de tensionare a scenei sociale, dar mai ales a celei politice interne. Relevanța acestui din urmă risc s-a atenuat sensibil abia spre finalul lunii decembrie, în condițiile prefigurării îndeplinirii majorității obiectivelor macro-economice și structurale convenite cu instituțiile internaționale pentru anul 2010, precum și ale ameliorării sentimentului pieței internaționale – evoluții de natură să reducă prima de risc atașată investițiilor pe piața locală; relativa îmbunătățire a percepției investitorilor asupra economiei naționale a fost susținută și de continuarea consolidării rezultatelor amplei ajustări consemnate în anul 2009 de deficitul de cont curent.

Cursul de schimb al leului față de euro și dolarul SUA

date zilnice

În ceea ce privește așteptările de continuare a adâncirii deficitului de cerere agregată, acestea au fost confirmate de reamplificarea în trimestrul III 2010 a dinamicii anuale negative a PIB (la -2,5 la sută, comparativ cu -0,5 la sută în trimestrul anterior) – în condițiile reaccentuării contracției consumului populației (-1,1 la sută) și a formării brute de capital fix (-13,7 la sută) – precum și de evoluția din prima parte a trimestrului IV 2010 a unor indicatori economici și financiari, care a relevat probabilitatea ridicată a menținerii în teritoriul negativ, cel puțin pe termen scurt, a variației anuale a principalelor componente ale cererii interne. În cazul cererii de consum, cele mai semnificative indicii ale prelungirii contracției acesteia au constat în amplificarea, în luna octombrie, a dinamicii anuale negative a volumului cifrei de afaceri din comerțul cu amănuntul, accentuarea în același interval a scăderii câștigului salarial mediu net real, reflectată și de reducerea consistentă a cheltuielilor de personal din sectorul bugetar, precum și adâncirea contracției consemnate de transferurile bugetare destinate asistenței sociale¹⁰. Acestora li s-au asociat menținerea robusteții cererii de bani a populației pentru economisire/în scopuri prudențiale, precum și o accentuare a tendinței de scădere a dinamicii creditelor acordate persoanelor fizice¹¹.

¹⁰ Indicatorii se referă la variațiile anuale în termeni reali.

¹¹ Pe acest fond, volumul depozitelor populației l-a devansat sporadic pe cel al împrumuturilor bancare ale acestui segment.

Dinamica anuală¹² a împrumuturilor populației și-a inversat tendința descendentă în prima jumătate a anului 2010, dar s-a readâncit apoi în teritoriul negativ (-5,6 la sută în decembrie 2010, față de -3,6 la sută în perioada similară a anului precedent), evoluția fiind doar parțial atribuibilă efectului statistic exercitat de creșterea ratei anuale a inflației ca urmare a majorării cotei TVA. Un *pattern* relativ similar a avut pe parcursul anului și variația anuală a creditelor acordate companiilor; spre deosebire de anul 2009, aceasta s-a plasat însă pe un palier superior celui pe care s-a poziționat dinamica anuală a creditelor pentru populație, atingând în decembrie 2010 un nivel de -0,4 la sută (comparativ cu -3,7 la sută la finele anului 2009). Cererea de împrumuturi a persoanelor fizice s-a diminuat sensibil, în special în a doua parte a anului¹³, pe fondul înrăutățirii situației financiare proprii – curente și așteptate – precum și al persistenței pesimismului privind perspectiva locurilor de muncă¹⁴; o influență nefavorabilă a exercitat și inversarea temporară – în trimestrul III – a tendinței de scădere a ratelor dobânzilor la creditele noi (în lei, dar și în euro), indusă de evoluția cotațiilor reprezentative ROBOR și EURIBOR, dar mai ales de sporirea marjelor de dobândă, asociată inclusiv intrării în vigoare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 50/2010 privind contractele de credit pentru consumatori. La rândul ei, oferta de credite a reflectat menținerea prudenței instituțiilor de credit, motivată de continuarea deteriorării așteptărilor pe termen scurt privind activitatea economică, dar și de prelungirea tendinței de înrăutățire a calității propriilor portofolii de credite; pe acest fond, băncile au continuat să îndească standardele și termenii de creditare (mai ales în prima parte a anului), însă într-un ritm mult mai lent decât în 2009, și totodată diferențiat din perspectiva diferitelor categorii de împrumuturi (împrumuturile pentru consum au fost afectate în mai mare măsură decât cele pentru locuințe).

Reflectând aceste particularități, dinamica anuală a creditelor de consum și pentru alte scopuri¹⁵ a reînceput să se contracte în a doua parte a anului – ajungând în decembrie 2010 la un nivel de -10,8 la sută (de la -7,4 la sută în ultima lună a anului 2009) – preponderent pe seama diminuării soldului componente în lei. În schimb, creditele pentru locuințe au consemnat o relativă dinamizare – care a tins totuși să se atenueze pe parcursul celei de-a doua jumătăți a anului – evoluția oglindind derularea diferitelor etape ale programului „Prima casă”; rolul determinant a aparținut componente în valută, a cărei rată anuală de creștere, calculată pe baza valorilor exprimate în euro, a sporit (19,7 la sută în decembrie 2010, comparativ cu 10,4 la sută în perioada similară a anului precedent). Ca urmare a acestor evoluții, ponderea creditelor pentru locuințe în totalul celor acordate populației și-a menținut traiectoria ascendentă, ajungând la 28,3 la sută (+4,2 puncte procentuale față de decembrie 2009). În același timp, ponderea creditelor în valută în totalul împrumuturilor acordate populației a continuat să se majoreze, ajungând la 64,8 la sută.

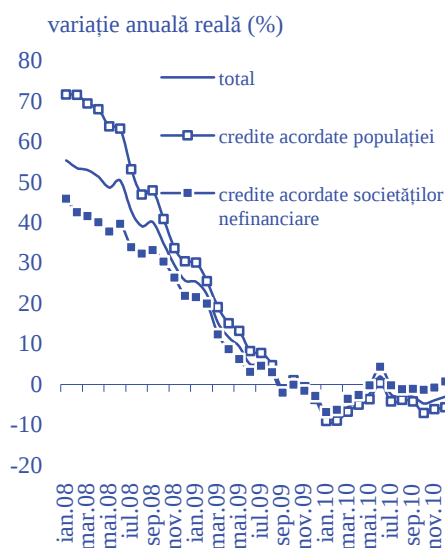
¹² În absența altor mențiuni, indicatorii sunt exprimați în termeni reali.

¹³ Conform Sondajului BNR privind creditarea companiilor nefinanciare și a populației.

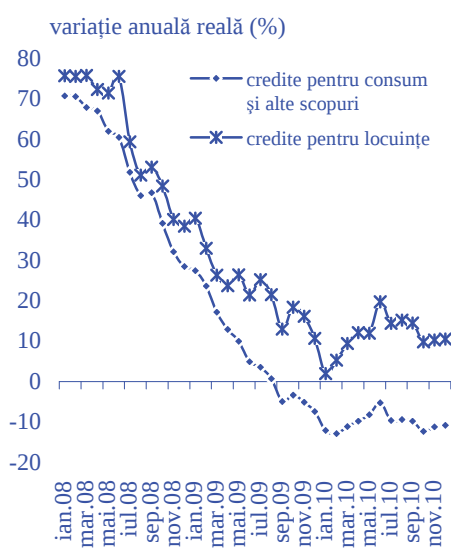
¹⁴ Conform Sondajului CE – DG ECFIN.

¹⁵ Cele două categorii au fost analizate sub forma unui indicator unic, în vederea eliminării efectului modificărilor metodologice statistice (introduse din luna iunie 2010, în conformitate cu *Regulamentul BCE nr. 25/2009 privind bilanțul sectorului instituțiilor financiare monetare*).

Creditul acordat sectorului privat

Creditul acordat populației

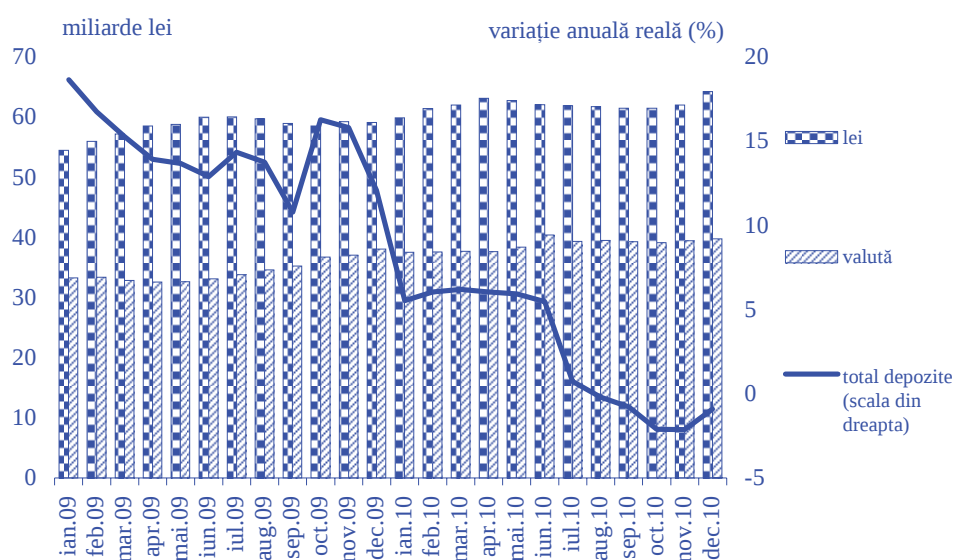

La rândul ei, dinamica anuală a plasamentelor totale din bănci ale populației și-a întrerupt tendința de declin manifestată pe parcursul precedentilor doi ani, tinzând să se stabilizeze în prima jumătate a anului 2010 în jurul unui nivel de 6 la sută. Evoluția a fost succedată în lunile următoare de o nouă scădere accentuată, soldată cu pătrunderea și ulterior menținerea variației anuale a acestui indicator în teritoriul negativ (-1,0 la sută în decembrie 2010); aceasta a reflectat cel mai probabil influențele exercitate de majorarea cotei TVA și de reducerea veniturilor salariale – de natură să afecteze economisirea bancară a populației. Cu toate acestea, ponderea plasamentelor la termen (sub și peste doi ani) în totalul depozitelor persoanelor fizice a continuat să se consolideze pe parcursul întregului an 2010 (ajungând în decembrie la 78,8 la sută – cel mai ridicat nivel din ultimii cinci ani, de la 73,3 la sută în decembrie 2009), fapt ce sugerează menținerea intensității cererii de bani în scopuri precauționare, respectiv în scopul economisirii/investirii. Aceasta a fost motivată în principal de persistența incertitudinii ridicate a populației privind propria situație financiară și totodată favorizată de stabilizarea diferențialului dintre dobânzile aferente plasamentelor la termen și celor la vedere ale acestui segment la valori superioare celor atinse anterior lunii noiembrie 2008. La rândul ei, preferința populației pentru plasamentele în valută a slăbit în intensitate, soldul acestora, exprimat în euro, diminuându-și sensibil dinamica anuală (până la 3,0 la sută în decembrie 2010 comparativ cu 17,8 la sută în decembrie 2009); în schimb, rata anuală de creștere a plasamentelor în lei a tins să se redreseze după scăderea accentuată pe care a consemnat-o la jumătatea anului, revenind în luna decembrie la o valoare pozitivă. Soldul total al depozitelor la termen (sub și peste doi ani) ale populației a continuat să își diminueze însă ritmul de creștere anuală (până la 6,4 la sută în decembrie 2010), tendința accentuându-se în a doua parte a anului; la rândul său, variația anuală a depozitelor ON s-a menținut la valori puternic negative.

Reaccentuarea în a doua parte a anului a scăderii dinamicii anuale a depozitelor nu s-a regăsit doar la nivelul populației, ci și al companiilor, ambele evoluții imprimând astfel o tendință generală de declin dinamicii masei monetare în sens

larg (M3). Ponderea depozitelor populației în M3 s-a menținut la valori reprezentând maximum istoric al seriei de date disponibile, dar a înregistrat o ușoară scădere în semestrul II, reflectând pierderea relativ mai amplă de dinamică consemnată de aceste plasamente. Cea din urmă s-a datorat efectelor conjugate exercitate, pe de o parte, de reorientarea populației către alte categorii de instrumente financiare (incluse în M3¹⁶ sau din afara acesteia – titluri de stat și depozite cu scadența de peste doi ani) și, pe de altă parte, de scăderea veniturilor, concomitent cu menținerea unui grad relativ înalt de îndatorare, coroborate cu cererea mai mare de mijloace de plată lichide a acestui segment, în contextul creșterilor de prețuri generate în principal de majorarea cotei TVA.

Evoluția depozitelor populației

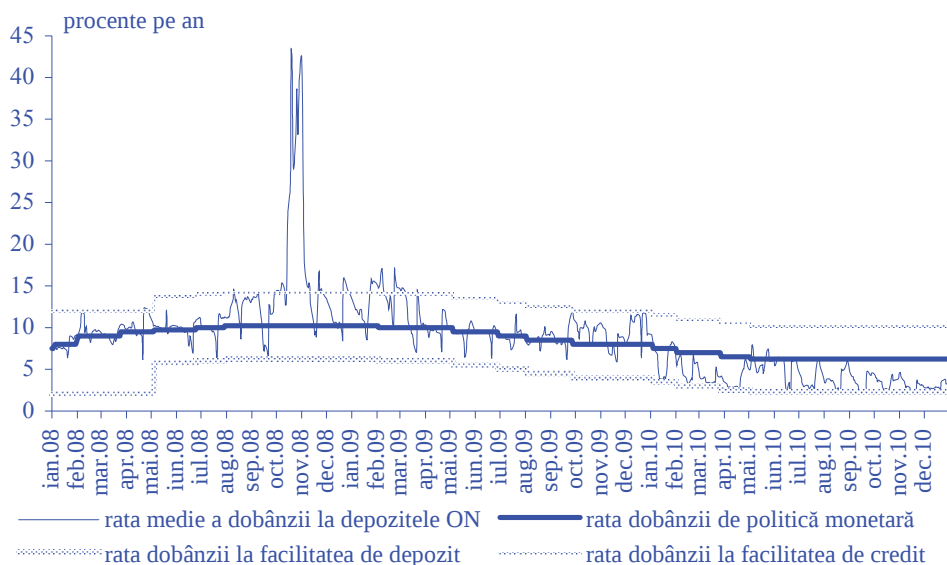
3. Utilizarea instrumentelor politicii monetare

Implementarea politicii monetare a continuat să valorifice și în anul 2010 flexibilitatea cadrului operațional specific strategiei de țintire directă a inflației. Această caracteristică s-a dovedit a fi esențială din perspectiva nevoii de adecvare a politicii de gestionare a lichidității la ansamblul de provocări generate pe parcursul anului de: (i) persistența unor disfuncționalități ale mecanismului de transmisie a politicii monetare, consecințe fie ale crizei economice și financiare globale, fie ale procesului – îndelungat și marcat de incertitudini majore – de modificare a cadrului juridic aplicabil activității bancare; (ii) tensionarea piețelor financiare externe pe fondul crizei datoriilor suverane și creșterea volatilității apetitului global pentru risc, implicat a fluctuațiilor primei de risc atașate investițiilor pe piața locală; (iii) efectul advers suplimentar exercitat asupra celei din urmă de persistența, respectiv de amplificarea sporadică a incertitudinilor privind derularea procesului de consolidare fiscală în concordanță cu angajamentele asumate de autoritățile române în cadrul acordului încheiat cu UE, FMI și IFI; (iv) schimbarea semnului poziției nete a lichidității băncilor, acesta redevenind pozitiv la începutul trimestrului II.

¹⁶ În principal acțiuni/unități ale fondurilor de piață monetară.

Setul de instrumente ale politicii monetare utilizat de BNR corespunzător cadrului operațional în vigoare s-a relevat a fi în continuare adecvat din perspectiva contextului de implementare a politicii monetare. BNR a continuat totuși să acționeze în direcția creșterii eficienței acestuia; astfel, gama activelor eligibile pentru operațiunile de piață monetară și pentru facilitatea de credit oferită de banca centrală a fost extinsă prin includerea în această categorie a titlurilor de stat denuminate în valută emise de MFP pe piața internă.

Ratele dobânzilor pe piața monetară interbancară

Adecvarea din perspectiva obiectivului politicii monetare a condițiilor monetare reale în sens larg s-a realizat preponderent prin intermediul politicii ratei dobânzii, roluri importante fiind deținute însă și de controlul monetar exercitat de banca centrală, precum și de mecanismul rezervelor minime obligatorii. Cel din urmă și-a menținut caracteristicile de-a lungul întregului an, prin păstrarea ratelor rezervelor minime obligatorii aplicabile pasivelor în lei și celor în valută cu scadențe reziduale de sub doi ani, ale instituțiilor de credit, la nivelurile de 15 și, respectiv, 25 la sută. Maniera de gestionare a lichidității a fost însă adaptată condițiilor concrete de funcționare a principalelor segmente ale pieței financiare. Astfel, în prima parte a anului, ea a continuat să fie adecvată din perspectiva susținerii procesului de normalizare a ratelor dobânzilor pe termene mai lungi ale pieței monetare interbancare, în condițiile în care persistența nivelurilor relativ ridicate ale acestora constituia un factor de natură să frâneze eliminarea distorsiunii de poziționare a ratelor dobânzilor la depozitele și creditele clienților nebancari în raport cu rata dobânzii de politică monetară. Pe parcursul trimestrului I, BNR a continuat să acționeze în calitate de creditor al sistemului bancar, furnizând lichiditate prin intermediul operațiunilor *repo* 1W, efectuate prin licitații la rată fixă de dobândă, în cadrul cărora ofertele băncilor au fost alocate integral. Tranzacțiile au potențat efectul de relaxare a condițiilor lichidității de pe piața monetară indus de injectările efectuate de Trezoreria Statului prin utilizarea unei părți din disponibilitățile în valută aflate în contul său la banca centrală. Pe acest fond, randamentele pe termen scurt ale pieței monetare interbancare au înregistrat o scădere amplă, apropiindu-se

de rata dobânzii la facilitatea de depozit a BNR, iar cotațiile pe scadențe mai lungi au urmat la rândul lor un trend descendent. Continuarea injecțiilor de lichiditate cu caracter autonom efectuate de Trezorerie a condus la reapariția, începând cu luna aprilie, a unui excedent net de lichiditate în sistemul bancar. În acest context, banca centrală a revenit în poziția de debitor net față de sistemul bancar, rolul de principal instrument de politică monetară fiind implicit atribuit operațiunilor de atragere de depozite pe scadența de o săptămână.

În a doua parte a trimestrului II, ca reacție la apariția riscului manifestării unei volatilități excesive a cursului de schimb al leului, BNR a sporit treptat fermitatea gestionării lichidității din sistemul bancar, efectuând o serie de operațiuni de atragere de depozite, prin care a drenat cea mai mare parte a excedentului de rezerve. Pe acest fond, apelul băncilor la facilitatea de depozit s-a redus, iar ratele dobânzilor pe termen scurt și-au restrâns ecartul față de rata dobânzii de politică monetară. Cotațiile pe termen mai lung ale pieței interbancare au receptat la rândul lor impactul tensiunilor de pe piețele internaționale, dar și pe cel generat de creșterea temerilor legate de dimensiunea și posibilitatea finanțării deficitului bugetar, precum și de modificarea așteptărilor operatorilor bancari privind condițiile viitoare ale lichidității de pe piața monetară. În consecință, randamentele pe maturități superioare (3M-12M) au înregistrat în prima parte a lunii mai o creștere relativ amplă, urmată la scurt timp de o ușoară corecție și apoi de o tendință de stabilizare pe un palier aflat sensibil deasupra ratei dobânzii de politică monetară.

În partea a doua a anului, condițiile de pe piețele financiare internaționale au înregistrat o ușoară ameliorare. Pe plan intern însă, tendința de ajustare descendentă a ratelor dobânzilor la creditele și depozitele în lei – în special a celor practicate de bănci pe segmentul populației – s-a întrerupt, inclusiv datorită accentuării incertitudinilor legate de cadrul juridic aplicabil activității bancare. Banca centrală și-a readecvat în consecință maniera de gestionare a lichidității din sistemul bancar în vederea susținerii procesului de ajustare descendentă a acestor randamente, a cărui finalizare constituia una dintre premisele revitalizării sustenabile a procesului de creditare, implicit ale redresării activității economice. Poziția de debitor net a BNR față de sistemul bancar s-a menținut, surplusul de rezerve fiind absorbit parțial prin atragerea de depozite la rată fixă de dobândă cu scadența de o săptămână; un rol mai important în drenarea excedentului de lichiditate l-a deținut însă facilitatea de depozit oferită instituțiilor de credit de către BNR. Ca urmare, ratele dobânzilor pe termen foarte scurt s-au înscris pe un trend descendent în a doua jumătate a anului, ajungând să evolueze în trimestrul IV în apropierea limitei inferioare a coridorului determinat de randamentele facilităților permanente oferite de BNR. Cotațiile aferente maturităților mai lungi au consemnat la rândul lor o ajustare descrescătoare în ultima parte a lunii iulie, ele reducându-și astfel ecartul față de rata dobânzii de politică monetară. O nouă coborâre a acestora a fost înregistrată în ultimele două luni ale anului, sub impactul exercitat de: (i) scăderea incertitudinii instituțiilor de credit privind evoluția în perspectivă a condițiilor lichidității, inclusiv ca urmare a semnalizării mai clare de către BNR a prelungirii, cel puțin pe termen scurt, a manierei curente de gestionare a lichidității;

(ii) semnalul favorabil dat de efectuarea cu succes de către MFP a unei emisiuni de titluri de stat denumite în valută pe piața internă, dar și de (iii) diminuarea graduală a temerilor privind derularea procesului de consolidare fiscală. Evoluțiile au fost reflectate de nivelul ratelor dobânzilor practicate de bănci în relația cu clienții nebankari, cele mai multe dintre acestea reluându-și scăderea în ultimele luni ale anului.

4. Orientările politicii monetare

Politica monetară a BNR, a cărei implementare se va realiza în continuare în contextul strategiei de țintire directă a inflației, va rămâne ferm orientată în direcția atingerii țințelor de inflație stabilite de BNR împreună cu guvernul, implicit a reducerii durabile a ratei anuale a inflației pe termen mediu spre niveluri compatibile cu definiția cantitativă a stabilității prețurilor utilizată de BCE. Un sprijin în acest sens este de așteptat să-l ofere adoptarea începând cu anul 2013 a unei ținte staționare multianuale de inflație, situată la nivelul de 2,5 la sută ± 1 punct procentual; această decizie a fost luată de Consiliul de administrație al BNR la finele anului 2010, concomitent cu decizia de menținere a țintei anuale pentru 2012 la nivelul celei din 2011, respectiv 3,0 la sută ± 1 punct procentual. Trecerea la ținta staționară multianuală este o schimbare benefică, dar ambițioasă adusă cadrului de țintire directă a inflației, care pune capăt etapei țințelor anuale gradual descrescătoare de inflație stabilite și anunțate pe un orizont temporal de câte doi ani, care a caracterizat această strategie de la adoptarea ei.

Argumentul principal al deciziei Consiliului de administrație al BNR privind nivelul țintei de inflație pentru anul 2012 l-a constituit imperativul atingerii acestui obiectiv, în condițiile în care, sub impactul multitudinii de șocuri pe partea ofertei/costurilor produse succesiv sau simultan începând cu semestrul II 2007, rata anuală a inflației a depășit în mod repetat țințele stabilite pentru ultimii ani. În consecință, opțiunea a reflectat preocuparea BNR pentru stabilirea unor obiective credibile și fezabile, îndeplinirea lor fiind esențială pentru consolidarea credibilității băncii centrale și, implicit, pentru creșterea eficacității ancorării anticipațiilor inflaționiste.

Atingerea țintei de inflație stabilite pentru anul 2012, presupunând consolidarea dezinflației și ancorarea anticipațiilor inflaționiste la niveluri mai scăzute de inflație, este esențială și din perspectiva asigurării reușitei trecerii în anul 2013 la etapa adoptării țintei staționare multianuale de inflație. Această schimbare implică un angajament pe termen îndelungat al politicii monetare față de un obiectiv compatibil cu definiția de stabilitate a prețurilor pe termen mediu în economia românească; ea are menirea de a asigura coborârea ratei inflației la un nivel compatibil cu criteriul de inflație al Tratatului de la Maastricht și trecerea în final la etapa țintei continue de inflație pe termen lung – compatibilă cu definiția cantitativă a stabilității prețurilor adoptată de BCE. Este de așteptat ca acest proces să fie susținut de avantajele recunoscute ale adoptării țintei staționare de inflație – manifestate prioritar prin intermediul ancorei nominale puternice pe care aceasta o pune la dispoziția strategiei de țintire directă a inflației – principalele fiind: (i) creșterea predictibilității și transparenței politicii monetare și, implicit, stabilizarea

anticipațiilor inflaționiste; (ii) scăderea persistenței inflației; (iii) sporirea eficienței politicii monetare – exprimată prin reducerea în termeni relativi a *trade-off*-ului dintre creșterea economică și inflație – datorită câștigului de credibilitate obținut prin această schimbare; (iv) scăderea relativă a răspunsului inflației la șocuri ale prețului petrolului, precum și ale cursului de schimb (reducerea *pass-through*-ului acestora).

În ceea ce privește valoarea țintei staționare de 2,5 la sută ± 1 punct procentual, considerarea acesteia drept nivel optim al ratei inflației pe termen mediu în economia românească începând cu anul 2013 a avut ca argumente majore: (i) perspectiva continuării creșterii prețurilor bunurilor comercializabile (*tradables*), dar mai ales a celor din sectorul necomercializabil (*non-tradables*), într-un ritm superior celui considerat a fi optim în economiile stabilizate, în principal ca efect al anticipatei reluări a proceselor de convergență economică, inclusiv a convergenței nivelului prețurilor, după încheierea perioadei de contracție economică profundă; (ii) prelungirea manifestării acțiunii unor factori inflaționisti pe partea ofertei/costurilor, aflați în afara sferei de influență a băncii centrale (ajustări de prețuri administrate, șocuri asupra segmentului prețurilor volatile, armonizări de impozite indirecte); (iii) menținerea unor rigidități nominale asimetrice în economia românească; (iv) producerea unor modificări de prețuri relative aferente ajustărilor structurale semnificative ce vor avea loc în continuare în economia românească.

Consolidarea perspectivelor de convergență a ratei anuale a inflației către ținta de inflație stabilită pentru anul 2012 și ulterior către ținta staționară, simultan cu crearea condițiilor pentru redresarea pe baze sustenabile a activității de creditare, implicit a activității economice, reprezintă o reală provocare pentru politica monetară în actualul context. Aceasta derivă în principal din deteriorarea sensibilă a evoluției curente, dar mai ales a perspectivei pe termen scurt a inflației, preponderent ca efect al șocurilor curente și anticipate de natura ofertei, având ca principală sursă evoluțiile adverse de pe piețele internaționale ale materiilor prime, potențate inclusiv de recente crize de mediu și geopolitice produse în anumite regiuni ale lumii. Prin urmare, deteriorarea se datorează creșterii deosebit de ample consemnate în prima parte a anului de prețurile produselor alimentare (procesate și neprocesate) și ale combustibililor, precum și foarte probabilei prelungiri a trendului ascendent al acestora, în condițiile persistenței tensiunilor de pe piețele externe, dar și interne ale materiilor prime, în principal pe piața produselor agricole, cel puțin până la apariția noilor recolte. Un alt resort important îl reprezintă sporirea dinamicii anuale a ajustărilor de prețuri administrate anticipate a fi efectuate în cursul anului 2011, datorată inclusiv neașteptatei majorări a prețului energiei electrice operate în luna aprilie, dar și creșterii recente și viitoare a prețului combustibililor.

În aceste condiții, coordonatele celei mai recente proiecții pe termen mediu¹⁷ au consemnat o ajustare considerabilă, traiectoria actualizată a ratei anuale prognozate a inflației urcând pe un palier superior celui evidențiat anterior, în special în prima

¹⁷ Inclusă în *Raportul asupra inflației* din luna mai 2011.

parte a orizontului de prognoză. Inflexiunea anticipată a se produce la nivelul acestei traiectorii în cursul celui de-al treilea trimestru, în principal pe fondul disipării efectului direct al majorării cotei standard a TVA, este însă mai amplă, condiții în care revenirea ratei anuale așteptate a inflației în interiorul intervalului de variație din jurul țintei de 3,0 la sută se amână cu doar un trimestru (trimestrul I 2012). Totodată, similar proiecțiilor anterioare, evoluția este succedată de coborârea și de cantonarea pe parcursul următoarelor trimestre a ratei anuale prognozate a inflației în apropierea punctului central al țintei de inflație. O asemenea traiectorie are ca suport perspectiva redresării lente a economiei, implicând prelungirea *gap*-ului negativ al PIB de-a lungul întregului orizont de prognoză, ale cărei valori – deși diminuate și aflate pe un trend lent descendent – sunt presupuse a exercita presiuni dezinflaționiste chiar și dincolo de orizontul relevant pentru politica monetară.

Riscurile asociate acestei perspective a inflației continuă să fie semnificative, derivând, pe de o parte, din persistența incertitudinilor privind calendarul și amploarea ajustării prețurilor administrate, precum și a celor legate de evoluțiile prețurilor materiilor prime agricole și ale petrolului pe piețele internaționale și, pe de altă parte, din potențiala creștere a intrărilor de capital volatil – de natură să sprijine reluarea și consolidarea dezinflației pe termen scurt, prin intermediul aprecierii monedei naționale, dar să amplifice riscurile pe termen mediu și lung la adresa acestui proces.

Date fiind caracterul temporar al creșterii ratei anuale a inflației în prima parte a anului 2011 – ca urmare a șocurilor induse de factori aflați în afara sferei de influență directă a gestiunii cererii agregate realizate prin instrumentele băncii centrale – dar mai ales probabilitatea de materializare relativ scăzută atribuibilă riscului de producere a efectelor secundare ale acestora în condițiile specifice ale economiei românești, care, potrivit estimărilor, a atins doar în cursul trimestrului IV 2010 vârful deficitului de cerere agregată, Consiliul de administrație al BNR a decis în luna mai 2011 să prelungească *status-quo*-ul ratei dobânzii de politică monetară. Un argument suplimentar al deciziei l-a constituit faptul că nivelul de 6,25 la sută la care rata dobânzii de politică monetară a fost menținută pe parcursul ultimelor trimestre – semnificativ superior celor prevalente în UE –, coroborat cu evoluția așteptată a cursului de schimb al leului, se releva a fi compatibil cu perspectiva reluării dezinflației în semestrul II 2011 și a consolidării ulterioare a acesteia, concomitent cu inițierea redresării treptate a economiei. O premisă, dar și o condiție a unei asemenea reacții a băncii centrale a constituit-o continuarea consecventă, conform angajamentelor asumate în cadrul acordurilor încheiate cu UE, FMI și IFI, a consolidării fiscale și a reformelor structurale deja inițiate, de natură să atenueze riscul de derapaj al politicilor economice – indus în perspectivă de contextul electoral al anului 2012.

În condițiile în care imperativul autorității monetare îl va constitui, cel puțin pe termen scurt, prevenirea manifestării efectelor de runda a doua ale șocurilor de natura ofertei, iar riscurile la adresa re consolidării dezinflației corespunzător traiectoriei anticipate continuă să fie semnificative, politica monetară își va păstra

în perioada următoare caracterul prudent. Calibrarea ritmului și a dimensiunii potențialelor ajustări viitoare ale ratelor dobânzilor reprezentative ale politicii monetare în contextul adecvării condițiilor monetare reale în sens larg va fi corelată, în principal, cu intensitatea manifestării presiunilor dezinflaționiste ale deficitului de cerere agregată – care se anticipează a se prelungi în următorii ani – și cu evoluția anticipațiilor inflaționiste pe termen mediu.

Analizele ce vor fundamenta deciziile de politică monetară vor mai avea în vedere, pe de o parte, probabilitatea/gradul de materializare a riscurilor majore asociate prognozei inflației pe orizontul de timp relevant pentru politica monetară – inclusiv a celui de manifestare a eventualelor efecte de runda a doua ale șocurilor de natura ofertei; din perspectiva celui din urmă risc, banca centrală va monitoriza cu atenție în perioada următoare rezultatele proceselor de negociere/formare a salariilor în diferite sectoare ale economiei, precum și gradul de corelare a acestora cu evoluția productivității muncii, pentru a identifica semne incipiente ale unei potențiale modificări de comportament. Pe de altă parte, repere importante ale deciziilor le vor constitui evoluția și caracteristicile activității de creditare, precum și cele aferente comportamentului de economisire/investire al agenților economici.

Totodată, BNR va continua să utilizeze flexibil componentele cadrului operațional al politicii monetare și să adapteze caracteristicile acestuia din perspectiva potențialelor șocuri ce ar putea afecta funcționarea diferitelor segmente ale pieței financiare, dar și din cea a armonizării treptate a acestor caracteristici cu standardele în materie ale BCE. Printr-o dozare adecvată a instrumentelor de politică monetară, BNR va urmări să consolideze transmisia ratei dobânzii de politică monetară, esențială pentru creșterea în perspectivă a eficacității canalului creditului, precum și să descurajeze intrările de capital volatil, reprezentând premise majore ale revigorării sustenabile a creditării economiei românești. Este de așteptat ca aceasta să fie susținută și de efectele suplimentare de erodare a potențialului de creștere a împrumuturilor în valută pe care le vor exercita reducerea treptată a diferențialului ratei dobânzii față de piețele externe, precum și implementarea – în linie cu tendința de reglementare care se conturează la nivel european, inclusiv pe baza experienței anterioare în materie a României – a unor măsuri prudențiale destinate limitării creșterii creditului în valută acordat debitorilor neprotejați față de riscul valutar. Inițierea analizelor menite să fundamenteze aceste măsuri a fost complementară deciziei de coborâre cu 5 puncte procentuale (la 20 la sută) a ratei RMO aplicabile pasivelor în valută cu scadență reziduală de sub doi ani ale instituțiilor de credit (începând cu perioada de aplicare 24 aprilie – 23 mai 2011), adoptată de Consiliul de administrație al BNR la sfârșitul trimestrului I 2011, în scopul creșterii flexibilității utilizării de către bănci a lichidității în valută, precum și al continuării armonizării mecanismului rezervelor minime obligatorii cu standardele în materie ale BCE.

Capitolul II. Stabilitatea financiară

1. Principalele evaluări privind stabilitatea financiară

Contextul macroeconomic

În anul 2010, economia globală a revenit la ritmuri de creștere similare celor înregistrate înaintea declanșării crizei, dar evoluțiile la nivel național și regional reflectă diferențe de dinamică relativ importante, care ar putea afecta stabilitatea financiară globală. Creșterea economică la nivelul Uniunii Europene a fost de 1,8 la sută în anul 2010, iar prognozele pentru 2011-2012 ale principalilor parteneri comerciali ai României rămân favorabile menținerii cererii pentru exporturile autohtone.

În anul 2010, stabilitatea financiară pe ansamblul UE s-a consolidat, dar continuă să cunoască provocări semnificative în planul creșterii riscului suveran în unele țări cu o situație dificilă în ceea ce privește sustenabilitatea finanțelor publice, precum și din punctul de vedere al menținerii vulnerabilităților în anumite sectoare bancare. Aceste riscuri generează presiuni asupra capacității respectivelor sectoare bancare de a accesa finanțarea necesară, cât și în privința calității activelor bancare și a perspectivelor de creștere economică. Reacția autorităților din UE în direcția îmbunătățirii sistemului de guvernare economică a fost fără precedent, constând în: introducerea Semestrului european pentru îmbunătățirea coordonării politicilor economice la nivelul UE, crearea unui mecanism permanent de susținere a stabilității financiare, implementarea unei noi arhitecturi de supraveghere financiară la nivel macroprudențial și microprudențial etc.

Stabilitatea financiară în România a rămas robustă pe parcursul anului 2010, sistemul instituțiilor de credit având o rată a solvabilității de 15 la sută, superioară celei de 14,7 la sută din anul 2009, lichiditate adecvată, precum și o acoperire de peste 95 la sută prin provizioane a volumului creditelor neperformante, chiar dacă acestea din urmă s-au aflat în creștere. Vulnerabilitățile principale la adresa stabilității financiare s-au diminuat relativ în anul de referință, însă România continuă să se confrunte cu numeroase provocări în acest domeniu. Contribuții decisive în sensul consolidării politicilor macroeconomice și a stabilității financiare au revenit acordurilor încheiate cu UE, FMI și alte instituții financiare internaționale, precum și Inițiativei Europene de Coordonare Bancară (*Vienna Initiative*), băncile semnatare îndeplinindu-și angajamentele de menținere a expunerilor și de asigurare a unei capitalizări peste pragul de 10 la sută. Banca Națională a României și-a continuat politicile prudente în vederea menținerii riscurilor la praguri gestionabile și a acoperirii acestora cu niveluri adecvate de provizioane și capitaluri.

Deficitul contului curent – una dintre principalele vulnerabilități ale României la momentul declanșării crizei – s-a menținut în 2010 la niveluri gestionabile (4,1 la sută din PIB). Continuarea procesului de consolidare fiscală și a celui de corelare a politicii veniturilor cu evoluția productivității muncii reprezintă coordonate esențiale în menținerea sustenabilității deficitului de cont curent. Problemele structurale ale balanței comerciale au avut o evoluție mixtă în 2010. Pe de o parte, dependența exporturilor de importuri a crescut ușor (în 2010 ponderea importurilor în exporturile efectuate de firmele net exportatoare s-a majorat la 44 la sută, față de

42 la sută în 2009). Pe de altă parte, ponderea exporturilor de bunuri cu valoare adăugată redusă s-a diminuat de la 26,6 la sută în 2009 la 24,3 la sută în 2010.

Efectele favorabile generate de companiile net exportatoare în planul relansării economice sau al reluării creditării sunt așteptate să se manifeste în special prin canalul indirect, prin intermediul lanțului de ofertă din care fac parte. O influență directă de mare amplitudine este puțin probabilă, în condițiile în care importanța principalelor companii net exportatoare este relativ scăzută, atât la nivelul economiei (contribuție de 13 la sută la valoarea adăugată brută produsă de companiile nefinanciare în semestrul I 2010), cât și la nivelul sectorului bancar românesc (pondere de 8 la sută în soldul creditului bancar acordat firmelor, la 31 decembrie 2010). Fructificarea mai bună a resurselor autohtone în cadrul lanțurilor de ofertă din care fac parte firmele exportatoare ar permite și atenuarea efectului de antrenare indus de exporturi asupra importurilor.

Datoria externă pe termen scurt (DETS) – o altă vulnerabilitate importantă a României la începutul crizei – a continuat să-și reducă în 2010 potențialul negativ asupra stabilității financiare. Deși ponderea DETS în totalul datoriei externe s-a majorat în 2010 la 20,6 la sută (față de 19 la sută în 2009): (i) creșterea s-a realizat în special pe segmentul creditelor mamă-fiică în cazul companiilor nefinanciare; (ii) gradul de reînnoire a DETS este ridicat (peste 80 la sută din stocul DETS existent în decembrie 2010 a fost realizat de companii care au înregistrat intrări superioare ieșirilor de fluxuri de datorie); (iii) ritmul de creștere aferent datoriei externe pe termen scurt a companiilor nefinanciare s-a diminuat la 10 la sută¹, iar (iv) rezervele valutare (excluzând rezervele de aur) pot acoperi într-o măsură confortabilă eventuale nereînnoiri în totalitate ale stocului DETS. Ponderea DETS în rezervele valutare administrate de banca centrală s-a diminuat de la aproape 80 la sută, la debutul crizei, la mai puțin de 60 la sută în decembrie 2010, plasându-se sub media regională. Capacitatea României de onorare a serviciului datoriei s-a menținut ridicată, iar noile acorduri cu caracter preventiv încheiate cu UE, FMI și Banca Mondială vor consolida această capacitate, atât în mod direct (prin furnizarea resurselor financiare necesare în eventualitatea materializării diverselor scenarii adverse), cât și indirect (prin asigurarea cadrului de consolidare a rezultatelor economice deja obținute și continuarea reformelor structurale menite a impulsiona potențialul de creștere economică, ambele cu efecte pozitive asupra percepției de risc suveran și accesului pe piețele financiare private la nivel internațional).

Banca Națională a României monitorizează atent și în permanență situația prudențială a băncilor persoane juridice române cu capital străin, în special din perspectiva evoluțiilor pe piețele internaționale legate de criza datoriilor suverane din unele economii europene. Capacitatea acestor bănci de a face față unui eventual șoc de finanțare externă s-a consolidat în anul de referință, nivelul de solvabilitate situându-se la valori superioare mediei pe sistem, iar cel de lichiditate la valori similare, peste nivelul reglementat. De asemenea, calitatea portofoliului se situează în jurul mediei, în timp ce gradul de acoperire cu provizioane este superior mediei. În plus, aportul de capital al băncilor-mamă a continuat și după declanșarea crizei, acestea asigurând peste 95 la sută din finanțarea externă atrasă în 2010 de subsidiarele lor din România. Din perspectivă macroprudențială, menținerea unor

¹ Rezultat conform analizei efectuate la nivel microeconomic.

niveluri adecvate ale lichidității și solvabilității constituie o necesitate pentru gestionarea corespunzătoare a riscurilor aferente unor eventuale șocuri de lichiditate externă.

Similar evoluțiilor înregistrate de majoritatea țărilor din regiune, semnele procesului de dezintermediere financiară, apărute în cursul anului 2009, s-au consolidat în 2010, această tendință fiind atribuită deopotrivă cererii și ofertei. Îndatorarea totală a companiilor și a populației de la bănci și IFN (rezidente și din străinătate) a scăzut în 2010 cu 5 la sută (variație în termeni reali), ajungând la 60,7 la sută din PIB la finele anului. Încă de la jumătatea anului 2010 s-a remarcat însă o anumită revenire a cererii de finanțare din partea companiilor, evoluție care, în condițiile continuării procesului de dezintermediere și ale prefigurării reluării ulterioare a creditării, aduce în discuție riscul evicțiunii sectorului privat de la acordarea de împrumuturi. În anul 2010, băncile și-au majorat expunerea față de sectorul guvernamental, ponderea creditului de acest tip (incluzând și titlurile de valoare negociabilă) în creditul intern ajungând la 22,7 la sută la finele anului, față de 19 la sută în decembrie 2009. Acest comportament este atribuit necesarului ridicat de finanțare a autorităților publice, incertitudinilor privind perspectivele economice pe termen scurt în sectorul privat și angajamentelor asumate în cadrul Inițiativei Europene de Coordonare Bancară, de menținere la nivel de grup a expunerilor față de România. Cu toate acestea, evitarea evicțiunii sectorului privat de la finanțare constituie o necesitate, în vederea consolidării contribuției acestuia la reluarea creșterii economice, ea reclamând nevoia continuării procesului de consolidare fiscală.

Creditarea în valută a reprezentat, și în anul 2010, o problemă atât de stoc, cât și, într-o mai mică măsură, de flux. În consecință, Banca Națională a continuat să monitorizeze atent evoluția acestui segment de creditare, adoptând măsurile necesare pentru a asigura desfășurarea creditării în valută în condiții de acoperire corespunzătoare a riscurilor aferente debitorilor expuși la riscul valutar și de reflectare cu acuratețe a acestor riscuri în costurile și prețurile serviciilor financiare, urmărind realizarea unui echilibru între creditele acordate în monedă națională și cele denominate în valută, odată cu reluarea prefigurată a creșterii creditului către sectorul privat, astfel încât împrumuturile în valută – și cu precădere cele acordate debitorilor neprotejați față de riscul valutar – să nu reprezinte fluxul dominant de credite.

Încă din anul 2001, BNR a întreprins măsuri pentru diminuarea ritmului alert de creștere a creditului în valută, utilizând un spectru larg de instrumente: prudențiale, de politică monetară și administrative². Similar experienței altor țări, eficiența măsurilor adoptate s-a dovedit limitată în timp, una dintre explicații constând în mobilitatea deplină a capitalurilor. În acest context, este necesară o abordare unitară la nivel european sau internațional, măsurile adoptate la nivel național urmând să fie completate în scopul unei mai bune evaluări și gestiuni a riscului, traduse în

² Limitări ale poziției valutare a băncilor; limitări ale ponderii creditului în valoarea garanției și ale ponderii serviciului datoriei în venitul lunar net, diferențiat pentru creditele de consum și imobiliare, cu o abordare extinsă și în cazul instituțiilor financiare nebancare; rezerve minime obligatorii diferențiate (și crescătoare) pentru pasivele în valută față de cele în lei; limite privind expunerile agregate (relativ la fondurile proprii) ale instituțiilor de credit față de debitorii neacoperiți la riscul valutar; coeficienți de testare la stres mai restrictivi pentru creditele acordate în valută (cu coeficienți semnificativ mai mari în cazul creditelor în dolari SUA sau franci elvețieni); solicitări de majorare a capitalizării în cazul instituțiilor de credit cu expunere foarte mare pe creditele în valută; persuasiune morală.

angajamente asumate de băncile-mamă, precum și în scopul unei cooperări extinse și mai eficiente între autoritățile de supraveghere și reglementare din țările-gazdă și cele de origine. Înființarea Comitetului European pentru Risc Sistemic poate oferi premisele necesare unei astfel de abordări, precum și unei concentrări sporite asupra definirii și aplicării coerente la nivelul UE a unui cadru de măsuri macroprudențiale.

Calitatea portofoliului de credite a continuat să se deterioreze, rata creditelor neperformante³ plasându-se la sfârșitul anului 2010 la nivelul de 11,85 la sută, comparativ cu 7,89 la sută la 31 decembrie 2009. Pe măsură ce creșterea economică va câștiga în consistență, este de așteptat o ameliorare a calității activelor bancare. Cu toate acestea, decalajul de timp între aceste două fenomene, precum și provocările generate de creditarea în valută acordată debitorilor neprotejați la riscul valutar rămân preocupările majore pe termen scurt. Pe termen mediu, principala provocare o constituie schimbarea modelului de *business* al sectorului bancar, în contextul conturării unui tipar sustenabil al creșterii economice diferit de modelul anterior de creștere, al modificărilor prezente și viitoare ale cadrului de reglementare și supraveghere al sectorului financiar la nivelul UE, precum și al creșterii gradului de cultură financiară a populației, noul model vizând prevenirea eventualelor evoluții nesustenabile ale fluxurilor de credit. Banca Națională a României va adopta în continuare o atitudine prudentă, astfel încât nivelul provizioanelor să se mențină la valori adecvate, care să poată acoperi riscurile anticipate, iar nivelul de solvabilitate să rămână pe paliere confortabile, pentru a permite acoperirea eventualelor pierderi neașteptate.

În anul 2010, structura finanțării acordate companiilor s-a îmbunătățit, evoluție cu impact favorabil asupra schimbării modelului de creștere economică a României. Astfel, accentul s-a deplasat către finanțarea firmelor din sectoarele comercializabile – majorare în termeni reali cu 3 la sută, comparativ cu o diminuare de 5 la sută înregistrată de sectoarele necomercializabile.

Anul 2010 a marcat o evoluție ușor nefavorabilă a calității portofoliului de credite ipotecare acordate populației de către bănci, rata de neperformanță aferentă majorându-se cu o viteză relativ moderată comparativ cu anul precedent (de la 3,9 la sută la 5,9 la sută). Pe acest segment de creditare, principalele vulnerabilități sunt reprezentate de ponderea ridicată a creditelor ipotecare în bilanțurile băncilor, alături de riscul înrăutățirii calității acestor expuneri și de cel al continuării corecției valorii activelor imobiliare.

În privința acestei din urmă vulnerabilități, implicațiile asupra sectorului bancar românesc ar putea fi însă modeste. La 31 decembrie 2010, ponderea creditelor în valoarea garanțiilor aferente stocului de credite ipotecare acordate companiilor (LTV – *loan to value*) a fost de 78 la sută, respectiv 71,5 la sută în cazul creditelor ipotecare ale populației. Aceste valori ar fi suficiente pentru gestionarea unei evoluții nefavorabile a pieței imobiliare în anul 2011 (conform scenariului de stres prevăzut de Autoritatea Bancară Europeană pentru România în cadrul exercițiului de testare la

³ Calculată ca un raport având la numărător expunerea brută aferentă creditelor acordate clientelei din sectorul nebankar și dobânzilor aferente clasificate în „pierdere categoria a 2-a”, în cazul cărora serviciul datoriei este mai mare de 90 de zile și/sau în cazul cărora au fost inițiate proceduri judiciare față de operațiune sau față de debitor, iar la numitor totalul creditelor și dobânzilor clasificate, aferente clientelei nebankare, exclusiv elementele în afara bilanțului.

stres derulat în martie 2011). În ipoteza continuării scenariului advers și pe parcursul anului 2012, s-ar exercita o presiune asupra anumitor portofolii bancare. În aceste condiții, menținerea unor niveluri prudente ale LTV rămâne o necesitate.

Banca Națională a României a adoptat și în anul 2010 o atitudine proactivă de gestionare a riscurilor provenind din creditarea ipotecară. Un prim set de măsuri a vizat crearea unui spațiu mai amplu pentru gestionarea efectelor unor eventuale diminuări ale valorii colateralului imobiliar. În consecință, ponderea creditului în totalul garanțiilor imobiliare (LTV) s-a redus în cazul creditelor nou acordate atât companiilor, cât și populației. Un alt set de măsuri a constat în identificarea unor soluții pentru ca procesul de reevaluare a garanțiilor imobiliare să se deruleze în mod corespunzător. În acest scop, BNR, ARB și ANEVAR au demarat pe parcursul anului 2010 demersurile pentru perfectarea cadrului de evaluare a garanțiilor în sectorul bancar. Acestea s-au concretizat în dezvoltarea și publicarea de către ANEVAR a „Ghidului privind evaluarea pentru garantarea împrumuturilor”, precum și în amendarea de către BNR a cadrului de reglementare bancară pentru operaționalizarea Ghidului⁴.

Evoluții în sistemul financiar

Anul 2010 nu a adus schimbări semnificative în structura sectorului bancar românesc, atât sub aspectul numărului de instituții de credit, cât și la nivelul acționariatului. Din totalul de 40 de instituții de credit cu capital majoritar privat, 26 sunt bănci cu capital străin, iar 9 sunt sucursale ale băncilor străine. Similar anului anterior, din punct de vedere al ponderii în activul agregat, băncile cu capital austriac continuă să dețină cea mai mare cotă de piață (38,3 la sută), fiind urmate de băncile cu capital grecesc (16,7 la sută) și de cele cu capital francez (14,0 la sută).

Declinul economic a susținut tendința de reducere a cheltuielilor la nivel de sistem, manifestată prin restrângerea rețelei teritoriale și a numărului de salariați. Gradul de intermediere financiară, măsurat ca pondere a activelor bancare în PIB, s-a plasat la un nivel ușor superior celui din anul 2009 (66,6 la sută), continuând să se situeze sensibil sub media europeană și, de asemenea, sub valorile înregistrate de celelalte state noi membre ale Uniunii Europene. Din perspectiva numărului de unități teritoriale, dar și a numărului de instituții de credit la 100 000 de locuitori, sistemul bancar din România se plasează sub media europeană. Gradul de concentrare a sistemului bancar românesc rămâne moderat – cu o creștere mai pronunțată în cazul depozitelor.

În anul 2010, dinamica activului bilanțier agregat s-a menținut negativă în termeni reali. Evoluția a fost imprimată, în mare parte, de procesul de dezintermediere financiară, dar o contribuție a revenit și efectului statistic al creșterii ratei anuale a inflației. Analiza structurii activului relevă următoarele tendințe: (i) temperarea activității bancare, în principal pe seama restrângerii activității de creditare în termeni

⁴ Regulamentul BNR nr. 18/2009 privind cadrul de administrare a activității instituțiilor de credit, procesul intern de evaluare a adecvării capitalului la riscuri și condițiile de externalizare a activității acestora, modificat și completat de Regulamentul nr. 25/2010, prevede că, în procesul de evaluare a garanțiilor reale corporale pentru recunoașterea calității acestora de diminuatori de risc de credit în conformitate cu reglementările Băncii Naționale a României „instituțiile de credit vor avea în vedere standardele internaționale de evaluare, respectiv Ghidul privind evaluarea pentru garantarea împrumuturilor, emis de ANEVAR”.

reali a sectorului privat, condusă de continuarea procesului de dezintermediere la nivelul gospodăriilor populației; (ii) creșterea expunerii băncilor față de sectorul guvernamental și (iii) diminuarea soldului plasamentelor instituțiilor de credit la banca centrală, în principal ca urmare a reducerii rezervelor minime obligatorii (cu mențiunea că lichiditățile continuă să dețină o poziție importantă în bilanț). Ponderea creditelor acordate sectorului privat în totalul activelor s-a plasat în jurul nivelului de 55 la sută.

Traectoria descrescătoare a creditului acordat sectorului privat a fost susținută de ambele categorii de debitori, contribuția mai accentuată revenind populației, în principal datorită: (i) contracției veniturilor proprii, pe fondul măsurilor adoptate în vederea consolidării fiscale; (ii) persistenței incertitudinilor legate de evoluția acestora în perioada următoare; (iii) administrării cu mai mare precauție a lichidităților, comportament care s-a materializat în restrângerea consumului și în accentuarea înclinației către economisire, fie prin constituirea de depozite la termen, fie prin achiziționarea de titluri de stat.

În ceea ce privește pasivul bilanțier, principalele evoluții înregistrate în anul 2010 au fost: (i) plasarea pe un palier negativ, în termeni reali, a dinamicii anuale aferente soldului depozitelor atrase de la companii și populație, începând cu luna iulie 2010, pentru prima dată în ultimii zece ani; (ii) menținerea unui nivel ridicat al finanțării pe termen scurt; (iii) majorarea surselor proprii prin infuzii de capital efectuate de acționarii instituțiilor de credit; și (iv) menținerea ponderii pasivelor externe în pasivul bancar agregat (merită precizat însă faptul că vulnerabilitățile asociate acestora sunt diminuate de poziția dominantă a resurselor atrase de la băncile-mamă, cu scadențe cuprinse între 6 luni și 2 ani).

Capitalizarea băncilor românești s-a menținut la un nivel confortabil, ceea ce a permis absorbția șocurilor resimțite de economia națională, ca efect al presiunilor generate de criza financiară internațională. Valorile indicatorilor de adecvare a capitalului, calculați pe sistem bancar, sunt mult superioare pragurilor stabilite la nivel european. Astfel, în cazul tuturor băncilor persoane juridice române, indicatorul de solvabilitate a depășit 11 la sută, fiind astfel respectat pragul prudential de 10 la sută, recomandat de banca centrală odată cu apariția efectelor crizei financiare internaționale. Anul 2010 a consemnat intensificarea ritmului de creștere a capitalului social, evoluție atribuită majorărilor efectuate de acționarii băncilor, în principal la solicitarea BNR sau în baza angajamentelor semnate de băncile-mamă. Conform rezultatelor obținute pe baza analizelor de testare la stres a sistemului bancar derulate de banca centrală, nivelul de capitalizare înregistrat la sfârșitul anului asigură o protecție corespunzătoare băncilor care operează în România împotriva presiunii unor șocuri macroeconomice.

În condițiile menținerii unor incertitudini privind evoluția economiei, semnalele de relansare a creditării au fost neconcludente în anul 2010. Băncile au adoptat în continuare o atitudine prudentă în acordarea de credite noi, preferând operațiunile de refinanțare a împrumuturilor existente, cu precădere în ceea ce privește segmentul corporațiilor, și de achiziționare de titluri de stat, cu toate măsurile întreprinse de banca centrală în scopul normalizării nivelului dobânzilor și, respectiv, al revigorării procesului de creditare a sectorului privat.

Din perspectiva riscului de credit, anul 2010 a marcat consolidarea, cu încă 3 puncte procentuale, a poziției dominante deținute de componenta în valută în totalul creditului acordat sectorului privat (până la 63 la sută), situație similară altor economii emergente. Temperarea riscurilor asociate creditării în valută rămâne o preocupare comună la nivel european, soluțiile alternative identificate vizând dezvoltarea în timp a piețelor financiare în monedă locală.

Prelungirea perioadei de contracție a activității economice și măsurile adoptate de guvern pe linia consolidării fiscale au contribuit la menținerea tendinței de deteriorare a calității portofoliilor de credite deținute de bănci. Provizionarea consistentă a majorat rezervele destinate acoperirii pierderilor așteptate, însă a influențat negativ rezultatele financiare. Se estimează că, pe termen scurt, calitatea portofoliilor de credite se va ameliora odată cu îmbunătățirea parametrilor macroeconomici interni.

Pe parcursul anului 2010, lichiditatea băncilor s-a menținut în general confortabilă. Riscul sistemic continuă să fie scăzut, raportul dintre expunerile bilaterale interbancare și fondurile proprii sau activele lichide de care dispun băncile creditoare plasându-se pe un palier scăzut. Majorarea componentei pe termen scurt a datoriei externe a băncilor continuă să reprezinte o potențială vulnerabilitate a sistemului bancar la eventualele sincope externe de lichiditate, atenuată însă de resursele furnizate de către băncile-mamă filialelor din România, care sunt în general acordate pe termen mediu și lung. Administrarea riscului de lichiditate a fost îmbunătățită în semestrul II 2010 prin completarea cadrului național de reglementare în sensul introducerii unor cerințe privind rezerva de lichiditate, care să permită instituțiilor de credit să facă față unei situații de criză de lichiditate, pentru o perioadă de cel puțin o lună, fără modificarea modelului de activitate.

La finele anului 2010, rezultatul agregat al sistemului bancar s-a menținut în zona negativă, în care a intrat începând cu trimestrul II, ca efect al creșterii cheltuielilor cu provizioanele și al deteriorării profitului operațional. În structură, circa 84 la sută din totalul provizioanelor erau aferente creditelor și dobânzilor restante de peste 90 de zile și/sau pentru care s-au inițiat proceduri judiciare, dar ritmul de provizionare s-a redus spre sfârșitul anului. Pierderile contabile nu au constituit însă o caracteristică generalizată, fiind localizate îndeosebi la nivelul băncilor mijlocii și mici. Băncile au compensat scăderea creditelor acordate sectorului privat prin majorarea deținerilor de titluri de investiții și plasament, având un randament mai scăzut. În plus, marja netă a dobânzii aplicabile în relația cu sectorul real s-a restrâns, în special ca urmare a scăderii ratei medii a dobânzii la credite, pe fondul intensificării concurenței și al cererii scăzute de credite. În contextul procesului de dezintermediere financiară, veniturile nete din comisioane și-au redus ponderea în totalul veniturilor operaționale (cu 4,3 puncte procentuale, până la 16,5 la sută). Anul 2010 a fost marcat de preocupările băncilor pe linia limitării costurilor de funcționare, reflectate în restrângerea cheltuielilor cu personalul (-6,5 la sută), cu materialele, lucrările și serviciile prestate de terți (-8,6 la sută) și cu amortizările (-2,4 la sută comparativ cu anul anterior). Se anticipează că, deși profitabilitatea sistemului bancar a revenit în teritoriu pozitiv în anul 2011, aceasta se va menține relativ redusă pe termen scurt, dat fiind decalajul de timp între reluarea creșterii economice și manifestarea efectelor favorabile ale acesteia asupra rezultatului financiar al sectorului bancar.

Piața asigurărilor de viață a crescut în anul 2010 datorită încetinirii declinului economiei reale și diminuării volatilității pe piețele financiare; o evoluție în sens contrar a înregistrat însă piața asigurărilor generale, ca urmare a diminuării înclinației pentru achiziția de polițe de asigurare pe termen scurt. Transmiterea evoluțiilor din economia reală și din piețele financiare către sectorul asigurărilor s-a produs, într-o primă etapă, la nivelul asigurărilor de viață, ulterior fiind resimțite și în piața asigurărilor generale. Valoarea costurilor cu indemnizațiile plătite din activitatea de asigurări generale, raportate la veniturile din primele brute subscrise, s-a menținut la un nivel comparabil cu cel din anul 2009, indicând o stabilizare a riscurilor subscrise de companiile de asigurări generale.

Declanșarea crizei datoriei suverane a Greciei în luna mai 2010 a transmis un șoc și pe piața de capital din România, manifestat prin deprecierea indicilor bursieri și amplificarea volatilității. Șocul a avut o intensitate mai scăzută decât în cazul falimentului băncii de investiții Lehman Brothers din septembrie 2008, însă a survenit într-o perioadă de recuperare a pierderilor generate de criza financiară internațională, determinând inversarea bruscă a trendului. La sfârșitul anului 2010, volatilitatea a revenit la nivelul anterior declanșării crizei datoriei suverane a Greciei.

Continuarea procesului de consolidare fiscală, derularea acordului de finanțare cu organisme financiare internaționale și încetinirea semnificativă a declinului activității economice au determinat diminuarea, pe parcursul primului trimestru din 2010, a randamentelor oferite de titlurile de stat, până la un nivel apropiat de rata dobânzii de politică monetară, ulterior acestea evoluând fără variații semnificative. Turbulențele financiare generate de criza datoriilor suverane ale unor state europene au avut un impact limitat și pe termen relativ scurt asupra randamentelor oferite de titlurile de stat din România.

Sistemul de fonduri de pensii administrate privat nu este purtător de riscuri care pot afecta stabilitatea sistemului financiar intern. Restrângerea activității economice în anul 2010 a limitat creșterea veniturilor din contribuții, însă fondurile de pensii administrate privat nu au întâmpinat dificultăți în gestionarea fluxurilor financiare, întrucât lansarea recentă a acestora (anul 2007) nu le expune la ieșiri importante de resurse. Instrumentele cu venit fix au oferit cele mai mari randamente, iar titlurile de stat au reprezentat peste 60 la sută din totalul portofoliului fondurilor de pensii administrate privat, structură care este specifică unui profil de risc scăzut.

2. Instrumente de sprijin pentru supravegherea prudențială și stabilitatea financiară

Centrala Riscurilor Bancare (CRB)

În prezent, persoane declarante la Centrala Riscurilor Bancare sunt instituțiile de credit, precum și instituțiile financiare nebancare înscrise în Registrul special deschis la Banca Națională a României. La finele anului 2010 erau înregistrate 94 persoane declarante, dintre care 41 de instituții de credit și 53 de instituții financiare nebancare, față de 39 de instituții de credit și 55 de instituții financiare nebancare înregistrate la 31 decembrie 2009.

Deși în număr mai mare decât cel al instituțiilor de credit, instituțiile financiare nebancare au o importanță relativ scăzută în cadrul principalilor indicatori utilizați de Centrala Riscurilor Bancare (date la sfârșitul anului 2010): număr debitori – 10,9 la sută, număr credite și angajamente – 13,2 la sută; total sumă datorată – 7,7 la sută; sumă restantă – 9,8 la sută. Comparativ cu luna decembrie 2009, aceste ponderi s-au plasat pe o traiectorie ușor descendentă, cu excepția celei aferente sumei restante, care s-a redus sensibil (cu 4,7 puncte procentuale).

Anul 2010 a marcat o nouă reducere a numărului de interogări, ca urmare a nivelului scăzut al activității de creditare; în cursul anului 2010, persoanele declarante au efectuat 2,5 milioane interogări ale bazei de date a CRB (față de 2,7 milioane în anul 2009), din care 62 la sută cu acordul debitorilor potențiali. Prin aceste interogări au fost solicitate informații despre riscul global, creditele și restanțele debitorilor. Ponderea debitorilor noi pentru care s-au efectuat interogări autorizate în totalul debitorilor noi a consemnat o nouă scădere, însă de mică amplitudine, până la 54,2 la sută la 31 decembrie 2010.

La finele anului 2010, în condițiile menținerii pragului de raportare la 20 000 lei, baza de date a CRB cuprindea numai 14,7 la sută din numărul debitorilor persoane declarante și 18,3 la sută din numărul creditelor și angajamentelor acordate de acestea (ambele ponderi în ușoară creștere comparativ cu anul precedent), acest rezultat indicând poziția semnificativă deținută în continuare de numărul creditelor de consum (de valori mici). În termeni valorici, CRB cuprindea însă aproximativ 89 la sută din valoarea creditelor și angajamentelor acordate de persoanele declarante. În funcție de tipul persoanei declarante, gradul de acoperire era de 89,7 la sută în cazul instituțiilor de credit, respectiv de 82,5 la sută în cazul instituțiilor financiare nebancare înscrise în Registrul special. Aceste ponderi sunt relativ apropiate de cele aferente anului 2009.

La nivelul instituțiilor de credit, numărul debitorilor înregistrați în baza de date a CRB a crescut, de la începutul activității acestei structuri, de 70 de ori, numărul creditelor de 57 de ori, iar totalul sumelor datorate de peste 43 de ori. Comparativ cu anul 2009, s-au consemnat scăderi în cazul numărului debitorilor înregistrați în baza de date a CRB (cu 2,9 la sută) și al creditelor (cu 3,2 la sută), în timp ce sumele datorate s-au majorat cu 4,9 la sută. Creșteri s-au înregistrat și în ceea ce privește numărul debitorilor cu restanțe (8,3 la sută), numărul creditelor restante (8,4 la sută) și suma restantă (91,6 la sută), fapt care a determinat și majorarea ponderii sumei restante în total sumă datorată.

Tabel 1. Principalii indicatori utilizați de CRB – instituții de credit

	31 decembrie 2009	31 decembrie 2010	Variație procentuală dec. 2010/ dec. 2009
Număr debitori (mii)	986	957	-2,9
- persoane fizice	887	862	-2,9
- persoane juridice	99	95	-3,3
Număr debitori cu restanțe (mii)	202	218	8,3
Număr credite și angajamente (mii)	1 532	1 483	-3,2
Număr credite restante (mii)	278	301	8,4
Total sumă datorată (mil. lei)	226 417	237 513	4,9
- persoane fizice	78 798	82 850	5,1
- persoane juridice	147 619	154 663	4,8
Suma restantă (mil. lei)	7 865	15 070	91,6
Ponderea sumei restante în total sumă datorată (%)	3,5	6,3	82,6
Ponderea sumei restante înregistrate de persoanele fizice în total sumă datorată de acestea (%)	1,7	3,6	107,1
Ponderea sumei restante înregistrate de persoanele juridice în total sumă datorată de acestea (%)	4,4	7,8	77,6

Notă: Datorită rotunjirii datelor din primele două coloane, există unele necorelări cu variațiile procentuale indicate.

Numărul clienților-persoane fizice a scăzut cu 2,9 la sută, pe fondul reducerii numărului total de debitori, iar valoarea creditelor acordate persoanelor fizice s-a majorat cu 5,1 la sută.

Similar anului anterior, la 31 decembrie 2010 persoanele fizice reprezentau 90 la sută din numărul total de debitori înregistrați în baza de date a CRB; la aceeași dată, ponderea creditelor acordate persoanelor fizice în totalul sumei datorate a rămas practic neschimbată comparativ cu decembrie 2009 (34,9 la sută). La finele anului 2010, din totalul creditelor acordate persoanelor fizice, raportate la CRB, 61,4 la sută erau denominate în euro, 21,6 la sută în lei, 16,6 la sută în franci elvețieni și 0,4 la sută în dolari SUA, structura fiind asemănătoare celei de la sfârșitul anului 2009.

La nivelul instituțiilor financiare nebankare înscrise în Registrul special, comparativ cu anul 2009, s-au înregistrat scăderi semnificative în cazul următorilor indicatori: suma datorată (-17,4 la sută), numărul debitorilor înregistrați în baza de date a CRB (-19,5 la sută) și al creditelor acestora (-22,2 la sută), numărul debitorilor cu restanțe (-25,6 la sută), numărul creditelor restante (-24,4 la sută). Suma restantă a înregistrat însă o creștere semnificativă (cu 22,8 la sută), fapt care a condus la majorarea ponderii deținute de suma restantă în total sumă datorată.

**Tabel 2. Principalii indicatori utilizați de CRB
– instituții financiare nebancare**

	31 decembrie 2009	31 decembrie 2010	Variație procentuală dec. 2010/ dec. 2009
Număr debitori (mii)	139	112	-19,5
- persoane fizice	43	37	-12,9
- persoane juridice	96	75	-22,4
Număr debitori cu restanțe (mii)	43	32	-25,6
Număr credite și angajamente (mii)	291	226	-22,2
Număr credite restante (mii)	92	69	-24,4
Total sumă datorată (mil. lei)	23 848	19 696	-17,4
- persoane fizice	1 907	1 803	-5,5
- persoane juridice	21 941	17 894	-18,5
Suma restantă (mil. lei)	1 329	1 632	22,8
Ponderea sumei restante în total sumă datorată (%)	5,6	8,3	49,0
Ponderea sumei restante înregistrate de persoanele fizice în total sumă datorată de acestea (%)	3,6	4,2	16,7
Ponderea sumei restante înregistrate de persoanele juridice în total sumă datorată de acestea (%)	5,7	8,7	51,6

Notă: Datorită rotunjirii datelor din primele două coloane, există unele necorelări cu variațiile procentuale indicate.

Trebuie precizat că, pentru instituțiile financiare nebancare înscrise în Registrul special, structura debitorilor este diferită de cea aferentă instituțiilor de credit, în sensul că poziția dominantă este deținută de persoanele juridice (66,7 la sută).

La 31 decembrie 2010, în baza de date a CRB existau 212 046 grupuri de debitori raportate de către persoanele declarante, în creștere cu 7,3 la sută față de finalul anului precedent. În anul 2010, au fost raportate de către persoanele declarante la CRB informații despre 208 debitori care au produs fraude cu carduri (față de 81 în anul 2009), cu o valoare totală a sumei fraudate de circa 153 mii lei (comparativ cu aproximativ 38 mii lei în anul 2009).

În baza Ordonanței Guvernului nr. 27/2002 privind reglementarea activității de soluționare a petițiilor, aprobată prin Legea nr. 233/2002, precum și a Legii nr. 677/2001 pentru protecția persoanelor cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date, în cursul anului 2010 s-a răspuns unui număr de 1 113 petenți (880 persoane fizice și 233 persoane juridice), care au solicitat informații referitoare la datele raportate la Centrala Riscurilor Bancare pe numele lor, față de un număr de 740 petenți (666 persoane fizice și 74 persoane juridice) înregistrați în anul 2009.

Un eveniment important legat de activitatea Centralei Riscurilor Bancare l-a constituit semnarea la 1 aprilie 2010 de către Banca Națională a României a Memorandumului de înțelegere privind schimbul de informații între registrele de

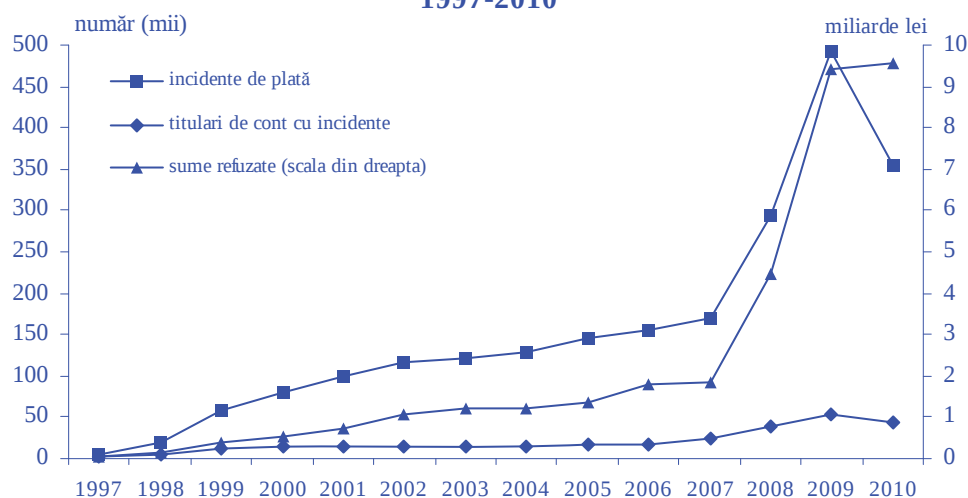
credit naționale în vederea transmiterii acestora către persoanele declarante, potrivit căruia România poate participa la schimbul transfrontalier de informații. În baza acestui Memorandum, schimbul de informații de acest gen se realizează în prezent între 7 țări (Austria, Belgia, Franța, Germania, Italia, Portugalia și Spania), cărora li se vor adăuga România și Cehia în prima parte anului 2012.

De asemenea, trebuie precizat că în perioada următoare baza de date a Centralei Riscurilor Bancare va fi completată cu informații suplimentare necesare schimbului transfrontalier, dar și pentru scopurile de analiză ale Băncii Naționale a României.

Centrala Incidentelor de Plăți (CIP)

Analiza bazei de date a CIP pentru anul 2010 relevă reduceri semnificative la nivelul principalilor indicatori utilizați în monitorizarea acestei activități, respectiv numărul incidentelor de plată și al titularilor care le-au generat, în timp ce suma refuzată la plată a avut o creștere nesemnificativă. Aceste evoluții s-au produs pe fondul conjuncturii economice nefavorabile din anul 2009, care a determinat o selecție a agenților economici și o responsabilizare a acestora în utilizarea corectă a instrumentelor de plată.

Evoluția numărului incidentelor de plată, a numărului de titulari de cont care au produs incidente de plată și a valorii sumei refuzate în perioada 1997-2010

Comparativ cu sfârșitul anului 2009, numărul titularilor de cont înregistrați cu incidente a scăzut semnificativ (cu 19,2 la sută) ajungând, la 31 decembrie 2010, la 43 518. De asemenea, numărul incidentelor de plată s-a diminuat cu 28,3 la sută, până la 354 087, iar valoarea sumelor refuzate a fost de 9 575 milioane lei (+1,5 la sută). Scăderea numărului incidentelor de plată a fost determinată atât de reducerea numărului titularilor de cont care le-au produs, cât și a numărului mediu de incidente produse de un titular de cont (de la 9,17 la sută în anul 2009, la 8,14 la sută în anul 2010). De asemenea, numărul titularilor de cont declarați în interdicție bancară s-a diminuat cu 34 la sută (de la 8 742 în anul 2009 la 5 782 în anul 2010). Totodată, se constată și scăderea semnificativă a numărului de persoane fizice raportate cu incidente de plată – comparativ cu un număr de 5 668 în anul 2009, în cursul anului 2010 au fost raportate 2 365 persoane fizice care au produs incidente de plată, preponderent cu bilete la ordin.

În anul 2010, un număr de douăsprezece bănci au raportat 83,4 la sută din numărul total al incidentelor de plată și 75,6 la sută din valoarea totală a sumei refuzate, cel mai frecvent motiv de refuz la plată fiind în continuare lipsa totală sau parțială de disponibil (60,1 la sută din totalul motivelor de refuz).

În cursul anului 2010 au fost înregistrate 4,04 milioane interogări ale bazei de date a CIP (o diminuare cu 12 la sută în raport cu numărul din anul precedent), efectuate de bănci în nume propriu sau în numele clienților. Prin aceste interogări au fost solicitate informații despre titularii de cont, pentru a se verifica dacă pe numele acestora s-au înregistrat incidente de plată.

În conformitate cu prevederile Regulamentului BNR nr. 1/2001 privind organizarea și funcționarea la Banca Națională a României a Centralei Incidentelor de Plăți, cu modificările și completările ulterioare, banca centrală răspunde solicitărilor primite de la autoritățile publice cu privire la situația înscrierii în baza de date a CIP a unor titulari de cont. Astfel, în cursul anului 2010 s-a răspuns unui număr de 2 604 solicitări de acest tip, comparativ cu 2 894 în anul 2009.

În baza Ordonanței Guvernului nr. 27/2002 privind reglementarea activității de soluționare a petițiilor, aprobată prin Legea nr. 233/2002, precum și a Legii nr. 677/2001 pentru protecția persoanelor cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date, în cursul anului 2010 s-a răspuns unui număr de 186 petenți (61 persoane fizice și 125 persoane juridice), care au solicitat informații referitoare la datele raportate la Centrala Incidentelor de Plăți pe numele lor, comparativ cu 138 petenți (36 persoane fizice și 102 persoane juridice) în anul 2009.

În cursul anului 2011, se va derula procesul de modificare și modernizare a regulamentului de organizare și funcționare a Centralei Incidentelor de Plăți, precum și a aplicației informatice utilizate de aceasta.

3. Planificarea pentru situații neprevăzute și gestiunea crizelor financiare

Deși nu a fost nevoie să aplice măsuri de ultimă instanță pentru menținerea stabilității financiare pe parcursul anului 2010, Banca Națională a României a continuat procesul de întărire a dispozitivului de siguranță a sistemului bancar, inclusiv prin actualizarea componentelor acestuia cu dezvoltările de profil la nivel european. Dispozitivul de siguranță a sistemului bancar este format dintr-o suită de mecanisme care au rolul de a compensa ineficiența informațională a diferitelor componente din piața bancară, manifestată cu preponderență în perioadele de incertitudine ridicată. Reacții disproporționate în raport cu fundamentele economice și replieri dezordonate ale deponenților, dar și ale altor categorii de creditori ai instituțiilor bancare, pot degenera în spirale vicioase ale riscului de credit și în blocaje financiare. Din această perspectivă, dispozitivul de siguranță a sistemului bancar urmărește inhibarea eventualelor comportamente perturbatoare ale participanților pe piață, care deși pot părea raționale din perspectivă

individuală, au consecințe puternic nefavorabile asupra stabilității financiare, precum evitarea finanțării unei bănci solvabile, dar considerată nelichidă, retragerea masivă de depozite sau grăbirea procedurilor de lichidare a unor bănci-problemă, care pot conduce la acțiuni dezordonate și suboptimale din perspectiva modului în care sistemul bancar își îndeplinește funcțiile.

Una dintre direcțiile principale de acțiune a avut ca finalitate creșterea plafonului de garantare a depozitelor la nivelul de 100 000 de euro, echivalent lei, concomitent cu întărirea politicii de finanțare a Fondului de garantare a depozitelor în sistemul bancar. Deși prin resursele deja acumulate, FGDB înregistrează unul dintre cele mai ridicate niveluri ale gradului de acoperire în clasamentul sistemelor de garantare a depozitelor din statele membre ale Uniunii Europene, BNR a structurat în cursul anului 2010 planul de acțiune care va permite creșterea valorii acestui indicator la 2 la sută în următorii patru ani, inclusiv prin creșterea cotelor de contribuție de la 0,2 la 0,3 la sută, și respectarea condiționalităților relevante din cadrul aranjamentului financiar multilateral preventiv convenit de România cu Uniunea Europeană, Fondul Monetar Internațional și Banca Mondială.

În situația în care măsurile preventive și de intervenție timpurie adoptate de BNR în scopul evitării manifestării riscului sistemic la nivelul sectorului bancar s-ar dovedi insuficiente pentru contracararea incidenței eventualelor turbulențe financiare asupra instituțiilor de credit de importanță sistemică, menținerea stabilității financiare va fi asigurată prin aplicarea planului pentru situații neprevăzute. Planul pentru situații neprevăzute vizează cazurile care reclamă intervenția autorității de supraveghere bancară și descrie politicile și procedurile de soluționare a dificultăților întâmpinate de băncile cu probleme, care pot ghida procesul de gestiune a unei eventuale crize bancare în țara noastră. Scopul principal al acestui plan este asigurarea unui cadru operațional care să permită reacția promptă a BNR în cazul iminenței unei situații de criză, prin mecanisme proprii de reglementare, monitorizare și control, astfel încât să se limiteze propagarea evenimentului cu potențial sistemic la nivelul economiei reale, inclusiv al deponenților. Regula de aur a unui proces de soluționare a situației băncilor cu probleme este aceea de a permite ieșirea ordonată din piață a oricărei instituții financiare neviabile, indiferent de tipul sau dimensiunea acesteia, fără a se apela la fonduri publice pentru menținerea stabilității financiare. Din această perspectivă, în cursul anului 2010, legislația de profil din România a fost completată cu noi instrumente de soluționare a situației băncilor-problemă. Astfel, administratorul special va putea implementa măsuri suplimentare celei de preluare prin fuziune/divizare, precum vânzarea de active, transferul de depozite sau vânzarea de active cu asumare de pasive. În acest context, Banca Națională va dezvolta, în colaborare cu FGDB, proceduri operaționale și planuri de contingență care vor ghida implementarea noilor instrumente de abordare a situației băncilor-problemă. Un alt pas în această direcție îl constituie înființarea fondului special pentru despăgubiri, care va deveni operațional în trimestrul III 2011, sub administrarea FGDB. Rolul acestui fond este de a asigura resursele financiare necesare plății despăgubirilor pentru persoanele eventual prejudiciate prin măsurile dispuse și implementate în cursul administrării speciale. Aceste eforturi derivă inclusiv din acordurile internaționale încheiate de România.

Un rol important în ceea ce privește definirea optimă a structurii procesului de gestionare a riscurilor sistemice la nivelul sectorului financiar revine Comitetului Național pentru Stabilitate Financiară (CNSF), care reunește în componența sa reprezentanți ai Băncii Naționale a României, Ministerului Finanțelor Publice, Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare, Comisiei de Supraveghere a Asigurărilor și Comisiei de Supraveghere a Sistemului de Pensii Private. Banca centrală a continuat în 2010 organizarea ședințelor acestui organism și a inițiat înființarea secretariatului tehnic permanent al acestuia, prin intermediul Compartimentului Gestiunea Crizelor Financiare. Întâlnirile CNSF au promovat periodic schimbul de opinii privind impactul potențial al crizei financiare internaționale asupra instituțiilor, piețelor și infrastructurii financiare, precum și asupra economiei reale românești. În acest context, membrii CNSF au analizat evoluțiile recente ale componentelor sectorului financiar din țara noastră. Menținerea calității activelor la un nivel corespunzător și evoluția în general favorabilă a profitabilității băncilor de importanță sistemică au contribuit la consolidarea la niveluri adecvate a solvabilității și a lichidității instituțiilor financiare în cursul anului 2010. Astfel, perspectivele dezvoltării sănătoase a activității sectorului financiar din România au fost apreciate ca pozitive pentru anul 2011.

De asemenea, întâlnirile CNSF au reprezentat principala platformă de discuții privind evoluțiile recente la nivel european în domeniul prevenirii și gestionării crizelor financiare. În acest context, au fost analizate documentele Comisiei Europene privind propunerea unui cadru al Uniunii Europene pentru gestionarea crizelor transfrontaliere în sectorul bancar, precum și rezultatele consultării publice legate de acest subiect. Totodată, au fost trecute în revistă dezbaterile recente din UE privind posibilele mecanisme de împărțire a poverii fiscale între statele membre în condițiile unei crize financiare transfrontaliere și principiile de organizare și funcționare a grupurilor de stabilitate transfrontaliere. În același context, au fost examinate aspecte privind fondurile destinate soluționării situației băncilor-problemă, taxa pe tranzacțiile financiare, precum și propunerile legislative ale Comisiei Europene în domeniul garantării depozitelor bancare.

Capitolul III. Autorizarea și reglementarea instituțiilor financiare

1. Autorizarea și notificarea instituțiilor financiare

1.1. Autorizarea instituțiilor de credit

Prerogativele Băncii Naționale a României în domeniul autorizării instituțiilor de credit sunt stabilite prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 99/2006 privind instituțiile de credit și adecvarea capitalului, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 227/2007, cu modificările și completările ulterioare. În anul 2010, BNR nu a autorizat nicio instituție de credit.

1.2. Autorizarea instituțiilor de plată

Având în vedere faptul că din luna noiembrie 2009 banca centrală a preluat competențele pe linia reglementării, autorizării și supravegherii prudențiale a instituțiilor de plată, potrivit prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 113/2009 privind serviciile de plată și ale Regulamentului BNR nr. 21/2009 privind instituțiile de plată, au fost depuse la Banca Națională a României opt cereri de autorizare în calitate de instituție de plată, dintre care una de către o instituție nou înființată. Până la sfârșitul anului 2010, Banca Națională a României a autorizat o singură instituție de plată și a decis înscrierea în Registrul instituțiilor de plată a doi agenți ai acesteia. Pentru una dintre societăți procesul de autorizare nu a fost încă finalizat, iar 6 dintre acestea au fost autorizate la sfârșitul lunii aprilie 2011.

1.3. Notificarea instituțiilor financiare nebancare

În anul 2010 a continuat procesul de notificare și înscriere în registre a instituțiilor financiare nebancare nou înființate. În conformitate cu prevederile Legii nr. 93/2009 privind instituțiile financiare nebancare, au fost supuse procedurii de notificare și înscriere în Registrul general 6 instituții financiare nebancare, în Registrul special 2 astfel de instituții, iar în Registrul de evidență 318 entități.

Totodată, au fost radiate din Registrul general 24 de instituții financiare nebancare, din Registrul special 7 instituții, iar din Registrul de evidență 77 de instituții.

2. Cadrul legislativ și de reglementare a instituțiilor de credit

În planul reglementării prudențiale, anul 2010 a adus progrese semnificative, adoptarea de noi reglementări având următoarele obiective:

- a) modificarea și completarea cadrului legislativ care reglementează procedura administrării speciale a instituțiilor de credit, astfel încât aceasta să permită o intervenție rapidă și eficientă în cazul băncilor cu probleme, măsurile legislative urmărind sporirea puterilor acordate administratorului special, conferindu-i acestuia autoritatea de a implementa cu promptitudine o serie de

măsurile de restructurare autorizate de Banca Națională a României, precum vânzarea de active cu asumare de pasive și transferul de depozite (Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 26/2010 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 99/2006 privind instituțiile de credit și adecvarea capitalului). De asemenea, prin adoptarea actului normativ menționat a fost realizată și transpunerea prevederilor care se referă la cooperarea în domeniul supravegherii și la gestiunea situațiilor de criză din Directiva 2009/111/CE a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Directivelor 2006/48/CE, 2006/49/CE și 2007/64/CE în ceea ce privește băncile afiliate instituțiilor centrale, anumite elemente ale fondurilor proprii, expunerile mari, aranjamentele de supraveghere, precum și gestionarea situațiilor de criză.

Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 26/2010 a fost aprobată cu completări prin Legea nr. 231/2010, amendamentele introduse vizând, în principal, transpunerea acelor dispoziții ale Directivei 2010/76/UE a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Directivelor 2006/48/CE și 2006/49/CE în ceea ce privește cerințele de capital pentru portofoliul de tranzacționare și rescurtizare, precum și procesul de supraveghere a politicilor de remunerare, referitoare la noile reguli în materie de politici de remunerare la nivelul instituțiilor de credit, a căror transpunere necesită revizuirea legislației primare, detalierea regulilor aplicabile în materie fiind realizată prin reglementările emise de Banca Națională a României;

- b) reformularea textelor relevante care reglementează modificările în situația instituțiilor de credit, pentru a se asigura acoperirea: (i) tuturor situațiilor în care, prin schimbările intervenite în structura organizatorică a instituțiilor de credit sau în modul de repartizare a responsabilităților în cadrul acestora, este necesară, potrivit legii, obținerea aprobării prealabile a Băncii Naționale a României pentru persoanele care exercită responsabilități de administrare și/sau conducere, respectiv în cazurile în care noi persoane sunt desemnate să îndeplinească asemenea responsabilități, dar și (ii) situațiilor în care persoanelor care dețin o aprobare a Băncii Naționale a României le sunt repartizate noi responsabilități. În vederea asigurării unui tratament unitar, modificări similare au fost introduse și în privința persoanelor de conducere de nivel mediu a activităților de importanță deosebită, pentru care, potrivit legii, este necesară, de asemenea, aprobarea prealabilă a Băncii Naționale a României (Regulamentul BNR nr. 10/2010 pentru modificarea Regulamentului BNR nr. 6/2008 privind modificările în situația instituțiilor de credit, persoane juridice române, și a sucursalelor din România ale instituțiilor de credit din state terțe);
- c) modificarea cadrului de reglementare Basel II pentru determinarea cerințelor minime de capital, respectiv a unui număr de 12 regulamente emise în comun de Banca Națională a României și Comisia Națională a Valorilor Mobiliare, pentru asigurarea transpunerii prevederilor Directivelor 2009/111/CE, 2009/83/CE și 2009/27/CE, în sensul introducerii unor îmbunătățiri care, în principal, se referă la administrarea expunerilor mari, calitatea capitalului, administrarea riscului aferent produselor securitizate, precum și la norme tehnice privind administrarea riscurilor (Regulamentul BNR-CNVM nr. 9/13/2010

privind modificarea și completarea Regulamentului BNR-CNVM nr. 24/29/2006 privind determinarea cerințelor minime de capital ale instituțiilor de credit și ale firmelor de investiții pentru riscul operațional; Regulamentul BNR-CNVM nr. 23/21/2010 pentru modificarea și completarea Regulamentului BNR-CNVM nr. 13/18/2006 privind determinarea cerințelor minime de capital pentru instituțiile de credit și firmele de investiții; Regulamentul BNR-CNVM nr. 12/19/2010 pentru modificarea și completarea Regulamentului BNR-CNVM nr. 14/19/2006 privind tratamentul riscului de credit pentru instituțiile de credit și firmele de investiții potrivit abordării standard; Regulamentul BNR-CNVM nr. 13/20/2010 pentru modificarea și completarea Regulamentului BNR-CNVM nr. 15/20/2006 privind tratamentul riscului de credit pentru instituțiile de credit și firmele de investiții potrivit abordării bazate pe modele interne de *rating*; Regulamentul BNR-CNVM nr. 14/24/2010 privind expunerile mari ale instituțiilor de credit și ale firmelor de investiții; Regulamentul BNR-CNVM nr. 15/18/2010 pentru modificarea și completarea Regulamentului BNR-CNVM nr. 18/23/2006 privind fondurile proprii ale instituțiilor de credit și ale firmelor de investiții; Regulamentul BNR-CNVM nr. 16/17/2010 pentru modificarea și completarea Regulamentului BNR-CNVM nr. 19/24/2006 privind tehnicile de diminuare a riscului de credit utilizate de instituțiile de credit și firmele de investiții; Regulamentul BNR-CNVM nr. 17/15/2010 pentru modificarea și completarea Regulamentului BNR-CNVM nr. 20/25/2006 privind tratamentul riscului de credit al contrapartidei în cazul instrumentelor financiare derivate, al tranzacțiilor de răscumpărare, al operațiunilor de dare/luare de titluri/mărfuri cu împrumut, al tranzacțiilor cu termen lung de decontare și al tranzacțiilor de creditare în marjă; Regulamentul BNR-CNVM nr. 18/16/2010 privind tratamentul riscului de credit aferent expunerilor securitizate și pozițiilor din securitizare; Regulamentul BNR-CNVM nr. 19/23/2010 pentru modificarea și completarea Regulamentului BNR-CNVM nr. 22/27/2006 privind adecvarea capitalului instituțiilor de credit și al firmelor de investiții; Regulamentul BNR-CNVM nr. 20/25/2010 pentru modificarea și completarea Regulamentului BNR-CNVM nr. 23/28/2006 privind criteriile tehnice referitoare la organizarea și tratamentul riscurilor, precum și criteriile tehnice utilizate de autoritățile competente pentru verificarea și evaluarea acestora; Regulamentul BNR-CNVM nr. 21/26/2010 pentru modificarea și completarea Regulamentului BNR-CNVM nr. 25/30/2006 privind cerințele de publicare pentru instituțiile de credit și firmele de investiții;

- d) îmbunătățirea unor prevederi prudențiale aplicabile instituțiilor de credit referitoare la: (i) fondurile proprii (Regulamentul BNR-CNVM nr. 11/14/2010 pentru modificarea și completarea Regulamentului BNR-CNVM nr. 18/23/2006 privind fondurile proprii ale instituțiilor de credit și ale firmelor de investiții), (ii) lichiditate (Regulamentul BNR nr. 4/2010 pentru modificarea Regulamentului BNR nr. 24/2009 privind lichiditatea instituțiilor de credit) și (iii) regimul creditelor restructurate (Regulamentul BNR nr. 1/2010 pentru modificarea Regulamentului BNR nr. 18/2009 privind cadrul de administrare a activității instituțiilor de credit, procesul intern de evaluare a adecvării capitalului la riscuri și condițiile de externalizare a activităților acestora);

- e) îmbunătățirea și completarea prevederilor referitoare la administrarea riscului de lichiditate (Regulamentul BNR nr. 22/2010 pentru modificarea și completarea Regulamentului BNR nr. 18/2009 privind cadrul de administrare a activității instituțiilor de credit, procesul intern de evaluare a adecvării capitalului la riscuri și condițiile de externalizare a activităților acestora) și la politicile de remunerare (Regulamentul BNR nr. 25/2010 privind modificarea și completarea Regulamentului BNR nr. 18/2009), prin transpunerea prevederilor relevante ale Directivelor 2009/111/CE și 2010/76/UE, dar și ale Ghidului CEBS privind rezervele de lichiditate și perioadele de supraviețuire. Totodată, prin Regulamentul BNR nr. 25/2010 au fost aduse îmbunătățiri prevederilor în domenii precum cadrul de administrare, externalizarea activităților, regimul creditelor restructurate, tehnicile de diminuare a riscului de credit, expunerile față de persoanele aflate în relații speciale cu instituțiile de credit;
- f) completarea și ulterior modificarea cadrului privind raportarea cerințelor minime de capital pentru instituțiile de credit în vederea alinierii la modificările aduse cadrului COREP de către Comitetul Supraveghetorilor Bancari Europeni (Ordinul BNR nr. 5/2010 pentru modificarea Ordinului BNR nr. 12/2007 privind raportarea cerințelor minime de capital pentru instituțiile de credit; Ordinul BNR nr. 22/2010 privind raportarea cerințelor minime de capital pentru instituțiile de credit);
- g) extinderea cerințelor de raportare adresate instituțiilor de credit (Ordinul BNR nr. 6/2010 privind raportarea modificării potențiale a valorii economice a instituțiilor de credit ca urmare a schimbării nivelurilor ratelor dobânzii; Ordinul BNR nr. 7/2010 privind raportarea expunerilor față de persoanele aflate în relații speciale cu instituția de credit; Ordinul BNR nr. 23/2010 privind raportarea expunerilor mari de către instituțiile de credit; Ordinul BNR nr. 25/2010 privind raportarea situațiilor referitoare la expunerile din credite înregistrate față de debitorii din afara sectorului instituțiilor de credit, care au făcut obiectul prevederilor art. 112 alin. (5) din Regulamentul BNR nr. 18/2009);
- h) alte reglementări/precizări emise (Regulamentul BNR nr. 8/2010 pentru modificarea Regulamentului BNR nr. 2/2008 privind evaluarea adecvării cadrului de supraveghere din statul terț de origine și verificarea echivalenței supravegherii exercitate de autoritățile competente din state terțe cu cea guvernată de principiile prevăzute în Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 99/2006 privind instituțiile de credit și adecvarea capitalului, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 227/2007; Precizările BNR din 03.08.2010 referitoare la modul de determinare a nivelului participațiilor calificate indirecte într-o instituție de credit).

De la data dobândirii de către România a calității de stat membru al Uniunii Europene, Banca Națională, prin reprezentanții săi în cadrul structurilor comunitare, participă activ, prin formularea de poziții, atât la stabilirea la nivel european a strategiilor în domeniul reglementării prudențiale, cât și la elaborarea textelor noilor directive.

Totodată, Banca Națională a României a participat activ în anul 2010 la programul de asistență tehnică pe tematică prudențială acordat Băncii Centrale a Egiptului de un consorțiu de autorități de supraveghere, sub coordonarea Băncii Centrale Europene.

3. Reglementarea activității de creditare desfășurate de instituțiile financiare nebancare

Menținerea incertitudinilor în privința evoluției diverselor sectoare ale economiei naționale a condus la o atitudine prudentă a creditorilor, inclusiv a instituțiilor financiare nebancare, față de relansarea activității de creditare. Necesitatea stimulării creditorilor în furnizarea de soluții de restructurare/refinanțare a creditelor-problemă a condus la modificarea reglementărilor aplicabile IFN, în vederea:

- flexibilizării tratamentului aplicat creditelor restructurate, în sensul de a permite ca prima operațiune de restructurare a unui credit-problemă să conducă la încadrarea acestuia într-o categorie de clasificare mai favorabilă din punct de vedere al riscului de credit, dar nu cu mai mult de două categorii de clasificare în cazul creditelor aflate la momentul restructurării în categoria „pierdere”, respectiv de o categorie de clasificare în celelalte cazuri (Regulamentul BNR nr. 2/2010 pentru modificarea Regulamentului BNR nr. 20/2009 privind instituțiile financiare nebancare);
- instituirii posibilității ca în cazuri excepționale și bine justificate, BNR, prin direcția de specialitate, să acorde un termen limită, cu durată stabilită de la caz la caz, în care instituția financiară nebancară să se conformeze cu limitele impuse de cadrul de reglementare în ceea ce privește expunerile acesteia (Regulamentul BNR nr. 5/2010 pentru modificarea și completarea Regulamentului BNR nr.20/2009 privind instituțiile financiare nebancare).

4. Reglementarea activității de garantare a depozitelor în sistemul bancar

Având în vedere modificarea și completarea succesivă a Ordonanței Guvernului nr. 39/1996 privind înființarea și funcționarea Fondului de garantare a depozitelor în sistemul bancar, banca centrală a realizat o variantă consolidată și actualizată a acesteia, inițiatorul legislativ asigurând republicarea actului normativ.

Subsecvent, în contextul necesității transpunerii în legislația internă, până la data de 31 decembrie 2010, a prevederilor art. 1, pct. 3 lit. a) din Directiva 2009/14/CE de modificare a Directivei 94/19/CE privind schemele de garantare a depozitelor și ținând seama de noi obligații asumate de România în contextul pachetului financiar contractat cu FMI și Uniunea Europeană, banca centrală a elaborat proiectul Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 131/2010 pentru modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr. 39/1996 privind înființarea și funcționarea Fondului de garantare a depozitelor în sistemul bancar (r2), act normativ care a asigurat:

- majorarea plafonului de garantare la 100 000 euro;
- eliminarea liniilor de credit *stand-by* acordate de către instituțiile de credit din categoria resurselor financiare ale schemei de garantare a depozitelor (resurse de tip *ex post*), pe fondul creșterii contribuțiilor anuale (resurse de tip *ex ante*);
- îmbunătățirea criteriilor de eligibilitate impuse membrilor Consiliului de administrație al Fondului de garantare a depozitelor în sistemul bancar, astfel încât niciunul dintre membrii acestui for să nu dețină calitatea de angajat sau director/membru al consiliului de administrație/comitetului de supraveghere/directoratului în cadrul unei instituții de credit.

În contextul preocupărilor Comisiei Europene de revizuire a Directivei 94/19/CE privind schemele de garantare a depozitelor (din sistemul bancar), modificată și completată prin Directiva 2009/14/CE, BNR a asigurat formularea poziției României față de proiectul de directivă elaborat de Comisia Europeană. Formularea opiniei s-a definitivat după consultarea tuturor părților interesate și a fost susținută prin reprezentantul băncii centrale atât în cadrul reuniunilor *Working Group on Deposit Guarantee Schemes*, organizate la nivelul Comisiei Europene, cât și în cele ale grupului Servicii Financiare organizate la nivelul Consiliului Uniunii Europene pentru dezbaterile propunerilor de modificare a directivei menționate, toate obiectivele prioritare fiind îndeplinite. Actuala formă a proiectului de directivă reflectă de o manieră adecvată interesele identificate la nivel național.

Pe parcursul întregului proces de elaborare a propunerilor de amendare a legislației și, respectiv, de participare la negocierile vizând proiectul comunitar, Banca Națională a României a acordat o atenție deosebită colaborării cu celelalte autorități implicate în aplicarea cerințelor din domeniul garantării depozitelor (Fondul de garantare a depozitelor în sistemul bancar, Asociația Română a Băncilor și inițiatorul legislativ – Ministerul Finanțelor Publice).

5. Reglementarea în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului, precum și al punerii în aplicare a sancțiunilor internaționale

Banca Națională a României a participat la derularea procesului legislativ de aprobare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 53/2008 privind modificarea și completarea legii referitoare la prevenirea și combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului, urmărind clarificarea aspectelor cu incidență asupra competențelor pe care BNR le deține în raport cu supravegherea entităților pe acest palier.

În baza competențelor deținute în conformitate cu prevederile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 202/2008 privind punerea în aplicare a sancțiunilor internaționale, aprobată cu modificări prin Legea nr. 217/2009, Banca Națională a României a participat la dezbaterile pentru elaborarea proiectului de modificare a acestei ordonanțe, în contextul necesității stabilirii unei autorități cu competențe în

ceea ce privește primirea notificărilor și/sau autorizarea transferurilor de fonduri din și către Iran, precum și analiza posibilei conexiuni dintre fondurile transferate și proliferarea nucleară, astfel încât să fie posibilă implementarea Regulamentului Uniunii Europene nr. 961/2010 privind măsuri restrictive împotriva Iranului și abrogarea Regulamentului (CE) nr. 423/2007, modificarea legislativă operată asupra ordonanței menționate reflectând poziția exprimată de Banca Națională.

6. Reglementarea activității instituțiilor emitente de monedă electronică

În vederea transpunerii în legislația națională a Directivei 2009/110/CE privind accesul la activitate, desfășurarea și supravegherea prudențială a activității instituțiilor emitente de monedă electronică, de modificare a Directivelor 2005/60/CE și 2006/48/CE și de abrogare a Directivei 2000/46/CE, a fost elaborat proiectul de lege privind emiterea monedei electronice, la care BNR a participat cu secțiunea corespunzătoare ariei sale de competență, respectiv autorizarea, reglementarea și supravegherea prudențială a instituțiilor emitente de monedă electronică. Principalele aspecte reglementate în proiect, din perspectiva competențelor băncii centrale, se referă la:

- instituirea noului regim prudențial aplicabil instituțiilor emitente de monedă electronică, prin corelare cu regimul impus instituțiilor de plată (nivelul minim de capital, protejarea fondurilor primite, cadrul de administrare a activității riguros conceput, calitatea adecvată a acționarilor semnificativi și a conducătorilor, fondurile proprii, monitorizarea respectării condițiilor stabilite la autorizare) și aplicarea principiului pașaportului european;
- reglementarea activității de servicii de plată și de creditare desfășurate de instituțiile emitente de monedă electronică;
- stabilirea principiului proporționalității, potrivit riscurilor aferente activității, pentru asigurarea supravegherii instituțiilor emitente de monedă electronică.

La nivelul băncii centrale sunt definitive proiectele reglementărilor secundare aplicabile instituțiilor emitente de monedă electronică, acestea urmând să fie aprobate și transmise spre publicare imediat după promulgarea legii în temeiul căreia vor fi emise.

7. Reglementarea funcționării fondului special pentru despăgubiri administrat de Fondul de garantare a depozitelor în sistemul bancar

Prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 131/2010 pentru modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr. 39/1996 privind înființarea și funcționarea Fondului de garantare a depozitelor în sistemul bancar a fost creat cadrul legislativ pentru operaționalizarea fondului special pentru despăgubirea persoanelor prejudiciate prin măsurile aprobate de Banca Națională a României, dispuse și implementate în cursul administrării speciale a instituțiilor de credit persoane juridice române.

Mecanismul prin care se asigură constituirea, administrarea și utilizarea fondului special pentru despăgubiri este similar celui aplicabil constituirii resurselor destinate garantării depozitelor, vizând, în principal, următoarele:

- resursele financiare care alimentează fondul special pentru despăgubiri sunt alcătuite din cotizații anuale și, după caz, cotizații suplimentare impuse instituțiilor de credit – persoane juridice române, venituri din investirea sumelor acumulate la fondul special și împrumuturi;
- baza de calcul (pasivul negarantat) în funcție de care se determină cotizația fiecărei instituții de credit este stabilită ca fiind valoarea în lei a elementelor bilanțiere de pasiv înregistrate în situațiile financiare anuale ale instituției de credit din care se deduce soldul depozitelor garantate;
- stabilirea termenelor de plată a cotizațiilor instituțiilor de credit la fondul special pentru despăgubiri;
- Fondul de garantare a depozitelor în sistemul bancar este administratorul fondului special pentru despăgubiri, Banca Națională a României fiind autoritatea care decide cu privire la dimensiunea fondului special de despăgubiri și la modul în care se stabilește cuantumul cotei anuale a cotizației instituțiilor de credit, care, conform actului normativ, poate fi de maximum 0,1 la sută din pasivul negarantat.

8. Cadrul legislativ și de reglementare contabilă pentru instituțiile de credit, instituțiile financiare nebancare și Fondul de garantare a depozitelor în sistemul bancar

Una dintre preocupările permanente ale Băncii Naționale a României, în calitate de autoritate de reglementare contabilă pentru instituțiile de credit, instituțiile financiare nebancare și Fondul de garantare a depozitelor în sistemul bancar, o constituie crearea unui cadru de reglementare contabilă în concordanță cu cerințele Uniunii Europene și cu cele mai bune practici în materie, având în vedere, pe de o parte, evoluțiile economice și financiare în direcția internaționalizării operațiunilor economico-financiare, iar pe de altă parte, dezvoltarea și globalizarea piețelor.

Reglementările contabile emise de Banca Națională a României, cu avizul Ministerului Finanțelor Publice, în vigoare pentru exercițiul financiar al anului 2010, sunt cele aprobate prin Ordinul BNR nr. 13/2008, cu modificările și completările ulterioare (denumite în continuare *Reglementări contabile*), care prevăd faptul că întocmirea situațiilor financiare anuale individuale se efectuează în conformitate cu directivele europene, iar cea a situațiilor financiare consolidate în conformitate cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară (IFRS). În plus, potrivit Ordinului BNR nr. 15/2009, instituțiile de credit au întocmit, în scop informativ, pentru exercițiul financiar al anului 2010, un set suplimentar de situații financiare anuale individuale conforme cu IFRS, obținut prin retratarea informațiilor prezentate în setul de situații financiare publicabile, aliniate la directivele europene.

1. În vederea asigurării corelării termenului de depunere la BNR a situațiilor financiare periodice anuale, aplicabile instituțiilor financiare nebankare, cu cel prevăzut de Reglementările contabile, în ceea ce privește situațiile financiare anuale publicabile, precum și în scopul includerii de precizări suplimentare referitoare la modul de completare a unor indicatori din formularele de raportare, a fost emis Ordinul BNR nr. 4/2010 care modifică reglementarea de bază în vigoare (Ordinul BNR nr. 18/2007).
2. Actualizarea reglementărilor contabile la nivelul operatorilor economici, prin emiterea Ordinului MFP nr. 3055/2009, a necesitat modificarea și completarea Reglementărilor contabile, prin emiterea Ordinului BNR nr. 26/2010, care urmărește preluarea regulilor și tratamentelor contabile comune care sunt aplicabile și entităților care intră în sfera de reglementare și supraveghere a BNR și, după caz, adaptarea acelor prevederi corespunzător naturii activităților desfășurate de aceste entități. Totodată, prin această modificare s-a avut în vedere introducerea de conturi distincte din perspectiva extinderii activităților Fondului de garantare a depozitelor în sistemul bancar, în sensul înființării și administrării fondului de despăgubire a creditorilor prejudiciați.
3. În vederea creșterii gradului de transparență cu privire la informațiile cuprinse în setul de situații financiare anuale individuale conforme cu IFRS, obținute prin retratarea situațiilor financiare conforme cu directivele europene, a fost emis Ordinul BNR nr. 24/2010, pentru completarea Ordinului BNR nr. 15/2009, care prevede obligativitatea publicării pe pagina de internet a fiecărei instituții de credit a respectivelor situații financiare, astfel încât să fie disponibile și pentru utilizatorii externi.
4. În cursul anului 2010, prin prisma angajamentului asumat de autoritățile române (MFP și BNR), prin Scrisoarea de intenție semnată la București la 5 februarie 2010 și aprobată prin Decizia Consiliului director al Fondului Monetar Internațional din 19 februarie 2010, potrivit căruia trebuie adoptate toate măsurile necesare în plan legislativ pentru asigurarea implementării cuprinzătoare a IFRS de către sistemul bancar începând cu anul 2012, au fost întreprinse o serie de acțiuni după cum urmează:
 - definitivarea și transmiterea la MFP a Strategiei pentru implementarea IFRS de către instituțiile de credit ca bază a contabilității și pentru întocmirea situațiilor financiare individuale, care cuprinde principalele acțiuni și măsuri ce trebuie întreprinse la nivelul entităților implicate (BNR, instituții de credit, MFP), precum și principiile, cerințele și implicațiile specifice adoptării noilor standarde contabile. Acest document va fi inclus în strategia la nivel național în domeniul reglementărilor contabile, care urmează a fi elaborată de grupul de lucru constituit sub coordonarea MFP;
 - pentru punerea în aplicare a obligațiilor ce revin instituțiilor de credit, din perspectiva implementării IFRS, prevăzute de Strategia elaborată de BNR, precum și pentru asigurarea cadrului legislativ în

vederea stabilirii momentului aplicării efective a IFRS, a fost emis Ordinul BNR nr. 9/2010, care prevede obligativitatea: (i) aplicării IFRS ca bază a contabilității, (ii) întocmirii situațiilor financiare individuale, începând cu anul 2012, precum și (iii) elaborării de către fiecare instituție de credit a unor planuri de măsuri pentru punerea în aplicare a IFRS, informarea periodică a BNR privind modul de îndeplinire a acestora, prezentarea dificultăților întâmpinate, obiective generale și punctuale;

- în vederea asigurării condițiilor trecerii sistemului bancar la aplicarea IFRS ca bază a contabilității și pentru întocmirea situațiilor financiare individuale începând cu exercițiul financiar al anului 2012, au fost emise Reglementările contabile conforme cu IFRS, aplicabile instituțiilor de credit (Ordinul BNR nr. 27/2010) care stabilesc, în principal, regulile privind evidențierea operațiunilor economico-financiare în baza tratamentelor contabile prevăzute de IFRS, planul de conturi și conținutul conturilor, tabelul concordanțelor între conturile din planul de conturi vechi și cel nou, cerințe de prezentare a unor informații suplimentare, incluse în directivele europene, referitoare la aprobarea, auditarea, depunerea și publicarea situațiilor financiare individuale și consolidate; aceste reglementări cuprind, de asemenea, prevederi referitoare la documentele, formularele, registrele de contabilitate și normele de întocmire și utilizare a acestora;
- participarea la lucrările grupurilor de lucru constituite la nivelul Comisiei de contabilitate de pe lângă Asociația Română a Băncilor, cuprinzând reprezentanți ai instituțiilor de credit, ai principalelor firme de audit și ai BNR, în scopul elaborării de monografii contabile comparative (IFRS/reglementări naționale conforme cu directivele europene), necesare identificării diferențelor dintre tratamentele contabile și facilitării analizei și deciziilor ce trebuie adoptate la nivelul MFP privind eventuala modificare a cadrului de reglementare fiscală în baza noului cadru de reglementare contabilă;
- emiterea în luna martie 2011 a Ordinului BNR nr.1/2011, care asigură actualizarea cadrului de raportare prudенțială națională referitoare la întocmirea situațiilor financiare consolidate conforme cu IFRS cu varianta revizuită a cadrului de raportare FINREP¹, aprobată de Comitetul Supraveghetorilor Bancari Europeni (CEBS).

9. Principalele obiective pentru anul 2011

I. În domeniul activității de reglementare prudенțială bancară

- modificarea cadrului legislativ referitor la procedura administrării speciale, conform condiționalității stabilite în cadrul acordului încheiat cu Fondul Monetar Internațional, în vederea asigurării unei corelări corespunzătoare

¹ CEBS prevede ca noul cadru de raportare FINREP să fie implementat în legislația națională în perioada 2010-2011, cu aplicare de la 1 ianuarie 2012.

cu amendamentele preconizate a fi aduse legislației referitoare la Fondul de garantare a depozitelor în sistemul bancar, în contextul posibilității de utilizare a resurselor FGDB pentru a facilita aplicarea măsurilor de restructurare adoptate în administrarea specială;

- modificarea cadrului legislativ pentru introducerea de prevederi care să asigure transpunerea Directivei Omnibus (Directiva 2010/78/UE de modificare a Directivelor 98/26/CE, 2002/87/CE, 2003/6/CE, 2003/41/CE, 2003/71/CE, 2004/39/CE, 2004/109/CE, 2005/60/CE, 2006/48/CE, 2006/49/CE și 2009/65/CE în ceea ce privește competențele Autorității Europene de Supraveghere);
- modificarea cadrului de reglementare prudențială în vederea pregătirii pentru introducerea IFRS ca bază a contabilității și pentru întocmirea situațiilor financiare individuale, la începutul anului 2012, în domenii precum fondurile proprii, clasificarea creditelor și provizionarea, solvabilitatea, inclusiv modificarea cadrului de raportare prudențială COREP;
- modificarea cadrului de reglementare prudențială pentru asigurarea transpunerii integrale a Directivei 2010/76/UE a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Directivelor 2006/48/CE și 2006/49/CE în ceea ce privește cerințele de capital pentru portofoliul de tranzacționare și rescurtizare, precum și procesul de supraveghere a politicilor de remunerare (adecvarea capitalului, securitizare, cerințe de publicare);
- continuarea procesului de transpunere în reglementări ale Băncii Naționale a României a recomandărilor formulate de Autoritatea Bancară Europeană în cadrul ghidurilor emise, în domenii precum: expunerile mari, instrumentele de capital hibride, politicile și practicile de remunerare, riscul de concentrare, simulările de criză, operațiunile de securitizare, riscul de lichiditate, tratamentul cooperativelor de credit afiliate la rețele cooperatiste din perspectiva aplicării cerințelor de prudență bancară, regimul revizuit al instituțiilor externe de evaluare a creditului;
- revizuirea și completarea cadrului legislativ și de reglementare prudențială care prezintă relevanță în contextul evoluțiilor înregistrate pe piața financiară autohtonă și internațională. În acest sens, reglementările care vor fi avute în vedere vizează în mod special supravegherea lichidității și detalierea condițiilor în care instituțiile de credit pot deține temporar acțiuni în cursul unei operațiuni de asistență sau restructurare financiară a unei entități din afara sectorului financiar (operațiuni de *debt-to-equity swap*);
- formularea de poziții asupra propunerilor Comisiei Europene privind următoarea modificare a Directivei privind cerințele de capital (CRD IV) și participarea la reuniunile organismelor comunitare în vederea susținerii acestora;
- formularea de poziții asupra propunerilor de modificare a Directivei privind conglomeratele financiare și participarea la reuniunile organismelor comunitare în vederea susținerii acestora.

II. În domeniul activităților financiare și al instituțiilor financiare nebancare

- actualizarea cadrului legislativ în domeniul fondului special pentru despăgubiri în măsura în care evoluțiile dezbaterilor privind cadrul european de restructurare bancară (fondul urmând să fie parte a fondului de soluționare a situației băncilor-problemă – *resolution fund*) prezintă relevanță din punct de vedere al necesităților pieței bancare românești, până la finalizarea și, implicit, transpunerea acestuia în legislația națională;
- definitivarea modificării legislative privind stabilirea cerințelor aplicabile instituțiilor de plată și instituțiilor emitente de monedă electronică pentru desfășurarea activității de creditare legate de serviciile de plată;
- participarea la definitivarea noului *acquis* comunitar în domeniul garantării depozitelor, potrivit intereselor identificate la nivel național;
- implicarea în definitivarea cadrului legislativ, primar și secundar, aplicabil instituțiilor emitente de monedă electronică;
- asigurarea instituirii măsurilor de reglementare care vizează preîntâmpinarea revenirii pe poziție dominantă a creditelor în valută acordate debitorilor neprotejați la riscul valutar.

III. În domeniul reglementării contabile și valutare

- actualizarea cadrului de raportare din perspectiva trecerii la aplicarea efectivă a IFRS de către instituțiile de credit, începând cu exercițiul financiar al anului 2012, după cum urmează:
 - (i) sistemul de raportare financiară în scopuri de supraveghere prudentțială – FINREP – la nivel individual;
 - (ii) raportarea periodică de către sucursalele din România ale instituțiilor de credit din alte state membre, cuprinzând informații statistice de natură financiar-contabilă;
- participarea la elaborarea de monografii contabile comparative (IFRS/reglementări naționale conforme cu directivele europene) în cadrul grupurilor de lucru constituite la nivelul Comisiei de contabilitate a ARB;
- completarea Reglementărilor contabile, în contextul extinderii competențelor BNR în domeniul emiterii de norme și reglementări contabile și asupra instituțiilor de plată și instituțiilor emitente de monedă electronică, ce acordă credite și a căror activitate este limitată la prestarea de servicii de plată, respectiv emiteri de monedă electronică și prestare de servicii de plată, precum și actualizarea acestora în condițiile în care, începând cu exercițiul financiar al anului 2012, instituțiile de credit nu vor mai intra sub incidența respectivelor reglementări, conforme cu directivele europene, având în vedere că vor trece la aplicarea efectivă a IFRS;
- actualizarea reglementărilor privind regimul valutar în concordanță cu evoluția cadrului de reglementare național și european în domeniu și cu obiectivele urmărite de Banca Națională a României, precum și a reglementărilor din domeniul contabil, în funcție de stadiul alinierii acestora la directivele comunitare și la IFRS.

Capitolul IV. Supravegherea prudențială a instituțiilor financiare

1. Structura sectorului bancar

Pe parcursul anului 2010 a avut loc o singură modificare în structura sistemului bancar din România, respectiv începerea activității, în luna mai, a Garanti Bank S.A – persoană juridică română – și preluarea de către aceasta prin transfer a întregii activități a GarantiBank International N.V. – sucursala din România. În consecință, comparativ cu anul 2009, numărul sucursalelor băncilor străine s-a diminuat cu o unitate, la finele anului 2010 ajungând la 9 entități, în timp ce numărul băncilor autohtone a crescut de la 32 la 33 entități¹.

Situația la sfârșitul anului 2010 privind structura sistemului bancar după natura capitalului social era următoarea: 2 bănci cu capital integral sau majoritar de stat (CEC Bank și Eximbank), 4 cu capital majoritar privat autohton (Banca Transilvania, Banca Comercială Carpatică, Libra Bank și Banca Comercială Feroviara), 26 cu capital majoritar străin, 9 sucursale ale unor bănci străine și o organizație cooperatistă de credit autorizată (Banca Centrală Cooperatistă CREDITCOOP).

Ulterior aderării României la UE și liberalizării pieței serviciilor, un număr de 230 instituții străine au notificat intenția de a desfășura activitate bancară în mod direct pe teritoriul României, dintre care 212 instituții bancare, 3 instituții financiare nebancare și 15 instituții emitente de monedă electronică.

Tabel 1. Componenta sistemului bancar pe forme de proprietate

	număr de bănci, sfârșitul perioadei	
	2009	2010
Bănci persoane juridice române, din care:	31	32
Bănci cu capital integral sau majoritar de stat, din care:	2	2
- cu capital integral de stat	1	1
- cu capital majoritar de stat	1	1
Bănci cu capital majoritar privat, din care:	29	30
- cu capital majoritar autohton	4	4
- cu capital majoritar străin	25	26
Sucursalele băncilor străine	10	9
Total bănci și sucursale ale băncilor străine	41	41
CREDITCOOP	1	1
Total instituții de credit	42	42

Ponderea activelor deținute de băncile cu capital privat sau majoritar privat în totalul activelor sistemului bancar românesc era, la finele anului 2010, de 92,6¹ la sută

¹ Inclusiv Banca Centrală Cooperatistă CREDITCOOP.

(ponderea activelor băncilor cu capital străin sau majoritar străin, inclusiv sucursalele băncilor străine, era de 85,1 la sută), în timp ce băncile cu capital integral sau majoritar de stat dețineau o pondere de numai 7,4 la sută.

Tabel 2. Cota de piață a instituțiilor de credit

	sfârșitul perioadei			
	Activ net bilanțier			
	2009		2010	
	mil. lei	%	mil. lei	%
Bănci cu capital românesc, din care:	47 922,4	14,5	50 377,2	14,7
- cu capital majoritar de stat	24 185,3	7,3	25 207,4	7,4
- cu capital majoritar privat	23 737,1	7,2	25 169,8	7,3
Bănci cu capital majoritar străin	257 277,8	77,9	267 075,7	78,1
I. Total bănci comerciale	305 200,2	92,4	317 452,9	92,8
II. Sucursalele băncilor străine	24 199,3	7,4	23 697,1	7,0
Total bănci cu capital majoritar privat, inclusiv sucursalele băncilor străine	305 214,2	92,5	315 942,6	92,4
Total bănci cu capital majoritar străin, inclusiv sucursalele băncilor străine	281 477,1	85,3	290 772,8	85,1
Total bănci și sucursale ale băncilor străine (I+II)	329 399,5	99,8	341 150,0	99,8
CREDITCOOP	784,0	0,2	796,3	0,2
Total instituții de credit	330 183,5	100,0	341 946,3	100,0

În ceea ce privește gradul de capitalizare a sistemului bancar, s-a remarcat creșterea capitalului social/de dotare, la sfârșitul anului 2010 față de anul anterior, atât în termeni nominali, cu 17,8 la sută, cât și în termeni reali, cu 9,1 la sută, în principal datorită aportului în numerar al acționarilor și repartizărilor din profitul net al anului precedent.

Tabel 3. Ponderea instituțiilor de credit în volumul agregat al capitalului

	sfârșitul perioadei			
	Capital social/de dotare			
	2009		2010	
	mil. lei	%	mil. lei	%
Bănci cu capital românesc, din care:	3 263,5	22,7	3 794,8	22,4
- cu capital majoritar de stat	1 750,1	12,2	1 795,6	10,6
- cu capital majoritar privat	1 513,4	10,5	1 999,2	11,8
Bănci cu capital majoritar străin	10 448,8	72,6	12 632,9	74,6
I. Total bănci comerciale	13 712,3	95,3	16 427,7	97,0
II. Sucursalele băncilor străine	551,6	3,9	393,7	2,3
Total bănci cu capital majoritar privat, inclusiv sucursalele băncilor străine	12 513,8	87,0	15 025,8	88,7
Total bănci cu capital majoritar străin, inclusiv sucursalele băncilor străine	11 000,4	76,5	13 026,6	76,9
Total bănci și sucursale ale băncilor străine (I+II)	14 263,9	99,2	16 821,4	99,3
CREDITCOOP	121,5	0,8	122,7	0,7
Total instituții de credit	14 385,4	100,0	16 944,1	100,0

Din punct de vedere al țărilor care dețin participații la capitalul social al băncilor autohtone și al sucursalelor băncilor străine, la finele anului 2010, primele trei poziții în capitalul agregat au fost ocupate de Grecia (cu 25,5 la sută), Austria (cu 16,3 la sută) și, la mare distanță, de Olanda (cu 11,8 la sută).

Tabel 4. Participațiile străine la capitalul instituțiilor de credit din România la 31 decembrie 2010

	mil. lei	%
Grecia	4 314,3	25,5
Austria	2 762,0	16,3
Olanda	1 999,0	11,8
Ungaria	889,2	5,2
Franța	570,1	3,4
Portugalia	475,2	2,8
Italia	461,2	2,7
BERD + IFC	440,1	2,6
Cipru	400,6	2,4
Israel	247,8	1,5
Alte țări	200,4	1,2
Germania	187,0	1,1
Marea Britanie	116,7	0,7
SUA	103,2	0,6
Capitalul străin agregat pe sistem bancar	13 166,8	77,8
Capitalul total al instituțiilor de credit	16 944,1	100,0

Ponderea deținută de primele cinci bănci² în volumul agregat al activelor era, la finele anului 2010, de 52,7 la sută, în cel al creditelor de 51,5 la sută, în cel al depozitelor de 55,4 la sută, în cel al capitalurilor proprii de 51,1 la sută și în cel al titlurilor de stat de 54,5 la sută.

2. Performanțe și perspective ale sectorului bancar

În contextul crizei financiare, obiectivele instituțiilor de credit s-au deplasat din zona preponderent cantitativă (creșterea cotei de piață, campanii agresive de creditare sau maximizarea profiturilor pe termen scurt) către abordări care mizează în special pe analize calitative și de risc asociate creditării. Măsurile severe de austeritate aplicate de autoritățile române, începând cu a doua parte a anului 2010, care au vizat reducerea salariilor, disponibilizările în sectorul bugetar și creșterea cu 5 puncte procentuale a cotei standard a TVA, precum și efectele imprimare de șomajul în creștere, deprecierea monedei naționale și scăderea veniturilor au generat presiuni asupra sistemului bancar românesc. Un impact semnificativ asupra profitului băncilor l-a avut și adoptarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 50/2010 privind contractele de credit pentru consumatori, destinată transpunerii în legislația internă a unei directive europene, care a creat însă un context generator de dezbateri intense și a condus la o aplicare neunitară a acesteia. În aceste condiții,

² Stabilite în funcție de mărimea activelor.

băncile au redus oferta de împrumuturi prin înăsprirea standardelor și a termenilor creditării, tendințe determinate de implementarea unor planuri de reducere a costurilor.

Anul 2010 a fost marcat, în continuare, de temperarea activității bancare, evoluție care s-a reflectat în majorarea cu numai 3,6 la sută a activului agregat net la nivel de sistem, de la 330 183,5 milioane lei la 31 decembrie 2009 la 341 946,3 milioane lei la 31 decembrie 2010. Exprimat în euro, activul agregat net a crescut ușor (cu 2,2 la sută), de la 78 090,8 milioane euro la 79 804,5 milioane euro.

Intermedierea financiară calculată ca pondere a activelor bancare în PIB a crescut ușor, de la 66,3 la sută în 2009 la 66,6 la sută în 2010, rămânând în continuare la un nivel scăzut comparativ cu alte țări din UE.

Adecvarea capitalului

În contextul unor noi tensiuni pe piețele financiare internaționale și într-un mediu economic intern cu grad mare de incertitudine, determinat în principal de măsurile de austeritate, băncile au manifestat, pentru al doilea an consecutiv, aceeași atitudine prudentă referitoare la asumarea riscurilor. Reticența față de riscuri a determinat menținerea unui nivel confortabil al indicatorului de solvabilitate la sfârșitul anului 2010, respectiv 15,0 la sută la nivel agregat. Totodată, eforturile băncilor s-au concretizat în majorarea capitalului social, atât în termeni nominali (+17,8 la sută la finele anului 2010 față de anul anterior), cât și în termeni reali (+9,1 la sută).

De asemenea, au fost menținute măsurile destinate îmbunătățirii gradului de adecvare a capitalului băncilor, dispuse de autoritatea de supraveghere, referitoare la raportarea lunară a indicatorului de solvabilitate, menținerea unui anumit nivel al solvabilității în concordanță cu profilul de risc al băncii, menținerea fondurilor proprii, care să asigure un indicator de solvabilitate de minimum 10 la sută. La sfârșitul anului 2010, toate băncile au înregistrat un nivel de solvabilitate de cel puțin 11 la sută.

Efectul de pârgie, determinat ca raport între fondurile proprii de nivel 1 și valoarea medie a activelor, a înregistrat o traiectorie ușor ascendentă, de la 7,6 la sută în decembrie 2009 la 8,1 la sută în decembrie 2010, în condițiile în care fondurile proprii de nivel 1 s-au majorat cu 6,9 la sută, iar activele medii s-au redus cu 0,3 la sută.

Calitatea activelor

Obiectivele importante ale anului 2010 au vizat, în principal, schimbarea modelului de *business* al instituțiilor de credit (prin orientarea acestora către creditarea cu preponderență a societăților nefinanciare), controlul atent al costurilor, o abordare prudentă a riscului, un raport eficient cost/venit, fidelizarea clienților, oferte atractive și furnizarea unor servicii complete. Pentru al doilea an consecutiv, o provocare semnificativă a decurs din ritmul de creștere a creditelor neperformante, deși s-a consemnat o temperare a acestuia către sfârșitul anului 2010.

Tabel 5. Principalii indicatori de analiză a sistemului bancar

Denumirea indicatorului	procente	
	2009	2010
Adecvarea capitalului		
Indicatorul de solvabilitate	14,67	15,02
Efectul de pârgăhie (Fonduri proprii de nivel 1 / Total active la valoare medie)	7,55	8,11
Calitatea activelor		
Credite acordate clientelei (valoare brută) / Total activ (valoare brută)	59,13	58,64
Plasamente și credite interbancare (valoare brută) / Total activ (valoare brută)	23,03	19,58
Credite restante și îndoielnice acordate clientelei / Total portofoliu de credite aferent clientelei (valoare netă)	1,50	2,28
Credite restante și îndoielnice acordate clientelei / Total portofoliu de credite aferent clientelei (valoare brută)	3,94	7,08
Creanțe restante și îndoielnice / Total activ (valoare netă)	1,01	1,47
Creanțe restante și îndoielnice (valoare netă) / Total datorii	1,10	1,62
Creanțe restante și îndoielnice (valoare netă) / Total capitaluri proprii	11,78	16,59
Expunere brută aferentă creditelor și dobânzilor clasificate în „îndoielnic” și „pierdere” / Total credite și dobânzi clasificate, inclusiv elementele în afara bilanțului ¹	13,53	18,36
Rata creditelor neperformante ^{1,2}	7,89	11,85
Profitabilitate		
ROA (Profit net / Total active la valoare medie)	0,25	-0,16
ROE (Profit net / Capitaluri proprii la valoare medie)	2,89	-1,73
Lichiditate		
Lichiditate imediată	35,28	37,82
Indicatorul de lichiditate (lichiditate efectivă / lichiditate necesară)	1,38	1,35
Credite acordate clientelei (valoare brută) / Depozite atrase de la clientelă	112,80	113,46

¹ Indicator calculat din raportarea privind clasificarea creditelor (potrivit Regulamentului BNR nr. 3/2009, cu modificările și completările ulterioare). Expunerile din credite sunt clasificate de către instituțiile de credit în concordanță cu serviciul datoriei, performanța financiară a debitorului și principiul declasării prin contaminare.

² Expunere brută aferentă creditelor nebancare și dobânzilor aferente clasificate în „pierdere categoria a 2-a”, în cazul cărora serviciul datoriei > 90 zile și/sau în cazul cărora au fost inițiate proceduri judiciare față de operațiune sau față de debitor / Total credite și dobânzi clasificate aferente clientelei nebancare, exclusiv elementele în afara bilanțului.

În acest context, ponderea creditelor acordate clienței în total activ, la valoare brută, s-a situat pe un trend descendent, respectiv 58,6 la sută în 2010, comparativ cu 59,1 la sută la finele anului 2009.

Potrivit datelor furnizate de bilanțul monetar agregat al instituțiilor de credit, creditul acordat sectorului privat a crescut cu 4,7 la sută (de la 199 887 milioane lei la 31 decembrie 2009 la 209 294 milioane lei la 31 decembrie 2010); această creștere a fost atribuită în principal creditelor acordate companiilor nefinanciare (+8,8 la sută), în timp ce creditele acordate gospodăriilor populației s-au majorat cu 1,9 la sută. Din punct de vedere al monedei în care a fost acordat creditul, avansul cel mai important s-a înregistrat în cazul creditelor exprimate în valută (+9,8 la sută, consolidându-și astfel poziția până la 63 la sută din totalul creditului acordat sectorului privat), în timp ce creditele exprimate în lei au consemnat o contracție de 3,0 la sută. Pe segmentul de *retail*, creditele de consum au deținut ponderea cea mai ridicată (62,9 la sută), urmate de creditele pentru locuințe (28,4 la sută) și de creditele pentru alte scopuri (8,7 la sută).

Datorită volatilității monedei naționale, aplicării măsurilor de austeritate și adoptării Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 50/2010, principalii indicatori de cuantificare a riscului de credit³ au înregistrat o înrăutățire semnificativă, ponderea deținută de expunerea brută aferentă creditelor și dobânzilor clasificate în categoriile „îndoielnic” și „pierdere” în totalul creditelor și dobânzilor majorându-se de la 13,5 la sută la sfârșitul lunii decembrie 2009 la 18,4 la sută la 31 decembrie 2010. În contextul deteriorării calității portofoliului de credite, instituțiile bancare au fost nevoite să constituie un volum mai mare de provizioane (23 632,9 milioane lei la 31 decembrie 2010 față de 14 972,7 milioane lei la 31 decembrie 2009), cu efect direct în planul erodării profitabilității.

Deteriorarea în continuare a calității portofoliului de credite s-a produs ca urmare a agresivității care a caracterizat politica promovată de bănci în anii premergători crizei economice, pentru a câștiga cotă de piață, precum și pe fondul dificultăților financiare întâmpinate ulterior de persoanele fizice și juridice, pe parcursul anului 2010. Astfel, ponderea creditelor restante și îndoielnice acordate clienței în totalul portofoliului de credite⁴, la valoare netă, s-a majorat de la 1,50 la sută în 2009 la 2,28 la sută în 2010. Același indicator, determinat însă la valoare brută, a consemnat o traiectorie și mai accentuată – creștere de la 3,94 la sută la 7,08 la sută. Totodată, ponderea creanțelor restante și îndoielnice în totalul activelor bancare nete a crescut de la 1,01 la sută la 1,47 la sută.

³ Potrivit raportării prudențiale a clasificării creditelor.

⁴ Potrivit datelor din bilanțul contabil.

Pe ansamblul sectorului bancar, rata creditelor neperformante⁵ a crescut de la 7,9 la sută la sfârșitul anului 2009 la 11,9 la sută la 31 decembrie 2010.

Lichiditatea

În condițiile în care mediul economic se află într-o continuă schimbare, cu manifestări atipice în fluxurile financiare internaționale, pe fondul globalizării și al dezvoltării operațiunilor *on-line*, instituțiile de credit sunt obligate să acorde o importanță din ce în ce mai mare atât corelării structurii pe maturități a resurselor și plasamentelor bancare, cât și cerințelor de asigurare a unui nivel corespunzător al activelor cu un grad înalt de lichiditate. Din această perspectivă, managementul riscului de lichiditate este un proces complex datorită interconexiunilor cu alte riscuri specifice activității bancare.

La finele perioadei analizate, indicatorul de lichiditate a fost superior nivelului minim reglementat (1), respectiv 1,35.

Pe parcursul anului 2010, accesul mai dificil al instituțiilor de credit la finanțarea externă a impus orientarea mai accentuată a acestora către finanțarea tradițională, respectiv atragerea de economii de la clienți. Această strategie, corelată cu trenarea activității de creditare, s-a regăsit în menținerea aproape neschimbată a raportului dintre credite și depozite (113,5 la sută la 31 decembrie 2010).

Un sprijin important în efortul de menținere a stabilității sistemului bancar românesc l-a constituit încheierea Acordului de la Viena între BNR și băncile-mamă ale principalelor nouă instituții de credit cu acționariat străin prezente în România, acord susținut de FMI, UE și Banca Mondială. Remarcabil este faptul că periodic au loc reuniuni la care participă reprezentanții grupurilor bancare menționate, ai BNR și ai instituțiilor internaționale, în scopul analizării expunerii băncilor străine pe piața românească. La finele lunii decembrie 2010, expunerea acestor grupuri bancare a fost de 20,3 miliarde euro, în timp ce finanțarea acordată de alte entități străine (surse atrase de la BERD, BIRD, BEI, fonduri de investiții etc.) a totalizat 1,6 miliarde euro.

⁵ Formula de calcul al acestui indicator este prezentată în subsolul tabelului 5.

Tabel 6. Valoarea activului net bilanțier și a fondurilor proprii la 31 decembrie 2010

	Activ net bilanțier		Fonduri proprii*	
	mil. lei	%	mil. lei	%
1	2	3	4	5
1. Bănci cu capital majoritar românesc, din care:	50 377,2	14,7	4 966,3	15,7
1.1 Bănci din sectorul de stat, din care:	25 207,4	7,4	2 743,4	8,7
1.1.1 Bănci cu capital integral de stat:	21 683,2	6,4	1 680,1	5,3
1. CEC Bank	21 683,2	6,4	1 680,1	5,3
1.1.2 Bănci cu capital majoritar de stat:	3 524,2	1,0	1 063,3	3,4
1. Banca de Export-Import a României - Eximbank	3 524,2	1,0	1 063,3	3,4
1.2 Bănci cu capital majoritar privat, din care:	25 169,8	7,3	2 222,9	7,0
1. Banca Transilvania	21 589,1	6,2	1 887,4	6,0
2. Banca Comercială CARPATICA	2 933,2	0,9	209,5	0,6
3. Libra Bank	554,8	0,2	82,5	0,3
4. Banca Comercială Feroviara	92,7	0,03	43,5	0,1
2. Bănci cu capital majoritar străin, din care:	267 075,7	78,1	25 220,0	79,9
1. Banca Comercială Română	67 647,3	19,8	5 599,3	17,7
2. BRD Groupe Société Générale	47 494,1	13,9	4 875,7	15,4
3. Raiffeisen Bank România	21 782,9	6,5	2 011,1	6,4
4. Alpha Bank Romania	21 324,9	6,2	1 765,7	5,6
5. UniCredit Țiriac Bank	20 422,3	6,0	2 085,0	6,7
6. Volksbank Romania	19 755,2	5,8	1 489,0	4,7
7. Bancpost	13 461,0	3,9	1 337,9	4,2
8. Piraeus Bank România	9 380,0	2,7	1 103,4	3,5
9. Banca Românească Grupul National Bank of Greece	7 659,3	2,2	1 026,3	3,2
10. RBS Bank Romania	6 155,2	1,8	777,4	2,5
11. GARANTI BANK	6 074,3	1,8	438,1	1,4
12. Credit Europe Bank Romania	4 823,3	1,4	435,0	1,4
13. OTP Bank Romania	3 966,1	1,2	419,9	1,3
14. Banca Comercială Intesa SanPaolo Romania	3 720,4	1,1	403,7	1,3
15. MARFIN BANK	2 448,1	0,7	211,9	0,7
16. Millennium Bank	2 074,3	0,6	182,6	0,6
17. ATE Bank Romania	1 929,7	0,6	219,2	0,7
18. MKB ROMEXTERRA	1 448,2	0,4	124,3	0,4
19. Bank Leumi Romania	1 150,4	0,3	216,7	0,7
20. Emporiki Bank Romania	1 063,8	0,3	101,1	0,3
21. ProCredit Bank	971,7	0,3	107,5	0,3
22. BCR Banca pentru Locuințe	530,2	0,2	52,4	0,2
23. Banca C.R. Firenze România	511,3	0,1	94,5	0,3
24. Romanian International Bank	479,6	0,1	36,4	0,1
25. Porsche Bank Romania	475,5	0,1	45,8	0,1
26. Raiffeisen Banca pentru Locuințe	326,6	0,1	60,1	0,2
I. Total bănci comerciale	317 452,9	92,8	30 186,3	95,6
II. Sucursale ale băncilor străine, din care:	23 697,1	7,0	1 172,3	3,7
1. ING Bank N.V.	12 047,6	3,6	338,0	1,1
2. CITI BANK EUROPE	4 864,7	1,4	583,2	1,8
3. Banca Italo-Romana S.p.A.	3 706,4	1,1	15,3	0,1
4. Bank of Cyprus	1 486,4	0,4	-48,1	-0,2
5. LA CAIXA	614,3	0,2	-4,3	0,0
6. Anglo Romanian Bank Ltd	391,4	0,1	113,4	0,4
7. BLOM BANK France - SUC.ROMANIA	335,8	0,1	155,1	0,5
8. Fortis Bank	244,5	0,1	13,9	0,0
9. FINICREDITO	6,0	0,002	5,8	0,02
Total bănci și sucursale ale băncilor străine (I+II)	341 150,0	99,8	31 358,6	99,3
CREDITCOOP	796,3	0,2	221,4	0,7
Total instituții de credit	341 946,3	100,0	31 580,0	100,0

* capitaluri proprii (în cazul sucursalelor băncilor străine)

Profitabilitatea

Efectele crizei economice și financiare asupra sistemului bancar au fost resimțite și în planul rezultatelor financiare, traiectoria descrescătoare a acestora fiind totuși atenuată de măsurile de redimensionare a rețelelor teritoriale și de ajustare a necesarului de personal – în anul 2010 băncile au închis 255 de unități, iar personalul a fost diminuat cu 1 145 de angajați.

În condițiile temperării activității de creditare și ale creșterii volumului creditelor neperformante, restrângerea de peste cinci ori a profitului agregat, consemnată în 2009 comparativ cu anul anterior, a fost urmată în anul 2010 de trecerea pe pierdere, rezultat atribuit îndeosebi creșterii fără precedent a cheltuielilor cu provizioanele (de la 7 593,9 milioane lei în 2008 la 14 972,7 milioane lei în 2009 și la 23 632,9 milioane lei în 2010).

În consecință, principalii indicatori de profitabilitate la nivel de sistem (rata rentabilității economice – ROA și rata rentabilității financiare – ROE) au înregistrat valori negative (-0,16 la sută și -1,73 la sută).

Creșterea mai accentuată a cheltuielilor operaționale comparativ cu cea a veniturilor de aceeași natură a condus la majorarea indicatorului *cost-to-income ratio* de la 63,9 la sută în 2009 la 64,9 la sută în 2010.

3. Măsuri de îmbunătățire a activității de supraveghere a instituțiilor de credit

Direcțiile de acțiune adoptate pe parcursul anului 2010 au fost, în general, similare celor din anul anterior și au vizat evitarea deteriorării situației instituțiilor de credit, în contextul general al limitării opțiunilor investiționale și al restrângerii posibilităților de atragere de resurse. În vederea stopării declinului economic și financiar, autoritățile guvernamentale au întreprins o serie de măsuri de austeritate, respectiv diminuarea cu 25 la sută a cheltuielilor cu salariile personalului bugetar și creșterea cotei standard a TVA de la 19 la sută la 24 la sută, ale căror efecte s-au regăsit și în performanțele instituțiilor de credit. Totodată, demersul de consolidare a încrederii investitorilor și de revenire a economiei pe o traiectorie de creștere sustenabilă a beneficiat în continuare de sprijinul oferit de UE, FMI și alte instituții financiare internaționale prin pachetul multilateral de asistență financiară, coroborat cu menținerea angajamentului băncilor-mamă față de subsidiarele acestora din România. Deși expunerea reală față de filialele lor din țara noastră a fluctuat pe parcursul anului 2010, majoritatea băncilor și-au onorat angajamentele de menținere a expunerii la nivel de grup și de furnizare *ex ante* a unor rezerve tampon de capital necesare subsidiarelor acestora. Odată cu întărirea poziției externe a României, participanții la cea de-a patra reuniune a Grupului de inițiativă în domeniul coordonării bancare europene pentru România, desfășurată în luna iulie 2010, au convenit asupra relaxării angajamentelor privind expunerea de până la 95 la sută din nivelul atins la finele lunii martie 2009.

Ca răspuns la tendințele înregistrate de piața bancară românească, Banca Națională a României și-a intensificat acțiunile, similare într-o oarecare măsură celor derulate de alte autorități europene, în planul diminuării vulnerabilităților în asigurarea lichidității și adecvării capitalului. Deși nu s-au consemnat dezechilibre majore, schimbarea poziției nete de lichiditate a băncilor din excedent în deficit a avut drept consecință intensificarea operațiunilor de piață monetară destinate injectiilor de lichiditate, Banca Națională a României devenind astfel creditor al sistemului bancar. În al doilea trimestru al anului 2010, semnul poziției nete a lichidității băncilor a redevenit și s-a menținut pozitiv, banca centrală schimbându-și din nou poziția în raport cu sistemul bancar. Lichiditatea pe piața interbancară a fost monitorizată zilnic pentru a identifica sau a preveni apariția unor sincope, atât prin intermediul raportărilor, cât și al contactului cu managementul băncilor. Din punct de vedere prudențial, instituțiilor de credit li s-a solicitat să dispună de planuri alternative de finanțare, să analizeze frecvent lichiditatea în condiții de piață extreme, să mențină un anumit nivel de rezerve sub forma activelor cu grad ridicat de lichiditate sau să diversifice resursele atrase. De asemenea, pentru a se evita deteriorarea gradului de adecvare a capitalului, ca urmare a creșterii pierderilor datorate neperformanței portofoliului de credite, autoritatea de supraveghere a intervenit în conservarea unei poziții confortabile a solvabilității, prin solicitarea asigurării unei structuri și a unui nivel al capitalului adecvate profilului de risc al fiecărei instituții de credit, dar și contextului crizei. În acest sens, o serie de instituții de credit au suplimentat fondurile proprii prin majorarea capitalului social cu noi aporturi bănești, capitalizarea profitului obținut în anul anterior, respectiv atragerea de credite subordonate. Toate acestea au contribuit la menținerea de către fiecare instituție de credit a unui indicator de solvabilitate superior pragului de 10 la sută, în condițiile în care limita minimă cerută de reglementările în vigoare este de 8 la sută. Luând în considerare impactul pe care l-ar exercita eventualele evoluții negative ale pieței asupra riscului de nerespectare a cerințelor de capital, s-a impus ca necesară monitorizarea atentă a solvabilității în cazul unor bănci, prin raportarea lunară a acestui indicator, complementar cerințelor de raportare trimestrială prevăzute de reglementări.

În anul 2010, modificările aduse procesului de supraveghere au fost conforme cu ultimele evoluții ale cadrului de reglementare și au avut drept scop limitarea efectelor crizei asupra sistemului bancar și menținerea stabilității acestuia. Schimbările au fost corelate cu condiționalitățile tehnice asumate prin Acordul *stand-by* încheiat cu FMI, care au vizat întărirea prerogativelor Băncii Naționale a României în gestionarea crizei, în special în ceea ce privește procedura de administrare specială, astfel încât să se asigure o intervenție rapidă și eficientă în cazul băncilor cu probleme financiare, și asigurarea premiselor pentru constituirea de noi instituții de credit adecvat capitalizate, ai căror acționari să dispună de o situație financiară corespunzătoare (Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 26/2010 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 99/2006 privind instituțiile de credit și adecvarea capitalului și a altor acte normative).

De asemenea, Banca Națională a României a continuat să pună accent pe dialogul cu comunitatea bancară autohtonă prin intermediul Asociației Române a Băncilor,

pe teme de interes comun în ceea ce privește emiterea de noi reglementări, modificarea sau aplicarea celor existente, provocările și riscurile cărora trebuie să le facă față sistemul bancar în actuala perioadă.

Supravegherea off-site

Pe parcursul anului 2010, pe lângă aspectele care caracterizează procesul de supraveghere *off-site* (analiza condiției financiare a băncilor și a riscului pe care și-l asumă prin activitatea desfășurată, monitorizarea permanentă a respectării limitelor prudențiale și a reglementărilor), o importanță deosebită a revenit monitorizării adecvării capitalului, a lichidității, precum și a calității portofoliului de credite. În acest context, măsurile dispuse și atenționările transmise instituțiilor de credit au vizat, în principal:

- menținerea unui nivel al fondurilor proprii adecvat profilului de risc al băncii, astfel încât să se asigure un nivel al indicatorului de solvabilitate de minimum 10 la sută, precum și monitorizarea lunară a cerințelor de capital prin transmiterea lunară a formularelor de raportare aferente;
- înrăutățirea portofoliului de credite, creșterea provizioanelor și a creanțelor restante și îndoielnice;
- revizuirea normelor de creditare și elaborarea de reglementări interne referitoare la identificarea activelor-problemă;
- solicitarea încadrării în limitele aplicabile expunerilor mari;
- administrarea necorespunzătoare a riscului de lichiditate și lipsa acordurilor de finanțare alternative;
- bonificarea unor dobânzi ridicate pentru depunerile în lei, dolari SUA și euro, cu crearea premiselor unei administrări necorespunzătoare a fondurilor proprii și cu consecințe directe asupra expunerii la riscul operațional și reputațional;
- revizuirea normelor interne de funcționare a instituției de credit;
- solicitarea de informații privind procesul intern de evaluare a adecvării capitalului la riscuri;
- elaborarea și aprobarea unui plan de redresare a activității care să conducă la remedierea situației financiare și prudențiale a instituției de credit.

Supravegherea on-site

Pe parcursul anului 2010 au fost desfășurate 63 de acțiuni de inspecție *on-site* la 30 de bănci persoane juridice române (sedii principale și sucursale), 7 sucursale ale băncilor străine, precum și la Banca Centrală Cooperatistă CREDITCOOP și rețeaua acesteia. Au fost sancționate 9 instituții de credit, astfel: avertisment scris dat administratorilor a două bănci (8 cazuri), directorilor a două bănci (5 cazuri) și unui șef serviciu; amendă administratorilor a două bănci (6 cazuri) și directorilor a 5 bănci (13 cazuri); retragerea aprobării acordate unui administrator de bancă, precum și directorilor a două bănci (4 cazuri). Totodată, o bancă a fost sancționată cu avertisment scris pentru aspecte legate de clasificarea portofoliului de credite,

constituirea, regularizarea și utilizarea provizioanelor. În 39 de cazuri de înregistrare a unor deficiențe au fost dispuse măsuri de remediere a acestora, cu termene concrete de îndeplinire. Sancțiunile au fost impuse, în principal, pentru aspecte legate de activitatea de creditare, clasificarea portofoliului de credite, constituirea, regularizarea și utilizarea provizioanelor, nerespectarea reglementărilor privind sistemul intern de control, administrarea necorespunzătoare a riscurilor semnificative, precum și pentru nerespectarea principiilor unei practici bancare prudente și sănătoase. Printre măsurile impuse s-au numărat:

- majorarea capitalului social; revizuirea politicilor și procedurilor privind cerințele de adecvare a capitalului; efectuarea periodică a unor simulări bazate pe scenarii realiste, în vederea determinării necesarului de capital, care să ia în calcul profilul de risc al instituției de credit și evoluția mediului macroeconomic;
- revizuirea normelor și procedurilor interne privind activitatea de creditare; determinarea indicatorilor relevanți și stabilirea unor praguri care să asigure reflectarea corectă a nivelului de risc de credit existent la nivelul băncii; evaluarea și măsurarea riscului valutar și a riscului de nerambursare prin *stress testing*; modificarea modalității de calcul al gradului de îndatorare; modificarea normelor interne de creditare, astfel încât capacitatea de rambursare să constituie un element determinant în adoptarea deciziei de creditare; elaborarea și adoptarea procedurilor interne privind operațiunile de restructurare/reeșalonare a creditelor, precum și de vânzare a creanțelor; reevaluarea garanțiilor imobiliare; elaborarea unor metode adecvate care să asigure îndeplinirea cerințelor legate de clasificarea creditelor/plasamentelor și determinarea necesarului de provizioane specifice de risc de credit; monitorizarea derogărilor aprobate de la politicile de creditare și a evoluțiilor acestora; provizionarea integrală a expunerilor cu risc de credit ridicat; respectarea limitelor maxime admise pentru expunerile mari; implementarea unui sistem eficient de monitorizare a nivelurilor expunerilor mari;
- revizuirea politicilor privind administrarea riscului de lichiditate; elaborarea procedurilor de urmărire și limitare a riscului de lichiditate; corelarea strategiei în administrarea lichidității cu profilul de risc al băncii; efectuarea trimestrială a controlului în domeniul riscului de lichiditate; includerea în analiza fluxurilor viitoare de numerar a pozițiilor din afara bilanțului; identificarea unor surse alternative de finanțare pentru evitarea concentrărilor în domeniul finanțării;
- actualizarea normelor și a procedurilor de administrare a riscului operațional, în conformitate cu profilul și strategia de risc; reconsiderarea pragului de semnificație pentru riscul operațional; reanalizarea setului de indicatori; definirea de praguri de escaladare, declanșatori de raportare și alerte pentru indicatorii deja implementați; stabilirea unui mecanism care să conducă la diminuarea riscului operațional în cazul în care indicatorii depășesc limitele de avertizare aprobate; îmbunătățirea sistemului de monitorizare eficientă a evenimentelor de natura riscului operațional; elaborarea și adoptarea de proceduri privind prevenirea și combaterea fraudei;

- completarea normelor interne privind administrarea riscului de piață; revizuirea definirii portofoliului de tranzacționare; elaborarea de planuri alternative pentru situații de criză; monitorizarea riscului de dobândă prin sisteme de indicatori, modele interne și scenarii de criză;
- evaluarea trimestrială a încadrării în profilul de risc estimat; elaborarea și completarea politicilor și procedurilor privind administrarea riscurilor semnificative; elaborarea și testarea unor scenarii pentru cuantificarea riscului de credit, valutar și operațional în situații de criză; separarea responsabilităților de monitorizare a riscurilor de cele de control; revizuirea fișelor de post ale conducătorilor de divizii și departamente în vederea atribuirii de responsabilități clare în domeniul identificării, raportării și administrării riscurilor;
- identificarea deficiențelor din cadrul sistemului de control și implementarea unui eficient, capabil să identifice riscurile și să acopere toate activitățile și procesele; revizuirea anuală a normelor interne privind organizarea și controlul intern al activității; asigurarea principiului independenței pentru funcția de conformitate; revizuirea și actualizarea statutului auditului intern, cu dimensionarea corespunzătoare a resurselor alocate; îmbunătățirea activității de audit intern; revizuirea politicii de externalizare, emiterea unor proceduri care să reglementeze modul de externalizare a fiecărei activități;
- revizuirea politicilor antifraudă în vederea prevenirii evenimentelor de natura fraudelor interne și externe; elaborarea de proceduri privind reclamațiile; elaborarea de proceduri privind identificarea, evaluarea, monitorizarea și controlul riscului reputațional;
- implementarea de proceduri informatice în vederea îmbunătățirii gradului de automatizare a diferitelor aplicații și a limitării intervenției manuale; îmbunătățirea securității IT; actualizarea normelor interne ale compartimentului și asigurarea unei structuri de personal adecvate; elaborarea de proceduri privind sesizarea și monitorizarea incidentelor în funcționarea sistemului informatic; revizuirea planului de recuperare în caz de dezastru pentru activitățile IT.

În ceea ce privește rețeaua teritorială a Băncii Centrale Cooperatiste CREDITCOOP, 5 cooperative de credit au primit sancțiuni care s-au adresat unor membri ai consiliului de administrație (14 cazuri) sau unor conducători ai cooperativelor de credit (4 cazuri). Sancțiunile au fost date, în principal, pentru nerespectarea reglementărilor privind auditul intern și sistemul intern de control. Printre măsurile dispuse s-au numărat:

- asigurarea unui sistem de raportare a riscului operațional care să cuprindă și nivelurile indicatorilor de risc operațional;
- identificarea și evaluarea riscurilor semnificative și definirea pragului de la care un risc este considerat semnificativ;
- stabilirea unor tehnici formalizate de diminuare a riscului de piață;
- organizarea și monitorizarea adecvată a sistemului de control intern;

- elaborarea de proceduri antifraudă;
- stabilirea unei structuri organizatorice adecvate, astfel încât atribuțiile alocate personalului să nu conducă la conflicte de interese;
- îmbunătățirea activității de audit intern prin stabilirea unui proces de monitorizare a modului de implementare a recomandărilor formulate.

Evaluarea riscurilor din activitatea bancară

Pe parcursul anului 2010, în evaluarea riscurilor în cadrul acțiunilor de verificare *on-site* a băncilor, o importanță deosebită a revenit analizei solidității financiare (cu accent pe adecvarea capitalului, lichiditate și calitatea activelor), a riscurilor afacerii (cu accent pe riscul de credit, riscul operațional și riscul de piață), precum și a sistemelor interne de control (cu accent pe managementul riscului, audit intern, politici/proceduri și controale, conformitate și sisteme IT).

Potrivit raportărilor băncilor privind cerințele minime de capital, la 31 decembrie 2010 riscului de credit i-au fost alocate 86 la sută din cerințele de capital, riscului operațional 13 la sută, iar riscului de piață 1 la sută.

4. Cooperarea internațională în domeniul supravegherii

În 2010, Banca Națională a României a participat în continuare la activitatea desfășurată de instituțiile Uniunii Europene în domeniul supravegherii bancare. În acest sens, o mare parte a activității internaționale a avut loc în cadrul Comitetul Supraveghetorilor Bancari Europeni (CEBS), al comitetelor și al grupurilor de lucru implicate în transpunerea responsabilităților CEBS. Una dintre prioritățile anului 2010 a fost transformarea instituțională a acestui comitet într-o nouă structură (Autoritatea Bancară Europeană – EBA), ca măsură de reformare a sistemului european de supraveghere. În acest scop, s-a derulat un program de migrare a activităților curente către EBA și, odată cu apariția Regulamentului 1093/2010 al Parlamentului și Consiliului European din noiembrie 2010, s-a creat cadrul legal de funcționare a acestei instituții. Pe lângă competențele deținute anterior de CEBS, EBA a preluat o serie de responsabilități suplimentare, beneficiind de prerogative juridice bine definite și de o autoritate mai mare.

Autoritățile naționale de supraveghere financiară urmează să lucreze în parteneriat cu noile autorități europene de supraveghere, pentru a asigura soliditatea financiară la nivelul societăților financiare individuale și protecția utilizatorilor de servicii financiare.

Cooperarea cu autoritățile de supraveghere străine

În cursul lunii iunie 2010, CEBS a publicat ghidul de funcționare a colegiilor de supraveghere, în conformitate cu cerințele Directivei revizuite de capital (*revised Capital Requirement Directive* – CRD) de stabilire a acestor colegii ca instrument de cooperare și coordonare între supraveghetori, care să faciliteze atât supravegherea curentă, cât și pe cea din situații de urgență. Principiile prevăzute de acest ghid oferă îndrumare în ceea ce privește exercitarea diferitelor sarcini în

cadrul colegiilor, începând cu procesul de înființare a acestora, organizarea schimbului de informații între membri, comunicarea cu managementul instituțiilor supravegheate și încheind cu adoptarea unor decizii comune, în special în ceea ce privește evaluarea adecvării capitalului grupurilor cu prezență transfrontalieră, precum și planificarea și coordonarea activității de supraveghere. Termenul de implementare a ghidului CEBS a fost 31 decembrie 2010, astfel că, până la finele anului, BNR a mai semnat acorduri de cooperare multilaterală la nivelul a trei grupuri bancare internaționale, respectiv EFG Eurobank (pentru supravegherea Bancpost), Piraeus Bank (Piraeus Bank Romania) și Bayerische Landesbank (MKB Romexterra Bank), acestea adăugându-se celor 14 acorduri semnate pe parcursul anului 2009 (cu Crédit Agricole, Unicredit, Intesa Sanpaolo, Erste Bank Group, Raiffeisen Zentralbank, Volksbank, Société Générale, ING Bank, Banco Comercial Portugues, OTP, Alpha Bank, RBS Group, National Bank of Greece, Marfin Popular).

Un alt document de importanță deosebită pentru eficientizarea activității de supraveghere în cadrul colegiilor și atingerea convergenței practicilor de supraveghere, publicat de CEBS în decembrie 2010, a fost ghidul de evaluare comună a adecvării capitalului grupurilor bancare cu prezență transfrontalieră. Evaluarea trebuie realizată ținând seama de situația financiară și profilul de risc, precum și de cerințele minime de capital pentru fiecare entitate din grup, ghidul asigurând o îndrumare concretă asupra modului în care trebuie să se coopereze în procesul de evaluare a riscului și de aplicare a prevederilor directivei de capital privind ICAAP (*Internal Capital Adequacy Assessment Process*) și SREP (*Supervisory Review and Evaluation Process*).

Prezența și cooperarea în cadrul colegiilor de supraveghere au început să dobândească o importanță deosebită pentru activitatea Băncii Naționale a României în ceea ce privește desfășurarea procesului de analiză și evaluare a riscurilor la nivel individual, cu atât mai mult cu cât deciziile privind capitalul grupurilor și al entităților acestora vor fi adoptate în comun de supraveghetori. La întâlnirile de pe parcursul anului 2010 din cadrul acestor structuri au fost discutate aspecte privind situația financiară a grupului și a subsidiarelor sale, profilul de risc al grupului, planurile și strategia acestuia, principalele constatări din cadrul procesului de supraveghere, coordonarea planurilor de supraveghere, implementarea Pilonului II al acordului Basel II și rolul colegiilor în realizarea acestui obiectiv.

Cooperarea cu supraveghetorii semnatori ai memorandumului regional dintre țări din Europa de Sud-Est

La începutul anului 2010, BNR a găzduit reuniunea reprezentanților autorităților de supraveghere semnatare ale memorandumului de cooperare între țări din Europa de Sud-Est⁶, desfășurată pe două niveluri decizionale, respectiv guvernatori și directori ai departamentelor de supraveghere. Având în vedere interdependențele dintre economiile din regiune, participanții au dezbătut ultimele evoluții

⁶ Albania, Bosnia și Herțegovina, Bulgaria, Cipru, Grecia, Macedonia, Muntenegru, România, Republica Srpska.

macroeconomice, performanțele sistemelor bancare, precum și cele mai recente schimbări în cadrul de reglementare al țărilor prezente la reuniune. De asemenea, a fost reiterată importanța eforturilor de atingere a convergenței practicilor de supraveghere, a coordonării procesului de supraveghere la nivelul fiecărui grup bancar din regiune, a determinării cerințelor de capital la nivel consolidat ținând seama de profilul de risc al fiecărui grup bancar, dar și de importanța fiecărei entități transfrontaliere pentru sistemul bancar din țara-gazdă.

Spre finele anului 2010, a avut loc o nouă reuniune a supraveghetorilor din Europa de Sud-Est, organizată de această dată de banca centrală a Ciprului, în cadrul căreia au fost dezbătute aspecte privind stabilirea unui set de informații statistice sau din activitatea de supraveghere care să fie schimbate cu regularitate între autoritățile de supraveghere din regiune, atât în calitate de supraveghetori din țara-gazdă, cât și de supraveghetori din țara de origine. Astfel, s-a convenit ca fiecare autoritate să evalueze, pe de o parte, importanța sistemică a sucursalelor/filialelor care aparțin unui grup bancar dintr-o altă țară semnatară a acordului, în calitate de autoritate de supraveghere din țara-gazdă și, pe de altă parte, importanța pe care aceste entități o au pentru grupurile bancare, în calitate de autoritate de supraveghere din țara de origine a acestor grupuri. În cazul identificării ca fiind importante pentru sistemele bancare locale sau semnificative pentru grupurile bancare, este necesară furnizarea trimestrială de informații la nivel de sucursale/filiale de către supraveghetorii din țara-gazdă și la nivel de grup bancar de către supraveghetorii din țara de origine. Alături de informațiile cu caracter general, privind cota de piață în raport cu depozitele și creditele, numărul de personal, constatări din acțiunile de supraveghere etc., se regăsesc și informații de natura structurii și guvernantei corporatiste, a adecvării capitalului, lichidității și expunerilor instituțiilor de credit în cauză.

În ceea ce privește România, BNR are calitatea de autoritate de supraveghere din țara-gazdă pentru cinci filiale/sucursale ale unor grupuri bancare cu capital grecesc (Alpha Bank, ATE Bank, Banca Românească membră a Grupului National Bank of Greece, Bancpost, Piraeus Bank) și pentru alte două aparținând unor grupuri bancare din Cipru (Marfin Bank și Bank of Cyprus Public Company Limited Nicosia), în timp ce calitatea de autoritate de supraveghere din țara de origine o are pentru un singur grup bancar care deține o sucursală în Cipru (Banca Transilvania).

5. Instituțiile financiare nebancare

Pe parcursul anului 2010 a continuat procesul de restructurare a sectorului instituțiilor financiare nebancare, proces generat, în principal, atât de nevoia adaptării la mediul economic intern, caracterizat prin persistența crizei economice, cât și de necesitatea respectării cerințelor legale și de reglementare în vigoare, referitoare la acest sector.

Astfel, la 31 decembrie 2010 în Registrul general erau înregistrate 210 instituții financiare nebancare, în scădere cu 18 unități față de anul 2009. Această evoluție a fost rezultatul înscrierii unui număr de 6 instituții noi și al radierii altor 24 de instituții. Dintre acestea din urmă, 13 au fost radiate la cerere, în cazul a 9 instituții

radierea s-a efectuat ca sancțiune pentru nereguli grave în desfășurarea activității de creditare, iar în alte 2 cazuri radierea s-a produs din alte cauze prevăzute de reglementările în vigoare. Pe tipuri de activități cele mai multe radieri s-au înregistrat în secțiunea h) – „Leasing financiar”, respectiv 14, urmată de secțiunea k) – „Activități multiple de creditare”, cu 8 radieri.

În Registrul special, în comparație cu anul 2009, numărul instituțiilor financiare nebancare a scăzut de la 59 la 54. Această evoluție s-a datorat radierii unui număr de 7 instituții (dintre care 6 au fost radiate deoarece nu au mai realizat cumulativ limitele aferente criteriilor de înscriere, iar o instituție a fost radiată la cerere, fiind concomitent radiată și din Registrul general), în același timp cu înscrierea altor 2 instituții, ca urmare a îndeplinirii criteriilor specifice de înscriere în acest registru. Totodată, numărul instituțiilor înscrise exclusiv în Registrul general s-a diminuat de la 169 la 156, respectiv cu 7,7 la sută.

Tabel 7. Distribuția instituțiilor financiare nebancare pe tipuri de activități la 31 decembrie 2010

Tipul activității	Registrul special		Registrul general*		Registrul general	
	nr.	%	nr.	%	nr.	%
Activități multiple de creditare	35	64,82	101	64,74	136	64,29
Leasing financiar	16	29,63	41	26,28	57	27,14
Emitere garanții și asumare de angajamente, inclusiv garantarea creditului	1	1,85	5	3,20	6	2,85
Microcreditare	0	0,00	4	2,56	4	2,38
Credite de consum	1	1,85	3	1,92	4	1,90
Credite ipotecare și/sau imobiliare	1	1,85	0	0,00	1	0,48
Finanțarea tranzacțiilor comerciale	0	0,00	1	0,65	1	0,48
Factoring	0	0,00	1	0,65	1	0,48
Scontare	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Forfetare	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Alte forme de finanțare de natura creditului	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Total	54	100,00	156	100,00	210	100,00

* exclusiv instituțiile financiare nebancare din Registrul special

Comparativ cu anul 2009, principalii indicatori ai sectorului IFN s-au caracterizat, în general, prin evoluții divergente.

Astfel, la sfârșitul anului 2010, ponderea activelor totale ale sectorului în PIB a fost de 6,7 la sută, în scădere cu 0,7 puncte procentuale față de anul 2009. În schimb, capitalul social în valoare absolută a crescut cu 14,4 la sută (de la 3 044,4 milioane lei la 3 483,0 milioane lei). Această evoluție se poate explica prin majorările substanțiale de capital efectuate de unele instituții financiare nebancare din Registrul special în cursul anului 2010, majorări determinate de necesitatea îndeplinirii cerințelor băncii centrale referitoare la nivelul minim al fondurilor proprii.

Nivelul agregat al creditelor și angajamentelor a depășit 36 miliarde lei, dintre care peste 25 miliarde lei, respectiv 68,5 la sută, reprezintă finanțările acordate sub formă de credite (leasing financiar și alte tipuri de credite). La atingerea valorii totale a angajamentelor date de sectorul instituțiilor financiare nebancare, de peste 11 miliarde lei, au contribuit în bună măsură garanțiile acordate prin programul guvernamental „Prima casă”.

În anul 2010, indicatorii referitori la calitatea portofoliului de credite, respectiv „credite restante și îndoielnice”, „provizioane” și „credite neperformante”, s-au îmbunătățit față de perioada anterioară, atingând valori mai mici cu 25,2 la sută, 20,4 la sută și, respectiv, 21,4 la sută.

Pierderea agregată a sectorului a crescut cu 10,8 la sută față de valoarea corespunzătoare de la sfârșitul anului 2009, atingând 1 726,6 milioane lei la 31 decembrie 2010. Este de remarcat faptul că, în cazul instituțiilor din Registrul special, acest indicator s-a plasat la un nivel asemănător celui din anul precedent, respectiv 1 395,2 milioane lei în 2010 (față de 1 391,4 milioane lei în 2009).

Tabel 8. Principalii indicatori ai sectorului instituțiilor financiare nebancare la 31 decembrie 2010

Denumirea indicatorului	milioane lei*		
	Registrul special	Registrul general**	Registrul general
Capital social	2 818,7	664,3	3 483,0
Active totale	28 790,6	2 059,8	30 850,4
Total credite și angajamente, din care:	34 764,5	1 771,2	36 535,7
- leasing financiar	17 388,1	619,9	18 008,0
- alte tipuri de credite	6 195,6	809,2	7 004,8
- angajamente date	11 180,8	342,1	11 522,9
Credite restante și îndoielnice	614,9	56,2	671,1
Provizioane (aferente creanțelor restante și îndoielnice)	1 112,0	128,5	1 240,5
Credite și angajamente neperformante***	6 112,7	363,8	6 476,5
Profit/pierdere, din care:	-1 395,2	-331,4	-1 726,6
- rezultatul reportat	-1 243,3	-281,6	-1 524,9
- pierderea aferentă anului 2010	-151,9	-49,8	-201,7
Număr de contracte	1 906 255	213 442	2 119 697
Număr de clienți, din care:	1 688 462	205 846	1 894 308
- persoane fizice	1 530 768	196 550	1 727 318
- persoane juridice	157 694	9 296	166 990

*) cu excepția indicatorilor „Număr de contracte” și „Număr de clienți”

**) exclusiv instituțiile financiare nebancare înscrise în Registrul special

***) credite pentru care serviciul datoriei a depășit 30 de zile

Distribuția capitalului social al instituțiilor financiare nebankare în funcție de țara de proveniență pentru cele 54 de societăți înscrise în Registrul special la 31 decembrie 2010 este prezentată în tabelul următor.

Tabel 9. Ponderile capitalului social în funcție de țara de origine la 31 decembrie 2010*

Țara de origine	Ponderea capitalului social (procente)	
	în total capital	în total capital străin
România	42,55	-
Olanda	17,14	29,84
Italia	8,70	15,14
Suedia	7,84	13,64
Franța	5,44	9,46
Austria	5,00	8,72
Ungaria	2,67	4,65
Belgia	2,61	4,54
Cipru	2,15	3,76
Grecia	1,90	3,31
Germania	1,70	2,91
Statele Unite ale Americii	1,53	2,67
Polonia	0,62	1,09
Luxemburg	0,10	0,17
Marea Britanie	0,03	0,06
Elveția	0,02	0,04

*) Bulgaria, Irlanda și Slovacia nu au fost trecute în acest tabel, având ponderi sub 0,01 la sută.

Trebuie remarcat faptul că, în afară de Statele Unite ale Americii și Elveția (care dețin o pondere cumulată sub 2 la sută în totalul capitalului IFN), toate țările de proveniență sunt state membre ale Uniunii Europene. Primele cinci țări din acest clasament, respectiv Olanda, Italia, Suedia, Franța și Austria dețineau împreună peste 76 la sută din capitalul străin investit în instituțiile financiare nebankare din România.

Comparativ cu anul 2009, se observă creșterea puternică a capitalului de proveniență românească, de la circa 28 la sută la peste 42 la sută la sfârșitul anului 2010. Această evoluție a fost determinată de faptul că, pe parcursul anului 2010, majorările de capital social efectuate prin aportul acționarilor români au fost semnificativ superioare celor efectuate de acționarii străini. A crescut, de asemenea, ponderea capitalului suedez, de la 4,16 la sută la aproape 8 la sută la 31 decembrie 2010, iar capitalul provenit din Belgia și Luxemburg s-a diminuat sensibil, de la aproape 17 la sută în 2009 la mai puțin de 3 la sută în 2010.

Valoarea totală a capitalului social de proveniență străină a fost de 1,62 miliarde lei, ceea ce la cursul de schimb leu/euro de la sfârșitul anului 2010 reprezintă 378 milioane euro, în scădere cu 29,5 milioane euro față de anul precedent.

Supravegherea prudențială și monitorizarea instituțiilor financiare nebancare

În anul 2010, acțiunile de supraveghere prudențială și monitorizare a sectorului instituțiilor financiare nebancare au avut drept obiectiv urmărirea respectării de către acestea a dispozițiilor legale și de reglementare în vigoare. Astfel, activitatea de supraveghere s-a concretizat atât în rapoarte de inspecție *off-site*, efectuate în urma monitorizării raportărilor periodice, cât și sub forma rapoartelor de inspecție *on-site*, întocmite ca urmare a efectuării acțiunilor de inspecție la sediile instituțiilor financiare nebancare.

În urma verificărilor privind respectarea reglementărilor dispozițiilor referitoare la raportările periodice și a celorlalte reglementări în domeniu emise de banca centrală, au fost întocmite 21 de rapoarte de inspecție *off-site*, în urma cărora s-au aplicat următoarele sancțiuni: 4 avertismente, 10 amenzi, 3 suspendări ale activității de creditare și 4 radieri din Registrul general.

Acțiunile de inspecție la fața locului s-au desfășurat în conformitate cu programul anual de inspecție aprobat de conducerea Băncii Naționale a României și au vizat verificarea modului în care au fost respectate prevederile legislației în vigoare pentru 68 de instituții, dintre care 59 din Registrul special și 9 instituții înscrise exclusiv în Registrul general. Sancțiunile impuse pe baza constatărilor consemnate în rapoartele de inspecție s-au materializat în: 30 de avertismente scrise, 26 de amenzi, 3 suspendări ale activității de creditare, 5 radieri din Registrul general.

Pe ansamblul acțiunilor de supraveghere prudențială și monitorizare, comparativ cu anul 2009, numărul total de sancțiuni aplicate de BNR unor instituții financiare nebancare a crescut de la 72 la 85, respectiv cu 18 la sută.

De asemenea, în urma notificărilor transmise de instituțiile financiare nebancare, în cursul anului 2010 au fost operate unele modificări în registrele ținute de Banca Națională a României, concretizate în principal în:

- înscrierea unor societăți în Registrul special (2 cazuri), ca urmare a atingerii nivelului prevăzut al indicatorilor specifici de înscriere în acest registru, respectiv radierea unor instituții financiare nebancare din Registrul special (7 cazuri);
- radierea din Registrul general a unor instituții financiare nebancare (24 de cazuri);
- înscrierea unor noi instituții financiare nebancare în Registrul general (6 cazuri);
- trecerea unor instituții financiare nebancare dintr-o secțiune în alta a Registrului general, ca urmare a modificării și/sau completării obiectului de activitate.

6. Instituțiile de plată

La 31 decembrie 2010, în Registrul instituțiilor de plată era înscrisă o singură instituție de plată și doi agenți prin care aceasta desfășoară activitate de remitere de bani pe teritoriul României, respectiv al Italiei.

Pe parcursul anului 2010, supravegherea prudențială a instituției de plată a fost realizată prin analiza raportărilor transmise de către aceasta conform prevederilor Regulamentului BNR nr. 21/2009 privind instituțiile de plată.

7. Monitorizarea aplicării sancțiunilor internaționale, prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului

În anul 2010, BNR a avut drept obiectiv urmărirea respectării de către instituțiile de credit a legislației incidente în domeniu, desfășurând în acest sens atât acțiuni de inspecție *on-site*, cât și activități specifice *off-site*.

Astfel, au fost derulate 40 de inspecții tematice la sediul instituțiilor de credit, iar ca urmare a deficiențelor constatate au fost întocmite 9 procese-verbale de constatare și sancționare a contravențiilor, 14 ordine de impunere a unor măsuri de remediere a deficiențelor și 24 scrisori de recomandare. Sancțiunile au fost aplicate, în principal, pentru nerespectarea reglementărilor privind prevenirea spălării banilor, precum și a celor care vizează implementarea sancțiunilor internaționale.

De asemenea, s-au asigurat documentația și expertiza în domeniul financiar-bancar, necesare pentru elaborarea mandatelor și documentelor de poziție ale României, prezentate în cadrul organismelor internaționale cu responsabilități în domeniu, precum și pentru întocmirea Raportului adresat Consiliului Suprem de Apărare a Țării cu privire la măsurile adoptate de România în vederea punerii în aplicare a regimurilor sancționatorii instituite pe plan internațional, incidente domeniului financiar-bancar.

Reglementările adoptate la nivelul Uniunii Europene în direcția instituirii de măsuri sancționatorii suplimentare pe relația cu Republica Islamică Iran au impus stabilirea unui mecanism specific, la nivel național, pentru asigurarea aplicării acestora. În vederea implementării reglementărilor sus-menționate, a fost necesară completarea cadrului legal incident prin adoptarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 128/2010 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 202/2008 privind punerea în aplicare a sancțiunilor internaționale, act normativ la elaborarea căruia au contribuit în mod nemijlocit și reprezentanții BNR în Consiliul Interinstituțional, constituit în scopul asigurării cadrului general de cooperare în domeniul aplicării sancțiunilor internaționale.

Pentru punerea în aplicare a dispozițiilor art. 2 din Hotărârea Consiliului Suprem de Apărare a Țării nr. 72/2010 și pentru eficientizarea Mecanismului național de cooperare în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului, a fost necesară încheierea Protocolului privind organizarea cooperării

pentru implementarea Strategiei naționale de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului, prin care sunt stabilite sarcini concrete în direcția creșterii capacității de supraveghere a activității instituțiilor de credit în acest domeniu. În acest sens, contribuția Băncii Naționale a României, prin reprezentanții săi, la elaborarea protocolului menționat a constat în materializarea preocupărilor de îmbunătățire a cadrului instituțional de cooperare între instituțiile și autoritățile publice cu atribuții în domeniu.

O altă activitate a serviciului, cu caracter permanent, a fost cea de informare cu celeritate a instituțiilor de credit cu privire la: (i) adoptarea, modificarea sau completarea măsurilor sancționatorii incidente domeniului financiar-bancar, precum și la (ii) riscul de spălare a banilor/finanțare a terorismului, în raport cu vulnerabilitățile identificate de către Grupul de Acțiune Financiară Internațională, în vederea facilitării dispunerii măsurilor adecvate.

Totodată, în scopul asumării și aplicării corespunzătoare a legislației europene în ceea ce privește instituirea de sancțiuni internaționale în domeniul financiar-bancar, s-au asigurat monitorizarea permanentă a adoptării acestora și includerea problematicei respective în obiectivele tematice ale acțiunilor de inspecție.

Capitolul V. Emisiunea de numerar

În anul 2010, BNR a asigurat numerarul necesar unei circulații monetare corespunzătoare, atât din punct de vedere valoric, cât și ca structură pe cupiuri, satisfăcând solicitările utilizatorilor de numerar de pe toate segmentele pieței. Totodată, banca centrală s-a preocupat în mod permanent de menținerea la un nivel ridicat a calității însemnelor monetare românești aflate în circulație, desfășurând o susținută acțiune de igienizare a numerarului.

1. Evoluția numerarului în circulație aflat în afara sistemului bancar

După o scădere de 5 la sută înregistrată în anul 2009, numerarul aflat în afara sistemului bancar a revenit în anul 2010 la o dinamică anuală pozitivă. Deși impactul crizei economico-financiare s-a resimțit puternic și în această perioadă, cu precădere în semestrul I, iar cea de-a doua parte a anului a fost influențată de efectele ajustărilor bugetare implementate de guvern, cu consecințe negative asupra câștigurilor salariale, la finele anului 2010 valoarea numerarului aflat în afara sistemului bancar a urcat la 28 253 milioane lei¹, cu 10 la sută peste nivelul înregistrat la sfârșitul anului 2009.

Evoluția lunară a indicatorului a fost neuniformă, remarcându-se o perioadă de creștere a acestuia în lunile aprilie-iulie, urmată de scăderi în intervalul august-noiembrie. Perioada de majorare menționată a corespuns sărbătorilor pascale, acordării de dividende acționarilor și de sume aferente participării salariaților la profiturile realizate de companii, plăților anticipate din sezonul concediilor de odihnă. Astfel, un prim vârf al numerarului (27 953 milioane lei, valoare care a depășit maximul lunii decembrie 2009) s-a înregistrat în data de 21 mai 2010, în condițiile în care, similar anului precedent, numerarul aflat în afara sistemului bancar nu a înregistrat creșteri foarte mari în perioada premergătoare sărbătorilor de Paști.

Valoarea maximă a indicatorului (30 185 milioane lei) a fost atinsă șapte luni mai târziu, în data de 23 decembrie, pe fondul revigorării sezoniere a consumului populației în perioada sărbătorilor de iarnă, fenomen amplificat și de acordarea primelor de sfârșit de an, în special în sectorul privat, chiar dacă la niveluri mai modeste față de cele din anii premergători declanșării recesiunii economice. Plățile în numerar din luna decembrie au fost cu 30 la sută mai mari decât media lunară a plăților anului 2010 și cu 2 la sută peste plățile corespunzătoare lunii decembrie 2009.

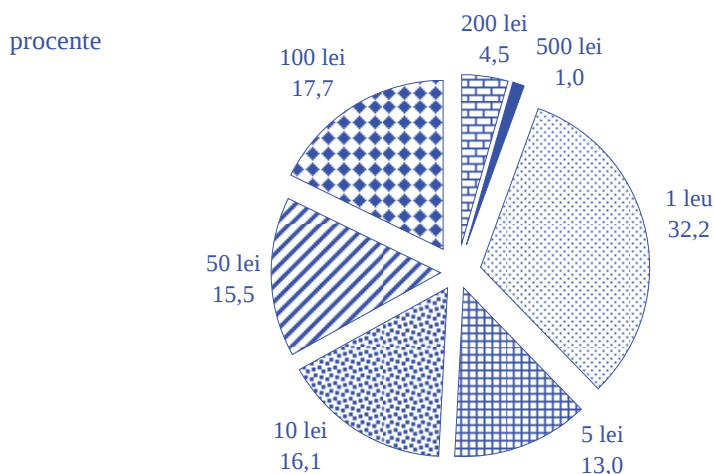
La finele anului 2010, numărul de bancnote aflate în circulație, în afara sistemului bancar, a fost cu 7 la sută mai mare față de cel consemnat la sfârșitul anului anterior, iar valoarea acestora a crescut cu 10 la sută. Devansarea creșterii cantitative de către cea valorică s-a datorat majorării ponderii bancnotelor de 100 lei și 200 lei în cantitatea totală de bancnote aflate în circulație, cu 1 punct procentual, respectiv

¹ 26 793 milioane lei, exclusiv numerarul aflat în ATM-uri, ASV-uri și casieriile fondurilor de piață monetară.

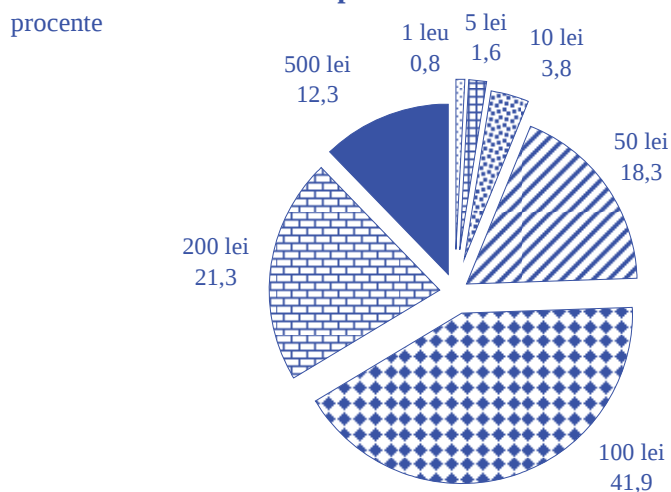
cu 0,7 puncte procentuale. Cerințele utilizatorilor pentru aceste două cupiuri au crescut în mod constant, bancnota de 100 lei fiind preferată pentru alimentările cu numerar ale ATM-urilor, iar cea de 200 lei câștigând tot mai mult teren în rândul instituțiilor de credit cu rețea dezvoltată de astfel de echipamente.

Bancnotele din cupiurile de 100 lei și 200 lei dețineau, la sfârșitul perioadei de analiză, circa 17,7 la sută, respectiv 4,5 la sută din numărul total de bancnote aflate în circulație, și 41,9 la sută, respectiv 21,3 la sută din valoarea acestora. Creșteri cantitative față de anul precedent, de până la 9 la sută, au consemnat și cupiurile de 1 leu, 5 lei, 10 lei și 50 lei, ponderea lor în totalul bancnotelor aflate în circulație rămânând însă relativ constantă. La finele anului 2010 circulau cu 10 la sută mai puține bancnote de 500 lei față de sfârșitul anului 2009, acestea reprezentând doar 1 la sută din cantitatea totală de bancnote în circulație și 12,3 la sută din valoarea acestora.

Structura pe cupiuri a bancnotelor în circulație din punct de vedere cantitativ

Structura pe cupiuri a bancnotelor în circulație din punct de vedere valoric

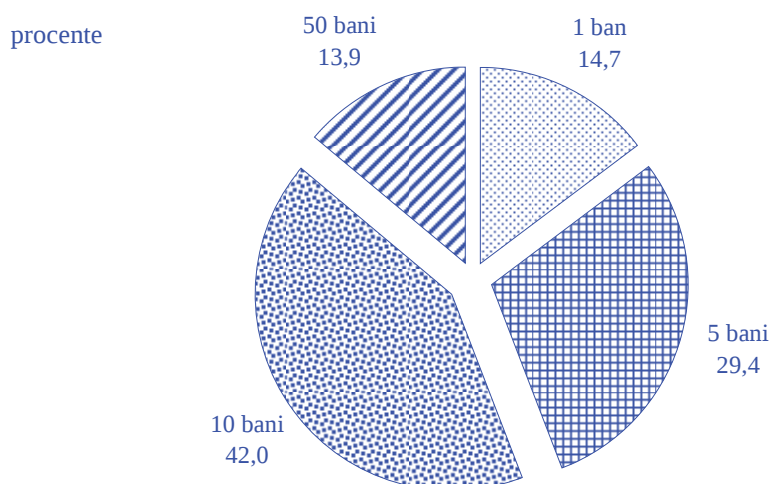

Numărul de monede aflate în circulație în afara sistemului bancar a fost, la finele anului 2010, cu 20 la sută mai mare față de cel înregistrat în aceeași perioadă a anului 2009. Creșterea s-a datorat menținerii la un nivel ridicat a cererii de monedă metalică pe toate segmentele pieței, ca urmare a reluării extinderii teritoriale, în orașe mai mici, a rețelilor unor lanțuri de magazine de tip discount, precum și a utilizării, pe scară mai largă, a echipamentelor automate de distribuire a produselor alimentare de mică valoare sau de plată a unor servicii minore. În plus, după circa cinci ani de la introducerea leului nou, și micii comercianți au început să aibă o atitudine corectă în ceea ce privește acordarea restului datorat cumpărătorilor și să se preocupe de deținerea permanentă, în casieriile proprii, a unor cantități suficiente de monede din toate cupiurile.

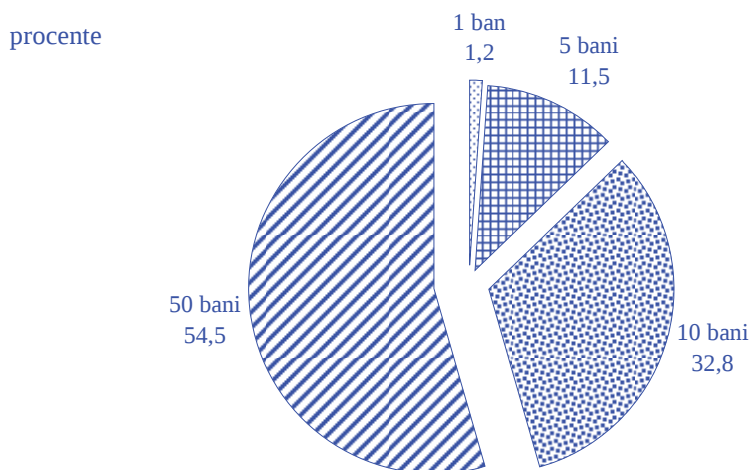
Cea mai semnificativă majorare cantitativă (27 la sută) s-a înregistrat în cazul monedei de 1 ban, urmată de cea aferentă cupiurilor de 5 bani și 10 bani (21 la sută), în timp ce numărul monedelor de 50 bani a consemnat o creștere modestă (7 la sută). La finele anului 2010, moneda de 10 bani deținea 42 la sută din numărul total de monede aflate asupra populației și în casieriile agenților economici, urmată de cupiura de 5 bani, a cărei pondere cantitativă a fost de 29,4 la sută. Moneda de 1 ban și cea de 50 bani dețineau ponderi similare în cantitatea totală de monede aflate în circulație, respectiv 14,7 la sută și 13,9 la sută.

Valoarea monedelor aflate în circulație s-a majorat cu 13 la sută, cu 7 puncte procentuale sub creșterea numărului de monede, în principal ca urmare a majorării cu 1 punct procentual a ponderii monedelor de 1 ban, concomitent cu reducerea cu 1,6 puncte procentuale a ponderii monedelor de 50 bani. Mai mult de jumătate (54,5 la sută) din valoarea monedelor aflate în circulație o dețineau monedele de 50 bani, urmate de cupiurile de 10 bani (32,8 la sută), 5 bani (11,5 la sută) și, respectiv, 1 ban (1,2 la sută).

Structura pe cupiuri a monedelor în circulație din punct de vedere cantitativ

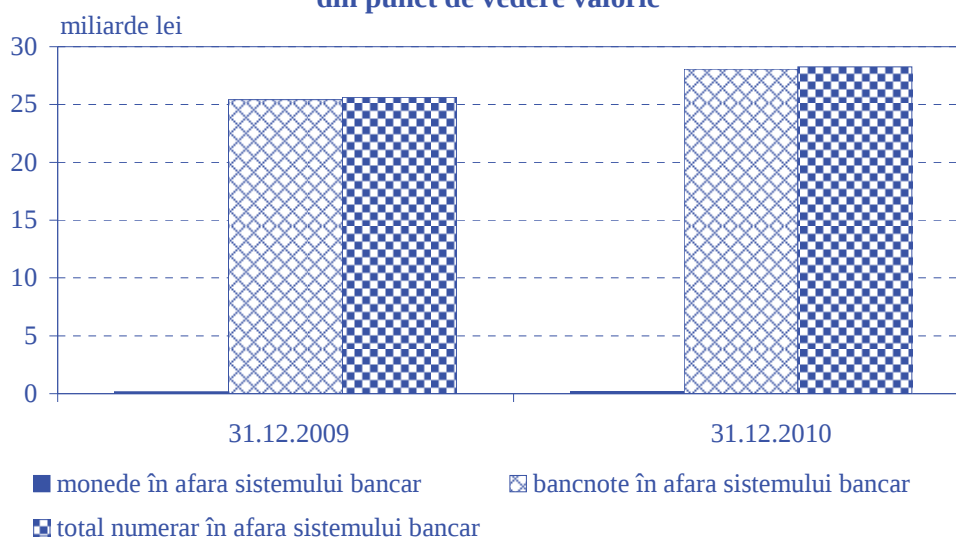
Structura pe cupiuri a monedelor în circulație din punct de vedere valoric

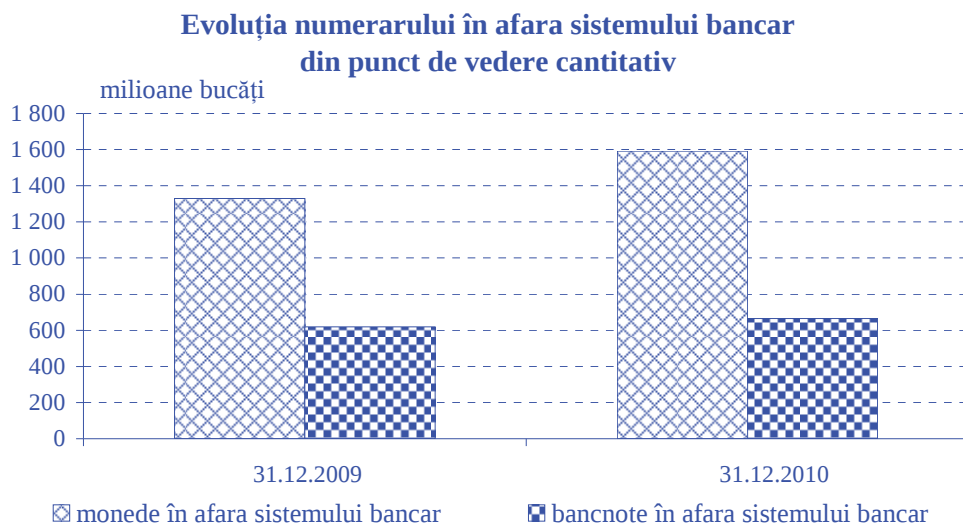

La finele anului 2010, fiecărui locuitor îi reveneau 33 de bancnote și 76 de monede din cele aflate în circulație, cu 2 bancnote, respectiv 12 monede mai mult decât la sfârșitul anului 2009.

Valoarea medie a unei bancnote în circulație a fost de 41,4 lei, cu 2 la sută peste nivelul înregistrat la sfârșitul anului 2009. Majorarea s-a datorat creșterii cu 13 la sută, respectiv 26 la sută a numărului de bancnote de 100 lei și 200 lei în sfera circulației, concomitent cu o majorare ușoară a ponderii acestor două cupiuri în cantitatea totală de bancnote aflate în circulație.

Evoluția numerarului în afara sistemului bancar din punct de vedere valoric

2. Plățile și încasările în numerar ale BNR în relația cu instituțiile de credit/Trezoreria Statului

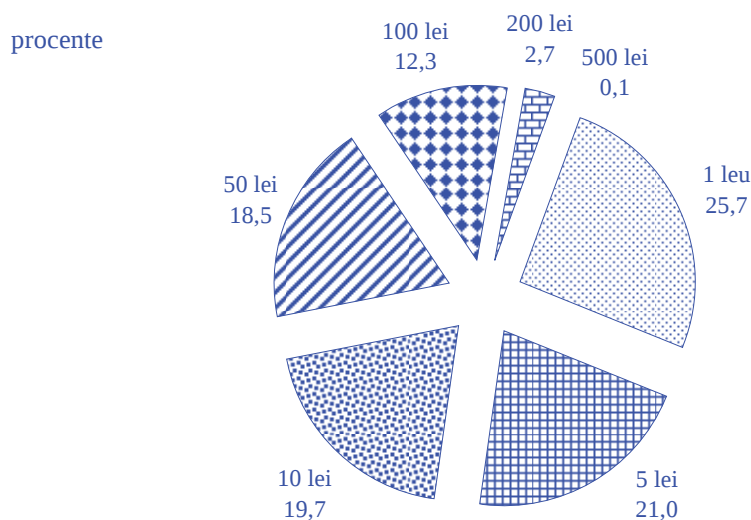
În cursul anului 2010 au fost puse în circulație, prin intermediul plăților către instituțiile de credit/Trezoreria Statului, 1 029 milioane bancnote, respectiv cu 27 la sută mai mult decât în anul 2009, și 313 milioane monede, cu circa 2 la sută mai puțin decât în anul precedent. Bancnotele și monedele utilizate în plăți au însumat 31 476 milioane lei, valoare cu 6 la sută mai mare față de cea aferentă anului 2009. Bancnotele de 10 lei, 50 lei și 100 lei, respectiv cupiurile utilizate în mod curent pentru alimentarea ATM-urilor, au deținut, împreună, 50,5 la sută din cantitatea totală de bancnote eliberate în plăți și 77 la sută din valoarea acestora, iar cele de 200 lei și 500 lei au avut o pondere cumulată de numai 2,8 la sută din cantitatea totală de bancnote puse în circulație și de 18,8 la sută din valoarea acestora.

Monedele de 5 bani și cele de 10 bani, totalizând 209 milioane bucăți, au deținut circa 66,9 la sută din totalul monedelor puse în circulație în anul 2010, pondere mai mică cu 5 puncte procentuale comparativ cu cea din anul anterior. Față de anul 2009 au fost puse în circulație cu 54 la sută mai multe monede de 1 ban, cu circa 10 la sută mai puține monede de 5 bani și 10 bani și cu 5 la sută mai puține monede de 50 bani. Moneda de 1 ban, cea mai mică subdiviziune a leului, și-a redobândit rolul firesc în circulația monetară, fiind foarte solicitată de către agenții economici din sectorul de *retail*.

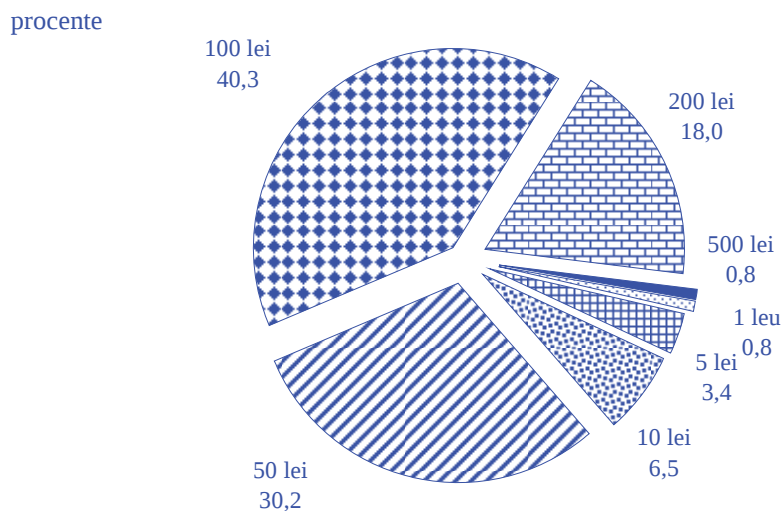
Din punct de vedere al structurii pe cupiuri și al ponderii acestora în cantitatea totală de însemne monetare utilizate în plăți, în anul 2010 s-au produs modificări față de anul 2009 la nivelul unor valori nominale. Astfel, ponderea bancnotelor de 1 leu și 5 lei a crescut cu 3 puncte procentuale, în timp ce ponderea cupiurii de 50 lei a scăzut cu 4,5 puncte procentuale, iar cea a cupiurii de 100 lei s-a diminuat cu 2 puncte procentuale. În cazul bancnotei de 500 lei, reducerea ponderii sale cantitative cu numai 0,1 puncte procentuale a echivalat cu o scădere cu 2,3 puncte

procentuale a ponderii valorice a acestei cupiuri. Pe fondul comprimării veniturilor companiilor, a tranzacțiilor imobiliare și a câștigurilor salariale, cea mai mare cupiură în circulație nu a reușit să urce în preferințele utilizatorilor de numerar, ea fiind folosită doar în mică măsură, în cazul plăților de mare valoare.

Structura pe cupiuri a plăților în bancnote din punct de vedere cantitativ

Structura pe cupiuri a plăților în bancnote din punct de vedere valoric

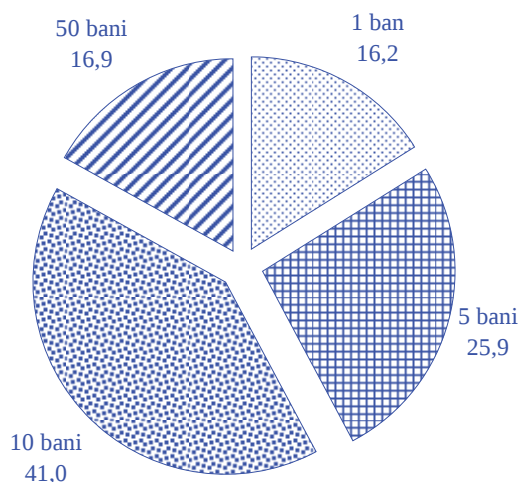

În ceea ce privește moneda metalică, modificări semnificative s-au produs la cupiurile de 1 ban, 5 bani și 10 bani. Moneda de 1 ban a crescut cu 6 puncte procentuale în cantitatea totală de monede utilizate în plăți, în timp ce moneda de 5 bani și cea de 10 bani au scăzut cu 2, respectiv 3 puncte procentuale. Deși ponderea în plăți a monedei de 50 bani s-a diminuat ușor, cu 0,5 puncte procentuale, această cupiură a deținut 60,3 la sută din valoarea totală a plăților în monedă metalică.

În anul 2010, BNR a satisfăcut integral cererea mare de monedă manifestată în mod constant odată cu schimbarea emisiunii monetare, asigurând, fără sincope, necesarul tuturor utilizatorilor de numerar, atât cantitativ, cât și din punct de vedere al structurii pe cupiuri. De altfel, în cursul anului 2010, la banca centrală nu s-a înregistrat niciun semnal cu privire la insuficiența cantității de monedă existente în circulație sau la lipsa vreunei cupiuri necesare efectuării plăților pe diverse segmente ale pieței.

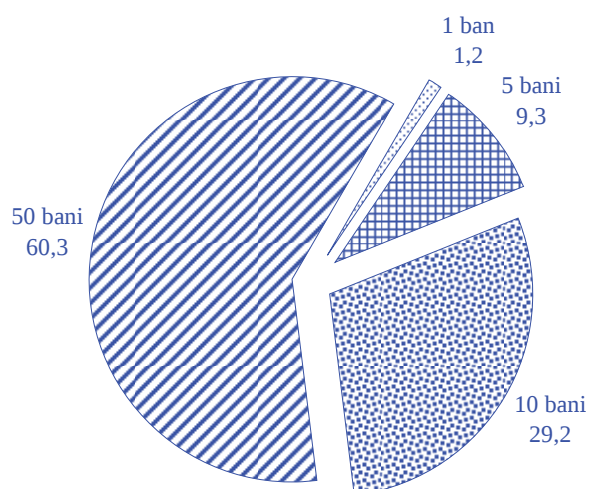
Structura pe cupiuri a plăților în monede din punct de vedere cantitativ

procente

Structura pe cupiuri a plăților în monede din punct de vedere valoric

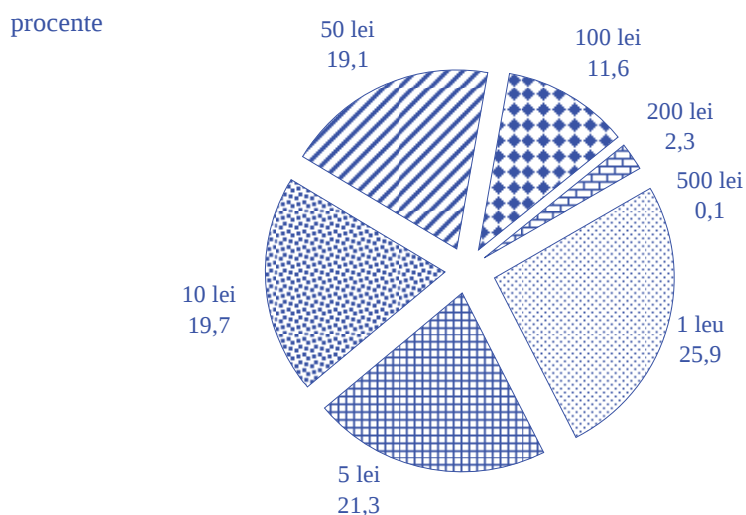
procente

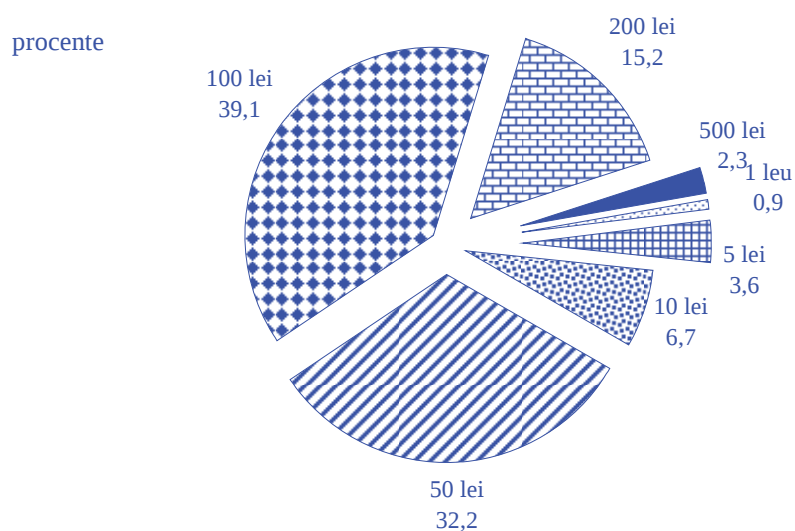
La BNR s-au întors, prin intermediul încasărilor de la instituțiile de credit/Trezoreria Statului, 982 milioane bancnote, cu 15 la sută mai multe decât în anul 2009, dar cu 5 la sută mai puține decât cele puse în circulație în anul 2010, diferența rămânând în sfera circulației.

La banca centrală au revenit 49 milioane monede, cu 9 la sută mai multe decât în anul 2009, dar reprezentând numai 16 la sută din numărul de monede eliberate în plăți. Încasările BNR din depunerile instituțiilor de credit/Trezoreriei Statului, în sumă de 29 076 milioane lei, au fost cu 7 la sută mai mici decât cele din anul 2009. Bancnotele de 10 lei, 50 lei și 100 lei au deținut 50,4 la sută din numărul total al bancnotelor încasate de BNR, respectiv cu 10 puncte procentuale mai puțin decât în anul 2009, și 78 la sută din valoarea acestora, cu 2 puncte procentuale mai puțin față de anul anterior. Cupiurile mici, de 1 leu și 5 lei, au avut o pondere cumulată de 47,2 la sută în cantitatea totală de bancnote primite în încasări și de numai 4,5 la sută în valoarea acestora. Față de anul 2009, ponderea lor cantitativă a crescut cu 9 puncte procentuale, iar cea valorică s-a majorat cu doar 1,4 puncte procentuale.

Structura pe cupiuri a încasărilor în bancnote din punct de vedere cantitativ

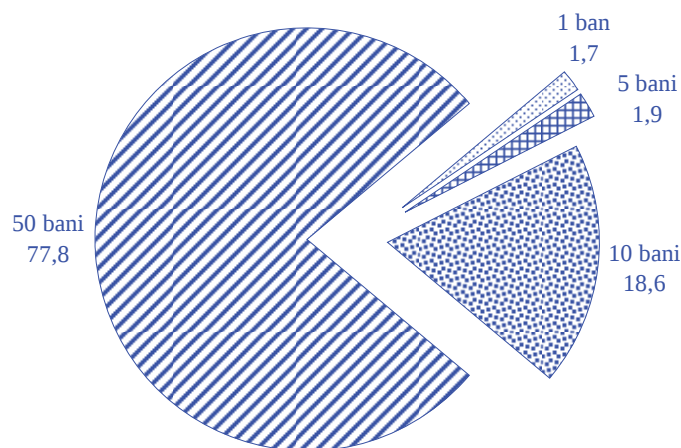
Structura pe cupiuri a încasărilor în bancnote din punct de vedere valoric

În cazul monedelor, cupiura de 50 bani a deținut 77,8 la sută din cantitatea totală de monede încasate și 95,2 la sută din valoarea acestora. La BNR s-au întors, prin intermediul depunerilor instituțiilor de credit/Trezoreria Statului, de 17 ori mai multe monede de 5 bani și de 6 ori mai multe monede de 10 bani decât în anul 2009. Cu toate că ponderea cupiurii de 10 bani în numărul total de monede care au revenit la banca centrală a crescut cu 15 puncte procentuale față de anul 2009, gradul de întoarcere la BNR a monedei metalice a rămas la un nivel destul de modest, de numai 15 la sută. Deși moneda metalică a continuat să rămână, în mare măsură, în afara sistemului bancar, 2010 a fost primul an în care s-a înregistrat un prim semnal pozitiv cu privire la deblocarea circulației monedei metalice.

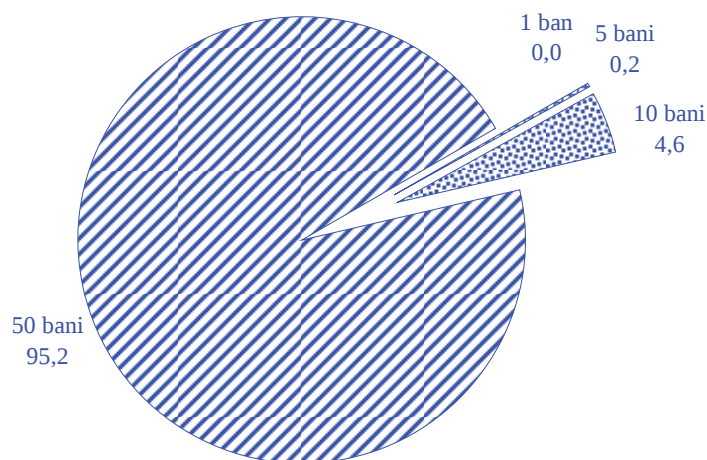
Structura pe cupiuri a încasărilor în monede din punct de vedere cantitativ

procente

Structura pe cupiuri a încasărilor în monede din punct de vedere valoric

procente

3. Activitatea de procesare a numerarului

În cursul anului 2010, BNR a desfășurat o acțiune susținută de igienizare a numerarului, în special a bancnotelor din cupiurile mici. Astfel, au fost retrase din circulație, pe măsura primirii lor în depunerile instituțiilor de credit/Trezoreriei Statului și a trierii calitative exigente, bancnotele care își pierduseră caracteristicile fizice inițiale, ca urmare a utilizării intense și îndelungate în sfera circulației, fiind înlocuite cu bancnote noi.

În anul 2010 au fost procesate, pe echipamentele automate de mare și medie viteză din cele patru centre de procesare ale BNR, 908 milioane bancnote, respectiv 92 la sută din cantitatea totală de bancnote primite în depunerile instituțiilor de credit/Trezoreriei Statului.

Din cantitatea totală de bancnote procesate în cursul anului 2010, 55 milioane bancnote au fost sortate ca improprii circulației monetare (uzate și deteriorate), ceea ce corespunde unei rate medii anuale a bancnotelor necorespunzătoare de circa 6 la sută, de 2 ori mai mare decât cea înregistrată în anul 2009. După circa cinci ani de la punerea în circulație a noii emisiuni monetare, gradul de uzură al bancnotelor, în special al celor din cupiurile mici, a crescut, din cauza procesului inevitabil de degradare fizică. Totodată, ca urmare a intensificării acțiunii de igienizare a bancnotelor de valori nominale mici, a crescut nivelul de exigență în sortarea calitativă a acestora.

Gradul de uzură a variat în funcție de cupiură, într-o relație de inversă proporționalitate cu valoarea nominală a bancnotelor (cu mici abateri), situându-se într-un interval cuprins între 3 la sută la cupiura de 200 lei și 16 la sută la cupiura de 1 leu.

În anul 2010 au fost distruse *on-line*, pe echipamentele automate de procesat bancnote, și *off-line*, pe echipamentele de tocat bancnote din dotarea Centrului de procesare al Sucursalei regionale București, 50 milioane bancnote, respectiv 91 la sută din cantitatea totală de bancnote improprii circulației, ponderea bancnotelor de 1 leu fiind de circa 50 la sută.

Pe parcursul anului 2010 au fost procesate pe echipamentele automate de procesat și ambalat monedă metalică din dotarea sucursalelor regionale ale BNR 41,8 milioane monede, respectiv 85 la sută din cantitatea totală de monede primite în depunerile instituțiilor de credit. Ponderea monedei de 50 bani în cantitatea totală de monedă procesată a fost de 75 la sută.

În anul 2010 nu au fost organizate acțiuni de distrugere a monedei metalice, cantitatea mică de monede necorespunzătoare, întoarse din circulație în tezaurele BNR, nejustificând efortul material și logistic pe care îl presupune o astfel de acțiune.

4. Emisiunile numismatice

După anul 1995, Banca Națională a României a lansat periodic în circulație emisiuni numismatice pentru colecționare. Consecventă misiunii generoase pe care și-a asumat-o, de a face cunoscute, pe plan național și internațional, valorile spiritualității românești și ale patrimoniului cultural național și de a marca evenimente de mare însemnătate, banca centrală a dedicat emisiunile numismatice ale anului 2010 unor personalități din domeniul cultural, artistic, istoric și științific, unor capodopere arhitecturale ale Capitalei, precum și unor instituții ale statului, cu rol important în viața economică și spirituală a țării. Totodată, a fost continuată seria emisiunilor care își propun popularizarea istoriei aurului, a valorilor de tezaur descoperite pe teritoriul României, mărturii ale bogăției universului cultural al vechilor civilizații.

În anul 2010, Banca Națională a României a lansat 15 emisiuni monetare numismatice, concretizate în 23 de monede, dintre care 6 din aur, 15 din argint, una din tombac cuprat și una din alamă. Tirajele au fost diferențiate, în funcție de metalul din care au fost confecționate, respectiv 5 000 de piese din aur, 15 500 din argint, 1 500 din tombac cuprat și 5 000 din alamă.

Continuând tradiția ultimilor 10 ani, au fost lansate în circuitul numismatic și 1 000 de exemplare din setul de monetărie dedicat aniversării unei prestigioase instituții de învățământ superior din România.

În tabelul următor sunt prezentate denumirile emisiunilor numismatice ale anului 2010, metalul din care au fost realizate și valorile nominale ale monedelor.

Denumirea emisiunii monetare sau medalistice	Metalul și valoarea nominală
Istoria aurului – Tezaurul gepidic de la Someșeni, Cluj	monedă din aur cu valoare nominală de 10 lei
Aniversarea a 160 de ani de la nașterea lui Mihai Eminescu	monedă din aur cu valoare nominală de 500 lei
Aniversarea a 130 de ani de la înființarea Băncii Naționale a României	monedă din aur cu valoare nominală de 200 lei, monedă din argint cu valoare nominală de 10 lei și monedă din tombac cuprat cu valoare nominală de 1 leu
Eugeniu Carada – ctitorul Băncii Naționale a României	monedă din aur cu valoare nominală de 100 lei
Aniversarea a 125 de ani de la recunoașterea autocefaliei Bisericii Ortodoxe Române și a 85 de ani de la înființarea Patriarhiei Române	monedă din aur cu valoare nominală de 200 lei
Patriarhi ai Bisericii Ortodoxe Române	set de cinci monede din argint cu valoare nominală de 10 lei
Aniversarea a 150 de ani de la nașterea sopranei Hariclea Darclee	monedă din argint cu valoare nominală de 10 lei
Aniversarea a 200 de ani de la nașterea lui August Treboniu Laurian	monedă din argint cu valoare nominală de 10 lei
Aniversarea a 100 de ani de la nașterea actorului Ștefan Ciobotărașu	monedă din argint cu valoare nominală de 10 lei
Aniversarea a 100 de ani de la construirea primului avion cu reacție, de către Henri Coandă	monedă din argint cu valoare nominală de 10 lei
Aniversarea a 100 de ani de la primul zbor românesc efectuat de Aurel Vlaicu, cu un aparat de construcție proprie	monedă din alamă <i>proof</i> , pentru colecționare, cu valoare nominală de 50 bani
Aniversarea a 150 de ani de la înființarea Universității Alexandru Ioan Cuza din Iași	set de monetărie conținând o medalie din argint și monedele românești aflate în circulație: 1 ban, 5 bani, 10 bani și 50 bani
Aniversarea a 135 de ani de la nașterea Reginei Maria	monedă din aur cu valoare nominală de 100 lei
Poetul Grigore Alexandrescu	monedă din argint cu valoare nominală de 10 lei
Aniversarea a 125 de ani de la nașterea scriitorului Liviu Rebreanu	monedă din argint cu valoare nominală de 10 lei
Palatele Bucureștiului – Palatul Vechi al Băncii Naționale a României, Palatul de Justiție și Palatul Camerei de Comerț și Industrie și al Bursei	trei monede din argint cu valoare nominală de 10 lei

5. Contrafacerile monedei naționale și ale monedei euro

Lei

În anul 2010, numărul contrafacerilor de monedă națională expertizate la Banca Națională a României a totalizat 2 574 bancnote false, înregistrându-se o scădere de 18 la sută comparativ cu anul 2009.

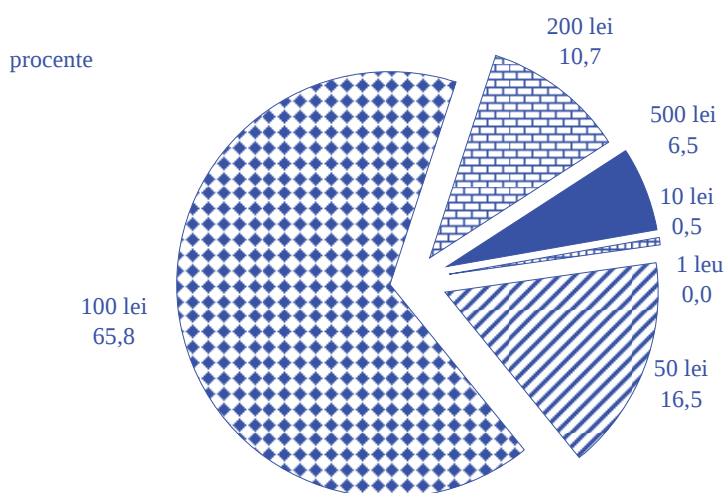
Repartizarea lunară a acestora a fost următoarea:

2010											
ian.	feb.	mar.	apr.	mai	iun.	iul.	aug.	sep.	oct.	nov.	dec.
65	361	173	86	432	126	295	356	163	131	188	198

Pe cupiuri, situația (numărul de bancnote contrafăcute, în tabel, și structura acestora, în grafic) se prezintă astfel:

Cupiura	Număr de bancnote contrafăcute
1 leu	1
5 lei	0
10 lei	13
50 lei	424
100 lei	1694
200 lei	275
500 lei	167

Numărul de bancnote contrafăcute

Dintre acestea, 1 902 au fost depistate în sistemul bancar, din care 42 la BNR, cu ocazia procesării numerarului depus de instituțiile de credit, cu 43 la sută mai puține decât în anul 2009. Alte 672 de bancnote contrafăcute au fost capturate de poliție în cursul unor acțiuni specifice, nefiind puse în circulație.

Marea majoritate a contrafacerilor au fost realizate rudimentar, pe hârtie cerată, ce încerca să reproducă polimerul, uneori cu imitarea primitivă a ferestrei transparente.

Bancnota cu cel mai mare număr de falsuri înregistrate a fost cea de 100 lei, respectiv 1 694 bucăți (din care 195 capturate de poliție), doar 27 dintre acestea fiind realizate pe un material plastic asemănător substratului de polimer. Pe locul al doilea s-a situat bancnota de 50 lei, cu un număr de 424 bucăți (din care 335 capturate de poliție), 31 dintre acestea fiind pe material plastic, iar locul al treilea a fost ocupat de bancnota de 200 lei, cu un număr de 275 bucăți (din care 113 capturate de poliție), cu 3 contrafaceri pe material plastic.

Falsificatorii au încercat să găsească un material plastic care să se apropie ca aspect de substratul autentic, dar falsurile au fost slab realizate grafic și tehnic deoarece plasticul folosit a fost diferit din punct de vedere al proprietăților fizice. Firul de siguranță și filigranul au fost de cele mai multe ori imitate prin imprimare. La unele dintre contrafacerile la cupiura de 100 lei, fereastra transparentă a fost bine imitată, astfel că ar fi putut induce în eroare utilizatorii neavizați. La contrafacerile de 500 lei, pe hârtie cerată, s-a încercat imitarea rudimentară a microperforațiilor și a cernelii care își schimbă culoarea, fără a atinge, însă, caracteristicile tehnice și de calitate ale unei bancnote autentice.

Euro

În anul 2010, au fost descoperite pe teritoriul României și expertizate la BNR 3 241 bancnote euro contrafăcute, cu 21 la sută mai puțin față de anul 2009.

Capitolul VI. Sisteme de plăți și decontări

Banca Națională a României are atribuția statutară de a promova funcționarea fără perturbări a sistemelor de plăți, în vederea asigurării stabilității financiare și menținerii încrederii publicului în moneda națională. Principalul instrument prin care se realizează acest obiectiv, în afara funcției de reglementare, autorizare și monitorizare a sistemelor de plăți, constă în furnizarea de facilități pentru asigurarea unor sisteme de plăți și decontări eficiente.

În acest scop, Banca Națională a României operează sistemul de plăți cu decontare pe bază brută în timp real pentru plăți de mare valoare sau urgente exprimate în lei, denumit ReGIS, și sistemul de depozitare și decontare a operațiunilor cu instrumente financiare pentru titluri de stat și certificate de depozit ale Băncii Naționale a României, denumit SaFIR. BNR este administrator de sistem pentru cele două sisteme, serviciile de operare tehnică fiind externalizate către TRANSFOND S.A.¹.

1. Sistemul ReGIS

Aspecte generale

Sistemul ReGIS asigură decontarea pe bază brută și în timp real a tuturor plăților de mare valoare sau urgente în lei ale participanților, în nume și pe cont propriu sau pe contul clienților, precum și decontarea pozițiilor nete provenite de la sistemele auxiliare.

În anul 2010 sistemul ReGIS a continuat să contribuie la buna funcționare a piețelor monetară și valutară și să dețină un rol important în implementarea cu succes a politicii monetare a Băncii Naționale a României, având în vedere că operațiunile de politică monetară ale băncii centrale sunt procesate exclusiv prin acest sistem.

Sistemul ReGIS a funcționat fără perturbări și în anul 2010. Volumul plăților de mare valoare și al celor urgente decontate prin sistemul ReGIS, precum și valoarea medie pe tranzacție au cunoscut o ușoară creștere, sistemul contribuind la îndeplinirea atribuției Băncii Naționale a României, de asigurare a decontărilor în banii băncii centrale.

Participarea la sistem

Numărul participanților la sistem a fost similar celui din anul precedent, la sfârșitul anului 2010 sistemul ReGIS înregistrând ca participanți un număr de 41 de instituții de credit, Banca Națională a României, Trezoreria Statului și 6 sisteme auxiliare (SENT, SaFIR, RoClear, DSClear, VISA Europe și MasterCard International).

¹ TRANSFOND S.A. este o societate comercială pe acțiuni având ca acționari Banca Națională a României (33,33 la sută) și 23 de instituții de credit (66,67 la sută).

Politica de comisionare

Având în vedere obiectivul băncii centrale de a oferi mijloace de efectuare a plăților eficiente pentru economie², precum și de aliniere a comisioanelor la cele aplicate în mod similar în celelalte state ale Uniunii Europene, Banca Națională a României a continuat și în anul 2010 politica de reducere a comisioanelor aplicate în sistemul ReGIS. Astfel, la data de 4 ianuarie 2010, nivelul comisionului pe tranzacție a fost redus cu 5 la sută (de la 6,87 lei la 6,52 lei).

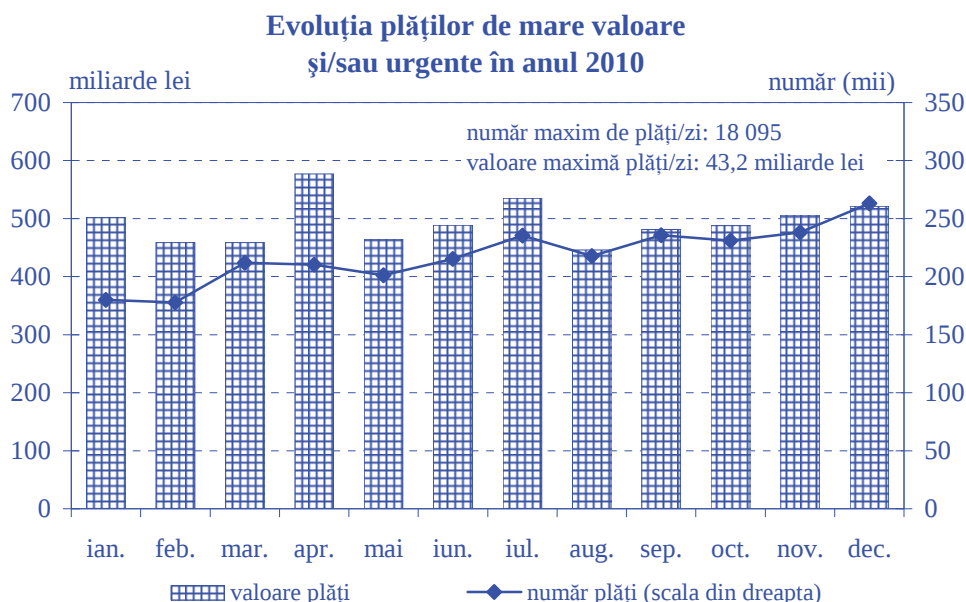
Operațiunile sistemului ReGIS

În anul 2010, comparativ cu anul precedent, s-a înregistrat o creștere a volumului total de plăți cu 3,82 la sută, iar media zilnică a volumului plăților procesate prin sistemul ReGIS a crescut cu 2,61 la sută. În ceea ce privește valoarea plăților s-au înregistrat o majorare semnificativă a valorii totale de 15,88 la sută, precum și o variație pozitivă de 14,52 la sută a valorii medii zilnice, față de anul 2009. Tabelul 1 prezintă sumarul traficului de plăți în cadrul sistemului ReGIS în anul 2010, comparativ cu anul anterior.

Tabel 1. Evoluția traficului de plăți în ReGIS

	Volum (nr. tranzacții; mii)		Valoare (mld. lei)		Valoare medie pe tranzacție (mil. lei)
	Total	Medie zilnică	Total	Medie zilnică	
2009	2 522	9,93	5 116	20,14	2,03
2010	2 618	10,19	5 928	23,07	2,26
Variație (%)	+3,82	+2,61	+15,88	+14,52	+11,61

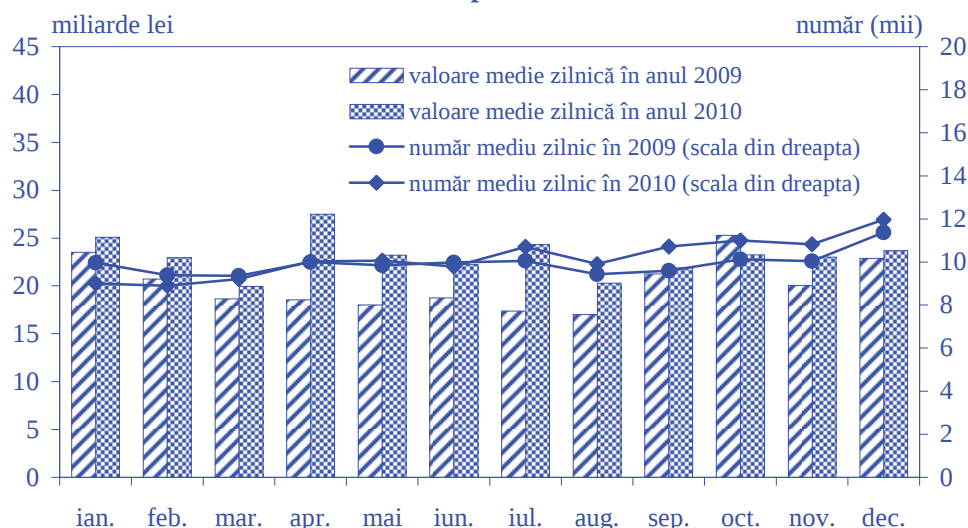
Notă: Datorită rotunjirii datelor de pe primele două rânduri, există unele necorelări cu variațiile procentuale indicate.

² Acest obiectiv se subscrive principiilor fundamentale stabilite de Comitetul pentru sisteme de plăți și decontări al Grupului G-10, principii care au fost adoptate și de Consiliul Guvernatorilor al Băncii Centrale Europene ca standarde minime de monitorizare, de către Eurosistem, a sistemelor de plăți de mare valoare care operează în euro (implicit și a sistemelor RTGS naționale).

Volumul plăților decontate în cursul anului 2010 în sistemul ReGIS a fost de circa 2,6 milioane tranzacții, evoluând de la o medie zilnică de 9 003 tranzacții în luna ianuarie la 11 960 tranzacții în luna decembrie. Volumul maxim al plăților decontate zilnic în sistemul ReGIS a fost atins în luna octombrie 2010 (18 095 tranzacții/zi).

Evoluția plăților de mare valoare și/sau urgente în anul 2010 comparativ cu anul 2009

În tabelul 2 este prezentată structura pe tipuri a plăților efectuate prin sistemul ReGIS în anul 2010. Aceasta reflectă faptul că tranzacțiile de plată efectuate de participanți în nume propriu, dar pe contul clienților (cu mesaje SWIFT MT103), au fost preponderente (87,57 la sută din volumul total al tranzacțiilor prin sistem), dar valoarea totală a acestora a fost relativ scăzută (doar 13,19 la sută din valoarea tuturor tranzacțiilor prin sistem). Totodată, volumul tranzacțiilor de plată efectuate de participanți în nume și pe cont propriu (cu mesaje SWIFT MT202) a fost relativ scăzut, dar aceste plăți au avut o valoare semnificativă.

Tabel 2. Structura plăților în sistemul ReGIS în anul 2010

Plăți	procente		
	MT103	MT202	Transfer direct
Volum total	87,57	10,13	2,30
Valoare totală	13,19	67,94	18,87

În ceea ce privește tranzacțiile de plată care implică debitarea/creditarea directă pe conturile de decontare ale participanților la sistem, volumul acestora a fost scăzut. Aceasta se datorează faptului că ele corespund unor operațiuni cu frecvență redusă, precum încasarea unor comisioane de către Banca Națională a României, operațiuni în relația cu banca centrală, operațiuni efectuate de BNR în numele participanților în cazuri de urgență, când aceștia se află în imposibilitatea de a se conecta la sistem și de a efectua operațiunile etc.

Gradul de concentrare a pieței, atât din punct de vedere al volumului plăților efectuate prin sistemul ReGIS, cât și din punct de vedere al valorii acestora, se

menține comparabil cu cel din anul precedent, primele cinci instituții de credit deținând circa 56,12 la sută, respectiv 61,53 la sută din piață.

Asigurarea unui nivel cât mai ridicat de disponibilitate pentru sistemul ReGIS reprezintă, de asemenea, un obiectiv major al Băncii Naționale a României, în contextul importanței sistemului ReGIS pentru sistemul financiar-bancar și pentru economia națională. În anul 2010, disponibilitatea medie a sistemului ReGIS, respectiv măsura în care participanții pot utiliza sistemul fără incidente pe durata programului de funcționare, a atins nivelul de 100 la sută.

În calitatea sa de administrator de sistem, Banca Națională a României a monitorizat permanent, și pe parcursul anului 2010, procesul de decontare și activitatea participanților în sistemul ReGIS, constatând că aceștia au avut un comportament corespunzător, respectând regulile și procedurile sistemului, nefiind necesară aplicarea de penalizări sau sancțiuni. De asemenea, nu au fost înregistrate blocaje în sistem datorate lipsei de fonduri în conturile de decontare ale unuia sau mai multor participanți. În anul 2010 s-a constatat un management adecvat și eficient al lichidităților la nivelul participanților, existând un număr mic de instrucțiuni de plată plasate în coada de așteptare și doar pentru un interval scurt de timp.

2. Sistemul SaFIR

Aspecte generale

Sistemele de depozitare și decontare pentru instrumente financiare sunt componente de importanță majoră ale infrastructurii piețelor financiare. Pentru banca centrală, importanța sistemului de depozitare și decontare a operațiunilor cu instrumente financiare (SaFIR) rezidă în interacțiunea pe care acesta îl are cu sistemele de plăți, precum și în rolul pe care aceste instrumente îl dețin în decontarea operațiunilor de politică monetară.

Participanții la sistemul SaFIR

La sfârșitul anului 2010, în sistemul SaFIR erau înregistrate ca participanți 37 de instituții financiare, dintre care 12 intermediari primari, 13 intermediari secundari și 12 non-intermediari.

Valoarea nominală a emisiunilor în circulație

În anul 2010, valoarea nominală totală a emisiunilor de titluri de stat denumite în lei, depozitate în sistemul SaFIR, a crescut față de sfârșitul anului 2009, ca urmare a revitalizării pieței primare a titlurilor de stat și plasării de noi emisiuni *benchmark*, dar și a redeschiderii emisiunilor *benchmark* aflate în circulație.

Valoarea nominală a titlurilor de stat aflate în circulație la sfârșitul anului 2010 a fost de 51 649,64 milioane lei, înregistrându-se o creștere de aproximativ 43 la sută față de sfârșitul anului 2009.

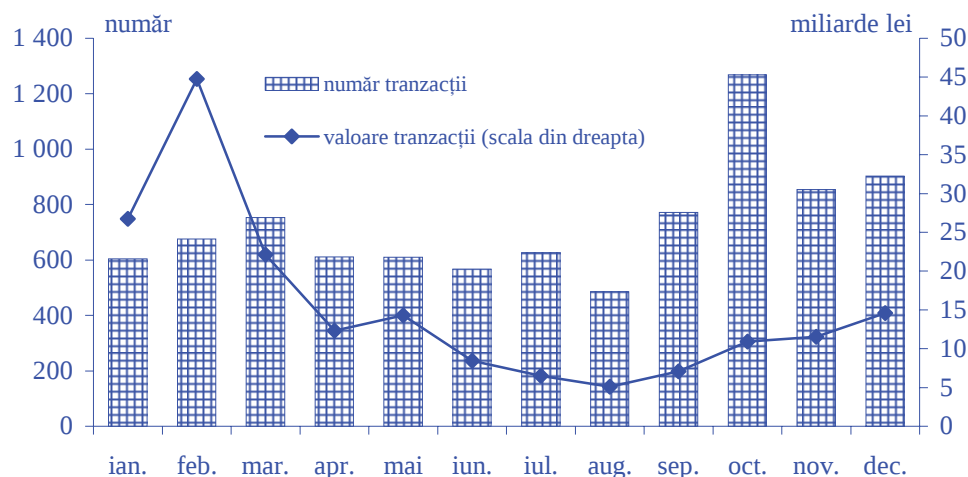
De asemenea, în anul 2010 a fost lansată o emisiune de obligațiuni de stat cu cupon fix și o emisiune de certificate de trezorerie cu discount denumite în euro, în valoare nominală totală de 2 592,7 milioane euro.

Operațiuni decontate în sistemul SaFIR

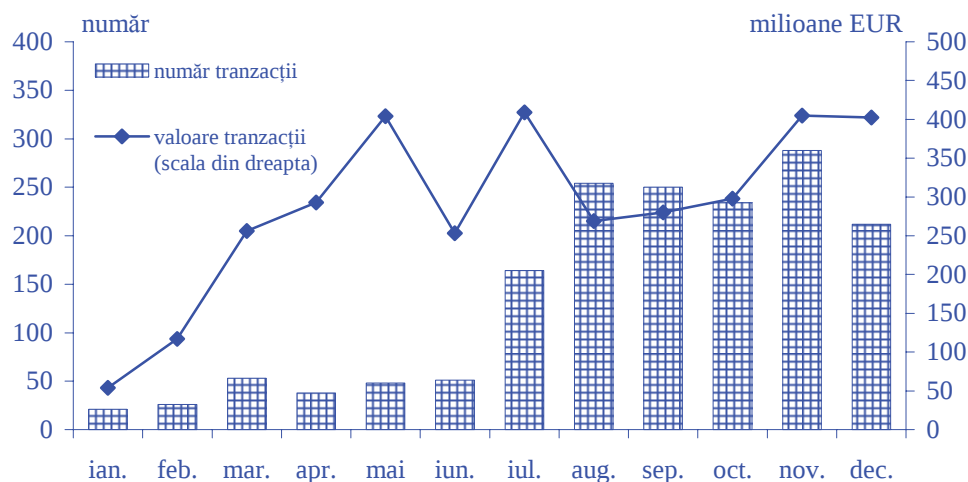
Sistemul SaFIR procesează operațiuni derulate de participanți în relația cu emitentul (decontarea rezultatelor pieței primare, plăți de dobândă și/sau cupon, răscumpărări parțiale/opționale/totale) și operațiuni derulate de participanți pe piața secundară (tranzacții de vânzare/cumpărare, contracte de garanție financiară, operațiuni *repo*, transferuri de portofoliu).

În graficele următoare sunt ilustrate numărul și valoarea tranzacțiilor de vânzare-cumpărare, inclusiv operațiunile reversibile.

Operațiuni cu titluri de stat denumite în lei decontate prin sistemul SaFIR în anul 2010

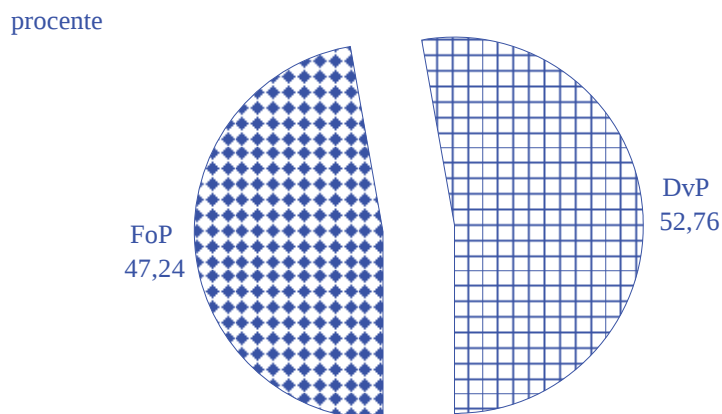
Operațiuni cu titluri de stat denumite în euro decontate prin sistemul SaFIR în anul 2010

În ceea ce privește structura transferurilor de instrumente financiare, aceasta reflectă caracteristica principală a pieței secundare a titlurilor de stat.

Din totalul transferurilor realizate în anul 2010, 52,76 la sută reprezintă transferuri DvP (livrare contra plată), iar 47,24 la sută reprezintă transferuri FoP (fără plată), acestea din urmă fiind operațiuni realizate între instituțiile de credit și clienți proprii.

Structura transferurilor în anul 2010

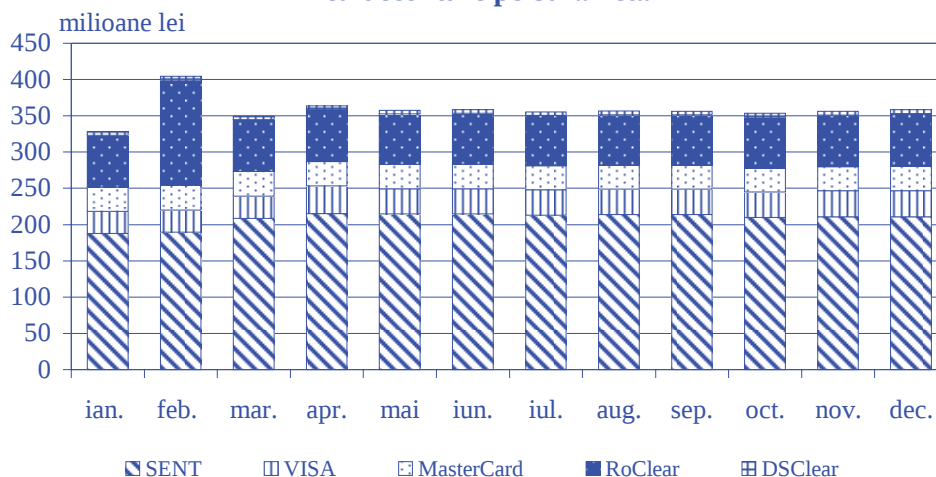

În ceea ce privește transferul titlurilor de stat la Depozitarul Central S.A. prin intermediul conexiunii directe între sistemul SaFIR și sistemul RoClear, în anul 2010 a fost înregistrat un număr de 351 transferuri fără plată între cele două sisteme.

Interacțiune în timp real cu sistemele de plăți de mică și mare valoare

Sistemul SaFIR asigură infrastructura necesară pentru gestionarea colateralului constituit în scopul garantării decontării pozițiilor nete ale participanților aferente sistemelor de plăți cu decontare pe bază netă, situația acestora fiind ilustrată în graficul de mai jos.

Valoarea garanțiilor aferente sistemelor de plăți cu decontare pe bază netă

Facilități pentru managementul lichidității

În scopul fluidizării decontărilor prin sistemul ReGIS, banca centrală acordă participanților facilități de lichiditate pe parcursul zilei. Lichiditatea necesară poate fi obținută de către instituțiile de credit participante la sistemul SaFIR prin intermediul operațiunilor *repo intraday* derulate cu active eligibile pentru astfel de operațiuni.

În anul 2010 participanții au apelat la această facilitate de furnizare de lichiditate *intraday*, derulându-se 59 de operațiuni în valoare totală de 9 422,45 milioane lei.

Disponibilitatea sistemului

În anul 2010, disponibilitatea medie a sistemului SaFIR, indicator obținut prin raportarea duratei întreruperilor sistemului la durata programată de funcționare a acestuia, a atins 99,99 la sută, încadrându-se în limitele de toleranță stabilite de Banca Națională a României pentru nivelul de calitate a serviciilor.

Dezvoltări ale sistemului în anul 2010

Pe parcursul anului 2010 au fost finalizate o serie de proiecte demarate anterior. Astfel, începând cu luna aprilie 2010, sistemul oferă participanților o nouă funcționalitate, respectiv posibilitatea ca, în condițiile unui deficit atât de lichiditate, cât și de instrumente financiare eligibile pentru operațiuni de tipul facilităților de creditare oferite de banca centrală, facilitatea de creditare pe parcursul zilei (ID Repo) să fie transformată în facilitate permanentă de creditare (credit lombard). De asemenea, a fost extinsă gama instrumentelor financiare eligibile pentru operațiuni cu BNR prin acceptarea titlurilor de stat denumite în euro emise de Ministerul Finanțelor Publice pe piața internă și depozitate în sistemul SaFIR.

Proiecte în derulare

Eligibilitatea obligațiunilor emise de instituții financiare internaționale

Instituțiile financiare internaționale³ care au emis sau intenționează să emită obligațiuni pe piața de capital din România au solicitat BNR acceptarea acestor instrumente ca active eligibile pentru operațiunile cu banca centrală⁴.

În acest sens, BNR colaborează cu instituțiile pieței de capital (Comisia Națională a Valorilor Mobiliare, Depozitarul Central S.A., Bursa de Valori București S.A.) pentru implementarea procedurilor și a infrastructurii necesare pentru utilizarea acestor instrumente financiare în operațiunile cu banca centrală și pentru eliminarea oricăror obstacole de natură administrativă sau de reglementare.

³ Banca Europeană de Investiții, Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare, Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare.

⁴ Operațiuni de piață monetară, facilitatea permanentă de creditare (credit lombard), operațiuni de creditare pe parcursul zilei (credit *intraday*) și operațiuni de colateralizare a decontării pozițiilor nete ale sistemelor de compensare.

Interconectarea cu depozitari centrali internaționali

În cadrul demersurilor întreprinse în vederea îmbunătățirii procesului de administrare a datoriei publice și a creșterii interesului investitorilor străini pentru piața titlurilor de stat din România, Banca Națională a României, în calitate de administrator al sistemului SaFIR, a inițiat o serie de demersuri împreună cu depozitari centrali internaționali în scopul dezvoltării unor conexiuni.

Prin intermediul acestor conexiuni se facilitează accesul potențialilor investitori instituționali nerezidenți, aceștia putând dobândi și deține titluri de stat pe baza relațiilor contractuale pe care le au în prezent cu depozitari centrali internaționali, fără a fi necesară existența unei relații contractuale cu un custode local.

3. Sistemul TARGET2

În anul 2010, Banca Națională a României a demarat proiectul de implementare a unei componente naționale a sistemului TARGET2 (denumită TARGET2-România), data preconizată pentru intrarea în funcțiune a acesteia fiind 4 iulie 2011.

TARGET2 reprezintă sistemul cu decontare pe bază brută în timp real a plăților în euro operat de Eurosistem, sistem prin intermediul căruia se decontează operațiuni specifice ale băncilor centrale (politică monetară, creditare, garanții etc.), transferuri interbancare de mare valoare în euro, precum și plăți diverse în euro (inclusiv ale clienților bancari). Sistemul asigură procesarea în timp real a instrucțiunilor de plată, cu decontare imediată în conturile deschise la banca centrală.

Deși statele membre ale Uniunii Europene din afara zonei euro nu au obligația de a se conecta la sistemul TARGET2, în contextul pregătirilor derulate la nivel național pentru adoptarea monedei euro, Banca Națională a României a decis conectarea comunității bancare naționale la sistemul TARGET2 înainte de adoptarea monedei unice europene.

Prin conectarea la sistemul TARGET2-România, băncile din România (inclusiv sucursalele băncilor străine) vor plăti comisioane de procesare interbancară a plăților în euro substanțial reduse față de cele practicate în prezent de băncile corespondente, fiind astfel create premisele pentru scăderea considerabilă a tuturor comisiunilor percepute clienților bancari pentru serviciile de plăți în euro, atât naționale, cât și transfrontaliere.

4. Cooperarea internațională

4.1. Participarea Băncii Naționale a României la activitățile desfășurate în cadrul Sistemului European al Băncilor Centrale

Sistemul European al Băncilor Centrale

Ca urmare a aderării României la Uniunea Europeană, Banca Națională a României a participat și în anul 2010, cu statut de membru, la toate activitățile structurilor Sistemului European al Băncilor Centrale și Băncii Centrale Europene cu atribuții în domeniul infrastructurilor pieței financiare, respectiv la cele ale Comitetului pentru Sisteme de Plăți și de Decontare (PSSC), cu toate substructurile sale: Grupul de lucru pentru politică în domeniul sistemelor de plăți (PSPWG), Grupul de lucru pentru TARGET2 (WGT2), Grupul de lucru pentru monitorizarea sistemelor de plăți (OWG) și Grupul de lucru pentru instrumente financiare (SWG).

4.2. Cooperarea cu Comisia Europeană

În anul 2010, Banca Națională a României a participat la activitățile grupurilor de lucru constituite la nivelul Comisiei Europene dedicate reglementării contrapărților centrale care decontează obligațiile rezultate din tranzacționarea instrumentelor financiare derivate și a depozitelor centrali ca măsuri de diminuare a riscului sistemic în Uniunea Europeană.

4.3. Cooperarea Băncii Naționale a României cu instituțiile financiare internaționale

La solicitarea instituțiilor financiare internaționale, Banca Națională a României a furnizat acestora informații, date statistice și opinii privind instrumentele de plată, instituțiile care furnizează servicii de plăți, cadrul legal aplicabil plăților, sistemelor de plăți și sistemelor de decontare a operațiunilor cu instrumente financiare.

5. Reglementarea, autorizarea și monitorizarea sistemelor de plăți

5.1. Autorizarea sistemelor de plăți și a sistemelor de decontare a operațiunilor cu instrumente financiare

Conform celor mai bune practici utilizate pe plan internațional, Banca Națională a României a impus tuturor administratorilor sistemelor de plăți și administratorilor sistemelor de decontare a operațiunilor cu instrumente financiare ca orice modificare a regulilor de sistem să fie aprobată de către BNR înainte de a fi implementată. Astfel, în anul 2010 au fost aprobate modificări ale regulilor sistemului de plăți ReGIS și ale regulilor sistemelor de decontare a operațiunilor cu instrumente financiare SaFIR, RoClear și DSClear.

Banca Națională a României a colaborat cu Comisia Națională a Valorilor Mobiliare în procesul de autorizare a modificărilor regulilor sistemelor de decontare a operațiunilor cu instrumente financiare RoClear și DSClear.

5.2. Măsurile adoptate de banca centrală în scopul limitării riscurilor asociate funcționării sistemelor de plăți și sistemelor de decontare, precum și al creșterii eficienței în funcționarea acestora

Sistemele de plăți și sistemele de decontare a operațiunilor cu instrumente financiare reprezintă componente de importanță sistemică în cadrul arhitecturii sistemului financiar.

De la implementarea lor, aceste sisteme nu s-au confruntat cu probleme deosebite, datorită respectării standardelor care asigură un grad înalt de siguranță și eficiență în funcționare, precum și măsurilor întreprinse de banca centrală.

Funcționarea în condiții de siguranță și eficiență a sistemelor de plăți și a sistemelor de decontare a operațiunilor cu instrumente financiare, alături de funcționarea optimă a instituțiilor și piețelor financiare, reprezintă o condiție fundamentală pentru menținerea stabilității financiare într-o economie modernă. Din această perspectivă, una dintre atribuțiile statutare ale Băncii Naționale a României vizează promovarea și monitorizarea bunei funcționări a sistemelor de plăți și a sistemelor de decontare a operațiunilor cu instrumente financiare, pentru identificarea și evaluarea riscurilor asociate acestor sisteme și implementarea măsurilor care să conducă la diminuarea manifestării acestor riscuri, având la bază cele mai relevante standarde și recomandări la nivel internațional⁵.

În cursul anului 2010, în cadrul politicii de monitorizare a sistemelor, o primă categorie de măsuri adoptate de către banca centrală în scopul diminuării riscurilor asociate funcționării sistemelor de plăți și sistemelor de decontare a vizat adecvarea cadrului legal pentru a răspunde într-o manieră corespunzătoare contextului financiar internațional. În acest sens, s-a urmărit, pe de o parte, flexibilizarea reglementărilor specifice domeniului sistemelor de plăți și sistemelor de decontare, iar pe de altă parte, actualizarea prevederilor cadrului legal existent, ținându-se seama de noile dezvoltări ale acestor sisteme pe plan internațional.

Astfel, în vederea diminuării riscului de lichiditate în sistemul de plăți ReGIS, precum și în scopul creșterii eficienței utilizării activelor eligibile pentru garantare, Banca Națională a României a inițiat îmbunătățirea reglementărilor privind procedura de administrare a riscului de decontare și facilitățile acordate de către banca centrală în scopul fluidizării decontării în acest sistem, prin acordarea facilității de lichiditate pe parcursul zilei (*intraday repo*) instituțiilor de credit participante la sistemul de plăți ReGIS și în situația în care acestea nu îndeplinesc criteriile de eligibilitate pentru operațiunile de politică monetară ori accesul acestora la asemenea operațiuni este limitat sau suspendat. Suplimentar, s-a urmărit crearea cadrului general prin care instituțiile de credit pot solicita Băncii Naționale a României transformarea facilității de lichiditate pe parcursul zilei în facilitate de

⁵ *Core Principles for Systemically Important Payment Systems (BIS, 2001); Business Continuity Oversight Expectations for Systemically Important Payment Systems (ECB, 2006); Recommendations for securities settlement systems and recommendations for central counterparties in the European Union (ESCB-CESR, 2009).*

creditare (credit lombard), măsură care permite amânarea rambursării fondurilor primite prin facilitatea de lichiditate pe parcursul zilei, precum și utilizarea acelorași active eligibile pentru garantare în ambele operațiuni.

O altă măsură a băncii centrale a vizat eliminarea obligativității constituirii de către participanții la sistemul de plăți ReGIS a plafoanelor tehnice de garantare unilaterală destinate asigurării decontării pozițiilor nete debitoare calculate în cadrul schemelor de plăți cu carduri, plafoane a căror menținere ar echivala cu o blocare ineficientă a unor fonduri în sistemul de plăți ReGIS sau a unor instrumente financiare în sistemul SaFIR, fără ca prin aceasta să se elimine riscul de nedecontare. În acest sens, reglementările Băncii Naționale a României urmează să fie modificate în mod corespunzător.

Banca Națională a României și-a asumat transpunerea Directivei 44/2009⁶, urmărind amendarea legislației naționale incidente, respectiv Legea nr. 253/2004 privind caracterul definitiv al decontării în sistemele de plăți și în sistemele de decontare a operațiunilor cu instrumente financiare și Ordonanța Guvernului nr. 9/2004 privind unele contracte de garanție financiară, aprobată cu modificări prin Legea nr. 222/2004, proiectul de act normativ de transpunere a directivei în cauză urmând a fi supus procesului legislativ. Principalele modificări vizează atât limitarea posibilității manifestării riscului sistemic, în condițiile în care pe plan internațional s-a constatat o tendință accentuată de interconectare între diversele tipuri de sisteme, cât și facilitarea utilizării creanțelor private drept active eligibile pentru garantare în operațiunile de creditare, inclusiv în operațiunile derulate de către băncile centrale, ceea ce va facilita accesul instituțiilor de credit la lichiditate.

O altă categorie de măsuri adoptate de către banca centrală a vizat creșterea siguranței și eficienței funcționării sistemelor de compensare-decontare a operațiunilor cu instrumente financiare derulate pe piața de capital autohtonă, a cărei dezvoltare reprezintă o condiție necesară pentru ca aceasta să devină o alternativă viabilă pentru finanțarea și capitalizarea companiilor din România.

Astfel, pentru prevenirea apariției riscului legal și implicit a riscului sistemic, prin Ordinul guvernatorului Băncii Naționale a României nr. 1191/2010 pentru completarea Ordinului guvernatorului Băncii Naționale a României nr. 34/2008 privind desemnarea sistemelor care intră sub incidența prevederilor Legii nr. 253/2004 privind caracterul definitiv al decontării în sistemele de plăți și în sistemele de decontare a operațiunilor cu instrumente financiare, a fost actualizată lista sistemelor care intră sub incidența legii menționate prin includerea sistemului de compensare-decontare și registru DSClear.

În scopul favorizării creșterii lichidității și diminuării riscului de decontare a tranzacțiilor derulate pe piața de capital, la solicitarea administratorilor sistemelor de compensare-decontare a operațiunilor cu instrumente financiare RoClear și

⁶ Directiva 2009/44/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 6 mai 2009 de modificare a Directivei 98/26/CE privind caracterul definitiv al decontării în sistemele de plăți și de decontări a instrumentelor financiare și a Directivei 2002/47/CE privind contractele de garanție financiară în ceea ce privește sistemele interconectate și creanțele private.

DSClear, Banca Națională a României a analizat și aprobat modificările aduse regulilor de funcționare a acestor sisteme, creându-se astfel premisele pentru extinderea gamei de servicii oferite participanților la sistemele menționate, respectiv utilizarea sistemului conturilor globale, a împrumutului de instrumente financiare și a vânzării în lipsă a acestora.

Continuând politica de reducere a comisioanelor percepute pentru procesarea tranzacțiilor prin intermediul sistemului ReGIS, Banca Națională a României a urmărit alinierea costurilor suportate de către consumatorul final la nivelul celor existente în Uniunea Europeană.

5.3. Colectarea de date statistice privind plățile, sistemele de plăți și sistemele de decontare a operațiunilor cu instrumente financiare

În vederea asigurării informației pentru necesitățile proprii, cât și pentru îndeplinirea atribuției sale de a asista Banca Centrală Europeană în colectarea de date statistice și informații, BNR a continuat și în anul 2010 colectarea de date statistice primare privind plățile, sistemele de plăți și sistemele de decontare a operațiunilor cu instrumente financiare, prin intermediul Sistemului Informatic al Băncii Naționale a României – SIRBNR.

Entitățile raportoare care se supun obligației de raportare la Banca Națională a României sunt: instituții de credit, instituții financiare nebancare, administratorii sistemelor de plăți și administratorii sistemelor de decontare a operațiunilor cu instrumente financiare, Poșta Română și Trezoreria Statului.

6. Proiecte în derulare

6.1. Actualizarea prevederilor Regulamentului nr. 2/2005 privind ordinul de plată utilizat în operațiuni de transfer-credit și ale Regulamentului nr. 3/2005 privind debitarea directă executată prin casa de compensare automată

Ca urmare a intrării în vigoare, la data de 1 noiembrie 2009, a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 113/2009 privind serviciile de plată a fost demarat procesul de amendare a actelor normative emise de către Banca Națională a României în scopul armonizării prevederilor acestora cu prevederile ordonanței. În acest sens, a fost constituit un grup de lucru sub egida Asociației Române a Băncilor, la care au participat reprezentanți ai unor bănci comerciale și ai Băncii Naționale a României.

La nivelul grupului de lucru s-au discutat aspectele tehnice legate de modificarea regulamentelor respective și s-au clarificat, în mare măsură, prevederile ordonanței incidente procesării/decontării tranzacțiilor de plată prin intermediul debitării directe și transferului credit.

Principalele modificări aduse celor două reglementări vizează, în principal:

1. modificarea termenelor de executare a instrucțiunilor de plată în vederea acomodării acestora cu prevederile ordonanței;
2. stabilirea unor dispoziții clare cu privire la revocarea consimțământului plătitorului de efectuare a plății;
3. redefinirea unor termeni și concepte utilizate în cele două regulamente în vederea armonizării acestora cu cele stipulate în ordonanță.

6.2. Participarea Băncii Naționale a României în cadrul proiectelor UE în domeniul plăților și instrumentelor de plată

Banca Națională a României participă în prezent la elaborarea unui studiu pan-european coordonat de către Banca Centrală Europeană, care are drept obiectiv determinarea costului social al utilizării instrumentelor de plată la nivelul consumatorilor.

6.3. Sistematizarea și uniformizarea actelor cu caracter normativ emise de Banca Națională a României

Procesul de sistematizare și uniformizare a actelor normative emise de Banca Națională a României a urmărit gruparea într-un regulament unic a tuturor prevederilor în domeniul plăților.

În cadrul procesului de sistematizare au fost identificate 80 de acte normative în domeniul plăților, și anume: 12 regulamente, 44 circulare, 13 norme, 6 norme tehnice, 2 norme-cadru, 2 ordine ale guvernatorului și 1 ordin al Băncii Naționale a României. Numărul mare de acte normative creează, atât subiecților de drept, cât și autorității cu atribuții de supraveghere și monitorizare, dificultăți în identificarea dispozițiilor legale aplicabile acestui domeniu de activitate.

Luând în considerare cele menționate mai sus, în procesul de sistematizare Banca Națională a României și-a propus următoarele obiective:

1. sintetizarea reglementărilor aplicabile domeniului plăților într-un regulament unic;
2. transferarea, în totalitate sau parțial, a prevederilor unor acte normative în cadrul unei alte categorii de reglementări, asigurându-se structurarea prevederilor acestora în funcție de natura activităților;
3. abrogarea explicită a dispozițiilor care nu mai corespund realităților actuale;
4. actualizarea unor prevederi ce urmează a fi preluate în noile reglementări;
5. stabilirea termenului limită pentru acceptarea la procesare și decontare prin sistemul bancar a instrumentelor de plată de debit emise în format vechi;
6. stabilirea termenului limită pentru aplicabilitatea prevederilor existente în legislația emisă de către Banca Națională a României referitoare la procesarea și decontarea operațiunilor de tip transfer credit și debit direct, noile reguli de procesare și decontare urmând a fi stabilite de către autoritatea de guvernare a schemelor de plată de tip transfer credit și respectiv debit direct.

Capitolul VII. Administrarea rezervelor internaționale

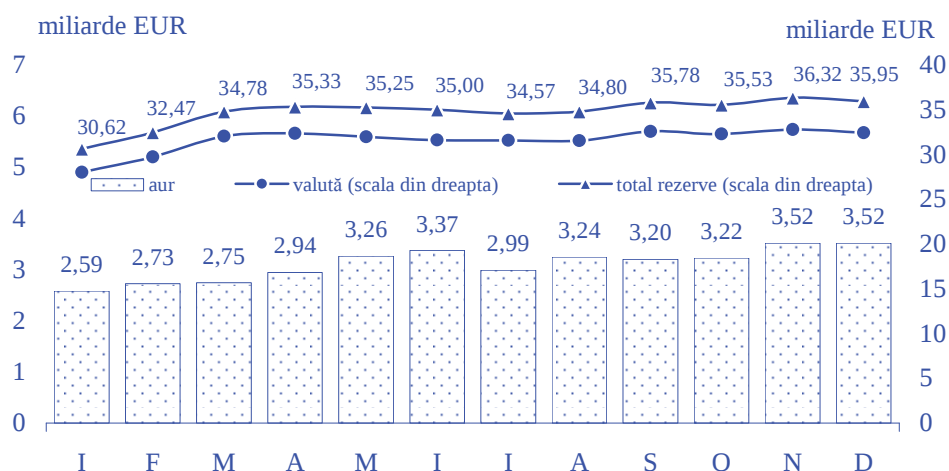
1. Evoluția rezervelor internaționale ale statului în anul 2010

La 31 decembrie 2010, rezervele internaționale ale României însumau 35 951 milioane euro, din care 90,2 la sută reprezentau rezerve valutare și 9,8 la sută valoarea deținerilor de aur, înregistrând o creștere totală de 5 092 milioane euro față de sfârșitul anului 2009.

Rezerva valutară s-a majorat în anul 2010 cu 4 130 milioane euro, atingând la sfârșitul anului valoarea de 32 432 milioane euro.

Rezerva de aur s-a menținut la 103,7 tone, însă din punct de vedere valoric a înregistrat o creștere de 960 milioane euro, până la 3 518 milioane euro, ca urmare a evoluției ascendente a prețului aurului pe piața internațională; acesta a fost cotelat la Londra, la sfârșitul anului 2010, la 1 410,25 dolari pe uncie, nivel cu 28 la sută peste cel de la finele anului 2009.

Evoluția rezervelor internaționale în anul 2010

2. Obiectivele strategice

2.1. Obiectivele stabilite pentru perioada iulie – decembrie 2010

Având în vedere menținerea vulnerabilității economiei globale și a piețelor financiare internaționale în fața unor potențiale șocuri, impactul fluxurilor de încasări și plăți aferente acordului de sprijin financiar multilateral, precum și rezultatele analizei de senzitivitate a rentabilității rezervei valutare la diverși factori de risc, Consiliul de administrație al Băncii Naționale a României a decis prelungirea aplicării prevederilor cuprinse în strategia aprobată pentru perioada iulie 2009 – iunie 2010 până la sfârșitul anului 2010. Principalele obiective stabilite au fost următoarele:

- compoziția valutară: euro – între 55 și 85 la sută din totalul rezervei valutare; dolarul SUA – între 10 și 40 la sută din totalul rezervei valutare; alte valute – maximum 10 la sută din totalul rezervei valutare;
- portofoliul de obligațiuni: adoptarea unei structuri pe maturități flexibile care să permită reducerea duratei medii și implicit a riscului de scădere a valorii de piață;
- categorii de emitenți: (i) Guvernul SUA; (ii) agenții guvernamentale sau sponsorizate de Guvernul SUA; (iii) guvernele țărilor membre ale Uniunii Europene; (iv) agenții guvernamentale sau sponsorizate de guvernele țărilor membre ale Uniunii Europene; (v) alte guverne care beneficiază de *rating* AAA; (vi) instituții supranaționale; (vii) entități private emitente de obligațiuni garantate cu active;
- limita de expunere față de entitățile private emitente de obligațiuni garantate cu active: 10 la sută din totalul rezervelor internaționale;
- limita de expunere față de entitățile private, altele decât cele emitente de obligațiuni garantate cu active: 10 la sută din totalul rezervelor internaționale.

2.2. Evoluția mediului economic extern

Pe fondul implementării unor măsuri de expansiune monetară fără precedent în istoria băncilor centrale¹ și al unor politici fiscale permissive la nivel mondial, menite să impulsioneze creșterea cererii agregate, economia globală, care a consemnat o tendință de revigorare încă din a doua jumătate a anului 2009, a înregistrat în anul 2010 o creștere de 5 la sută.

Statele dezvoltate (SUA, Japonia, Canada, Marea Britanie, statele din zona euro etc.) au consemnat în aceeași perioadă o expansiune economică de 3 la sută, față de declinul de 0,5 la sută înregistrat în anul 2009, în timp ce economiile țărilor emergente au avansat în medie cu 7,3 la sută, comparativ cu 2,7 la sută în 2009². Rezervele valutare mondiale s-au majorat în anul 2010 cu 1 096 miliarde dolari SUA față de anul precedent, ajungând până la nivelul de 9 258 miliarde dolari SUA. China a rămas cel mai mare deținător de rezerve valutare, cu o pondere de aproximativ 31 la sută din valoarea totală a rezervelor internaționale mondiale³.

Deși climatul economico-financiar global s-a îmbunătățit, accentuarea instabilității climatului politic și majorarea îngrijorătoare a deficitelor bugetare și a gradului de îndatorare a statelor „periferice” din zona euro au stat la baza creșterii temerilor investitorilor cu privire la capacitatea guvernelor acestor țări de a-și onora

¹ Sistemul Rezervelor Federale a cumpărat – în cadrul primului program neconvențional de expansiune monetară prin achiziționare de active – titluri de stat, obligațiuni emise de către agenții americane și obligațiuni garantate cu ipoteci, în valoare totală de aproximativ 1,7 trilioane dolari. Pe de altă parte, BCE a continuat să furnizeze lichiditate prin proceduri de licitație cu rată fixă și alocare integrală, în cadrul operațiunilor de refinanțare a căror maturitate maximă a fost extinsă până la 12 luni, în timp ce Banca Angliei a cumpărat obligațiuni în valoare de 200 miliarde lire sterline în cadrul facilității inițiate la începutul anului 2009.

² Sursa: FMI – *World Economic Outlook*, aprilie 2011.

³ Sursa: FMI – baza de date COFER (*Currency Composition of Official Foreign Exchange Reserves*) – și Bloomberg.

obligățiile de plată. În aceste condiții, la începutul anului 2010 a izbucnit „criza datoriilor suverane” care a implicat retrogradări succesive ale calificativelor de credit acordate de agențiile de rating unor țări precum Grecia, Irlanda, Portugalia și Spania.

Sentimentul investitorilor s-a ameliorat după ce statele membre ale zonei euro și Fondul Monetar Internațional au aprobat la începutul lunii mai acordarea unui pachet de împrumuturi în valoare totală de 110 miliarde euro, care să ajute statul elen să-și achite datoriile și să-și finanțeze deficitul bugetar. Ulterior s-a hotărât crearea unui mecanism financiar de stabilizare, în valoare totală de 750 miliarde euro, care să prevină răspândirea crizei din Grecia. De asemenea, Banca Centrală Europeană a inițiat un program (*Securities Markets Programme*) menit să „asigure funcționalitatea piețelor financiare și să restabilească un mecanism eficient de transmisie a politicii monetare”, prin intermediul căruia a început achiziționarea de pe piața secundară de obligațiuni guvernamentale și neguvernamentale. În pofida măsurilor întreprinse de către autoritățile naționale și organismele financiare supranaționale, criza datoriilor suverane s-a intensificat, iar Irlanda a devenit următoarea pe lista țărilor nevoite să solicite asistență financiară Uniunii Europene și Fondului Monetar Internațional⁴.

În SUA, Sistemul Rezervelor Federale a inițiat la începutul lunii noiembrie un nou program neconvențional de expansiune monetară, în cadrul căruia intenționa să achiziționeze titluri de stat pe termen lung în valoare totală de 600 miliarde dolari până la sfârșitul celui de-al doilea trimestru al anului 2011.

Banca Centrală Europeană, Banca Angliei și Banca Japoniei au menținut în anul 2010, asemenea Sistemului Rezervelor Federale, ratele dobânzilor de politică monetară la niveluri minime istorice⁵. Pe de altă parte, ca urmare a presiunilor inflaționiste, atât Banca Populară a Chinei, cât și Banca Centrală a Australiei au majorat în toamna anului 2010 ratele dobânzilor de politică monetară.

Pe fondul crizei datoriilor suverane și al incertitudinii care a caracterizat climatul economic și piețele financiare internaționale în cursul anului, dolarul SUA s-a apreciat în raport cu moneda europeană, iar aurul, prețurile obligațiunilor emise de către statele cu o economie avansată și primele de risc de credit cotate pentru titlurile cu venit fix emise de către statele „periferice” din zona euro au urmat o traiectorie puternic ascendentă. Pe de altă parte, rezultatele financiare superioare celor estimate de către analiști la nivel microeconomic au determinat evoluția favorabilă a majorității indicilor bursieri.

⁴ Valoarea totală a pachetului multilateral de împrumuturi aprobat în luna noiembrie 2010 poate ajunge până la nivelul de 85 miliarde euro, inclusiv partea care va fi asigurată de către Irlanda din resursele de numerar ale Trezoreriei și rezervele Fondului Național de Pensii, pentru stabilizarea sistemului bancar național.

⁵ În Japonia, zero la sută reprezintă nivelul minim istoric al dobânzii de politică monetară, pe parcursul anului rata de referință fiind menținută în intervalul 0-0,1 la sută.

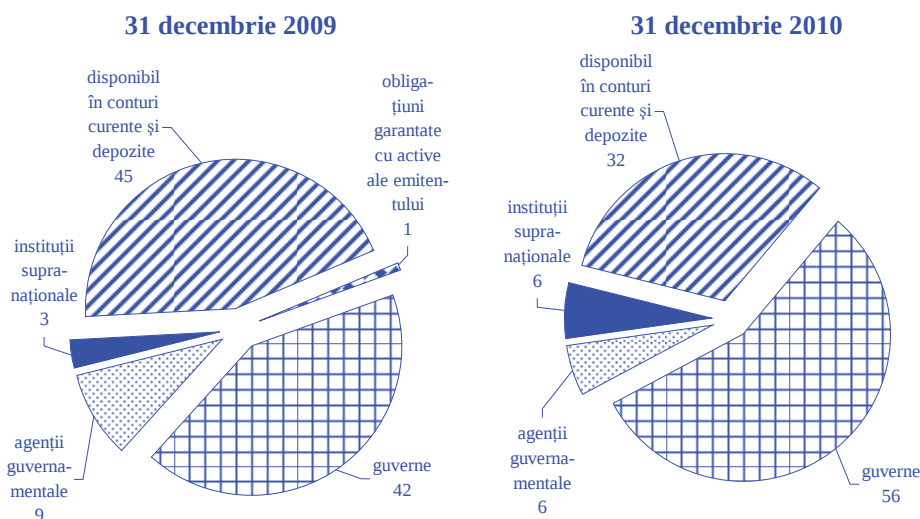
3. Modul de realizare a obiectivelor strategice

În vederea îndeplinirii atribuțiilor sale, Comitetul de administrare a rezervelor internaționale (CARI) a analizat permanent evoluțiile de pe piețele financiare și impactul acestora asupra perspectivelor de realizare a obiectivelor stabilite prin strategia aprobată de Consiliul de administrație al BNR – volatilitatea piețelor, evoluția și perspectivele ratelor dobânzilor de referință, condițiile geopolitice etc. În plus, CARI a monitorizat în permanență impactul efectiv și cel potențial al deciziilor de politică monetară asupra dimensiunii și compoziției valutare a rezervelor internaționale, precum și evoluția economiei României în contextul derulării acordului *stand-by* cu Fondul Monetar Internațional, în cadrul pachetului de sprijin financiar multilateral.

Luând în calcul gradul ridicat de incertitudine în ceea ce privește evoluția mediului economic global și riscul crescut de majorare a ratelor dobânzii – a cărui manifestare ar fi putut determina scăderea valorii de piață a obligațiunilor din portofoliile Băncii Naționale a României – s-au considerat oportune menținerea duratelor portofoliilor denominate în euro și dolari SUA și reducerea duratei portofoliului denominat în lire sterline. Într-un asemenea climat, s-a pus în continuare accentul pe aspecte legate de siguranța și lichiditatea investițiilor. Politica investițională axată pe limitarea expunerii față de entități bancare private a fost menținută în condițiile persistenței vulnerabilității sistemului financiar-bancar global, fiind majorate plasamentele în instrumente guvernamentale.

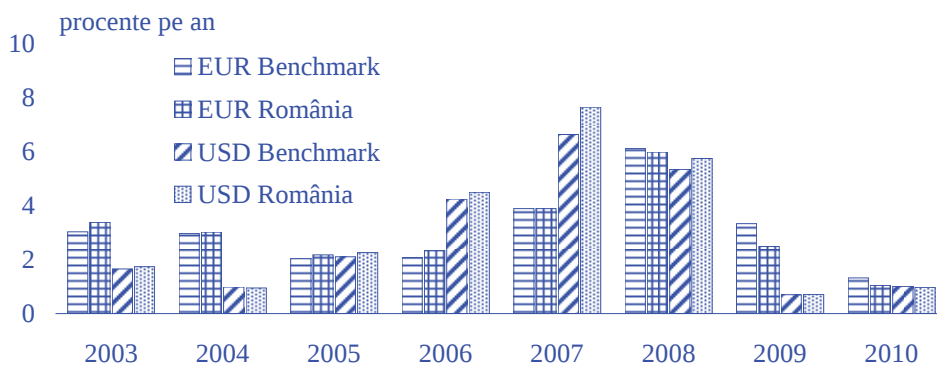
Structura rezervei valutare

procente

În urma acestor decizii, rentabilitatea totală a rezervelor internaționale s-a situat la un nivel de 1,04 la sută pentru euro și 0,97 la sută pentru dolarul SUA. Comparativ, obligațiunile guvernamentale cu scadențe de până la 3 ani incluse în indicele Bank of America Merrill Lynch au înregistrat în anul 2010 o rentabilitate totală de 1,33 la sută pentru euro și 1,00 la sută pentru dolarul SUA.

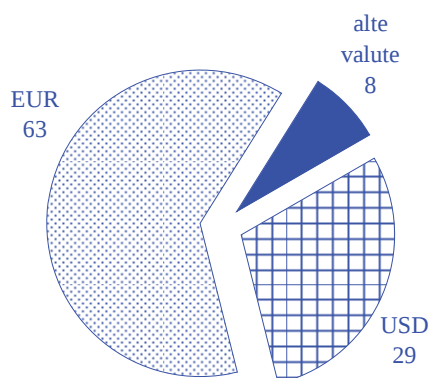
Randament comparativ față de indicii Bank of America Merrill Lynch

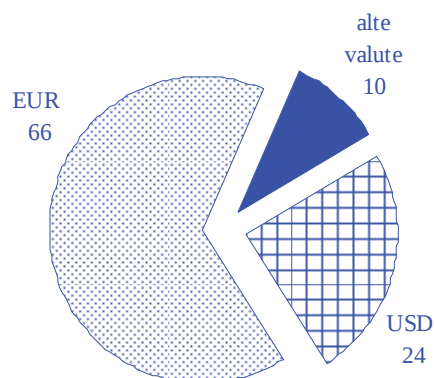
Compoziția rezervei valutare a României

procente

31 decembrie 2009

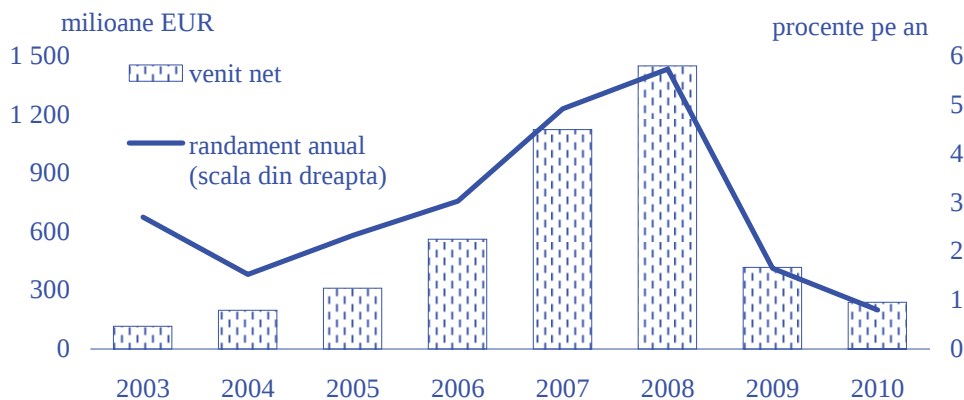

31 decembrie 2010

În urma evoluțiilor prezentate, venitul total obținut a fost de 240 milioane euro, față de 418 milioane euro, nivel înregistrat în anul anterior.

Rezultatele administrării rezervei internaționale

Capitolul VIII. Balanța de plăți și poziția investițională internațională a României

1. Contul curent

În anul 2010, deficitul contului curent al balanței de plăți a fost de 4 969 milioane euro, cel mai redus nivel înregistrat în ultimii șapte ani, ca pondere în PIB (4,1 la sută, nivel inferior cu 0,1 puncte procentuale celui din 2009). Față de anul anterior, valoarea deficitului contului curent a fost mai mare cu 1,1 la sută.

Tabel 1. Contul curent

	<i>milioane EUR</i>	
	2009	2010
a) Sold balanță comercială (bunuri)	-6 871	-5 906
- export (FOB)	29 084	37 293
- import (FOB)	35 955	43 199
b) Servicii, net	-294	-637
c) Venituri, net	-1 902	-1 843
d) Transferuri curente, net	4 154	3 417
Sold cont curent	-4 913	-4 969

Influențele determinante asupra dinamicii soldului contului curent au fost exercitate de majorarea deficitului balanței serviciilor și de reducerea excedentului transferurilor curente. Deficitul balanței serviciilor a însumat 637 milioane euro, valoare de 2,2 ori mai mare decât în anul 2009, pe fondul majorării plăților pentru transport de mărfuri și turism și al reducerii încasărilor din alte servicii de transport. Excedentul transferurilor curente a totalizat 3 417 milioane euro, în scădere cu 17,7 la sută față de anul precedent, ca urmare a reducerii sumelor transferate de lucrătorii români din străinătate și a fondurilor atrase de la Uniunea Europeană.

Deficitul balanței comerciale a avut o contribuție pozitivă la evoluția soldului contului curent, înregistrând o scădere cu 14,0 la sută comparativ cu anul 2009, până la 5 906 milioane euro¹. Exporturile și importurile și-au reluat creșterea după declinul înregistrat în anul anterior, iar ponderea deficitului comercial în PIB s-a redus cu un punct procentual, până la 4,8 la sută. Structura soldului balanței comerciale pe stadii ale producției evidențiază deficite la bunuri intermediare (4 724 milioane euro) și materii prime (1 703 milioane euro), respectiv excedente la bunuri de consum (258 milioane euro) și bunuri de capital (225 milioane euro)². Pe zone geografice, cea mai mare parte a deficitului comercial a fost generată de comerțul intracomunitar (74,5 la sută).

¹ Mai mult de jumătate din deficitul comercial a fost acumulat în trimestrele II și IV.

² Diferența dintre deficitul total și suma componentelor provine de la mărfuri neclasificate.

Gradul de acoperire a importurilor prin exporturi a crescut cu 5,4 puncte procentuale, ajungând la 86,3 la sută, iar gradul de deschidere a economiei³ s-a majorat cu 10,7 puncte procentuale, până la 66,0 la sută.

Exportul de bunuri a însumat 37 293 milioane euro⁴, în creștere cu 28,2 la sută față de anul precedent, ca efect al redresării cererii externe. Creșterea valorică a exportului față de anul 2009 a fost de 8 209 milioane euro și a provenit în proporție de 58,6 la sută din majorarea volumului (automobile, tractoare; mașini, aparate și echipamente electrice; cazane, turbine, motoare, aparate și dispozitive mecanice; fontă, fier, oțel și produse din acestea; lemn și articole din lemn; articole din cauciuc; încălțăminte), în timp ce 41,4 la sută s-au datorat creșterii prețurilor externe (mașini, aparate și echipamente electrice; fontă, fier și oțel; produse petroliere; produse farmaceutice; cereale; aluminiu și articole din aluminiu; materiale plastice și articole din plastic; cazane, turbine, motoare, aparate și dispozitive mecanice).

Comparativ cu anul 2009, structura bunurilor exportate pe stadii ale producției reflectă creșterea ponderii bunurilor intermediare (cu 1,7 puncte procentuale, ajungând la 49,7 la sută) și a materiilor prime (cu 1,1 puncte procentuale, până la 8,4 la sută), concomitent cu reducerea ponderii bunurilor de consum (cu 1,9 puncte procentuale, până la 21 la sută) și a bunurilor de capital (cu 0,8 puncte procentuale, până la 20,6 la sută). Exportul de produse ale industriei prelucrătoare a însumat 34 070 milioane euro (reprezentând 91,4 la sută din exportul total), în creștere cu 26,9 la sută față anul 2009, evoluție atribuită majorității activităților industriale, excepție făcând alte mijloace de transport (-14,5 la sută). Creșteri peste medie ale exporturilor au fost înregistrate la: produse ale industriei metalurgice (61,6 la sută), produse alimentare (61,1 la sută), produse farmaceutice (58,3 la sută), substanțe și produse chimice (47,9 la sută), calculatoare și produse electronice (47,6 la sută), hârtie și produse din hârtie (39,9 la sută), produse din cauciuc și mase plastice (35,4 la sută), echipamente electrice (32,1 la sută).

Importul de bunuri a totalizat 43 199 milioane euro⁵, în creștere cu 20,1 la sută față de anul 2009. Majorarea valorică a importului a fost de 7 244 milioane euro și a fost determinată în proporție de 53,1 la sută de creșterea volumului (mașini, aparate și echipamente electrice; automobile, tractoare; cazane, turbine, motoare, aparate mecanice; fontă, fier și oțel; aluminiu și articole din aluminiu; produse petroliere; materiale plastice și articole din plastic; articole din cauciuc; minereuri, zgură și cenușă; semințe, fructe și plante tehnice industriale) și de 46,9 la sută de majorarea prețurilor externe (mașini, aparate și echipamente electrice; țigări brut; cazane, turbine, motoare, aparate mecanice; materiale plastice și articole din plastic; fontă, fier, oțel și produse din acestea; produse farmaceutice; produse petroliere; gaze naturale; combustibili naturali; instrumente și aparate optice, fotografice).

³ (Exportul + importul de bunuri)/PIB*100.

⁴ Ponderea exportului de bunuri în PIB a crescut cu 5,9 puncte procentuale față de anul 2009, ajungând la 30,6 la sută în anul 2010.

⁵ Ponderea importului de bunuri în PIB a crescut cu 4,8 puncte procentuale față de anul 2009, până la 35,4 la sută în anul 2010.

Structura importului pe stadii ale producției reflectă creșterea ponderii bunurilor intermediare (cu 2,9 puncte procentuale, ajungând la 53,8 la sută) și a materiilor prime (cu 0,2 puncte procentuale, până la 11,2 la sută), concomitent cu scăderea ponderii bunurilor de consum (cu 2,0 puncte procentuale, până la 17,6 la sută) și a bunurilor de capital (cu 1,1 puncte procentuale, până la 17,3 la sută).

Indicele raportului de schimb net⁶ s-a situat în anul 2010 la 102,7 la sută, în condițiile în care prețurile bunurilor exportate au crescut într-un ritm mai alert decât cele ale bunurilor importate (cu 7,0 la sută, comparativ cu 4,2 la sută). Indicele raportului de schimb brut⁶ a fost de 104,0 la sută, relevând o majorare mai accelerată a volumului fizic al exportului (cu 19,9 la sută) față de cel al importului (cu 15,3 la sută).

2. Contul de capital și financiar

În anul 2010, soldul pozitiv al contului de capital și financiar a fost de 5 766 milioane euro, în scădere cu 2,0 la sută față de anul precedent, tendință imprimată de contul de capital (transferuri de capital și achiziționarea de active nemateriale/nefinanciare).

Investițiile directe nete⁷ au însumat 2 550 milioane euro, în scădere cu 28,2 la sută față de anul 2009. Investițiile nerezidenților în România au atins 2 697 milioane euro, din care 76,1 la sută au reprezentat participații la capital⁸, iar restul credite intragrup⁹. Principalele nouă țări investitoare¹⁰ au fost: Olanda (19,8 la sută), Austria (17,6 la sută), Germania (14,4 la sută), Franța (9,3 la sută), Grecia (6,1 la sută), Italia (4,8 la sută), Cipru (4,5 la sută), Elveția (3,6 la sută) și SUA (2,1 la sută).

Investițiile de portofoliu au înregistrat în anul 2010 influxuri nete de 1 136 milioane euro, de 2,2 ori mai mari decât în anul 2009, creșterea fiind atribuită în special tranzacțiilor cu titluri de stat efectuate pe piața secundară.

Finanțarea externă netă din împrumuturi și credite primite pe termen mediu și lung a însumat 3 500 milioane euro, comparativ cu 10 151 milioane euro în anul 2009¹¹. În anul 2010 s-au consemnat influxuri nete din împrumuturi și credite pe termen scurt în valoare de 494 milioane euro, comparativ cu ieșiri nete de 4 674 milioane euro în anul precedent.

În anul 2010, deficitul de cont curent (4 969 milioane euro) a fost finanțat în proporție de 54,3 la sută prin investiții directe ale nerezidenților în România.

⁶ Sursa: Institutul Național de Statistică.

⁷ Valoarea netă a investițiilor nerezidenților în România, la care se adaugă valoarea netă a investițiilor rezidenților în străinătate.

⁸ Inclusiv pierderea netă estimată.

⁹ Credite dintre investitorul străin și firma rezidentă.

¹⁰ Ierarhizate după ponderea în soldul investițiilor directe ale nerezidenților în România la 31 decembrie 2010 (pe baza datelor disponibile la 31 martie 2011).

¹¹ În anul 2009 s-au înregistrat intrări mai mari sub forma împrumuturilor de la FMI, Uniunea Europeană și BIRD.

Tabel 2. Finanțarea deficitului de cont curent

	milioane EUR	
	2009	2010
Finanțare deficit	4 913	4 969
Transferuri de capital, net	513	249
Investiții directe, net	3 550	2 550
<i>din care:</i>		
– investiții directe ale nerezidenților în România	3 488	2 697
⇒ participații la capital (inclusiv profit reinvestit)	1 730	2 053
⇒ credite intragrup	1 758	644
Investiții de portofoliu, net	516	1 136
Alte investiții de capital:	1 458	4 522
– credite primite pe termen mediu și lung, net	10 151	3 500
⇒ intrări	17 553	12 531
⇒ rambursări	7 402	9 031
– credite acordate pe termen mediu și lung, net	-51	185
– credite pe termen scurt, net	-4 674	494
– altele*	-3 968	343
Active de rezervă BNR	-1 124	-3 488
(„-” indică creștere)		

*) include următoarele poziții nete: active nemateriale/nefinanciare, derivate financiare, numerar și depozite, alte active, alte pasive, erori și omisiuni.

3. Poziția investițională internațională a României

La sfârșitul anului 2010, rezervele internaționale ale României au totalizat 35 951 milioane euro, cu 5 092 milioane euro mai mult decât la 31 decembrie 2009. Majorarea s-a datorat tranzacțiilor nete, în sumă de 3 487,9 milioane euro, dar și influențelor de curs valutar (684,6 milioane euro) și influențelor de preț (919,7 milioane euro) aferente atât titlurilor de valoare aflate în portofoliul Băncii Naționale a României, cât și aurului monetar. Gradul de acoperire a rezervei oficiale¹² a fost de 8,6 luni de importuri de bunuri și servicii, comparativ cu 8,5 luni la sfârșitul anului 2009.

Datoria externă pe termen mediu și lung¹³ a crescut față de sfârșitul anului 2009 cu 10,2 la sută, ajungând la 72,5 miliarde euro, ca urmare a unor intrări nete din credite externe de 5,5 miliarde euro, precum și a influenței variației cursului de schimb (1,1 miliarde euro). Din totalul tragerilor efectuate în anul 2010 (17,6 miliarde euro), aproximativ 7 miliarde euro au reprezentat sumele provenite din împrumuturile de la FMI, Uniunea Europeană, Banca Mondială și BERD, în cadrul programului de finanțare acordat României.

Serviciul datoriei externe pe termen mediu și lung în anul 2010 a însumat 14,6 miliarde euro, din care 12,7 miliarde euro au reprezentat rate de capital și 1,9 miliarde euro dobânzi și comisioane.

¹² Gradul de acoperire a rezervei în luni de importuri se calculează ca raport între rezerva oficială (valută+aur) la sfârșitul perioadei și importul mediu lunar de bunuri și servicii din perioada respectivă.

¹³ Provenită din credite și împrumuturi externe, obligațiuni etc.

Structura pe sectoare instituționale reflectă faptul că sectorul nebancar deține ponderea majoritară (40,7 la sută) în totalul datoriei externe pe termen mediu și lung, urmat de sectorul bancar (23,5 la sută), sectorul administrației publice (23,3 la sută) și autoritatea monetară (12,5 la sută).

Analiza în structură a datoriei externe pe termen mediu și lung pe tipuri de creditori relevă majorarea ponderii deținute de organismele multilaterale (de la 23,8 la sută la sfârșitul anului 2009 la 33,1 la sută la 31 decembrie 2010), ca urmare a împrumuturilor acordate de Fondul Monetar Internațional și Uniunea Europeană, concomitent cu scăderea ponderii surselor private (de la 75,8 la sută la sfârșitul anului 2009 la 66,5 la sută la finele anului 2010).

În ceea ce privește clasificarea pe scadențe, la 31 decembrie 2010 datoria externă pe termen lung deținea poziția cea mai importantă (70,3 la sută) în datoria externă pe termen mediu și lung, ca urmare a majorării cu 4,4 puncte procentuale a ponderii datoriei publice pe termen lung.

Structura pe valute a datoriei externe pe termen mediu și lung la sfârșitul anului 2010 relevă preponderența monedei euro (64,1 la sută, în scădere cu 3 puncte procentuale față de 31 decembrie 2009), urmată de DST (15,6 la sută, în creștere cu 5,6 puncte procentuale), leu (10,1 la sută, în scădere cu 2,1 puncte procentuale) și de alte valute (10,2 la sută, în scădere cu 0,4 puncte procentuale). În cadrul serviciului datoriei externe pe termen mediu și lung, în anul 2010 ponderea cea mai mare a revenit monedei euro (63,5 la sută), urmată de dolarul SUA (9,8 la sută) și de alte valute (26,7 la sută).

Datoria externă pe termen mediu și lung reprezenta 59,4 la sută din PIB la finele anului 2010 (în creștere cu 3,5 puncte procentuale față de sfârșitul anului precedent) și 165,6 la sută din exporturile de bunuri și servicii (în scădere cu 16,3 puncte procentuale). Rata serviciului datoriei externe pe termen mediu și lung s-a diminuat de la 33,9 la sută la finele anului 2009 la 33,3 la sută la 31 decembrie 2010.

Tabel 3. Principalii indicatori de îndatorare externă

	procente	
	2009	2010
Rezerva oficială / importul de bunuri și servicii (luni de import)	8,5	8,6
Datoria externă pe termen mediu și lung / PIB	55,9	59,4
Datoria externă pe termen mediu și lung / exportul de bunuri și servicii	181,9	165,6
Rata serviciului datoriei externe pe termen mediu și lung	33,9	33,3

Datoria externă pe termen scurt însuma 18,4 miliarde euro la finele anului 2010, soldul acesteia fiind cu 19,6 la sută mai mare față de finele anului 2009, ca urmare a intrărilor nete de capital pe termen scurt în valoare de 3,0 miliarde euro. Serviciul datoriei externe pe termen scurt a totalizat 24 miliarde euro, iar rata aferentă acestuia a atins nivelul de 54,8 la sută la 31 decembrie 2010, cu 46,9 puncte procentuale mai puțin față de finele anului 2009.

Capitolul IX. Activitatea internațională

1. România – stat membru al Uniunii Europene

1.1. Contextul european

1.1.1. Aspecte privind politicile economice ale Uniunii Europene

a) Pactul de stabilitate și creștere (Procedura privind deficitul excesiv)

Recesiunea majoră prin care a trecut economia mondială și-a pus amprenta asupra dinamicii veniturilor bugetare în majoritatea statelor membre UE, generând presiuni suplimentare asupra deficitelor fiscale. În prezent, pentru 24 de state membre, Consiliul ECOFIN a aprobat decizii privind constatarea existenței unui deficit excesiv și recomandări de corectare a acestuia, cu următoarele termene: 2011 – Bulgaria, Ungaria, Finlanda, Malta, 2012 – Cipru, Belgia, Italia, Polonia, Lituania, Letonia, România, 2013 – Danemarca, Austria, Republica Cehă, Germania, Olanda, Portugalia, Slovenia, Slovacia, Franța, Spania, 2014 – Grecia, anul financiar 2014/2015 – Marea Britanie și 2015 – Irlanda.

În cazul României, la data de 19 octombrie 2010 Consiliul ECOFIN a examinat Comunicarea Comisiei Europene (CE) cu privire la evaluarea acțiunilor întreprinse în vederea reducerii deficitului bugetar în marja acceptată, hotărând următoarele: (i) România a acționat în conformitate cu recomandările formulate în cadrul reuniunii ECOFIN din data de 16 februarie 2010, realizând progrese satisfăcătoare în sensul reducerii deficitului; (ii) în stadiul actual, nu mai este necesar să se inițieze nicio altă măsură la adresa României.

➤ Exercițiul bianual de prognoză macroeconomică

Banca Națională a României, alături de Ministerul Finanțelor Publice și Comisia Națională de Prognoză, s-a implicat în mod activ, începând cu luna octombrie 2006, în derularea exercițiului bianual de prognoză macroeconomică utilizat de CE (prin Direcția Generală de Afaceri Europene), atât prin întâlniri bianuale cu experții CE, cât și prin participarea unui reprezentant al BNR (la nivel de director) la grupul de lucru al CE pe prognoze macroeconomice.

b) Programul Național de Reformă 2011-2013

Semestrul european, parte componentă a noului concept de guvernanță economică, a fost introdus la Consiliul European din iunie 2010 cu scopul declarat de a asigura un cadru îmbunătățit pentru supravegherea și coordonarea politicilor economice și fiscale ale statelor membre ale UE. Debutul Semestrului european a fost marcat de prezentarea comunicării „Analiza anuală a creșterii economice” (AGS – „*Annual Growth Survey*”) de către CE, la 12 ianuarie 2011. Acest document cuprinde o evaluare a situației economice a UE și stabilește acțiunile prioritare pe care statele membre ar trebui să le întreprindă pentru a asigura creșterea durabilă a economiei UE, în concordanță cu obiectivele Strategiei Europa 2020¹.

¹ Cele cinci obiective majore ale Strategiei, ce urmează a fi îndeplinite până în anul 2020, privesc: (i) ocuparea forței de muncă; (ii) inovarea; (iii) educația; (iv) incluziunea socială și (v) mediul/energia.

Ținând seama de acțiunile prioritare identificate de CE în AGS, statele membre își elaborează strategiile bugetare pe termen mediu în cadrul propriilor programe de stabilitate (zona euro) sau de convergență (cazul României) și prezintă, în cadrul programelor naționale de reformă, măsurile necesare pentru îndeplinirea obiectivelor înscrise în Strategia Europa 2020 și eliminarea obstacolelor în calea creșterii, identificate de către CE în raportul “*Macro structural bottlenecks to growth in EU Member States*” (MSB). Între cele două programe, transmise simultan către CE de către fiecare stat membru, în cursul lunii aprilie 2011, există o strânsă corelare, având în vedere faptul că măsurile de politică fiscal-bugetară incluse în Programul de Convergență/Stabilitate asigură premisele pentru implementarea reformelor structurale cuprinse în Programul Național de Reformă. În etapa de finalizare a Semestrului european, pe baza recomandărilor formulate de CE, Consiliul UE prezintă orientări de natură politică specifice fiecărui stat membru în vederea elaborării bugetului național pentru anul următor.

În toamna anului 2010, România a demarat elaborarea Programului Național de Reformă 2011-2013 (PNR), sub coordonarea Departamentului pentru Afaceri Europene (DAE), pe baza contribuțiilor principalelor ministere și instituții ale administrației publice centrale. Conform competențelor sale, BNR a fost implicată în elaborarea următoarelor secțiuni ale programului: (i) „Asigurarea unei funcționări adecvate și stabile pentru sectorul financiar” (capitolul „Supravegherea macroeconomică”) și (ii) „Diminuarea riscurilor la adresa stabilității financiare” (capitolul „Abordarea obstacolelor majore în calea creșterii economice și a ocupării forței de muncă”). Contribuția BNR a luat în considerare atât acțiunile identificate de CE în AGS și MSB, cât și cerințele CE adresate României cu privire la finalizarea PNR, ca urmare a transmiterii de către România a proiectului acestuia în cursul lunii noiembrie 2010. Totodată, au fost integrate angajamentele asumate de România prin acordul de finanțare multilateral, respectiv noul acord de tip preventiv.

c) Pactul Euro Plus

În scopul asigurării creșterii competitivității pe termen lung a statelor membre și în vederea atingerii convergenței economice la nivelul zonei euro și al UE, în ansamblul său, președintele Consiliului European și cel al CE au dezvoltat o propunere de Pact care a fost agreată în cadrul *summit*-ului *Eurozone* din data de 11 martie 2011. La reuniunea Consiliului European din 24-25 martie 2011, România, împreună cu alte cinci state membre din afara zonei euro (Bulgaria, Danemarca, Letonia, Lituania și Polonia), a anunțat că se alătură Pactului Euro Plus (denumit în continuare *Pact*).

Obiectivele Pactului vizează: (i) promovarea competitivității; (ii) promovarea ocupării forței de muncă; (iii) consolidarea sustenabilității finanțelor publice și (iv) consolidarea stabilității financiare. În plus, va fi avută în vedere și coordonarea politicii fiscale.

Principalele elemente constitutive ale Pactului se bazează pe patru norme directoare, și anume: (i) conformitatea cu actualul cadru de guvernare economică de la nivelul UE (respectiv Strategia Europa 2020, Semestrul european, Pactul de

stabilitate și creștere, noul cadru de supraveghere macroeconomică); (ii) orientarea spre acțiune la nivelul domeniilor de politică prioritare, esențiale pentru promovarea competitivității și a convergenței; (iii) asumarea anuală, de către fiecare șef de stat sau de guvern, a unor angajamente naționale concrete; (iv) angajamentul statelor membre din zona euro față de finalizarea Pieței Unice, considerată esențială pentru promovarea competitivității în UE și în zona euro.

Ca și în cazul PNR, DAE a coordonat la nivel național procesul de identificare a acțiunilor necesare în condițiile aderării României la Pact. În acest context, BNR a formulat propuneri de măsuri care se circumscriu obiectivului privind consolidarea stabilității financiare. Măsurile pe care România și le asumă în cadrul Pactului au fost aprobate de către guvern în cursul lunii aprilie 2011, fiind încorporate în Programul Național de Reformă 2011-2013 și în Programul de Convergență.

d) Facilitatea de acordare a asistenței financiare pe termen mediu

Pentru a permite economiei să facă față presiunilor de lichiditate pe termen scurt, în paralel cu îmbunătățirea competitivității și sprijinirea unei corecții sistematice a dezechilibrelor pe termen mediu, România a beneficiat de finanțare din partea UE, în cadrul facilității de acordare de asistență financiară pe termen mediu pentru balanța de plăți (Decizia 2009/459/CE din 6 mai 2009), alături de finanțarea de la FMI și Banca Mondială.

La data de 16 februarie 2010, Consiliul UE a amendat Decizia 2009/59/CE pentru a lua în calcul impactul unei recesiuni mai profunde decât se anticipase asupra obiectivelor programului. În contextul modificării perspectivei economice pe parcursul anului 2010 și al unor întârzieri în implementarea măsurilor de reformă convenite în Memorandumul de înțelegere inițial, condițiile pentru eliberarea tranșelor împrumutului au fost ajustate prin intermediul a patru Memorandumuri de înțelegere suplimentare, semnate în cursul anului 2010 și la începutul anului 2011. Printre măsurile din domeniul reglementării și al supravegherii sectorului financiar, asumate conform acestor memorandumuri suplimentare, se numără:

- amendarea legislației privind instituțiile de credit în vederea întăririi competențelor administratorilor băncilor plasate sub administrare specială;
- intrarea în vigoare a unei legi privind independența autorităților de supraveghere din sectorul nebanca;
- îmbunătățirea finanțării Fondului de garantare a depozitelor în sistemul bancar;
- menținerea unui cadru de reglementare prudent în privința provizioanelor;
- angajamentul autorităților de a nu promova inițiative legislative care să submineze disciplina debitorilor;
- clarificarea regimului de despăgubire a creditorilor instituțiilor de credit plasate sub administrare specială.

Programul de asistență financiară încheiat cu UE s-a finalizat la sfârșitul lunii aprilie 2011, prin implementarea tuturor angajamentelor asumate de autoritățile române.

În vederea continuării reformelor începute în cadrul acestui program și pentru a spori încrederea investitorilor străini și a piețelor, la data de 10 ianuarie 2011 autoritățile române au solicitat UE un program de asistență financiară pe termen mediu de tip preventiv, în valoare de 1,4 miliarde euro. Acesta a intrat în vigoare în luna mai 2011 și completează Acordul *stand-by* de tip preventiv încheiat cu FMI, în valoare de 3,6 miliarde euro. Asistența preventivă din partea UE va fi condiționată de implementarea unui program cuprinzător de politici economice, cu accent pe punerea în practică a unor reforme structurale care să vizeze îmbunătățirea funcționării pieței muncii și a celei a bunurilor, precum și sporirea potențialului de creștere a economiei românești.

1.1.2. Aspecte instituționale ale UE

a) Modificarea arhitecturii financiare europene

Ca răspuns la criza economică și financiară globală și ca urmare a recomandărilor Raportului Grupului *de Larosière*, CE a adoptat la data de 23 septembrie 2009 un pachet de măsuri legislative în domeniul supravegherii financiare la nivelul UE. Acest pachet legislativ a fost convenit în cadrul dialogului la nivel înalt – Consiliul UE, Parlamentul European și CE – din data de 2 septembrie 2010 și adoptat în procedură legislativă ordinară de către Parlamentul European și Consiliul UE în toamna aceluiași an. S-a realizat, astfel, o nouă arhitectură de supraveghere financiară la nivelul UE prin constituirea unui Sistem European de Supraveghere Financiară, format din:

- Comitetul European pentru Risc Sistemic (Regulamentul UE nr. 1092/ 2010);
- Autoritatea Bancară Europeană (Regulamentul UE nr. 1093/2010);
- Autoritatea Europeană pentru Asigurări și Pensii Ocupaționale (Regulamentul UE nr. 1094/2010);
- Autoritatea Europeană pentru Valori Mobiliare și Piețe (Regulamentul UE nr. 1095/2010);
- Comitetul Comun al Autorităților Europene de Supraveghere, prevăzut la articolul 54 din Regulamentele UE nr. 1093/2010, 1094/2010 și 1095/2010;
- autoritățile competente sau de supraveghere din statele membre specificate în actele UE menționate la articolul 1 alineatul (2) din Regulamentele UE nr. 1093/2010, 1094/2010 și 1095/2010.

Legislația cu privire la înființarea CERS a intrat în vigoare la data de 16 decembrie 2010, iar instituția a devenit operațională la 1 ianuarie 2011. CERS are următoarea structură organizatorică: (i) Consiliul General; (ii) Comitetul Director; (iii) Secretariatul; (iv) Comitetul Consultativ Științific și (v) Comitetul Consultativ Tehnic.

CERS răspunde de supravegherea macroprudențială a sistemului financiar în UE, pentru a contribui la prevenirea sau reducerea riscurilor sistemice la adresa stabilității financiare a UE. În vederea atingerii acestor obiective, CERS îndeplinește o serie de atribuții legate de: identificarea și clasificarea riscurilor

sistemice, emiterea de avertismente, formularea de recomandări pentru acțiuni de remediere ca răspuns la riscurile identificate, monitorizarea măsurilor adoptate în urma avertismentelor și recomandărilor, elaborarea de avertismente confidențiale către Consiliul UE în cazul apariției unei situații de urgență, colaborarea cu toate autoritățile participante la SESF și coordonarea activității sale cu organizațiile financiare internaționale (în special FMI și Consiliul pentru Stabilitate Financiară).

În cursul anului 2010 au avut loc o serie de activități pregătitoare pentru operaționalizarea CERS, printre care: (i) desemnarea persoanelor de contact în relația cu CERS și a reprezentanților direcțiilor din BNR care își vor aduce contribuția la activitatea acestui organism; (ii) vizita reprezentantului Secretariatului CERS la București, pentru a discuta procedurile administrative aferente reuniunilor Consiliului General; (iii) participarea, la data de 16 decembrie 2010, a guvernatorului BNR, însoțit de viceguvernatorul BNR coordonator al afacerilor europene, la sediul BCE, la o reuniune informală a membrilor cu drept de vot ai Consiliului General al CERS, care a avut ca scop revizuirea stadiului pregătirilor și transmiterea orientărilor informale cu privire la liniile directoare și organizarea CERS înainte de începerea activității.

România este reprezentată în cadrul Consiliului General al CERS de guvernatorul BNR, în calitate de membru cu drept de vot, precum și de prim-viceguvernatorul BNR (coordonator al activității de supraveghere bancară) și de președinții celorlalte autorități de supraveghere: CNVM, CSA și CSSPP, membri fără drept de vot. Consiliul General al CERS se întrunește, de regulă, de patru ori pe an. Reuniunea inaugurală a CERS a avut loc la data de 20 ianuarie 2011, iar prima reuniune ordinară la data de 18 martie 2011. De asemenea, BNR este reprezentată la nivel de director în cadrul Comitetului Consultativ Tehnic și la nivel de expert în cadrul grupurilor de lucru aferente acestui comitet.

b) Mecanismul European de Stabilitate

La 24 martie 2011, șefii de stat și de guvern reuniți în cadrul Consiliului European au adoptat decizia finală cu privire la constituirea unui Mecanism European de Stabilitate permanent (MES) pentru statele membre din zona euro și modificarea corespunzătoare a articolului 136 din Tratatul privind funcționarea UE.

MES va fi activat de comun acord de către statele membre participante, la cererea unui stat membru din zona euro, în cazul în care o astfel de acțiune este indispensabilă pentru garantarea stabilității financiare a zonei euro în ansamblu. Începând cu luna iunie 2013, MES își va asuma rolul *European Financial Stability Facility (EFSF)* și al Mecanismului European de Stabilizare Financiară (MESF) în furnizarea de asistență financiară externă statelor membre din zona euro. EFSF va continua să funcționeze după iunie 2013 pentru a administra obligațiunile nerambursate, va rămâne operațional până va recepționa plata integrală a finanțării acordate statelor membre și își va achita toate datoriile pentru instrumentele financiare emise și orice obligații de rambursare către garanți.

Accesul la asistența financiară a MES este oferit pe baza unei condiționalități stricte în materie de politici în cadrul unui program de ajustare macroeconomică și

al unei analize riguroase a sustenabilității datoriei publice, efectuată de CE împreună cu FMI și BCE. Statele membre care nu fac parte din zona euro pot participa *ad-hoc* la MES, în cadrul unor operațiuni de asistență financiară pentru statele membre din zona euro.

1.2. Integrarea europeană a BNR în SEBC din punct de vedere instituțional – principalele domenii de acțiune

1.2.1. Integrarea BNR în structurile decizionale ale BCE/SEBC – participarea la reuniunile Consiliului General al BCE

Guvernatorul BNR, însoțit de viceguvernatorul BNR coordonator al afacerilor europene, participă la reuniunile trimestriale și la teleconferințele Consiliului General al BCE. Acest for de analiză și decizie care reunește guvernatorii băncilor centrale naționale membre ale SEBC și membrii Comitetului Executiv al BCE a avut pe agendă în anul 2010 și prima parte a anului 2011, teme privind: (i) monitorizările periodice referitoare la situația macroeconomică, principalele evoluții monetare și financiare din zona euro și non-euro; (ii) funcționarea mecanismului ERM II și angajamentele asumate de către cele 4 țări participante la acesta (Danemarca, Estonia, Lituania și Letonia); (iii) respectarea de către băncile centrale membre a prevederilor articolelor 123 și 124 din Tratatul privind funcționarea UE; (iv) pregătirea pozițiilor pentru reuniunile G20 și FMI; (v) formularea răspunsului BCE la consultarea Comisiei Europene privind rezervele-tampon de capital cu caracter anticiclic; (vi) evoluția finanțelor publice în statele membre; (vii) stabilitatea sectorului bancar în UE; (viii) dezechilibrele globale și riscurile asociate acestora; (ix) împrumuturile în valută din perspectivă macroprudențială; (x) aspecte privind constituirea CERS.

1.2.2. Integrarea BNR în mecanismul decizional al BCE de consultare prin procedură scrisă

În baza Tratatului privind funcționarea UE, a Protocolului privind Statutul SEBC și al BCE și a Deciziei nr. 415/98/CE a Consiliului UE din 29 iunie 1998 privind consultarea BCE de către autoritățile naționale cu privire la proiectele de reglementare, procedura de consultare este obligatorie în legătură cu orice proiect de reglementare ale cărui prevederi intră în sfera de competență a BCE și care urmează să aibă forță juridică obligatorie și aplicabilitate generală pe teritoriul României, în special în ceea ce privește: (i) problemele monetare; (ii) mijloacele de plată; (iii) băncile centrale naționale; (iv) colectarea, elaborarea și difuzarea datelor statistice din domeniile monetar, financiar, bancar, al sistemelor de plăți și al balanței de plăți; (v) sistemele de plăți și de decontare; (vi) normele aplicabile instituțiilor financiare, în măsura în care acestea au o influență substanțială asupra stabilității instituțiilor și piețelor financiare. De asemenea, este obligatorie consultarea BCE în legătură cu orice proiect de reglementare privind instrumentele de politică monetară.

În acest sens, pe parcursul anului 2010, BCE a fost consultată de către Ministerul Finanțelor Publice în legătură cu (i) proiectul de lege privind unele măsuri necesare

în vederea restabilirii echilibrului bugetar (Aviz BCE nr. 51/2010 – CON/2010/51) și cu (ii) proiectul de ordonanță de urgență pentru modificarea și completarea Legii nr. 118/2010 privind unele măsuri necesare în vederea restabilirii echilibrului bugetar (Aviz BCE nr. 69/2010 – CON/2010/69), precum și de către Institutul Național de Statistică, cu privire la (iii) proiectul de lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 226/2009 privind organizarea și funcționarea statisticii oficiale în România (Aviz BCE nr. 66/2010 – CON/2010/66).

Participarea BNR la mecanismul procedurilor scrise implică, pe de o parte, obligativitatea de a consulta BCE cu privire la orice proiect legislativ din domeniul său de competență, iar pe de altă parte, posibilitatea de a comenta pe marginea proiectelor de aviz ale BCE referitoare la noile propuneri legislative europene aflate sub incidența SEBC/BCE. Pe parcursul anului 2010 și în prima parte a anului 2011, BNR a consultat BCE cu privire la următoarele proiecte de acte normative:

- Regulamentul BNR privind deținerile temporare de acțiuni/părți sociale în cursul unei operațiuni de asistență sau restructurare financiară a unei entități din afara sectorului financiar (Avizul BCE nr. 86/2010 – CON/2010/86);
- Ordonanța de urgență a Guvernului pentru modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr. 39/1996 privind înființarea și funcționarea Fondului de garantare a depozitelor în sistemul bancar, precum și Ordonanța de urgență a Guvernului pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 99/2006 privind instituțiile de credit și adecvarea capitalului (Avizul BCE nr. 15/2011 – CON/2011/15);
- Ordonanța de urgență a Guvernului pentru modificarea și completarea Legii nr. 253/2004 privind caracterul definitiv al decontării în sistemele de plăți și în sistemele de decontare a operațiunilor cu instrumente financiare și pentru modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr. 9/2004 privind unele contracte de garanție financiară (Avizul BCE nr. 26/2011 – CON/2011/26);
- Regulamentul BNR privind procedura de administrare a riscului de decontare aplicabilă sistemelor cu decontare pe bază netă și facilitățile acordate de Banca Națională a României în scopul fluidizării decontării în sistemul ReGIS (Avizul BCE nr. 35/2011 – CON/2011/35).

1.2.3. Integrarea BNR în mecanismul de elaborare a deciziilor la nivel operațional – participarea BNR la structurile și substructurile SEBC în compoziție lărgită

În ceea ce privește mecanismul de elaborare a deciziilor la nivel operațional (participarea la structurile și substructurile SEBC în componență lărgită), reprezentanții BNR participă la reuniunile în componență extinsă ale celor 12+1 comitete SEBC, contribuind la elaborarea și implementarea deciziilor Consiliului General și ale Consiliului Guvernatorilor BCE. Aceste structuri, împreună cu cele 30 de substructuri aferente din cadrul SEBC, asigură un cadru de discuție pentru mecanismul de elaborare a deciziilor și de analiză a evoluțiilor din domeniile lor de competență, respectiv: politică monetară, operațiuni de piață, relații internaționale, supraveghere, plăți, emisiune de numerar, comunicare, statistică, audit intern,

tehnologia informației, contabilitate, juridic și resurse umane. Conducerea executivă și Consiliul de administrație al BNR acordă o importanță deosebită reprezentării BNR în structurile și substructurile SEBC, monitorizând atent toate aspectele ce decurg din această activitate.

1.2.4. Participarea BNR la nivelul Consiliului UE (prin Consiliul ECOFIN și prin Comitetul Economic și Financiar) și la nivelul CE

BNR este reprezentată la nivelul conducerii executive la reuniunile Consiliului UE, respectiv ale Consiliului ECOFIN și Comitetului Economic și Financiar (CEF), acesta din urmă acționând în calitate de organism consultativ pentru Consiliul ECOFIN.

Dintre cele mai importante structuri și substructuri ale Consiliului UE și ale CE la care BNR a fost invitată să participe, la diferite niveluri ierarhice, menționăm:

- Participarea bianuală la nivelul conducerii executive la întrunirile Consiliului ECOFIN, la invitația MFP, atunci când agenda de lucru cuprinde aspecte ce țin de competența băncii centrale și, respectiv, la ședințele CEF, unde participarea este asigurată de reprezentantul MFP, în calitate de titular, și de reprezentantul BNR, la nivel de viceguvernator coordonator al afacerilor europene.

De asemenea, BNR este reprezentată în mod activ la reuniunile: (a) Comitetului de Servicii Financiare, (b) Comitetului Bancar European, (c) Autorității Bancare Europene, (d) Comitetului privind Conglomeratele Financiare, (e) Comitetului privind prevenirea spălării banilor și finanțării terorismului etc.

- Participarea la nivel de expert în cadrul grupurilor de lucru ale Consiliului UE și ale Comisiei Europene împreună cu reprezentanții MFP și/sau ai altor instituții ale statului. Aceste grupuri de lucru abordează tematici în strânsă legătură cu domeniile de competență ale băncii centrale: (i) serviciile financiare; (ii) reglementarea sectorului bancar; (iii) supravegherea sectorului bancar; (iv) statistica monetară, financiară și a balanței de plăți; (v) cerințele de capital; (vi) conglomeratele financiare; (vii) prevenirea spălării banilor și combaterea finanțării terorismului; (viii) creditul ipotecar; (ix) contrafacerea bancnotelor; (x) comunicarea; (xi) sisteme de plăți etc.

Cele mai importante proiecte legislative elaborate sau aflate în curs de elaborare în cadrul acestor reuniuni au fost:

- pachetul legislativ privind guvernanta economică;
- revizuirea Directivei privind conglomeratele financiare;
- a doua Directivă „Omnibus” de modificare a legislației sectoriale în vederea alinierii la propunerile în materie de supraveghere;
- Regulamentul privind SEPA (zona unică de plăți în euro);
- revizuirea Directivei privind cerințele de capital (CRD IV);

- proiectul cadrului de reglementare a managementului situațiilor de criză (inclusiv fondurile de soluționare a situației băncilor neviabile);
- modificări suplimentare ale Regulamentului privind agențiile de rating de credit;
- legislația privind guvernanța corporativă în instituțiile financiare;
- revizuirea Directivei privind sistemele de compensare pentru investitori;
- revizuirea Directivei privind schemele de garantare a depozitelor;
- propunerea de Directivă privind contractele de credit pentru proprietăți rezidențiale.

1.2.5. Integrarea BNR în platforma comună de lucru cu autoritățile statului pe probleme de afaceri europene

În conformitate cu atribuțiile statutare ale Băncii Naționale privind rolul consultativ *ex ante* în relația instituțională cu autoritățile statului român, BNR este reprezentată săptămânal la reuniunile Comitetului de coordonare a afacerilor europene, desfășurate la sediul DAE – instituție coordonatoare, alături de Ministerul Afacerilor Externe, a procesului de pregătire a deciziilor și adoptare a pozițiilor României în ceea ce privește problematica afacerilor europene, potrivit prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 115/2008 privind instituirea sistemului național de coordonare a afacerilor europene. Ca urmare a solicitărilor primite și în limita competențelor sale legale, BNR a transmis contribuții sau și-a exprimat punctul de vedere asupra subiectelor incluse pe agenda reuniunilor Comitetului de coordonare a afacerilor europene, aflate în aria sa de competență:

- proiecte de directive sau de regulamente comunitare; contribuțiile BNR sunt ulterior transmise Reprezentanței permanente a României pe lângă UE, urmând a fi integrate în poziția oficială susținută de ambasadorul României și de adjunctul acestuia în cadrul reuniunilor COREPER II, respectiv COREPER I;
- pregătirea dosarului de participare a delegației României la reuniunile Consiliului European.

1.2.6. Participarea BNR la procesul de transpunere, implementare și notificare a legislației comunitare

a) preluarea și aplicarea regulamentelor și deciziilor comunitare

Conform art. 288 din Tratatul privind funcționarea UE, regulamentele comunitare reprezintă acte juridice obligatorii în toate elementele lor și cu aplicabilitate directă în statele membre. Regulamentele nu trebuie transpuse în legislația națională, însă statele membre trebuie să întreprindă toate demersurile pentru a se asigura că acestea sunt aplicate efectiv în dreptul lor național. Astfel, instituțiile naționale cu atribuții de reglementare și supraveghere trebuie să-și asume regulamentele comunitare aplicabile domeniului lor de activitate. BNR urmărește în permanență baza de date a CE (*Eurlex*) și realizează o selecție a regulamentelor aplicabile domeniului său de activitate. Lista cu regulamentele comunitare asumate de direcțiile de specialitate din Banca Națională este transmisă DAE, iar acestea sunt

postate pe *website*-ul BNR pentru informarea corespunzătoare a instituțiilor aflate în aria de reglementare/supraveghere a băncii centrale. De asemenea, Consiliul de administrație al BNR este informat bianual cu privire la regulamentele comunitare aplicabile BNR și/sau instituțiilor aflate în aria de reglementare/supraveghere a acesteia.

În aceeași categorie se situează și deciziile comunitare care, în conformitate cu articolul 288 din Tratatul privind funcționarea UE, reprezintă acte normative obligatorii în toate elementele lor pentru destinatarii desemnați. În anul 2010 și în primul trimestru al anului 2011 a continuat procesul de asumare a deciziilor comunitare inițiat de DAE în anul 2009. Pentru a răspunde acestei solicitări, direcțiile implicate din cadrul Băncii Naționale au alcătuit listele cu decizii aplicabile, care au fost supuse aprobării Consiliului de administrație al BNR. Ulterior aprobării de către Consiliul de administrație al BNR a responsabilității aplicării acestor decizii comunitare, s-a realizat informarea DAE și postarea acestor decizii pe *website*-ul băncii centrale în scopul informării instituțiilor aflate în aria de reglementare/supraveghere a acesteia. Pe măsură ce vor fi adoptate noi decizii comunitare care privesc obiectivul fundamental și principalele atribuții ale BNR, lista deciziilor comunitare urmează a fi actualizată.

b) informarea CE în legătură cu transpunerea legislației comunitare, ca responsabilitate instituțională a BNR în cadrul Programului național de notificare și transpunere a directivelor comunitare

În anul 2010, BNR a transmis către CE, prin intermediul DAE, tabelele de concordanță corespunzătoare notificării și transunerii acelor directive ce intră în aria sa de competență. În acest sens menționăm: (i) Directiva 2009/111/CE din 16 septembrie 2009 de modificare a Directivelor 2006/48/CE, 2006/49/CE și 2007/64/CE în ceea ce privește băncile afiliate instituțiilor centrale, anumite elemente ale fondurilor proprii, expunerile mari, reglementările privind supravegherea, precum și gestionarea crizelor; (ii) Directiva 2009/83/CE din 27 iulie 2009 de modificare a unor anexe la Directiva 2006/48/CE în ceea ce privește normele tehnice referitoare la administrarea riscurilor; (iii) Directiva 2009/27/CE din 7 aprilie 2009 de modificare a unor anexe la Directiva 2006/49/CE în ceea ce privește normele tehnice referitoare la administrarea riscurilor; (iv) Directiva 2010/16/CE din 9 martie 2010, ce revizuieste Directiva 2006/48/CE privind excluderea unei anumite instituții din domeniul de aplicare.

În prezent, BNR participă la procesul de transpunere a următoarelor directive:

- Directiva 2009/110/CE din 16 septembrie 2009 privind accesul la activitate, desfășurarea și supravegherea prudențială a activității instituțiilor emitente de monedă electronică, care modifică Directivele 2005/60/CE și 2006/48/CE și abrogă Directiva 2000/46/CE;
- Directiva 2010/78/UE din 24 noiembrie 2010 de modificare a Directivelor 98/26/CE, 2002/87/CE, 2003/6/CE, 2003/41/CE, 2003/71/CE, 2004/39/CE, 2004/109/CE, 2005/60/CE, 2006/48/CE, 2006/49/CE și 2009/65/CE cu privire la competențele următoarelor autorități europene de supraveghere: „Autoritatea

Bancară Europeană”, „Autoritatea Europeană pentru Asigurări și Pensii Ocupaționale” și „Autoritatea Europeană pentru Valori Mobiliare și Piețe”;

- Directiva 2010/76/UE din 24 noiembrie 2010 de modificare a Directivei 2006/48/CE și a Directivei 2006/49/CE în ceea ce privește cerințele de capital pentru portofoliul de tranzacționare și rescuritizare, precum și procesul de supraveghere a politicilor de remunerare;
- Directiva 2009/44/CE din 6 mai 2009, ce revizuieste Directiva 98/26/CE privind caracterul definitiv al decontării în sistemele de plăți și de decontare a titlurilor de valoare și Directiva 2002/47/CE privind contractele de garanție financiară în ceea ce privește sistemele legate și creanțele private.

1.2.7. Cooperarea tehnică sub coordonarea BCE

În calitate de instituție ce acordă asistență tehnică, BNR este activ implicată în două programe:

- Programul de cooperare cu Banca Centrală a Egiptului, care se desfășoară sub coordonarea BCE, cu sprijinul a șapte bănci centrale naționale membre ale SEBC. Lansat la data de 1 ianuarie 2009, programul este finanțat de CE și se derulează pe parcursul unei perioade de trei ani, reprezentând o nouă etapă a colaborării anterioare dintre BCE și Banca Centrală a Egiptului în domeniul supravegherii bancare. Scopul programului este de a sprijini Banca Centrală a Egiptului în modernizarea regulilor, politicilor și practicilor sale de supraveghere bancară, pentru a le aduce gradual, printr-o strategie pe termen lung stabilită de partea egipteană, în conformitate cu principiile Basel II. În cadrul programului, experții BNR acordă asistență tehnică Băncii Centrale a Egiptului în domeniul riscului operațional. Participarea experților Băncii Naționale la acest proiect de asistență tehnică a fost aprobată de Consiliul de administrație al BNR la sfârșitul anului 2007.
- Programul de asistență tehnică pentru Banca Națională a Serbiei (BNS) privind întărirea capacităților sale instituționale, ce se va desfășura pe parcursul a doi ani, începând cu data de 1 februarie 2011. Acesta reprezintă o continuare a proiectului de asistență tehnică desfășurat în perioada 2008-2009 și vizează sprijinirea eforturilor BNS de aliniere a cadrului său operațional și de reglementare la standardele UE. Programul este finanțat de UE și se desfășoară în parteneriat cu 21 de bănci centrale membre ale SEBC. Memorandumul de înțelegere dintre BCE, în parteneriat cu băncile centrale naționale și BNS, a fost semnat la data de 18 martie 2011. În conformitate cu aprobarea Consiliului de administrație al BNR din data de 2 noiembrie 2010, Banca Națională furnizează expertiză tehnică pentru două dintre componentele programului, respectiv: „suport pentru aderarea la UE” și „analiză economică și cercetare”.

1.2.8. Administrarea documentelor BCE

Pentru toate documentele aferente relației BNR cu BCE și CERS în ceea ce privește Consiliul General, procedura de consultare scrisă și alte aspecte instituționale privind această relație a fost creat, dezvoltat și monitorizat un cadru instituțional bine articulat, având următoarele atribuții: (i) diseminarea informațiilor

către conducerea executivă a BNR și către direcțiile de specialitate, cu respectarea regulilor de confidențialitate și restricționare aferente; (ii) gestionarea documentelor BCE încărcate în aplicația *Darwin* sau transmise prin *CebaMail* (acolo unde este cazul), conform procedurilor BCE; (iii) stocarea și arhivarea acestor documente, prin mijloace proprii, pentru respectarea principiilor BCE de administrare, securizare și restricționare a fluxului informațional; (iv) colaborarea cu BCE pentru orice schimb de documente între conducerea BNR și cea a BCE; (v) colaborarea cu Compartimentul Protecția Valorilor din cadrul BNR pentru armonizarea cadrului legislativ, în cazul unor modificări sau actualizări.

2. Relațiile financiare internaționale

2.1. Fondul Monetar Internațional

România este membră a Fondului Monetar Internațional (FMI) din anul 1972, cota de participare (capitalul subscris și vărsat) fiind în prezent de 1 030,20 milioane DST, din care 243,80 milioane DST în aur și valute și 786,40 milioane DST în lei.

În anul 2010 a continuat derularea aranjamentului *stand-by* aprobat de Consiliul Directorilor Executivi al FMI în data de 4 mai 2009. În acest context, misiuni comune ale FMI, Comisiei Europene, Băncii Mondiale și Băncii Centrale Europene au fost prezente la București pentru efectuarea evaluărilor periodice prevăzute în program, în perioadele: 20-27 ianuarie (pentru a doua și a treia evaluare); 26 aprilie – 10 mai (a patra evaluare); 26 iulie – 4 august (a cincea evaluare); 20 octombrie – 1 noiembrie (a șasea evaluare). Ca urmare a rezultatelor pozitive ale acestor evaluări, aprobate de către Consiliul Directorilor Executivi al FMI, au fost disponibilizate în cursul anului 2010 patru tranșe (a III-a, a IV-a, a V-a și a VI-a), în sumă totală de 3,71 miliarde DST, iar în luna ianuarie 2011 tranșa a VII-a, în valoare de 0,77 miliarde DST. În luna martie 2011, autoritățile române au comunicat FMI că doresc să considere tranșa a VIII-a ca fiind de tip preventiv și, de asemenea, să finalizeze înainte de termen aranjamentul *stand-by* în vigoare.

Astfel, la 31 decembrie 2010, suma totală trasă de România în cadrul aranjamentului *stand-by* a fost de 9,8 miliarde DST (aproximativ 11,9 miliarde euro), din care 7,85 miliarde DST de către BNR și 1,95 miliarde DST de către MFP (câte jumătate din tranșele a II-a, a III-a și, respectiv, a IV-a) pentru finanțarea deficitului bugetar. Rapoartele misiunii FMI, Scrisorile de intenție și Memorandumurile tehnice de înțelegere sunt disponibile atât în limba română (www.fmi.ro și www.bnr.ro), cât și în limba engleză (www.imf.org).

Suma totală a dobânzilor nete plătite către FMI în anul 2010 a fost de 197,81 milioane DST.

În data de 30 martie 2010, domnul Dominique Strauss-Kahn, directorul general al Fondului Monetar Internațional, a efectuat o vizită la București, unde s-a întâlnit cu autoritățile române (inclusiv cu primul-ministru și Președintele României), cu care a purtat discuții despre evoluțiile recente și de perspectivă ale economiei românești. De asemenea, domnul Strauss-Kahn a adresat un mesaj Parlamentului României

privind măsurile de depășire a crizei economice financiare globale și a avut o prezentare, pe aceeași temă², la Academia de Studii Economice din București.

2.2. Grupul Băncii Mondiale

Banca Mondială este constituită din două instituții distincte, dar complementare: Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BIRD) și Agenția Internațională pentru Dezvoltare (IDA). În timp ce BIRD are drept scop reducerea sărăciei în țările cu venituri medii și mici, IDA se concentrează îndeosebi asupra celor mai sărace state. Activitatea acestor instituții este completată de celelalte organizații membre ale Grupului Băncii Mondiale, respectiv Corporația Financiară Internațională (CFI), Agenția pentru Garantarea Multilaterală a Investițiilor (MIGA) și Centrul Internațional de Arbitraj (ICSID).

a) Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare

În îndeplinirea scopului său, BIRD promovează o creștere economică sustenabilă în țările membre, prin intermediul acordării de împrumuturi și garanții, de produse de management al riscului, asistență tehnică și consultanță.

România a aderat la BIRD în anul 1972, iar în prezent deține 4 011 acțiuni și are o putere de vot ce reprezintă 0,26 la sută din total. La nivelul Grupului Băncii Mondiale au continuat negocierile privind reforma, în sensul creșterii reprezentativității și a rolului jucat în procesul decizional de către țările în tranziție și în curs de dezvoltare, dar acestea nu s-au concretizat până la sfârșitul anului 2010.

Sprijinul financiar acordat țării noastre de la reluarea activității BIRD în România (în anul 1991) s-a concretizat în împrumuturi pentru 54 de proiecte, în valoare totală de 5,50 miliarde dolari SUA. Dintre acestea, la sfârșitul anului 2010 se mai aflau încă în desfășurare 9 proiecte, în valoare totală de 868,27 milioane dolari SUA. În plus, ca parte a sprijinului financiar coordonat pentru susținerea României în contracararea efectelor crizei economice, Banca Mondială a propus un program de trei împrumuturi pentru politici de dezvoltare (*Development Policy Loans*) în valoare totală de 1 miliard euro pentru îndeplinirea unor obiective structurale pe termen lung, precum reforma sistemului public, întărirea protecției sociale și reforma sectorului financiar. Primul împrumut, în valoare de 300 milioane euro, a fost acordat în 2009, iar al doilea a fost aprobat de Consiliul Directorilor Executivi ai Băncii Mondiale în ședința din 20 ianuarie 2011.

² *After the Global Financial Crisis: the Road Ahead for Central and Eastern Europe.*

b) Instituții financiare afiliate Băncii Mondiale**Corporația Financiară Internațională**

Corporația Financiară Internațională, înființată în 1955, este o organizație financiară internațională afiliată Grupului Băncii Mondiale, ce are drept scop promovarea creșterii economice în țările membre prin intermediul investițiilor și asistenței tehnice în sectorul privat. România a aderat la CFI în anul 1990, iar în prezent deține 2 661 acțiuni în valoare de 2,661 milioane dolari SUA și are o putere de vot în cadrul organizației de 0,12 la sută.

În anul 2010, CFI a acordat României finanțare în sectorul bancar, sectorul energetic și cel al serviciilor medicale prin intermediul a trei proiecte, în valoare totală de aproximativ 400 milioane euro. Contribuția efectivă a CFI la aceste proiecte a fost de circa 180 milioane euro, ridicând la aproape 1 miliard euro volumul cumulat al investițiilor CFI în România pentru perioada 1996-2010.

Agenția pentru Garantarea Multilaterală a Investițiilor

Organizația a fost înființată în 1988, în scopul sprijinirii obiectivelor Băncii Mondiale prin intermediul asigurării împotriva riscului politic pentru sectorul privat. România a devenit membră a MIGA în 1992, iar în prezent deține 978 acțiuni în valoare de 9,78 milioane DST și are o putere de vot de 0,56 la sută.

Începând cu 1997, în scopul susținerii investițiilor în România, MIGA a emis 13 garanții în valoare cumulată de 437,79 milioane dolari SUA. Majoritatea acestor garanții au fost acordate unor investitori austrieci din domeniul bancar, în general pentru acoperirea riscului de expropriere și de restricționare a repatrierii capitalului. În prezent se mai află în desfășurare doar două dintre acestea, reprezentând 85,95 milioane dolari SUA.

2.3. Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD)

România este membră fondatoare a Băncii Europene pentru Reconstrucție și Dezvoltare, instituție înființată în 1991 cu scopul de a accelera tranziția spre economia orientată către piața liberă și de a promova inițiativa particulară și antreprenorială în țările Europei Centrale și de Est. De-a lungul anilor, capitalul inițial de 10 miliarde ECU al BERD a fost majorat de mai multe ori, cea mai recentă majorare realizându-se în 2010 prin repartizarea profitului (1 miliard euro). Acțiunile au fost alocate automat tuturor membrilor, României revenindu-i 485 acțiuni. Drept urmare, România deține în prezent 10 085 acțiuni în valoare de 100,85 milioane euro, reprezentând 0,48 la sută din capitalul total.

Pe parcursul a 20 de ani, volumul cumulat al investițiilor BERD în România a ajuns la aproximativ 5 miliarde euro, iar valoarea totală a proiectelor la circa 13 miliarde euro. Pentru anul 2010, quantumul finanțărilor BERD în România a fost de 593 milioane euro.

2.4. Banca pentru Comerț și Dezvoltare a Mării Negre (BCDMN)

Banca pentru Comerț și Dezvoltare a Mării Negre, cu un capital inițial de 1 miliard DST (1,5 miliarde dolari SUA), a fost înființată în 1994 de către cele 11 state membre ale Organizației Cooperării Economice a Mării Negre (OCEMN)³, printre care și România, cu scopul de a transforma regiunea Mării Negre într-o zonă de pace, stabilitate și prosperitate. În urma majorării de capital din anul 2008, capitalul autorizat al BCDMN s-a triplat, ajungând la aproximativ 4,6 miliarde dolari SUA. În prezent, România deține o cotă de 14 la sută din acest capital, ceea ce îi conferă o putere de vot de 13,40 la sută din total.

La 31 decembrie 2010, în România se mai aflau în desfășurare 7 dintre cele 17 proiecte acordate de la începerea activității BCDMN. În anul 2010, asistența financiară acordată de BCDMN României a constat într-o cofinanțare în valoare de 7 miliarde euro.

2.5. Banca Reglementelor Internaționale (BRI)

Banca Reglementelor Internaționale a fost înființată în 1930, în scopul întăririi colaborării dintre băncile centrale. BNR, membră a BRI chiar de la înființarea acesteia, deține o cotă de 1,33 la sută din capitalul acestei bănci.

În anul 2010, pentru cele 8 564 acțiuni deținute la BRI, Banca Națională a încasat 6,97 milioane euro, reprezentând dividende aferente anului financiar 2009-2010. Conform hotărârii Adunării generale a băncilor centrale membre ale BRI, valoarea dividendului a fost de 685 DST, calculat în baza rezultatelor obținute la încheierea anului financiar al BRI, respectiv 31 martie 2010.

2.6. Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE)

În contextul strategic al apropierii României de structurile OCDE, Banca Națională a României a menținut colaborarea cu Ministerul Afacerilor Externe în vederea aprofundării demersurilor de implicare a experților români în activitățile comitetelor și forumurilor OCDE. În acest sens, reprezentanții BNR au participat la o serie de reuniuni organizate de către MAE, dedicate identificării modalităților de optimizare a contribuțiilor la studiile OCDE, ca o etapă esențială în procesul de aderare a României la acest for.

³ Fondatorii OCEMN: Albania, Bulgaria, Grecia, România, Turcia, Moldova, Rusia, Ucraina, Armenia, Azerbaidjan și Georgia.

Capitolul X. Pregătirea procesului de adoptare a euro

1. Progresele înregistrate de România în procesul de convergență

Aderarea României la Uniunea Europeană presupune adoptarea monedei unice într-un orizont de timp ce depinde de gradul de integrare economică cu zona euro. Adoptarea euro constituie un pas crucial pentru economia unui stat membru, deoarece puterea de decizie în domeniul monetar este transferată Băncii Centrale Europene care acționează în mod independent prin intermediul unei politici monetare unice pentru întreaga zonă euro. Politica monetară a Băncii Centrale Europene se adresează unui grup de economii presupus omogene, nefiind posibilă luarea în considerare a particularităților fiecăreia dintre acestea. Ca urmare, eficiența politicii monetare unice este condiționată de atingerea unui grad ridicat de omogenitate între economiile naționale.

Prin Tratatul de la Maastricht au fost instituite o serie de criterii de convergență nominală a statelor candidate la intrarea în zona euro, criterii ce fac referire la stabilitatea prețurilor, la sustenabilitatea finanțelor publice și a gradului de îndatorare, la stabilitatea cursului de schimb și la nivelul ratelor dobânzilor pe termen lung. În plus, determinarea gradului de sustenabilitate a procesului de convergență este posibilă prin analiza unei serii de indicatori de aliniere structurală, precum PIB pe locuitor, gradul de deschidere a economiei, structura pe sectoare a economiei, finanțarea deficitului de cont curent, evoluția salariilor, gradul de intermediere financiară etc. Analiza acestor indicatori contribuie la evidențierea rigidităților din economie și la evaluarea capacității acesteia de a funcționa eficient în condițiile materializării unor șocuri economice, fără sprijinul unei politici monetare independente la nivel național.

Evaluarea curentă a stadiului procesului de convergență nominală și reală a României la zona euro indică necesitatea implementării unor măsuri suplimentare în vederea adoptării monedei unice. Îndeplinirea acestui obiectiv va implica eforturi susținute cu atât mai mult cu cât condițiile economice și geopolitice regionale și globale sunt semnificativ diferite de cele existente înaintea declanșării crizei financiare. Astfel, în această perioadă, un număr important de state, în particular cele din Uniunea Europeană, sunt angrenate în eforturi de restabilire a sustenabilității finanțelor publice, acordând în același timp o atenție ridicată evoluției inflației (în condițiile manifestării unor factori de instabilitate în unele regiuni ale lumii care conduc, printre altele, la creșteri ale prețurilor combustibililor și materiilor prime).

În acest sens, procesul de consolidare a finanțelor publice, în condițiile acordurilor încheiate cu instituțiile financiare internaționale, volatilitatea moderată a cursului de schimb și aplicarea unui set de reforme structurale menite să impulsioneze activitatea economică pe termen mediu constituie argumente în favoarea menținerii angajamentului de adoptare de către România a monedei unice europene în

anul 2015. La acestea se adaugă și faptul că păstrarea acestui obiectiv constituie un stimulent pentru continuarea reformelor economice într-un ritm susținut și pentru asigurarea în continuare a coerenței politicilor macroeconomice.

Stadiul actual al îndeplinirii de către România a criteriilor de convergență nominală¹ este sintetizat în tabelul următor:

**Criteriile de la Maastricht
(Indicatori de convergență nominală)**

	Criterii Maastricht	România	
		2010	aprilie 2011
Rata inflației (IAPC)¹ (procente, medie anuală ²)	<1,5 pp peste media celor mai performanți 3 membri UE	6,1 (criteriul: 2,4)	7,2 (criteriul: 2,9)
Deficitul bugetului consolidat (procente în PIB ³)	sub 3 la sută	6,4	...
Datoria publică (procente în PIB)	sub 60 la sută	30,8	...
Cursul de schimb față de euro (apreciere/depreciere procentuală maximă pe doi ani)	+/- 15 la sută	.../-10,4 ⁴	+3,2/-4,0 ⁵
Ratele dobânzilor pe termen lung (procente pe an, medie anuală ²)	<2 pp peste media celor mai performanți 3 membri UE din punct de vedere al criteriului ratei inflației	7,3 (criteriul: 5,2)	7,1 (criteriul: 6,8)

1) IAPC – indicele armonizat al prețurilor de consum.

2) Pentru anul 2010, la calcularea criteriului au fost considerate Slovacia, Olanda și Germania. Pentru aprilie 2011, la calcularea criteriului au fost considerate Letonia, Olanda și Suedia.

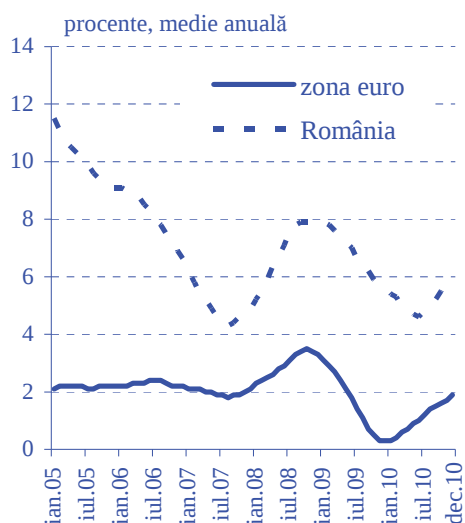
3) Date provizorii, conform SEC95.

4) Deviații procentuale maxime ale cursului de schimb față de euro în perioada 1 ianuarie 2009 - 31 decembrie 2010. Calculele sunt realizate pe serii cu frecvență zilnică și se raportează la media lunii decembrie 2008. "..." indică faptul că în perioada de referință nu au fost înregistrate deviații procentuale pozitive ale cursului de schimb față de media lunii decembrie 2008.

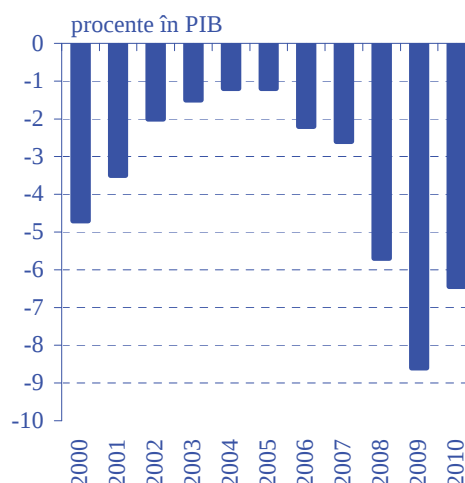
5) Deviații procentuale maxime ale cursului de schimb față de euro în perioada 1 mai 2009 - 30 aprilie 2011. Calculele sunt realizate pe serii cu frecvență zilnică și se raportează la media lunii aprilie 2009.

Sursa: Eurostat, BCE, MFP, INS, calcule BNR

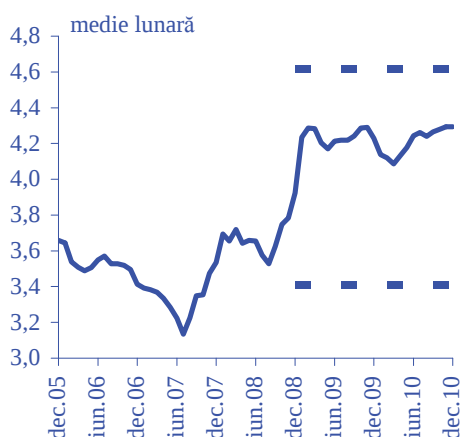
¹ Pentru detalii, a se vedea Caseta 1 din Capitolul VIII al Raportului anual al BNR pentru anul 2006.

Rata inflației (IAPC)

Sursa: Eurostat

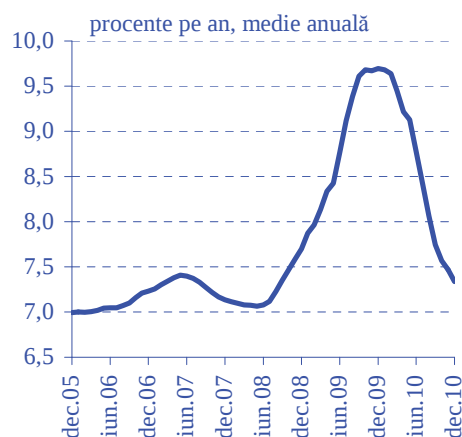
**Deficitul bugetului consolidat
- metodologie SEC95 -**

Sursa: Eurostat

Cursul de schimb RON/EUR

Notă: Liniile punctate reprezintă marginile
intervalului de +/-15% față de media lunii dec. 2008

Sursa: BCE, calcule BNR

Ratele dobânzilor pe termen lung

Sursa: BCE, calcule BNR

Rata medie anuală a inflației (IAPC) în România a coborât constant în perioada 2000-2007, până la valori de aproximativ 4,5 la sută la sfârșitul celui de-al doilea trimestru al anului 2007. În tot acest interval, inflația în zona euro s-a menținut în jurul valorii de 2 la sută. Începând cu cea de-a doua jumătate a anului 2007 și pe parcursul primelor trei trimestre ale anului următor, rata inflației în România a crescut continuu, atingând nivelul de 7,9 la sută în septembrie 2008. Factorii determinanți au fost creșterea cotațiilor internaționale ale materiilor prime, persistența excedentului de cerere, adâncirea decalajului dintre dinamica salarială și cea a productivității muncii și deprecierea semnificativă a monedei naționale. În anul 2009, pe fondul deficitului de cerere asociat recesiunii economice, al producției agricole favorabile și al temperării dinamicii prețurilor administrate, nivelul mediu anual al inflației în România a scăzut cu aproximativ 2,3 puncte

procentuale, continuând să înregistreze însă un decalaj consistent (4,5 puncte procentuale) față de valoarea de referință a criteriului privind stabilitatea prețurilor. Pe parcursul anului 2010 s-au consemnat o serie de factori care au exercitat presiuni inflaționiste notabile: majorări ale prețurilor administrate, continuarea seriei de creșteri ale accizelor la tutun (începută în anul precedent), constrângeri de natura ofertei apărute cu precădere pe piața bunurilor alimentare, majorarea cotei standard a TVA cu 5 puncte procentuale (cu începere de la 1 iulie), precum și creșterea cotațiilor materiilor prime pe piețele internaționale. Astfel, în 2010, rata medie anuală a inflației a fost de 6,1 la sută, diferența față de nivelul de referință fiind de +3,7 puncte procentuale.

În ultimii trei ani, ponderea deficitului bugetului general consolidat al statului în PIB a depășit limita impusă prin Tratatul de la Maastricht. Astfel, în luna iulie 2009, Consiliul ECOFIN a adoptat o decizie având ca obiect declanșarea procedurii de deficit excesiv în cazul României și a emis recomandări pentru corectarea acestuia². Respectarea angajamentelor asumate în cadrul acordurilor de finanțare externă dintre România și instituțiile financiare internaționale inițiate pe parcursul anului 2009 și continuate în anul următor a presupus măsuri substanțiale de consolidare fiscală, atât la nivelul veniturilor, cât și al cheltuielilor bugetare. Guvernul va menține această politică de consolidare fiscală în linie cu angajamentele asumate în cadrul noului acord încheiat cu instituțiile internaționale la începutul anului 2011 și cu prevederile din Programul de Convergență 2011-2014, care răspund necesității închiderii procedurii de deficit excesiv în anul 2012. Cel de-al doilea indicator al sustenabilității finanțelor publice (raportul dintre datoria publică și PIB) s-a deteriorat comparativ cu anul precedent³, valoarea acestuia la sfârșitul anului 2010 respectând totuși cu o marjă substanțială criteriul nominal.

Începând cu a doua jumătate a anului 2007, pe fondul declanșării crizei financiare globale și al procesului de deteriorare a percepției investitorilor străini privind riscurile asociate economiilor din țările Europei Centrale și de Est, moneda națională s-a depreciat semnificativ în raport cu euro. Odată cu încheierea acordurilor cu instituțiile financiare internaționale și demararea unui set de reforme menite a asigura sustenabilitatea pe termen mediu a finanțelor publice și în paralel cu diminuarea relativă a aversiunii la risc la nivel global, evoluția cursului de schimb al monedei naționale poate fi caracterizată ca având o volatilitate moderată. Astfel, în perioada 2009-2010, variația cursului de schimb al monedei naționale în raport cu euro nu a depășit banda standard de ± 15 la sută față de nivelul de referință (media lunii decembrie 2008).

Costul finanțării pe termen lung (evaluat prin rata dobânzii pe termen lung) a fost, în ultimii trei ani, mai mare decât nivelul de referință, ecartul maxim fiind consemnat în anul 2009 (3,7 puncte procentuale). În 2010, ecartul a fost de 2,1 puncte procentuale.

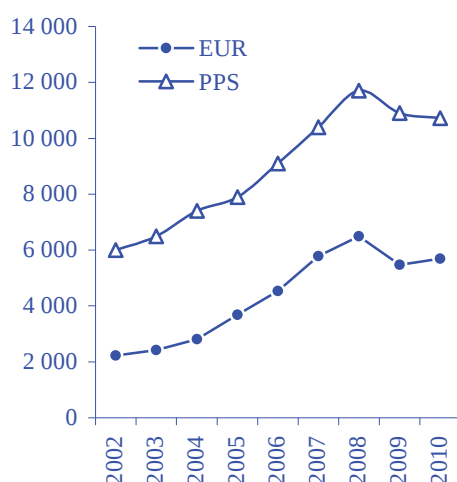
² În comunicatul de presă din 19.10.2010 emis de către Consiliul European, măsurile de corectare a deficitului bugetar au fost evaluate ca fiind în linie cu recomandările emise. Setul complet de comunicate poate fi consultat la adresa:

http://ec.europa.eu/economy_finance/sgp/deficit/countries/romania_en.htm.

³ La sfârșitul anului 2009, raportul dintre datoria publică și PIB a fost de 23,6 la sută. Sursa: Eurostat.

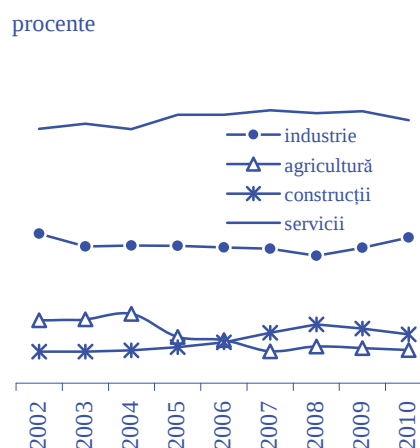
Un grad ridicat de aliniere structurală este fundamental pentru îndeplinirea sustenabilă a criteriilor nominale specificate în Tratatul de la Maastricht și pentru compatibilitatea cu politica monetară stabilită pentru întreaga zonă euro. Un prim set de criterii de convergență reală include nivelul PIB/locuitor, atât în termeni nominali, cât și în termenii standardului puterii de cumpărare, structura pe sectoare a economiei, gradul de deschidere a acesteia și ponderea comerțului cu UE în totalul comerțului exterior. Pentru extinderea analizei stadiului convergenței reale sunt monitorizate și alte evoluții precum cea a balanței de plăți, a relației salarii-productivitatea muncii și a sectorului financiar.

Evoluția PIB pe locuitor

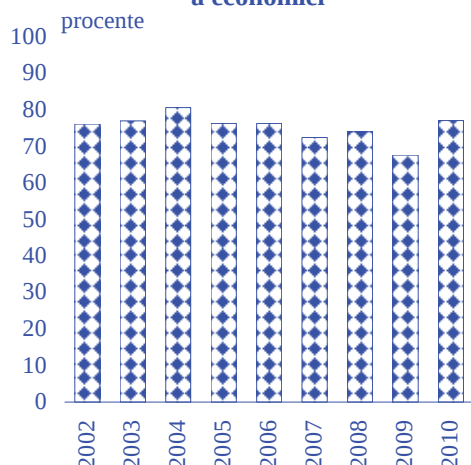

PPS = standardul puterii de cumpărare

Sursa: Eurostat, INS, BNR

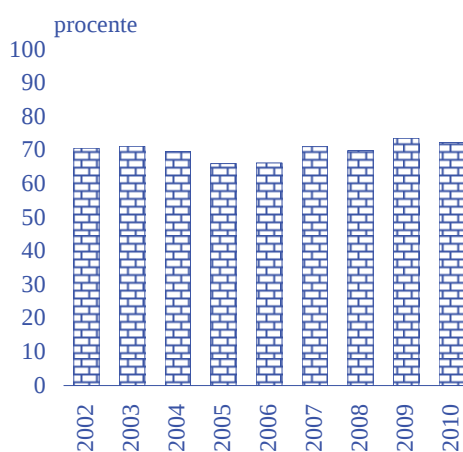
Ponderea sectoarelor
economice în PIB

Sursa: INS

Gradul de deschidere
a economiei*

* (import+export de bunuri și servicii)/PIB

Sursa: INS

Ponderea comerțului cu UE*
în totalul comerțului exterior

* UE-26

Sursa: INS

În România, PIB pe locuitor, exprimat conform standardului puterii de cumpărare, era în anul 2001 la aproximativ 20 la sută din nivelul zonei euro. În anii următori, decalajul s-a redus substanțial, PIB pe locuitor în România fiind de aproximativ 43 la sută din cel al zonei euro în anul 2008. Pe fondul desfășurării crizei financiare globale și al comprimării bruște a activității economice, această dinamică a fost stopată, indicatorul înregistrând în anul 2010 o ușoară deteriorare, până la 40,6 la sută. În ceea ce privește evoluția structurii sectoarelor în economie în perioada 2000-2010, aceasta a convers, deși într-un ritm relativ lent, spre cea a zonei euro (în special prin creșterea ponderii serviciilor și reducerea ponderii agriculturii), contribuind la atenuarea efectelor unor posibile șocuri asimetrice. În ultimii doi ani, ca răspuns la modificările survenite în economie pe parcursul recesiunii și la cererea externă susținută pentru bunurile intermediare și de capital românești, se observă o tendință de creștere a ponderii industriei concomitent cu scăderea ponderii celorlalte sectoare. Gradul de deschidere a economiei a revenit în anul 2010 la peste 75 la sută, după nivelul minim (din acest deceniu) de 67,6 la sută înregistrat în 2009. Integrarea din punct de vedere al schimburilor comerciale cu Uniunea Europeană, cuantificată prin ponderea comerțului cu celelalte state membre UE în totalul comerțului exterior al României, s-a menținut la un nivel ridicat, de peste 70 la sută în anul 2010.

Până la sfârșitul anului 2006, necesarul de finanțare a deficitului contului curent a fost acoperit într-o proporție ridicată de intrările nete de investiții străine directe, o pondere majoritară în cadrul acestora fiind deținută de operațiunile de privatizare și de reinvestirea profiturilor. Începând cu anul 2007, gradul de acoperire a deficitului prin investiții străine directe s-a situat la niveluri mai reduse, până în jurul valorii de 50 la sută, ca urmare a creșterii substanțiale a deficitului contului curent (înainte de recesiunea economică), iar ulterior pe fondul reducerii masive a intrărilor de capital ca rezultat al propagării efectelor crizei financiare internaționale asupra economiei românești.

În contextul recesiunii economice și al necesității impunerii unor măsuri de eficientizare a activităților productive, 2009 a reprezentat anul modificării dinamicilor unor variabile economice și a corelațiilor observate între acestea. Astfel, după jumătatea anului 2009, rata de creștere a salariului mediu brut pe economie exprimat în euro a fost în general mai mică decât cea a productivității muncii, reducerea costurilor unitare cu forța de muncă având un efect pozitiv asupra competitivității externe. Gradul ridicat de integrare a sectorului financiar-bancar din România în cel al zonei euro este argumentat de preponderența în structura acționariatului băncilor comerciale a capitalului originar din țările zonei euro. Dezvoltarea sectorului a fost semnificativă, nivelul de intermediere fiind însă mult subdimensionat în raport cu cel din zona euro; astfel, în ultimii doi ani, intermedierea financiară indirectă în România a fost de aproximativ trei ori mai mică decât cea din zona euro. De asemenea, intermedierea directă pe piața de capital autohtonă a fost mult mai redusă față de media UE²⁷.

²⁷ În România, intermedierea financiară indirectă, calculată prin raportul credit neguvernamental/PIB, a crescut de la 10,0 la sută în anul 2001 la 40,7 la sută în anul 2010. Referitor la intermedierea financiară directă, datele disponibile pentru anul 2009 indică un raport între capitalizarea bursieră și PIB de 7,15 la sută în România comparativ cu 61,5 la sută în UE27. Sursa: Eurostat, BNR.

Conform prevederilor din Programul de Convergență 2011-2014, anul 2015 este menținut de către autorități ca obiectiv pentru adoptarea monedei unice, angajamentul asumat reprezentând un reper important pentru promovarea reformelor, atât a celor bugetare, cât și a celor structurale, necesare pentru sporirea competitivității economiei. În acest sens, aderarea României la Pactul Euro Plus vizează întocmai adoptarea de măsuri menite să conducă la creșterea competitivității și evitarea dezechilibrelor macroeconomice. Astfel, principalele domenii de acțiune agreate sunt:

- consolidarea finanțelor publice prin respectarea angajamentelor asumate în cadrul acordurilor cu instituțiile financiare și a recomandărilor Consiliului European (de exemplu, prin legi ce privesc asistența socială sau diminuarea arieratelor);
- asigurarea stabilității pieței financiare prin creșterea gradului de intermediere directă și indirectă, monitorizarea creditării în valută și evaluarea continuă a riscurilor sistemice;
- creșterea competitivității prin politici ce vizează piața muncii (promovarea ocupării forței de muncă prin măsuri de flexibilizare a pieței muncii, corelarea mai bună a dinamicii salariilor cu cea a productivității) și piața bunurilor (fluidizarea canalelor de investiții străine, o importanță ridicată fiind atribuită re tehnologizării facilităților de producție).

Implementarea unor măsuri precum cele menționate ar contribui la îmbunătățirea sincronizării ciclului de afaceri al economiei naționale cu cel al zonei euro, asigurându-se astfel compatibilitatea politicii monetare a Băncii Centrale Europene cu evoluțiile economice interne. La definitivarea *mix*-ului de politici macroeconomice ce vizează ajustarea dezechilibrelor macroeconomice manifestate pe parcursul recesiunii economice din ultimii ani participă autoritățile guvernamentale (prin stabilirea politicii fiscale și bugetare menite să îndeplinească obiectivele referitoare la deficitul bugetar în cadrul programului de asistență financiară încheiat cu UE, FMI și IFI) și BNR (prin politica monetară, a cărei conduită în cadrul strategiei de țintire a inflației vizează direct îndeplinirea criteriului nominal referitor la stabilitatea prețurilor).

Din punct de vedere administrativ, asemănător acțiunilor celorlalte noi state membre, autoritățile din România au constituit organisme de coordonare a procesului de adoptare a monedei unice. Astfel, în cadrul BNR a fost înființat în februarie 2010 Comitetul de pregătire a trecerii la euro, care reprezintă un cadru formalizat de dezbateră a problematicilor legate de convergența nominală și reală, respectiv de suport al deciziilor băncii centrale în procesul de aderare la Uniunea Economică și Monetară. Începând cu luna octombrie 2010, acest comitet are ca invitați permanenți reprezentanți ai Ministerului Finanțelor Publice.

Comitetul de pregătire a trecerii la euro a analizat, în cele șase ședințe din anul 2010 și în cele trei ședințe din primul semestru al anului 2011, o multitudine de materiale, care pot fi grupate din punct de vedere tematic după cum urmează: (i) experiența altor țări în pregătirea trecerii la euro, fie că adoptarea monedei

comune s-a realizat deja (cazul Estoniei), fie că aceasta urmează a avea loc în viitor (Polonia, Republica Cehă și Ungaria); (ii) stadiul pregătirii României pentru adoptarea euro (studii privind cursul de schimb de echilibru, indicatori de aliniere structurală a României la zona euro); (iii) mecanisme și concepte noi dezvoltate la nivelul Uniunii Europene după criza financiară (note privind Semestrul European, demararea funcționării Comitetului European pentru Risc Sistemic, Pactul Euro Plus); (iv) contribuții ale BNR la documentele programatice ale guvernului român (Programul de Convergență, Programul Național de Reformă).

În scopul coordonării la nivel național a pregătirilor pentru adoptarea euro, în mai 2011 a fost înființat Comitetul interministerial pentru trecerea la euro, condus de primul-ministru și din care fac parte reprezentanți ai BNR, MFP și ai altor instituții.

Anticipând înființarea acestui comitet, BNR a preluat inițiativa de a schița o serie de documente esențiale care vor trebui adoptate în cadrul Planului Național de Trecere la Euro. Astfel, BNR a conturat un set de propuneri care să fie avute în vedere la elaborarea proiectului de lege privind măsuri prealabile adoptării euro, propuneri care au ținut seama și de observațiile Ministerului Justiției, instituția care va coordona, în cadrul Comitetului interministerial pentru trecerea la euro, activitățile cu caracter legislativ. De asemenea, a fost elaborat un proiect al strategiei de comunicare privind adoptarea euro, document care va trebui, de asemenea, supus analizei și aprobării Comitetului interministerial pentru trecerea la euro. În acest context a fost abordată și problematica creșterii gradului de educație financiară și economică a publicului larg, importantă pentru înțelegerea adecvată a etapelor și a implicațiilor trecerii la euro.

Acționând astfel, Banca Națională a României și-a asumat rolul de catalizator al dezbaterii, la nivel instituțional și public, privind coordonatele procesului de adoptare a euro, cu convingerea că acestea necesită o evaluare bine fundamentată, neinfluențată de diferențe doctrinare sau de ciclul electoral.

2. Experiența Estoniei

Conform Rapoartelor de convergență publicate de Comisia Europeană și de Banca Centrală Europeană la 12 mai 2010, Estonia a îndeplinit condițiile necesare pentru intrarea în zona euro la 1 ianuarie 2011. În consecință, la 13 iulie 2010, Consiliul Uniunii Europene a luat decizia de a permite Estoniei să adopte euro ca monedă națională începând cu 1 ianuarie 2011, numărul țărilor din zona euro ajungând astfel la 17.

Dintre criteriile de convergență nominală, cele mai mari dificultăți au fost întâmpinate în ceea ce privește îndeplinirea celui referitor la stabilitatea prețurilor. Rata medie anuală a inflației IAPC s-a situat în 2008 la un nivel exprimat prin două cifre (10,6 la sută), dar, ulterior, pe fondul recesiunii puternice, aceasta a scăzut substanțial, în perioada de referință aprilie 2009 – martie 2010 înregistrându-se deflație.

Dacă în perioada 2002-2007 Estonia a înregistrat surplusuri fiscale, recesiunea care a urmat a exercitat o presiune puternică asupra finanțelor publice, dar autoritățile au

reușit să mențină deficitul fiscal sub plafonul de 3 la sută din PIB. În aceste condiții, datoria publică a Estoniei a crescut ușor, dar a rămas cea mai redusă din Uniunea Europeană.

Intrarea monedei estoniene în ERM II a avut loc în anul 2004, la scurt timp după aderarea acestei țări la Uniunea Europeană, reflectând opțiunea autorităților pentru adoptarea euro cât mai curând posibil, fiind avut în vedere la acel moment obiectivul ambițios al producerii acesteia în ianuarie 2007. În condițiile în care, începând din anul 1992, regimul de politică monetară practicat în Estonia a fost de tip consiliu monetar, cursul de schimb față de euro a rămas nemodificat pe parcursul perioadei de participare la ERM II. Nivelul de 15,6466 coroane estoniene/euro, care a reprezentat paritatea centrală în această perioadă, a constituit și rata de conversie a coroanei estoniene față de euro.

Întrucât nu a fost emisă nicio obligațiune guvernamentală în coroane estoniene pe termen de 10 ani, nu a fost disponibil un instrument care să permită măsurarea cu acuratețe a convergenței ratelor dobânzii pe termen lung. Cu toate acestea, Comisia Europeană și Banca Centrală Europeană au considerat că Estonia nu prezintă probleme din perspectiva îndeplinirii acestui criteriu.

Estonia - indicatori de convergență nominală

		Stabilitatea prețurilor	Finanțele publice			Cursul de schimb			Rata dobânzii pe termen lung ⁵⁾
		Inflația măsurată prin IAPC ¹⁾	Deficit excesiv ²⁾	Excedentul (+)/ deficitul (-) administrațiilor publice ³⁾	Datoria publică brută ³⁾	Monedă care participă la ERM II	Apreciere maximă în perioada de referință ⁴⁾	Depreciere maximă în perioada de referință ⁴⁾	
Estonia	2008	10,6	Nu	-2,7	4,6	Da	0,0	0,0	...
	2009	0,2	Nu	-1,7	7,2	Da	0,0	0,0	...
	2010	-0,7	Nu	-2,4	9,6	Da	0,0	0,0	...
Valoarea de referință		1,1 ⁶⁾		-3	60				6 ⁶⁾

1) Variații procentuale anuale medii. Valoarea pentru anul 2010 se referă la perioada aprilie 2009-martie 2010.

2) Se referă la situația în care o țară face obiectul unei decizii a Consiliului ECOFIN privind existența deficitului excesiv cel puțin pentru o parte a anului respectiv.

3) Procent în PIB. Valoarea pentru anul 2010 provine din prognozele Comisiei Europene – primăvara anului 2010.

4) Deviații procentuale maxime ale cursului de schimb față de euro pe parcursul unei perioade de doi ani.

5) Rate ale dobânzii anuale medii. Nu sunt disponibile date.

6) Se referă la perioada aprilie 2009-martie 2010.

Sursa: Comisia Europeană, Eurostat, BCE

Guvernul Estoniei a aprobat ultima versiune (cea de-a noua) a Planului național de trecere la euro în luna octombrie 2010, în condițiile în care prima versiune a acestui document a fost publicată în 2005, an în care a fost înființată Comisia de experți pentru coordonarea acțiunilor necesare pentru o trecere lină la euro, structură

condusă de secretarul general al Ministerului de Finanțe. Această comisie a decis la prima sa reuniune, care a avut loc în februarie 2005, constituirea a șase grupuri de lucru pe următoarele domenii: banca centrală și instituțiile de credit, mediul de afaceri, pregătiri tehnice ale autorităților guvernamentale, protecția consumatorilor, elaborarea legislației și comunicare. În anul 2009, a fost înființat al șaptelea grup de lucru, însărcinat cu monitorizarea îndeplinirii criteriilor de convergență. Aceste grupuri de lucru au inclus reprezentanți atât ai sectorului public, cât și ai mediului privat.

Campania de comunicare privind introducerea euro a fost amplă și a avut drept obiectiv familiarizarea publicului larg, dar și a procesatorilor de numerar, cu elementele vizuale și de siguranță ale bancnotelor și monedelor euro, precum și cu procedurile de preschimbare a numerarului. Partenerii de comunicare – în special băncile și autoritățile publice – au avut acces la materiale relevante publicate de BCE, pe care au avut posibilitatea să le adapteze și să le utilizeze în propriile activități de comunicare.

Instrumentele de comunicare folosite în campanie au inclus sondaje de opinie publică, diferite tipuri de publicații tipărite și pagini de internet specializate în acest sens. Principalul canal de comunicare a fost reprezentat de *Euro website*, care a fost actualizat permanent, fiind gestionat de o substructură a grupului de lucru pe probleme de comunicare. S-a apelat și la publicitatea televizată, în perioada cuprinsă între luna noiembrie 2010 și jumătatea lunii ianuarie 2011 fiind difuzate patru spoturi publicitare. În urma contactelor cu asociațiile de nevăzători, printre care și Asociația nevăzătorilor din Estonia, BCE a pregătit un „card vorbitor” pentru persoanele cu dizabilități de vedere.

Trecerea la euro s-a realizat pe baza unui scenariu de tip *big-bang*: moneda unică europeană a fost introdusă simultan, la 1 ianuarie 2011, atât pentru tranzacțiile cu numerar, cât și pentru cele fără numerar. În ceea ce privește perioada de circulație duală, aceasta a fost de doar două săptămâni, după care bancnotele și monedele euro au devenit singurele cu putere circulatorie în Estonia.

De altfel, pentru a se familiariza din timp cu noile monede, cetățenii estonieni au avut posibilitatea să achiziționeze, începând cu data de 1 decembrie 2010, un număr de 600 000 de kituri puse la dispoziție de Banca Estoniei, care conțineau câte 42 de monede euro.

Bancomatele din Estonia au eliberat numai bancnote euro începând cu data de 1 ianuarie 2011. Banca Finlandei, care a acționat în calitate de contrapartidă logistică, a furnizat 44,9 milioane de bancnote în valoare de 1,47 miliarde euro, urmând ca Banca Estoniei să ramburseze acest împrumut sub formă de bancnote în anul 2012.

Începând cu data de 1 ianuarie 2011, pentru o perioadă de șase luni, coroanele estoniene au putut fi preschimbate în euro la cursul fix de 15,6466 coroane estoniene/euro, fără perceperea de comisioane, la toate unitățile bancare ce furnizează servicii de numerar. Pe parcursul celui de-al doilea semestru al anului

2011, coroanele vor putea fi preschimbate în euro doar la anumite unități bancare. Banca centrală din Estonia va continua să răscumpere bancnotele și monedele denumite în coroane estoniene pentru o perioadă nelimitată de timp.

Comercianții au fost obligați să afișeze prețurile atât în coroane estoniene, cât și în euro în perioada 1 iulie 2010 – 30 iunie 2011, în scopul facilitării acomodării consumatorilor cu prețurile exprimate în moneda unică europeană și al contracarării creșterilor de prețuri care ar fi putut rezulta din rotunjiri.

Conform prevederilor Tratatului de la Maastricht, Banca Estoniei a aderat la Eurosistem având aceleași drepturi și obligații ca și celelalte bănci centrale ale statelor care fac parte din zona euro.

În urma adoptării monedei euro de către Estonia la 1 ianuarie 2011, 18 instituții de credit estoniene fac obiectul constituirii de rezerve minime obligatorii la nivelul Eurosistemului. Aderarea Estoniei la zona euro a modificat într-o măsură nesemnificativă condițiile de lichiditate ale Eurosistemului.

Capitolul XI. Comunicarea externă a Băncii Naționale a României

În anul 2010, activitatea de comunicare externă a Băncii Naționale a României a urmărit să răspundă obiectivelor băncii centrale într-un context general nefavorabil, definit, pe plan național, de preocuparea crescândă a publicului larg cu privire la situația economică și la impactul măsurilor de consolidare fiscală și, pe plan extern, de consecințele crizei economice și financiare internaționale. În același timp, împlinirea a 130 de ani de la înființarea BNR a readus în atenția publicului rolul acestei instituții în istoria modernă a României. În aceste condiții, BNR și-a intensificat eforturile de comunicare, contribuind astfel la consolidarea percepției instituției ca factor de stabilitate și profesionalism, în pofida contextului general nefavorabil. Pe tot parcursul anului, transparența sporită și deschiderea au fost atributele definitorii ale activității de comunicare externă a BNR, în spiritul art. 56 alin. (3) din Legea nr. 312/2004 privind Statutul BNR.

Intensificarea eforturilor de comunicare s-a concretizat în creșterea semnificativă a frecvenței și intensității mesajelor, dar și în adaptarea acestora la diferitele categorii de public-țintă (comunitatea bancară, analiștii financiari, jurnaliștii, mediul de afaceri și comunitatea academică, publicul larg), în scopul asigurării unei informări corecte, transparente și prompte cu privire la deciziile și acțiunile băncii centrale și al prevenirii unor eventuale distorsionări. Astfel, banca centrală a oferit explicații privind factorii care au împiedicat atingerea țintei de inflație în contextul adoptării măsurilor de ajustare în economie, argumentând totodată necesitatea implementării angajamentelor asumate în cadrul acordurilor de finanțare externă încheiate cu Uniunea Europeană, Fondul Monetar Internațional și alte instituții financiare internaționale. De asemenea, pe fondul accentuării crizei datoriilor suverane din zona euro, BNR a oferit informații relevante privind evoluția pieței financiare din România, cu accent pe situația sectorului bancar.

În vederea obținerii unui efect de multiplicare cât mai substanțial, au fost utilizate canale de comunicare combinate: comunicarea directă prin organizarea unor evenimente (seminarii, conferințe, simpozioane) și a unor întâlniri informale, prin mass-media, precum și prin intermediul instrumentelor de comunicare *on-line*.

Astfel, pe parcursul anului au fost organizate peste 50 de evenimente, la nivel central, dar și în țară: conferințe de presă, seminarii și dezbateri în care membrii conducerii executive și specialiștii BNR au prezentat *in extenso* deciziile băncii centrale în vederea asigurării stabilității prețurilor și a celei financiare. Totodată, sucursalele BNR au fost implicate activ în multiplicarea și explicarea mesajelor instituției pe plan local.

Banca Națională a continuat, de asemenea, derularea unor activități de comunicare legate de procesul de convergență și stadiul îndeplinirii criteriilor de la Maastricht, prin organizarea de seminarii și intervenții publice ale oficialilor băncii centrale,

urmărindu-se astfel îmbunătățirea gradului de cunoaștere, la nivelul publicului larg, a oportunităților și provocărilor legate de adoptarea monedei unice europene. Totodată, au fost demarate pregătirile pentru organizarea în prima parte a anului 2011 a Expoziției Euro – în colaborare cu Banca Centrală Europeană – și a unei conferințe pe probleme de convergență – în cooperare cu Ministerul Finanțelor Publice și Comisia Europeană.

În anul 2010, BNR a continuat seria de întâlniri informale cu unele categorii de public-țintă, precum analiști ai pieței financiare, trezoreri din bănci comerciale sau membri ai Asociației Române a Băncilor, reprezentanți ai mediului de afaceri (ANEIR, AOAR).

Eficiența comunicării externe a băncii centrale s-a concretizat într-o acoperire mediatică de peste 10 000 de articole publicate în presa internă și internațională, gradul de favorabilitate reflectat de acestea fiind neutru spre pozitiv.

Publicațiile BNR

Banca Națională a României a manifestat și în anul 2010 preocupări în sensul îmbunătățirii conținutului informațional, a structurii și a aspectului grafic al publicațiilor sale, consacrate ca un important instrument de comunicare. Cele mai multe dintre publicațiile BNR sunt disponibile atât pe suport hârtie, cât și în format electronic. De asemenea, majoritatea publicațiilor BNR sunt traduse în limba engleză. În anul 2010, publicațiilor BNR li s-a conferit o nouă identitate vizuală prin schimbarea *design*-ului copertilor.

În același timp, Banca Națională a asigurat traducerea în limba română a publicațiilor Băncii Centrale Europene – Raport anual și Buletin lunar (edițiile din lunile martie, iunie, septembrie și decembrie) –, care pot fi consultate prin accesarea paginii de publicații a *website*-ului BCE. Totodată, BNR a continuat să publice pe *website*-ul său, în limba română, edițiile trimestriale și editorialele Buletinului lunar al BCE.

În cadrul suitei de manifestări dedicate marcării celei de-a 130-a aniversări de la înființarea BNR, a fost realizată lucrarea „Banca Națională a României – portretul unei instituții (1880-2010)”, care prezintă într-o manieră sintetică istoria, structura organizatorică și principalele atribuții și responsabilități ale băncii centrale. Lucrarea a fost editată în limbile română, engleză și franceză.

Website-ul BNR

Între instrumentele cu eficiență ridicată utilizate în comunicarea externă se distinge *website*-ul instituției (relansat în martie 2009), prin intermediul căruia BNR diseminează în timp real o paletă largă de informații și mesaje, asigurând astfel o transparență sporită a activității instituției.

În 2010, acesta a fost completat cu noi secțiuni, informații, dar și date statistice publicate în timp real, concomitent cu dezvoltarea funcționalităților oferite. Statistica accesărilor *website*-ului BNR evidențiază creșteri cu 25 la sută ale

numărului paginilor accesate și cu circa 15 la sută ale numărului vizitatorilor unici (ajungând la vârfuri zilnice de trafic de peste 48 000) față de anul 2009. În perspectivă, anul 2011 va întări demersul de utilizare a instrumentelor de comunicare *on-line* prin prezența în rețeaua Twitter, în completarea *website*-ului instituției, împreună cu realizarea unei variante *mobile* a acestuia.

Activitatea de informare publică

În anul 2010, Banca Națională a României a continuat procesul de consolidare a activității de comunicare externă pe componenta informării publice directe a persoanelor și a exercitării dreptului constituțional de petiționare, activități desfășurate conform prevederilor Legii nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public, cu modificările și completările ulterioare, respectiv ale Ordonanței Guvernului nr. 27/2002 privind reglementarea activității de soluționare a petițiilor, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 233/2002, precum și în acord cu reglementările interne ale Băncii Naționale a României aplicabile în domeniu.

Banca Națională a României a asigurat accesul liber al persoanelor la informațiile de interes public produse/gestionate, conform legii, și a soluționat prompt și transparent petițiile care i-au fost adresate, dovedind și în anul 2010 deschidere față de publicul larg.

Interesul față de politicile și măsurile adoptate de banca centrală pentru îndeplinirea atribuțiilor conferite de legiuitor, precum și față de indicatorii calculați de instituția noastră, s-a confirmat și în anul 2010, la nivelul BNR fiind înregistrate/soluționate un număr de peste 10 mii de cereri de informații/petiții, reprezentând o medie de 39 cereri/zi lucrătoare.

Correspondența de această natură, adresată Băncii Naționale a României în scris, telefonic și direct la Punctul de Informare – Documentare, a vizat, în principal, următoarele domenii de interes:

- istoria și activitatea băncilor comerciale și ale instituțiilor de credit lichidate în anul 1948; legiferarea și aplicarea reformelor monetare în România; imobilele achiziționate de BNR și de angajații instituției până în anul 1949; regimul juridic al titlurilor de valoare emise de instituțiile bancare, precum și de statul român, în contul datoriei publice, până în anul 1948;
- emisiunile numismatice ale băncii centrale;
- cursul de schimb al monedei naționale în raport cu diferite valute și alte date statistice publicate de BNR;
- nivelul diferitelor categorii de dobânzi (taxa oficială a scontului, dobânda de politică monetară, dobânda de referință, ratele medii ale dobânzilor practicate de instituțiile de credit, reglementări privind dobânda legală);
- cereri de preschimbare a bancnotelor uzate/deteriorate sau a căror putere circulatorie a încetat;

- reglementări emise de BNR și interpretări ale legislației administrate de banca centrală;
- informații privind investiții în aur financiar, prețul aurului, platinei și argintului;
- actualizarea unor sume bănești;
- modalitatea de interogare/radiere a informațiilor din baza de date a Centralei Riscurilor Bancare și a Centralei Incidentelor de Plăți;
- reglementări referitoare la raportările statistice pentru care există obligativitatea notificării la BNR;
- solicitări de informații/sesizări cu privire la activitatea entităților aflate în sfera de reglementare, autorizare și supraveghere prudențială a băncii centrale (instituții de credit, instituții financiare nebancare, instituții de plată).

Banca Națională a României asigură accesul liber al persoanelor fizice și juridice la informațiile de interes public al căror conținut se referă la activitatea sa, precum și exercitarea dreptului constituțional de petiționare, conform prevederilor legale aplicabile. Îndeplinirea acestei atribuții se realizează prin contactul direct cu publicul larg și furnizarea imediată a informațiilor solicitate la Punctul de Informare – Documentare, prin complexitatea și promptitudinea răspunsurilor la solicitările scrise ale petenților, precum și prin numărul mare de cereri telefonice soluționate.

Manifestările ocazionate de împlinirea a 130 de ani de la înființarea BNR

În 2010, pe lângă obiectivele specifice și provocările legate de situația economică, comunicarea externă a fost marcată de un eveniment deosebit de important: împlinirea a 130 de ani de la înființarea BNR. Aniversat chiar în anul în care BNR comemora un secol de la decesul fondatorului său – Eugeniu Carada, evenimentul a fost sărbătorit printr-o serie de manifestări științifice și culturale desfășurate pe întreg parcursul anului.

Momentele de referință ale acestei suite aniversare au fost: în luna aprilie – când a avut loc simpozionul „Banca Națională a României în istoria modernă a României”, consemnând astfel actul de naștere al BNR din 17/29 aprilie 1880, data apariției în Monitorul Oficial a legii de înființare – și în luna septembrie – când au fost organizate conferința internațională „BNR la 130 de ani: Privind spre viitor”, și lansarea albumului „Banca Națională a României – portretul unei instituții (1880-2010)” și a unei emisiuni filatelice dedicate BNR, marcând în acest mod prima ședință a Consiliului de administrație din 5 septembrie 1880.

Acestor manifestări li s-au adăugat, pe parcursul anului, conferințe pe teme monetare și de stabilitate financiară, seminarii de istorie bancară, expoziții, emisiuni numismatice și filatelice, precum și alte evenimente culturale.

Seria de evenimente menite să marcheze acest moment aniversar a atras participarea a numeroase personalități românești din domeniul financiar-bancar și

al afacerilor, din comunitatea academică și culturală, precum și ambasadori ai țărilor europene în România, reprezentanți ai Băncii Centrale Europene, ai unor bănci centrale naționale și ai altor instituții internaționale. Pe tot parcursul anului, mass-media a reflectat în mod favorabil manifestările aniversare, contribuind astfel la creșterea vizibilității și la îmbunătățirea imaginii BNR ca o instituție solidă, stabilă și credibilă, dar și implicată în viața societății românești.

Ca parte a evenimentelor dedicate celebrării a 130 de ani de la înființare, BNR a organizat vizite de prezentare a activității instituției pentru categorii de public-țintă, precum: analiști financiari, reprezentanți ai băncilor comerciale, ai comunității academice și de cercetare, membri ai Academiei Române, diplomați, artiști și jurnaliști. Peste 500 de participanți au avut astfel ocazia să viziteze Centrul de procesare, Tezaurul, Biblioteca, Muzeul, Sala de consiliu și Galeria guvernatorilor, fiindu-le oferite și materiale de informare. Atât obiectivele vizitate, cât și materialele distribuite au fost apreciate de audiențele-țintă, fapt care s-a reflectat în creșterea cererii de participare la acest program, care continuă și în 2011.

„BNR – zilele porților deschise pentru studenții economiști”

Parte a activității de comunicare externă a Băncii Naționale a României dedicate comunității academice și sprijinirii educației financiare, proiectul „BNR – zilele porților deschise pentru studenții economiști” a continuat în anul 2010, într-un format îmbunătățit, la nivel național, prin parteneriate încheiate cu 13 universități.

Punctele de atracție ale proiectului au fost conferințele publice pe teme de interes (evoluții macroeconomice, stabilitate financiară, perspectivele adoptării monedei euro) susținute de membrii conducerii executive a Băncii Naționale în București și alte 11 orașe universitare. Deschiderea sucursalelor BNR din țară către studenți și cadre didactice, prin găzduirea de evenimente și dezbateri, confirmă o dată în plus atributul de transparență al activității de comunicare externă a băncii centrale.

În cadrul proiectului, au participat în mod direct peste 650 de studenți și cadre didactice universitare, iar prin conferințele susținute de către membrii Consiliului de administrație al BNR, programul s-a adresat direct unui auditoriu de peste 4 000 de reprezentanți ai comunității academice și ai mediului financiar-bancar.

Zilele Culturale ale Băncii Naționale a României

Desfășurat sub egida celebrării a 130 de ani de la înființare, proiectul „Zilele Culturale ale Băncii Naționale a României” a fost lansat în 2010 ca o inițiativă de responsabilitate socială inspirată de succesul „Zilelor Culturale ale Băncii Centrale Europene – România 2009”, organizate în colaborare cu Banca Centrală Europeană la Frankfurt pe Main. Prin acest proiect, în cadrul căruia în 2010 a fost organizată o suită de 12 evenimente, BNR își propune să susțină în mod consecvent valorile culturale românești, oferind personalităților consacrate din diverse domenii ale culturii, dar și tinerelor talente, un cadru de elită pentru manifestarea talentului și creativității artistice.

Capitolul XII. Activitatea de cercetare economică

Activitatea de cercetare economică din cadrul Băncii Naționale a României se concentrează asupra temelor cu caracter aplicativ, rolul principal al acestora fiind de fundamentare a procesului decizional. În anul 2010, prioritățile de pe agenda activității de cercetare au fost din domeniul modelării macroeconomice, al analizei mecanismului de transmisie a politicii monetare, al economiei reale, al stabilității financiare și al gestiunii crizelor financiare. Din punct de vedere al structurii organizaționale, activitățile de cercetare economică s-au desfășurat în cadrul Direcției Studii Economice, Direcției Politică Monetară și Modelare Macroeconomică, Direcției Stabilitate Financiară, precum și al Compartimentului Gestiunea Crizelor Financiare.

1. Modelare macroeconomică

Activitatea de modelare macroeconomică în Banca Națională a României este orientată prioritar în direcția fundamentării deciziilor de politică monetară. Date fiind decalajele specifice de transmitere în economie a măsurilor de politică monetară, prognozelor macroeconomice le revine un rol crucial în cadrul strategiei de țintire directă a inflației, aplicată de Banca Națională a României începând din luna august 2005. De aceea, și în anul 2010, o parte importantă a activității de cercetare științifică a vizat îmbunătățirea modelului de analiză și prognoză pe termen mediu a inflației (MAPM), pe de-o parte prin specificarea unor blocuri adiționale iar, pe de altă parte, prin respecificarea, recalibrarea și/sau reestimarea celor deja existente.

În acest sens, prioritatea majoră a vizat continuarea recalibrării principalelor ecuații de dinamică ale modelului, proces cu caracter continuu și strict dependent de evoluția mediului economic supus modelării (atât economia românească, cât și cea a principalilor parteneri comerciali și financiari externi). Finalizarea modelării blocului pieței forței de muncă, respecificarea și recalibrarea ecuațiilor deflatorilor componentelor de cerere ale PIB, precum și ecuațiilor privind dinamica reală a acestor componente, s-au numărat printre cele mai importante activități derulate pe parcursul anului 2010. Pentru testarea gradului de adecvare a noilor specificații, s-au utilizat tehnici de tip *in-sample* (realizarea de proiecții pe perioade istorice), simularea secvențială sau simultană a unor șocuri specifice și evaluarea plauzibilității rezultatelor obținute, atât din punct de vedere teoretic, cât și empiric. În strânsă legătură cu activitățile menționate anterior, în etapele viitoare se va urmări integrarea cât mai completă a blocurilor din cadrul modelelor satelit în cadrul modelului central de prognoză. Un astfel de exemplu este cel al blocului pieței forței de muncă, pentru care sunt tatonate diverse soluții de modelare directă a interacțiunii dintre dinamica costurilor salariale din sectorul privat și cea a costurilor de producție ale agenților economici și, pe această cale, a impactului asupra prețurilor de vânzare ale bunurilor de consum final (implicit, asupra ratelor proiectate ale inflației de bază CORE3).

De asemenea, un interes sporit a continuat să fie acordat realizării în mod dezagregat a proiecției privind dinamica activității economice interne (PIB), pornind de la proiecția analitică a componentelor individuale ale cererii agregate. O astfel de abordare, de tip *bottom up*, ar urma să o înlocuiască pe cea utilizată în prezent, de tip *top down*, ce are la bază minimizarea reziduului de însumare a prognozelor componentelor individuale ale cererii agregate (proiecții realizate în modelul satelit) la prognoza PIB (obținută în modelul central). Odată cu implementarea noii abordări, se intenționează și extinderea setului factorilor determinanți ai componentelor individuale ale cererii agregate, prin realizarea unei mai bune interacțiuni a acestora cu blocurile adiționale ale modelului satelit (de exemplu, componenta de consum agregat a sectorului privat ar putea fi corelată cu o măsură a presiunilor salariale modelate în cadrul blocului pieței forței de muncă).

Pe parcursul anului 2010 s-a apropiat de finalizare metodologia privind evaluarea erorilor de prognoză asociate rundelor de proiecție derulate în intervalul august 2005-noiembrie 2010 destinată evaluării activității de prognoză desfășurate în cadrul Băncii Naționale a României. O astfel de evaluare este utilă pentru a identifica principalele cauze ale discrepanței dintre valorile prognozate și cele efectiv înregistrate ale diverselor variabile macroeconomice (în principal rata inflației *headline* și subcomponentele coșului IPC).

Contribuția BNR cu prognoze proprii la exercițiile semestriale de coordonare a politicii monetare din cadrul Uniunii Europene, exerciții coordonate de Banca Centrală Europeană, a continuat și pe parcursul anului 2010. În plus, la solicitarea Grupului de lucru pentru prognoze din cadrul Băncii Centrale Europene s-au efectuat simulări cu ajutorul modelului de analiză și prognoză pe termen mediu a inflației în scopul construirii unui set de elasticități pentru *stress testing* în contextul dezvoltării Comitetului European pentru Risc Sistemic, simulări ce urmează a fi realizate în continuare cu o frecvență anuală. Acestea au vizat surprinderea răspunsului variabilelor macroeconomice prezente în cadrul MAPM la o serie de șocuri provenite din variații ale activității economice atât la nivel intern, cât și extern.

2. Studii și analize macroeconomice

În anul 2010, în seria „Caiete de studii” (nr. 27) a fost publicată lucrarea „Trei rate ale șomajului relevante pentru politica monetară”, care prezintă un model neo-keynesist, cu specificare standard a utilității și cu rigidități nominale, în care firmele monopoliste au norme, iar puterea de negociere a salariilor este variabilă. Datorită normelor, firmele angajează personal în exces față de personalul cerut de tehnologie; acesta reprezintă rezerve de eficiență ale firmei. Studiul abordează implicațiile în ceea ce privește compromisul dintre inflație și șomaj.

Analiza mecanismului de transmisie monetară a continuat să reprezinte o temă importantă de cercetare economică. O lucrare subsumată acestei tematici, intitulată „Mecanismul de transmisie a ratelor dobânzilor” și având drept scop analiza transmisiei variațiilor ratelor dobânzilor interbancare către ratele dobânzilor aferente creditelor și depozitelor clienților nebancari a fost publicată în Caiete de

studii nr. 28. Analiza a confirmat faptul că, pe parcursul perioadei mai 2003 – decembrie 2009, procesul de ajustare a ratelor dobânzilor la creditele și depozitele clienților sectorului bancar românesc s-a derulat lent, aceasta fiind de altfel o trăsătură evidențiată de majoritatea studiilor dedicate evaluării mecanismului de transmisie monetară din diferite economii. Rezultatele estimărilor au atestat, de asemenea, faptul că ratele dobânzilor la creditele/depozitele companiilor au reacționat mai puternic pe termen scurt la modificările ratelor dobânzilor interbancare comparativ cu cele practicate la creditele/depozitele populației; de asemenea, s-a relevat faptul că ratele dobânzilor la depozite au tins să se ajusteze mai rapid decât cele aferente creditelor.

În cadrul lucrării au fost, de asemenea, examinate efectele pe care intensificarea crizei financiare globale în toamna anului 2008 și propagarea ei pe piața financiară locală le-au exercitat asupra mecanismului de transmisie a ratelor dobânzilor. Unul dintre acestea a constatat în slăbirea reacției pe termen scurt a ratelor dobânzilor la depozite/credite, îndeosebi pe segmentul populației, ca urmare a amplificării temporare a volatilității ratelor dobânzilor interbancare. În plus, ratele dobânzilor la depozite au consemnat o distorsionare notabilă, acestea fiind majorate de către instituțiile de credit substanțial peste valorile așteptate pe baza comportamentului istoric; evoluția a reflectat, în principal, temerile băncilor privind reducerea pasivelor externe și necesitatea ajustării raportului credite/depozite, al cărui nivel nesustenabil devenise o serioasă vulnerabilitate.

Una dintre temele importante de cercetare macroeconomică tratate în cursul anului 2010 a constituit-o analiza evoluției competitivității exporturilor românești. Performanța exporturilor pe parcursul ultimului deceniu a fost evaluată pe baza aplicării metodei cotei de piață constante. Totodată, au fost abordate competitivitatea prin preț, inclusiv prin utilizarea cursului de schimb efectiv – nominal și real – ca măsură a acesteia, și competitivitatea non-preț. Rezultatele acestui studiu au fost prezentate public la conferința „A fi sau a nu fi competitiv – o dezbatere necesară”, organizată de BNR în cadrul seriei de evenimente „130 de ani de la înființarea BNR”.

Ținând seama de perspectiva aderării României la zona euro, o preocupare importantă a activității de cercetare desfășurate în cadrul BNR a constituit-o analiza beneficiilor și riscurilor asociate deciziei de adoptare a monedei unice europene. În acest scop, au fost evaluate gradul de similaritate dintre structura producției în România și cea din zona euro prin intermediul unor măsuri specifice, ca precondiție a compatibilității dintre cele două economii pe termen lung, precum și gradul de sincronizare a ciclului de afaceri al României cu cel al zonei euro, respectiv corelarea șocurilor care afectează cele două economii. Analiza se circumscrie teoriei zonelor monetare optime, conform căreia în cazul în care o țară se află într-o fază a ciclului de afaceri distinctă comparativ cu cea a țărilor care formează uniunea monetară, renunțarea la independența politicii monetare poate genera costuri semnificative în ceea ce privește stabilizarea macroeconomică. O atenție deosebită a fost acordată estimării ciclului economic (prin utilizarea unui set de filtre univariate), identificării șocurilor (pe baza unor modele de tip Vector Autoregresiv Structural) și evaluării gradului de sincronizare ciclică și structurală

(coeficienți de corelație dinamică, măsuri de persistență etc). Analiza a fost realizată la nivelul tuturor țărilor din UE candidate la intrarea în zona euro, concluziile obținute punând în evidență o poziție intermediară a României în cadrul acestora, în ceea ce privește atât gradul de sincronizare a ciclului de afaceri cu cel al zonei euro, cât și cel al corelării șocurilor cu aceasta.

Pentru o fundamentare mai bună atât a evaluării activității economice curente, cât și a celei viitoare, în a doua jumătate a anului 2010 a fost continuată activitatea de cercetare a determinanților cursului real de schimb. O primă evaluare, bazată pe metodologia BEER (*behavioral equilibrium exchange rate*), a fost prezentată în cadrul Comitetului de pregătire a trecerii la euro din cadrul BNR. Analiza a fost continuată și în prima parte a anului 2011, fiind suplimentată cu metode alternative de evaluare, respectiv FEER (*fundamental equilibrium exchange rate*).

În contextul problematicilor legate de perspectiva aderării României la zona euro, un grad ridicat de aliniere structurală este fundamental pentru îndeplinirea sustenabilă a criteriilor nominale specificate în Tratatul de la Maastricht și pentru asigurarea compatibilității cu politica monetară stabilită de către BCE pentru întreaga zonă euro. În acest sens, în Comitetul de pregătire a trecerii la euro din cadrul BNR au fost prezentate o serie de evaluări ale unor indicatori de convergență reală construiți pe baza unor variabile macroeconomice (rata inflației, PIB, cursul de schimb, ratele dobânzilor, unele fluxuri din balanța de plăți etc.) și microeconomice (productivitatea muncii sau salariile). Dinamica acestor indicatori contribuie la evidențierea rigidităților din economie și la nuanțarea beneficiilor și costurilor adoptării monedei unice europene.

3. Stabilitate financiară

Principalele teme de cercetare în domeniul stabilității financiare abordate în anul 2010 au fost următoarele:

a) Creditarea în valută a companiilor și populației

Scopul analizei a fost fundamentarea poziției României cu privire la creditarea în valută, atât în cadrul structurilor UE, cât și pentru participarea la raportul efectuat în cadrul grupului de lucru privind posibilitățile de dezvoltare a piețelor în monedă națională constituit în cadrul Inițiativei europene de coordonare bancară. Analiza a evidențiat faptul că: (i) finanțarea în valută a companiilor și populației din România este mare și în creștere (peste 70 la sută din total), (ii) măsurile de descurajare a creditării în valută sunt necesare și oportune, atât la nivelul sectorului populației, cât și al companiilor, iar (iii) riscul valutar asociat reclamă inițierea de soluții concertate la nivelul UE, pentru descurajarea creditului în monedă străină, aplicabile deopotrivă băncilor-mamă și subsidiarelor locale, alături de debitori. Soluțiile trebuie însă implementate diferențiat pe tipuri de credite, având în vedere că: (i) stocul semnificativ existent al creditului în valută nu permite ajustări bruște și de amplitudine ridicată pe termen scurt, fiind necesară o gestiune prudentială adecvată a acestuia; (ii) anumite tipuri de credite acordate în valută au justificare economică (de exemplu, creditele pentru export ale companiilor, alte tipuri de

credite pentru debitori corporativi protejați la riscul valutar). De asemenea, posibilitatea băncilor de a se finanța în monedă națională pe termene lungi este restrânsă de dimensiunea redusă a economisirii interne, precum și de scadențele limitate pe care se axează aceasta, fiind necesare eforturi pentru dezvoltarea de-a lungul timpului a piețelor în monedă națională.

b) Evoluția datoriei externe contractate de companiile nefinanciare

Studiul a avut drept scop analizarea riscurilor asociate acestui tip de resurse din perspectiva stabilității financiare. Principalele concluzii au fost: (i) companiile nefinanciare au continuat să atragă finanțare de tipul datoriei externe și în 2010, deși într-un ritm mai redus; (ii) gradul de reînnoire a datoriei externe pe termen scurt este ridicat (peste 80 la sută din stocul datoriei de acest tip existent în decembrie 2010 a fost realizat de companii care au înregistrat intrări superioare ieșirilor de fluxuri de datorie); (iii) transmiterea șocurilor dinspre sectorul real către sectorul bancar prin canalul creditelor este limitată, deși portofoliul de credite acordate companiilor cu datorie externă este important (aproximativ un sfert din volumul creditelor acordate companiilor nefinanciare); rata creditelor neperformante pentru aceste companii este inferioară mediei pe sistem.

c) Îndatorarea totală a companiilor și populației

Lucrarea a urmărit: (i) conturarea unei imagini de ansamblu privind îndatorarea totală a companiilor nefinanciare și a populației de la bănci și IFN, atât din surse interne, cât și externe; (ii) surprinderea caracteristicilor principale ale îndatorării distinct pentru cele două sectoare și (iii) analiza elementelor privind cererea și oferta de credite. Principalele concluzii au fost: (i) datoria totală a celor două sectoare însumează aproximativ 310 miliarde lei; (ii) doar companiile au acces direct la surse externe de finanțare, datoria externă a populației fiind rezultatul procesului de externalizare a creditelor; (iii) datoria companiilor este deținută în proporție de două treimi de firmele din sectoarele *non-tradables*; (iv) populația contractează credite preponderent pentru consum (în proporție de 74 la sută din total credite); (v) în 2010, politica de creditare a băncilor a fost restrictivă ca urmare a înăsprii standardelor de creditare din 2008 și 2009, iar cererea de credite a fost în general modestă.

d) Procesul de restructurare a creditelor de către băncile din România

În cadrul analizei s-au urmărit: (i) actualizarea și aprofundarea imaginii de ansamblu privind procesul de restructurare a creditelor și (ii) evidențierea impactului procesului de restructurare asupra managementului riscurilor din perspectiva stabilității financiare. Principalele concluzii au fost: (i) restructurarea creditelor acordate populației și companiilor nefinanciare a devenit o practică tot mai des utilizată; (ii) băncile au restructurat preponderent creditele de consum și creditele acordate IMM, iar (iii) profilul creditelor vizate pentru restructurare s-a deteriorat în 2010, ponderea creditelor restructurate cu risc ridicat fiind în creștere.

e) Procesul de insolvență în economia reală

Lucrarea și-a propus identificarea caracteristicilor principale ale procesului de insolvență la nivelul companiilor. Concluziile principale au arătat că: (i) numărul companiilor aflate într-un astfel de proces a crescut semnificativ în ultimii ani; (ii) companiile care intră în insolvență de regulă nu mai reușesc să-și revină, indiferent de momentul ciclului economic și (iii) firmele intrate în insolvență au rol relativ modest pentru economia reală, dar afectează semnificativ disciplina de plăți din economie și calitatea portofoliului bancar.

f) Companiile de importanță sistemică

Scopul lucrării este de a evalua sănătatea economică și financiară a companiilor de importanță sistemică (CIS), precum și posibilele provocări generate de acestea la adresa stabilității financiare. Principalele concluzii ale analizei au fost: (i) începând cu semestrul al doilea din 2009 are loc o îmbunătățire a situației CIS față de restul economiei (mai ales în cazul CIS cu capital privat), cu potențiale efecte favorabile pe lanțul de ofertă; (ii) CIS cu capital privat își onorează bine datoriile comerciale și financiare, în timp ce CIS de stat generează o parte importantă din arieratele economiei, dar nici partenerii acestora nu-și onorează la timp obligațiile; (iii) CIS (în special cele cu capital majoritar străin) preferă finanțarea externă, importanța lor pentru sectorul bancar autohton fiind relativ modestă. Cel mai probabil, relansarea creditării va proveni mai puțin din direcția CIS.

g) Îmbunătățirea modelului de testare la stres a sectorului bancar și a economiei reale ca urmare a unui șoc de finanțare externă pe termen scurt

Analiza s-a realizat la nivel microeconomic și a avut ca scop surprinderea implicațiilor asupra companiilor nefinanciare și băncilor în cazul manifestării scenariului advers de nereînnoire a liniilor externe de finanțare. Capacitatea sectorului bancar de a face față unui șoc de finanțare externă s-a îmbunătățit față de momentul debutului crizei financiare în România (octombrie 2008), ca urmare a majorării nivelului de solvabilitate (care a ajuns la 14,6 la sută, decembrie 2010) și a creșterii deținerilor de active lichide. Din perspectivă macroprudențială, menținerea unor niveluri de lichiditate și de solvabilitate adecvate reprezintă o necesitate pentru gestionarea corespunzătoare a riscurilor aferente unor eventuale șocuri de lichiditate externă.

h) Extinderea modului de contaminare interbancară

Modelul actual de testare a riscului de contaminare a instituțiilor de credit pe canalul expunerilor interbancare este similar celui utilizat de către Eisenberg și Noe¹. Derulat atât independent, cât și în cadrul exercițiilor de testare la stres, testul de contaminare presupune forme diferite ale scenariilor considerate. În cadrul exercițiului de testare la stres, intrările (băncile insolvente inițial) sunt reprezentate de instituțiile de credit al căror indicator de solvabilitate scade sub un anumit prag în timpul perioadei considerate în analiză (în simulările curente, acest prag este de 2 la sută).

¹ Modelul este descris în lucrarea "Systemic Risk in Financial Systems", 2001, Management Science, Vol. 42, nr. 2, pag. 236-249.

Într-o derulare independentă, sunt considerate intrări toate combinațiile formate dintr-un număr stabilit de instituții de credit a căror ipotetică intrare simultană în incapacitate de plată este legată de factori idiosincratice (în cadrul acestor analize, în prezent se consideră un număr de maximum trei instituții de credit care ar putea intra simultan în incapacitate de plată). Într-un cadru extins, au fost incluse în simulare și efectele de *feed-back* din partea sectorului real afectat de insolvența neașteptată a unor instituții de credit, prin creșterea volumului de provizioane constituite ca urmare a deprecierei activelor financiare. Procesul de contaminare se oprește atunci când în urma recalculării indicatorilor de solvabilitate, ulterior repartizării pierderilor la nivelul instituțiilor anterior solvabile, nu se constată noi cazuri de insolvență. Rezultatele simulărilor efectuate recent atestă un grad scăzut de contaminare, ca urmare atât a dimensiunii reduse a pieței interbancare, cât și a unei bune capitalizări a sistemului bancar.

i) Analiza de *stress test* pentru sistemul de plăți de valori mari ReGIS

Lucrarea este structurată pe două componente principale: (i) identificarea instituțiilor de credit care au calitatea de participanți de importanță sistemică în sistemul de plăți ReGIS, utilizând drept criterii valoarea tranzacțiilor efectuate și gradul de interconectare în sistem; (ii) estimarea impactului asupra lichidității pe termen scurt din sectorul bancar în cazul unui eveniment nefavorabil generat de o instituție de credit, participant de importanță sistemică. Impactul este cuantificat prin rularea de scenarii cu probabilitate redusă de apariție, dar plauzibile.

j) Analiza riscurilor generate de grupurile financiare din România care au ca entitate consolidantă instituții de credit persoane juridice române

Unele instituții de credit, persoane juridice române, dețin participații la alte instituții financiare. Scopul analizei este acela de a identifica riscurile ce pot fi determinate de expunerile reprezentând participații ale instituțiilor de credit la capitalul altor instituții financiare, precum și de tranzacțiile efectuate între entitățile membre ale grupului financiar. De asemenea, este abordat și riscul de contagiune la nivelul întregului sistem financiar.

4. Gestiunea crizelor financiare

Activitatea de cercetare pentru anul 2010 desfășurată în domeniul gestiunii crizelor financiare s-a concretizat în crearea sistemului de evaluare a necesarului de resurse financiare pentru fondul special pentru despăgubiri (FS) și a cotelor de contribuție individuală pe care băncile cu personalitate juridică română vor trebui să le achite acestuia. Rolul noului fond este acela de a asigura resursele necesare despăgubirii creditorilor ale căror interese vor fi afectate de procesul de administrare specială derulat la nivelul băncii pe care au finanțat-o. FS va fi administrat de Fondul de garantare a depozitelor în sistemul bancar.

Nivelul țintă al FS a fost cuantificat folosind conceptul de „pierdere așteptată”, aplicat în cazul măsurării riscului de credit. Astfel, necesarul de fonduri pe care FS trebuie să le colecteze în următorii cinci ani este reprezentat de produsul dintre

probabilitatea medie pe sistem bancar ca o instituție de credit cu personalitate juridică română să ajungă într-o situație care reclamă instituirea măsurii de administrare specială, pierderea în caz de compensare și expunerea la situații de despăgubire în caz de administrare specială. Probabilitatea medie pe sistem bancar ca o instituție de credit cu personalitate juridică română să ajungă într-o situație care reclamă instituirea măsurii de administrare specială se determină ca medie ponderată a probabilităților individuale cu cota de piață în funcție de excesul de depozite garantate peste nivelul acoperit de FGDB. Probabilitățile individuale sunt obținute combinând *rating*-urile acordate instituțiilor de credit din România de către marile agenții de profil cu cele rezultate din sistemul de notare de tip CAEL dezvoltat în cadrul BNR. Integrarea celor două evaluări se face prin realizarea corespondenței *rating*-urilor pe baza unei scale de evaluare a calității creditului cu șase clase de risc, alegând în mod prudent *rating*-ul cel mai nefavorabil. Având în vedere că FS nu recuperează sumele acordate sub formă de despăgubiri, pierderea în caz de compensare este considerată de 100 la sută. Expunerea la situații de despăgubire în caz de administrare specială este reprezentată de diferența dintre valoarea de piață a activelor ce ar fi rămas de valorificat în situația lichidării și cea care rezultă în urma derulării procesului de administrare specială. Estimarea valorii de piață a activelor, atât pentru cazul intrării în proces de lichidare, cât și pentru cel al parcurgerii procesului de administrare specială, se realizează folosind factori de ajustare a valorii contabile pentru fiecare dintre grupele mari de active. Baza de cotizație este reprezentată de valoarea pasivelor neeligibile la garantare de către FGDB (pasivul negarantat), cu excepția capitalurilor proprii.

Aplicând mecanismul descris anterior, valoarea sumelor ce ar trebui colectate la FS pe parcursul anilor 2011-2015 se ridică la circa 500 milioane lei. Având în vedere poziționarea situației curente a calității activelor în sistemul bancar în proximitatea unui maxim local pe ciclul riscului de credit în România, cuantumul contribuțiilor anuale la FS au fost repartizate folosind o schemă de tip progresiv, astfel încât impactul financiar asupra băncilor să urmeze un profil anticiclic.

5. Evenimente științifice organizate de BNR

La data de 15 aprilie 2010, Banca Națională a României a organizat conferința „A fi sau a nu fi competitiv – o dezbatere necesară”. La acest eveniment științific au participat specialiști din BNR și din băncile comerciale, precum și din mediul academic. În cadrul conferinței au fost prezentate și dezbătute următoarele subiecte: evoluția competitivității exporturilor românești, abordarea microeconomică a competitivității și conexiunile dintre cursul real de schimb, competitivitatea externă și creșterea economică.

Pe 28 aprilie 2010, domnul Nick Anstee, lordul primar al *City of London*, a susținut la BNR o conferință cu tema „*Rethinking Financial Regulation – the City’s View*”. La acest eveniment au participat reprezentanți ai comunității bancare din România, analiști economici, membri ai corpului diplomatic, reprezentanți ai mediului academic, membrii Consiliului de administrație al BNR, specialiști din BNR, oficiali din cadrul MFP, reprezentanți ai altor instituții (CNVM, CSA, IBR, CSSPP) și ai *mass-media*.

La mijlocul lunii mai 2010, Banca Națională a României a organizat cea de-a treia ediție a Colocviilor de politică monetară, având ca temă „Provocări actuale la adresa politicii monetare”. La această manifestare științifică au participat specialiști din BNR și băncile comerciale, precum și numeroși reprezentanți ai mediului academic din România. Prezentările și discuțiile din cadrul seminarului s-au circumscris problematicilor abordate de cele două secțiuni ale acestuia, intitulate „Lichiditatea din sistemul bancar. Aspecte teoretice și practice”, respectiv, „Rigidități reale și nominale în economia României”.

La 27 mai 2010, BNR a organizat seminarul științific „Intermedierea financiară – încotro?”, în cadrul căruia au fost abordate: contribuția politicii prudențiale a băncii centrale în cadrul *mix*-ului de politici economice, măsurile prudențiale pentru asigurarea creșterii sănătoase a creditului neguvernamental, managementul activității bancare în perioadele de creștere și de criză economică, precum și schimbările la nivelul cadrului de reglementare a capitalului și a lichidității care se impun în urma crizei financiare globale. La acest seminar au luat parte numeroși reprezentanți ai comunității bancare din România.

Cu prilejul împlinirii a 130 de ani de la înființarea Băncii Naționale a României, la data de 4 septembrie 2010 a avut loc conferința științifică „BNR la 130 de ani: Privind spre viitor”. Acest eveniment, structurat pe două secțiuni, „Țintirea inflației și noul context al crizei globale – învățăminte și provocări” și, respectiv, „Economii emergente: Procesul de recuperare a decalajelor sau constrângeri în contextul unei creșteri pe termen lung – învățăminte și provocări”, a beneficiat de participarea unor personalități de prestigiu din domeniul economic și financiar, guvernatori ai unor bănci centrale și profesori universitari cu o largă recunoaștere științifică internațională.

În perioada 23-24 septembrie 2010, BNR a organizat, în colaborare cu FMI, la Sinaia, seminarul regional anual pe probleme de stabilitate financiară. Având ca temă „Implicațiile actualei crize economice și financiare globale asupra stabilității financiare din țările emergente din Europa”, seminarul și-a propus să ofere participanților informații referitoare la cele mai recente tendințe și evoluții în domeniul stabilității financiare, precum și posibilitatea realizării unui schimb de experiență privind activitatea practică în acest domeniu în diverse țări. Au participat reprezentanți ai băncilor centrale din Austria, Bulgaria, Croația, Grecia, Letonia, Moldova, Polonia, Ucraina, Ungaria și România, precum și experți FMI. Din România au participat, pe lângă reprezentanții BNR, și specialiști din cadrul altor instituții: MFP, FGDB, CSA, CSSPP, CNVM.

Pe parcursul anului 2010, în cadrul seriei de evenimente „130 de ani de la înființarea BNR”, au mai fost organizate și alte conferințe și seminarii științifice având ca teme: aspecte metodologice și probleme de interpretare privind coșul de consum și dinamica inflației; evaluări sectoriale privind stabilitatea financiară; evoluții ale portofoliului bancar – riscuri și perspective; coordonate de actualitate ale restructurării economiei românești.

De asemenea, la data de 23 septembrie 2010, la BNR a avut loc un *workshop* exploratoriu în cadrul Conferinței „Contribuția diasporei românești la cercetare și la învățământul superior”.

6. Orientări și obiective ale activității de cercetare în anul 2011

În anul 2011 vor continua să fie elaborate studii și analize menite să ofere sprijin procesului decizional din Banca Națională a României prin furnizarea unei game largi de informații relevante.

Dezvoltarea unui model cu factori comuni dinamici (DFM – *Dynamic Factor Model*) în cadrul BNR este motivată de necesitatea utilizării unui spectru cât mai larg de informații referitoare la evoluția activității economice, respectiv analiza detaliată a canalelor care favorizează creșterea economiei după perioada îndelungată de recesiune. Astfel, activitatea de estimare a produsului intern brut pentru trimestrul aferent exercițiului de prognoză a inflației și prognozarea acestuia pe termen scurt vor lua în considerare, alături de majoritatea variabilelor incluse în MAPM, o serie de variabile adiționale cu frecvență în general mai mare decât cea trimestrială și corelate cu activitatea economică (de exemplu, producția industrială, indicatorii de încredere în economie, evoluția unor agregate monetare etc.).

De asemenea, pentru îmbunătățirea modelelor de prognoză pe termen scurt, se va realiza o analiză cantitativă orientată în sensul evaluării impactului exercitat asupra indicatorilor economici interni de modificarea prețurilor externe ale bunurilor alimentare. În cadrul acestui proiect va fi evaluat gradul de transmitere a dinamicii prețurilor bunurilor alimentare pe plan internațional în rata inflației interne cu ajutorul unor modele econometrice care țin seama de modul de desfășurare a lanțului de producție, prin transmiterea șocurilor externe la nivelul prețurilor de producție și, ulterior, la nivelul prețurilor de consum. Se va urmări identificarea asimetriilor din perspectiva efectului generat de modificări ale prețurilor pe plan internațional, precum și a modalității de transmitere a șocurilor externe în cazul diferitelor grupe de mărfuri alimentare.

Prognoza pe termen scurt a deflatorilor componentelor cererii agregate constituie o altă prioritate a activității de cercetare derulate pe parcursul anului 2011. Deși modelul central de prognoză pe termen mediu conține un set complet de specificații ale ecuațiilor deflatorilor, experiența practică atestă faptul că proiectarea dinamicii acestora la orizonturi de timp apropiate (3-6 luni) nu poate fi realizată – în condițiile minimizării erorilor de proiecție – folosind aceste ecuații. Pentru a suplini acest inconvenient, se propune apelarea la un spectru mai larg de metode alternative: corelații între dinamica deflatorilor și cea a principalilor determinanți ai acestora, estimări econometrice univariate și multivariate, estimări simultane de tip VAR sau VECM, utilizarea de judecăți de tip expert etc. Prin combinarea în diverse proporții a rezultatelor obținute, se va obține o prognoză pe termen scurt a deflatorilor componentelor cererii agregate, ce va fi utilizată ca punct de pornire în realizarea proiecției acestora pe termen mediu.

O altă temă de cercetare căreia i se va acorda o atenție deosebită în anul 2011 o constituie cuantificarea, pe baza datelor provenite din sondajele calitative, a anticipațiilor inflaționiste din România. Abordarea acestui subiect are în vedere rolul important al anticipațiilor inflaționiste în procesul decizional atât la nivel microeconomic, cât și din perspectivă macroeconomică. În cadrul studiului se va utiliza sondajul derulat la nivelul consumatorilor sub coordonarea Directoratului General pentru Afaceri Economice și Financiare al Comisiei Europene, în scopul cuantificării anticipațiilor inflaționiste urmând să fie implementată o abordare probabilistică. Cercetarea urmează a fi extinsă în direcția studierii heterogenității așteptărilor inflaționiste ale diferitelor categorii sociale de respondenți incluse în cadrul sondajului, testării ipotezelor privind procesul de formare a anticipațiilor în rândul consumatorilor, respectiv măsura în care acestea au o natură adaptivă sau rațională, precum și investigării modalității de transmitere a unui șoc la nivelul anticipațiilor privind inflația efectivă.

De asemenea, va fi dezvoltată metodologia de testare la stres a sectorului bancar. În luna septembrie 2010, în cadrul exercițiului de testare la stres a fost adăugată, cu suportul tehnic al FMI, o componentă nouă, de evaluare a lichidității instituțiilor de credit în condițiile aferente cadrului macroeconomic presupus de scenariile utilizate. Simulările efectuate în cadrul acestei componente includ: teste privind retragerea depozitelor constituite la instituțiile de credit (inclusiv teste în concordanță cu evoluțiile recente în contextul Basel III – retragerea unui anumit procent din depozite în intervale de 5, respectiv 30 zile, și testul asupra indicatorului de lichiditate imediată *Liquidity Coverage Ratio*); teste asupra necorelării maturității pe benzi de scadență a lichidității, asupra riscului de neprelungire a finanțării și asupra indicatorului de finanțare stabilă *Net Stable Funding*. Totodată, vor fi abordate conexiunile între indicatorul de solvabilitate și lichiditatea instituțiilor de credit, precum și impactul unor costuri de finanțare influențate de o creștere a primei asociate riscului de credit asupra profitabilității și solvabilității acestora.

Capitolul XIII. Alte activități ale Băncii Naționale a României

1. Managementul resurselor umane

Activități de modificare și reorganizare a structurilor organizatorice

Organizarea și funcționarea Băncii Naționale a României pe criterii de dinamism și flexibilitate reprezintă un factor esențial pentru activitatea Băncii Naționale a României.

Cunoștințele asimilate în urma schimburilor de experiență cu structuri similare din alte bănci centrale membre ale SEBC, diversificarea formelor de dezvoltare profesională și a oportunităților pe linia carierei, precum și creșterea complexității activităților desfășurate în cadrul BNR odată cu intrarea acesteia în SEBC și din perspectiva aderării la Eurosistem au creat premisele înființării unei structuri organizatorice distincte în cadrul Direcției Resurse Umane – Serviciul dezvoltarea carierei. Principalele responsabilități ale acestuia vizează formarea și dezvoltarea personalizată, întocmirea și urmărirea unor grafice de evoluție a carierei, îmbunătățirea abilităților și dezvoltarea competențelor profesionale ale salariaților prin transferul acestora de pe o poziție pe alta, crearea condițiilor pentru promovare și planificarea potențialului de înlocuire.

În vederea alinierii la practica băncilor centrale din cadrul Eurosistemului și a înlăturării dezavantajelor și neajunsurilor pe care le prezenta activitatea descentralizată de achiziții, s-a hotărât adoptarea sistemului centralizat de achiziții, prin înființarea unei structuri organizatorice specializate – Direcția Achiziții, responsabilă cu efectuarea tuturor achizițiilor care se derulează la nivelul băncii centrale, în vederea facilitării integrării activității de achiziție a Băncii Naționale a României în sistemul centralizat implementat la nivelul Băncii Centrale Europene.

Având în vedere necesitatea îndeplinirii în condiții mai bune a atribuțiilor băncii centrale în profil teritorial și a optimizării distanțelor dintre sucursalele BNR și județele arondate, precum și pe fondul unor considerente de ordin istoric și patrimonial, rețeaua teritorială a băncii centrale a fost completată în anul 2010 cu o nouă unitate – Sucursala Brăila.

De asemenea, în cadrul Direcției Servicii Informatică, s-a înființat, în iunie 2010, un serviciu responsabil cu funcția de *help desk* – Serviciul suport informatic – cu atribuții în ceea ce privește administrarea stațiilor de lucru și a echipamentelor periferice.

Ca urmare a intensificării activității de reglementare la nivel internațional și, implicit, a eforturilor de transpunere în legislația națională a noilor standarde, atât din perspectiva aprecierii cantitative a multitudinii și diversității domeniilor afectate de modificări, cât și pentru o evaluare calitativă a aspectelor tehnice

reglementate, Serviciului reglementare prudențială bancară din cadrul Direcției Reglementare și Autorizare a fost divizat, începând cu noiembrie 2010, în Serviciul reglementare prudențială bancară 1 și Serviciul reglementare prudențială bancară 2.

În luna decembrie 2010, în cadrul Direcției Comunicare, a fost înființat Serviciul educație financiară, cu atribuții în ceea ce privește conceperea, implementarea și managementul proiectelor educaționale, având drept scop promovarea, în rândul publicului larg, a activității Băncii Naționale a României și sprijinirea educației financiare. De asemenea, serviciul este responsabil cu elaborarea, în colaborare cu direcțiile de specialitate și cu alte instituții, a materialelor promoționale cu caracter educațional.

Ca urmare a recomandărilor formulate de Consiliul de administrație al Băncii Naționale a României și de Direcția Audit Intern referitoare la reorganizarea unor activități din centrala băncii, precum și a hotărârilor anterioare ale Consiliului de administrație privind redefinirea funcțiilor sucursalelor, în luna septembrie 2010 a fost demarat planul general de reorganizare a băncii.

În ședința din 29 septembrie 2010, Consiliul de administrație, luând notă de propunerile direcțiilor din centrala BNR privind activitatea sucursalelor sale, a recomandat îmbunătățirea și adâncirea fundamentării lor, în vederea susținerii etapelor premergătoare ale procesului de reorientare a activității sucursalelor în concordanță cu strategiile stabilite și cu cadrul legislativ actual. În ședința din data de 9 noiembrie 2010, Consiliul de administrație a aprobat liniile directoare referitoare la restructurarea sucursalelor și a solicitat continuarea evaluărilor concrete legate de activitățile care urmează a fi dezvoltate în unitățile teritoriale ale BNR, precum și a potențialului realizării lor de către personalul existent în cadrul acestora și a mandatat conducerea executivă pentru stabilirea detaliilor legate de viitoarele măsuri în acest domeniu, Direcția Resurse Umane urmând a înainta spre analiză și decizie, într-o ședință ulterioară, un material privind restructurarea care să prezinte măsurile concrete și etapele de urmat din punct de vedere al reglementărilor legale.

Activitatea de promovare și motivare

După parcurgerea mai multor etape de selecție, evaluare și redistribuire a capitalului uman, în cadrul strategiei de resurse umane din Banca Națională a României s-au adoptat și implementat o serie de măsuri privind planificarea și dezvoltarea carierei angajaților.

Pe parcursul anului 2010 au fost realizate 82 de promovări în funcții superioare de execuție și 19 promovări în funcții de conducere.

Activități de recrutare și selecție

În cadrul activităților de recrutare și selecție desfășurate în anul 2010 s-a urmărit îndeplinirea de către candidați a cerințelor specifice activității BNR.

Similar anului precedent, fluctuația de personal a fost moderată, fiind organizate 24 de concursuri în centrală și 30 în sucursalele teritoriale, în urma cărora au fost operate 101 angajări, din care 70 în centrala băncii și 31 în sucursale. În cursul anului 2010, un număr de 84 de angajați au încetat raporturile de muncă cu banca, din care 47 în centrală și 37 în sucursale. Astfel în Banca Națională a României, în anul 2010, a fost consemnată o rată de schimb a personalului (*staff turnover rate*) de 4,7 la sută.

Activitatea de perfecționare profesională a personalului BNR în anul 2010

În anul 2010, în cadrul programelor de perfecționare profesională desfășurate în BNR au fost cuprinși 1 045 salariați (din centrală și din sucursale), reprezentând 59 la sută din totalul personalului.

Pornindu-se de la cerințele de perfecționare formulate de direcțiile și sucursalele BNR, precum și de la obiectivele pe termen lung ale strategiei de resurse umane, activitatea de pregătire profesională – *in-house* și prin Institutul Bancar Român (IBR) – s-a dezvoltat, atât prin introducerea unor noi cursuri, cât și prin creșterea numărului de participanți la aceste forme de pregătire, acordându-se o atenție specială perfecționării în domeniul informatic, al limbilor străine și al cunoștințelor bancare de bază. La unele dintre cursurile *in-house*, alături de specialiștii BNR au participat lectori din firme specializate în consultanță și *training*, iar în alte cazuri, participanții au beneficiat de experiența și cunoștințele unor personalități în domeniul economiei, politicii, finanțelor și relațiilor internaționale.

Institutul Bancar Român a fost principalul furnizor extern de programe de perfecționare profesională pentru personalul BNR, 82 la sută din totalul participărilor la acțiuni de formare profesională (cursuri de învățământ la distanță, cursuri de învățare și perfecționare pentru limbile engleză și franceză, cursuri de informatică finalizate cu obținerea Permisului ECDL) desfășurate la instituții din țară înregistrându-se la IBR.

O acțiune distinctă a reprezentat-o colaborarea cu IBR pentru evaluarea competențelor salariaților BNR în domeniul limbilor străine (engleză și franceză), fiind testate 572 de persoane (din care 391 din sucursale și 181 din centrala băncii), o parte din personalul testat fiind inclus în programele de perfecționare la limbile engleză și franceză din anul 2010; aceste programe vor continua și în anul 2011.

Personalul unităților teritoriale (sucursale și centre de perfecționare) a beneficiat și de forme de pregătire pe plan local, în special cursuri de limbi străine și de informatică.

În cadrul Centrelor de Perfecționare Profesională și Activități Sociale și al sucursalelor, în conformitate cu programul special de pregătire *in-house*, au fost organizate: (i) seminarii pe teme precum: „Banca Națională a României – istorie, valori, perspective”, „Relații publice și comunicare”, „Statistică macroeconomică”, „Strategii decizionale în condiții de risc și de criză”, „Economia post-criză”, „Comunicare internă”, „Formarea formatorilor”, „Politica monetară și independența

băncii centrale” și (ii) acțiuni (instructaje, întâlniri de lucru) organizate de direcțiile din cadrul BNR pentru personalul propriu și/sau al sucursalelor.

În total, la seminariile *in-house* au participat 306 de persoane, iar la acțiunile direcțiilor BNR 326 persoane.

Ca și în anul anterior, pregătirea profesională în străinătate a fost realizată în proporție de peste 66 la sută prin colaborări cu Banca Centrală Europeană și cu bănci centrale naționale membre ale Sistemului European al Băncilor Centrale. Colaborarea cu aceste instituții a permis o abordare comparativă a diverselor sisteme bancare, o lărgire a orizontului de cunoaștere economică generală și o specializare în domenii specifice băncii centrale.

2. Activitatea statistică

Statistica bilanțului monetar al sectorului instituții financiare monetare

La 1 iulie 2010 a intrat în vigoare Norma BNR nr. 10/2009, care stabilește cerințele de raportare conform prevederilor Regulamentului (CE) nr. 25/2009 al Băncii Centrale Europene privind bilanțul sectorului instituții financiare monetare (reformare) (BCE/2008/32) și se aplică instituțiilor de credit rezidente, precum și societăților de administrare a investițiilor și societăților de investiții autoadministrate care administrează fonduri de piață monetară. Entitățile raportoare transmit Băncii Naționale a României datele privind activele și pasivele bilanțiere detaliate pe categorii de instrumente, scadențe și sectoare instituționale, în conformitate cu Sistemul European de Conturi 1995 (SEC95).

În baza acestei norme, sunt raportate informații suplimentare referitoare la: (i) creditele acordate, și anume credite: reînnoibile automat (*revolving*), acordate pe descoperit de cont (*overdrafts*), acordate prin card de credit, sindicalizate, garantate cu garanții reale imobiliare, operațiuni *reverse repo*; (ii) depozitele *overnight* transferabile; (iii) titlurile de valoare altele decât acțiunile, emise de societăți vehicul investițional și deținute de instituțiile de credit; (iv) titlurile de valoare identificabile prin cod ISIN, deținute în portofoliu de instituțiile financiare monetare; (v) titlurile de creanță emise de instituțiile de credit cu scadența la emitere de până la doi ani inclusiv și cu garanția de recuperare la răscumpărare a capitalului investit mai mică de 100 la sută; (vi) securitizările de credite și alte transferuri de credite.

Statistica ratelor dobânzilor practicate de instituțiile financiare monetare pentru depozitele constituite de gospodării și societăți nefinanciare și creditele acordate acestora

La 1 iulie 2010 a intrat în vigoare Norma BNR nr. 11/2009 pentru aplicarea Regulamentului (CE) nr. 63/2002 privind statisticile referitoare la ratele dobânzilor practicate de instituțiile financiare monetare pentru depozitele constituite de gospodării și societăți nefinanciare și creditele acordate acestora (BCE/2001/18), modificat prin Regulamentul (CE) nr. 290/2009 al Băncii Centrale Europene din 31 martie 2009 (BCE/2009/7).

În baza acestei norme, prin cerințele de raportare se solicită informații suplimentare privind ratele dobânzii practicate de instituțiile de credit pentru: (i) creanțele aferente cardurilor de credit, creditele acordate pe descoperit de cont (*overdrafts*), creditele reînnoibile automat (*revolving*); (ii) contractele noi de credite acordate societăților nefinanciare detaliate în funcție de valoarea creditului acordat (credite cu valoarea mai mică sau egală cu 0,25 milioane euro; credite cu valoarea mai mare de 0,25 milioane euro și mai mică sau egală cu 1 milion euro; credite cu valoarea mai mare de 1 milion euro); (iii) contractele noi de credite care au garanții reale și/sau garanții personale de valoare mai mare sau egală cu valoarea creditului.

3. Tehnologia informației

În cursul anului 2010 au fost demarate o serie de proiecte informatice având un impact și o anvergură deosebite: (i) construirea unui nou sistem informatic pentru colectarea raportărilor statistice și prudențiale, prin internet, direct de la raportori (instituții de credit, instituții financiare nebancare, agenți economici, persoane fizice etc.) – RAPDIR; (ii) construirea unui sistem informatic care să asigure participarea BNR, la începutul anului 2012, în schimbul transfrontalier de informații despre credite și debitori – ca urmare a semnării în aprilie 2010 a unui *Memorandum of Understanding on The Exchange of Information among National Central Credit Registers*; (iii) reproiectarea sistemului informatic destinat managementului numerarului în vederea utilizării numerarului împachetat și sigilat cu cod de bare.

Totodată, a fost continuat procesul de îmbunătățire a colectării și prelucrării datelor de la instituțiile de credit prin sistemul SIRBNR, fiind integrată o nouă raportare conform Regulamentului BNR nr. 4/2010 pentru modificarea Regulamentului BNR nr. 24/2009 privind lichiditatea instituțiilor de credit. Alte șase raportări au consemnat modificări semnificative ca urmare a armonizării legislației naționale cu reglementările europene în vigoare.

De asemenea, odată cu creșterea volumului de date gestionate și a numărului de utilizatori ai sistemului, au fost efectuate operațiuni de *fine-tuning* care au condus la îmbunătățirea procesului de monitorizare a transmisiilor și a performanțelor generale ale sistemului.

În prezent, în sistemul SIRBNR sunt incluse 42 de raportări cu periodicități variate, de la zilnice până la anuale, acesta fiind accesat de peste 450 de utilizatori din instituțiile de credit și de circa 200 de utilizatori din BNR.

În cursul anului 2010 a fost derulat proiectul vizând implementarea unei infrastructuri de certificate digitale pentru personalul BNR care permite îmbunătățirea nivelului de securitate în ceea ce privește accesul la resursele sistemului informatic al instituției, care devine condiționat de furnizarea a doi factori de autentificare: certificatul digital stocat pe un anumit dispozitiv și parola sau PIN-ul de acces. Sistemul creează premisele diminuării fluxului de documente care circulă în prezent pe suport hârtie, permițând totodată reducerea spațiilor fizice destinate arhivării acestora. Documentele pot circula în format electronic, semnăturile olografe fiind înlocuite de cele electronice.

În 2010 a fost continuată activitatea de organizare și derulare a exercițiilor de simulare a unor situații de criză, care au inclus reluarea activităților critice utilizând infrastructura informatică și de comunicații de la sediul secundar (conectarea la sistemele de tranzacționare și furnizare de informații financiare *Reuters* și *Bloomberg*, conectarea la Sistemul Electronic de Plăți, conectarea la sistemul SWIFT, conectarea la Internet și la serviciile de poștă electronică).

De asemenea, a fost continuat procesul de implementare a unor sisteme avansate de administrare și monitorizare a infrastructurii informatice, precum și de distribuție automată de aplicații *software*, menite a eficientiza activitatea personalului implicat în furnizarea de servicii informatice.

Pe parcursul anului 2010 au fost executate și finalizate lucrările de amenajare a noului centru de date al BNR, care dispune de instalații de furnizare a alimentării cu energie electrică, climatizare și asigurare a securității, avansate din punct de vedere tehnologic și dimensionate corespunzător nevoilor actuale și viitoare ale instituției.

Noua locație asigură un spațiu fizic de dimensiuni suficiente instalării echipamentelor informatice existente, acoperind de asemenea nevoile de creștere manifestate cu pregnanță în ultima perioadă. În acest context au fost continuate eforturile îndreptate în direcția consolidării puterii de calcul și a spațiului de stocare din centrul de date, în scopul utilizării mai eficiente a puterii de calcul disponibile, reducerii consumului de energie electrică și a necesităților de climatizare, precum și a economisirii spațiului fizic existent în centrul de date.

În anul 2010 au fost derulate o serie de proiecte în colaborare cu BCE, vizând re tehnologizarea unor componente de infrastructură IT și implementarea unor mecanisme și proceduri eficiente de asigurare a securității datelor și de gestiune a riscurilor asociate sistemelor informatice utilizate în comun.

4. Activitatea de audit intern

În anul 2010 au fost efectuate 26 misiuni de audit intern, 23 dintre acestea fiind desfășurate în baza planului anual, trei fiind realizate suplimentar la cererea conducerii executive sau a unor structuri organizatorice ale băncii.

Majoritatea misiunilor de audit desfășurate (23) au fost misiuni de asigurare bazate pe evaluarea gradului de adecvare și a eficacității sistemului de control intern și de management al riscurilor aferente proceselor băncii. Dintre misiunile suplimentare, două au fost de consultanță vizând obiective punctuale stabilite în comun cu beneficiarul angajamentului, iar una a reprezentat o investigație efectuată la solicitarea conducerii executive a băncii.

Observațiile și recomandările auditorilor cuprinse în rapoartele de audit elaborate pentru toate misiunile realizate au fost transmise atât conducerii structurilor organizatorice auditate, cât și conducerii executive a băncii și Comitetului de Audit.

Pe lângă angajamentele menționate, au fost desfășurate și o serie de activități de tip consultativ, constând în: (i) furnizarea de opinii și puncte de vedere asupra unor proiecte de acte normative inițiate de structurile organizatorice ale băncii, la cererea acestora; (ii) participarea la dezbaterile unor proiecte de regulamente importante, în scopul furnizării de consultanță pe probleme de management al riscurilor și de control intern.

În paralel cu activitatea desfășurată în baza planului anual de audit, au fost efectuate și o serie de activități specifice pentru SEBC, la solicitarea Comitetului Auditorilor Interni, constând pe de o parte, în misiuni de audit cu obiect, sferă de cuprindere și obiective punctuale stabilite de acest organism, iar pe de altă parte, în furnizarea de suport și contribuții la pregătirea și prelucrarea metodologiei de lucru aplicabile acestor misiuni.

5. Activitatea juridică

În anul 2010, o componentă importantă a activității juridice a Băncii Naționale a României a constituit-o avizarea unui număr de 140 de proiecte de acte normative inițiate de banca centrală (dintre care 125 acte normative externe și 15 acte normative interne), precum și a 25 de proiecte de acte normative cu caracter financiar-bancar inițiate de alte instituții și transmise spre analiză Băncii Naționale a României.

În cadrul colaborării cu Comitetul Juridic (*Legal Committee*) din cadrul Băncii Centrale Europene, direcția de specialitate din banca centrală este responsabilă, în baza Regulamentului nr. 4/2007 privind participarea reprezentanților BNR la structurile Sistemului European al Băncilor Centrale, cu inițierea consultării în procedură scrisă (*written procedure*) asupra proiectelor de acte normative ale Băncii Naționale a României al căror obiect se circumscrie domeniului de competență al Băncii Centrale Europene.

De asemenea, direcția de specialitate din BNR a participat la secțiunea legislativă a reuniunii Grupului editorial constituit la nivelul Băncii Centrale Europene pentru elaborarea Raportului de convergență 2010.

**Acte normative asupra cărora BNR a formulat observații și propuneri
în anul 2010**

Act normativ	Subiect	Data apariției
Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 26/2010	modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 99/2006 privind instituțiile de credit și adecvarea capitalului și a altor acte normative	Monitorul Oficial nr. 208/2010, Partea I
Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 37/2010	modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr. 10/2004 privind falimentul instituțiilor de credit	Monitorul Oficial nr. 278/2010, Partea I
Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 50/2010	contractele de credit pentru consumatori	Monitorul Oficial nr. 389/2010, Partea I
Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 54/2010	unele măsuri pentru combaterea evaziunii fiscale	Monitorul Oficial nr. 421/2010, Partea I
Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 103/2010	rectificarea bugetului de stat pe anul 2010	Monitorul Oficial nr. 780/2010, Partea I
Legea nr. 231/2010	aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 26/2010 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 99/2006 privind instituțiile de credit și adecvarea capitalului și a altor acte normative	Monitorul Oficial nr. 826/2010, Partea I
Hotărârea Guvernului nr. 1259/2010	stabilirea unor măsuri pentru aplicarea Regulamentului (CE) nr. 924/2009 al Parlamentului European și al Consiliului din 16 septembrie 2009 privind plățile transfrontaliere în Comunitate și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 2560/2001	Monitorul Oficial nr. 847/2010, Partea I
Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 128/2010	modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 202/2008 privind punerea în aplicare a sancțiunilor internaționale	Monitorul Oficial nr. 890/2010, Partea I
Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 131/2010	modificarea și completarea Ordonanței guvernului nr. 39/1996 privind înființarea și funcționarea Fondului de garantare a depozitelor în sistemul bancar	Monitorul Oficial nr. 893/2010, Partea I
Hotărârea Guvernului nr. 32/2011	desemnarea Biroului pentru prevenirea criminalității și de cooperare cu oficiile de recuperare a creanțelor din statele membre ale Uniunii Europene din cadrul Ministerului Justiției, în calitate de oficiu național pentru recuperarea creanțelor în domeniul urmăririi și identificării produselor provenite din săvârșirea de infracțiuni sau a altor bunuri având legătură cu infracțiunile	Monitorul Oficial nr. 51/2011, Partea I

Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 42 din 27/04/2011	modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 113/2009 privind serviciile de plată și a Legii nr. 93/2009 privind instituțiile financiare nebancare	Monitorul Oficial nr. 303/2011, Partea I
Legea privind activitatea de emisie de monedă electronică		proiect
Hotărârea Guvernului pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a Legii nr.333/2003 privind paza obiectivelor, bunurilor, valorilor și protecția persoanelor		proiect
Legea privind punerea în aplicare a Codului Penal		proiect
Legea pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.111/2003 privind utilizarea veniturilor din privatizare și din valorificarea activelor bancare neperformante		proiect
Legea privind procedura colectării debitelor		proiect
Legea privind funcționarea Biroului de Credit		proiect

În același timp, la solicitarea direcțiilor de specialitate din cadrul BNR au fost avizate 345 note și proiecte de ordine de sancționare a unor instituții de credit și a unor instituții financiare nebancare, 32 de hotărâri privind aprobarea sau respingerea cererii de autorizare, retragerea autorizației de funcționare, retragerea aprobării pentru conducătorii instituțiilor de credit sau radierea unor instituții financiare nebancare, precum și 1 132 proiecte de răspuns îndeosebi către Ministerul Administrației și Internelor și Ministerul Public, precum și 48 de note pe diverse problematice legate de activitatea băncii centrale.

La solicitarea instituțiilor de credit au fost formulate 14 opinii de natură juridică privind aplicarea sau interpretarea legală a reglementărilor emise de BNR și au fost elaborate proiecte de răspuns pentru 24 de petiții și 33 de lucrări transmise Băncii Naționale a României de către diverse persoane juridice sau instituții ale statului.

Consilierii juridici au asigurat reprezentarea Băncii Naționale a României în fața instanțelor judecătorești într-un număr de 226 dosare, întocmind 108 întâmpinări și obiecții la rapoartele de expertiză.

Activitatea de asistență contractuală s-a concretizat în avizarea de contracte și acte adiționale la contracte, precum și în avizarea notelor emise de către direcțiile de specialitate din centrala Băncii Naționale a României și a ordinelor guvernatorului emise în vederea respectării procedurii legale prelabile necesare încheierii contractelor de către Banca Națională a României.

Pe linia dezvoltării dialogului cu comunitatea financiar-bancară, în anul 2010 a fost inițiată organizarea unei serii de simpozioane pe teme juridice desfășurate sub

egida „Colocviile juridice ale Băncii Naționale a României”, un prilej de dezbatere a problemelor de specialitate cu impact major asupra activității financiar-bancare.

Prima ediție, cu tema „Contractele de credit pentru consumatori – reglementare cu implicații de importanță în activitatea instituțiilor financiar-bancare”, a avut loc în data de 1 aprilie 2010 și a reunit specialiști din domeniul juridic și bancar, reprezentanți ai autorităților implicate în transpunerea dispozițiilor Directivei UE nr. 48/2008, precum și reprezentanți ai comisiilor de specialitate din Parlament. Cea de-a doua ediție s-a desfășurat în luna octombrie 2010 și a abordat problematica instrumentelor de plată.

6. Arhiva, Muzeul și Biblioteca BNR

În anul 2010, activitatea de valorificare a fondurilor arhivistice și a pieselor incluse în colecțiile muzeale, desfășurată sub auspiciile împlinirii a 130 de ani de la înființarea Băncii Naționale a României, s-a concretizat în elaborarea de lucrări cu caracter științific și organizarea de evenimente consacrate istoriei economice, financiar-bancare și cercetărilor numismatice:

- Amenajarea spațiilor destinate Galeriei guvernatorilor în Palatul vechi al BNR.
- Organizarea expozițiilor permanente ale Muzeului BNR: „Istoria circulației monetare pe teritoriul României până în secolul al XIX-lea” și „Istoria leului”, precum și realizarea machetei reprezentând centrul financiar-bancar al Bucureștiului.
- Realizarea expoziției cu caracter temporar „Începuturile Băncii Naționale a României: din evenimentele anului 1880”.
- Elaborarea și publicarea cataloagelor și pliantelor: „Începuturile Băncii Naționale a României: din evenimentele anului 1880” și „Istoria leului”, ambele în limbile română și engleză, „Guvernatorii Băncii Naționale a României 1880-1952” și „*Governors of the National Bank of Romania 1880-1990*”.
- Organizarea expoziției „*The Czech-Romanian Relationships in the interwar period: the central banks. Exhibitions from National Bank of Romania Archive*”, găzduită de Hrzánsky Palace, Praga, 12-19 mai 2010, și elaborarea catalogului acesteia în limbile engleză și cehă.
- Continuarea demersurilor necesare pentru amenajarea unui Muzeu al Tezaurului, în peștera de la Mănăstirea Tismana, locul unde a fost ascuns tezaurul BNR în timpul celui de-al Doilea Război Mondial.
- Organizarea Simpozionului de istorie și civilizație bancară „Cristian Popișteanu”, ediția a XVIII-a, cu tema „Bancnotele și monedele Băncii Naționale a României – 130 de ani de istorie” și, în colaborare cu revista „Istorie și Civilizație”, realizarea simpozionului dedicat vieții și activității lui Eugeniu Carada.
- Participarea la congrese, conferințe, simpozioane, seminarii și sesiuni de comunicări științifice organizate de instituții universitare și de cercetare din țară și străinătate (Societatea Slovacă de Numismatică, *European Society for the History of Economic Thought*, *European Association of Banking and Financial History*, Muzeul Național de Istorie și Arheologie a Moldovei).
- Elaborarea textului de prezentare a Palatului vechi al BNR participanților la Conferința internațională dedicată împlinirii a 130 de ani de la înființarea BNR, 5 septembrie 2010.

- Participarea, în cadrul grupului de lucru care reprezintă BNR, la manifestările organizate de *South-Eastern European Monetary History Network (SEEMNH)* la Banca Turciei și Banca Națională a Bulgariei.
- Organizarea unei reuniuni a Comitetului academic al Asociației Europene de Istorie Bancară (EABH) pentru stabilirea tematicii și programului Conferinței EABH și ale seminarului pe probleme arhivistice, care însoțește, în mod tradițional, conferințele EABH. Acest eveniment face parte din procesul de pregătire a Conferinței Asociației Europene de Istorie Bancară, care se va desfășura la Banca Națională a României în mai 2012.
- Participarea la activitatea Comisiei de analiză a programului numismatic anual și a Comisiei de redactare și aprobare a pliantelor emisiunilor numismatice. În acest context, au fost redactate pliantele dedicate următoarelor emisiuni numismatice: „130 de ani de la înființarea Băncii Naționale a României”, „200 de ani de la nașterea lui August Treboniu Laurian”, „Poetul Grigore Alexandrescu”, „125 de ani de la nașterea scriitorului Liviu Rebreanu”, „Paftaua de la Curtea de Argeș”.
- Elaborarea și publicarea mai multor lucrări de cercetare: „Înființarea Sistemului Monetar Național și crearea Băncii Naționale a României – două reforme fundamentale ale modernității românești”, „Banca Națională a României și emisiunea sa de bancnote în preajma reformei monetare din 1952”, „*The National Bank of Romania during the Great Depression 1929-1933*”, „*The BDF mission near the NBR 1929-1933: crossed views on an interwar Central Bank cooperation failure*”, „*The National Bank of Romania from Charities to Institutionalised Social Welfare (1880-1938)*”.
- Participarea la proiectul „Porțile deschise pentru studenții economiști”, în cadrul căruia a fost prezentată expunerea „Repere din istoria BNR (1880-1990)” studenților de la Universitatea de Vest din Timișoara (februarie 2010), Universitatea din Pitești și Universitatea din Craiova (martie 2010).

Ca o recunoaștere a valorii studiilor elaborate pe baza documentelor păstrate în Arhiva BNR, lucrarea „Istoria Băncii Naționale a României în date”, volumul II (1915-1918) a primit Premiul „Victor Slăvescu” al Secțiunii științe economice, juridice și sociologie a Academiei Române.

În același timp, au fost continuate activitățile de conservare și prelucrare ale fondurilor arhivistice și ale colecțiilor numismatice și de obiecte muzeale, care au constat în:

- Continuarea programului de arhivare electronică și analogică a documentelor din arhiva istorică a BNR, prin scanarea și microfilmarea documentelor din fondurile: Colecția „Acte de proprietate ale BNR (1880-1948)”, „Serviciul personal și buget (1880-1950)”. În prezent BNR deține în format digital și analogic peste 1 200 000 pagini-document din arhiva istorică a băncii centrale.
- Continuarea operațiunilor de fișare tematică și de întocmire a inventarelor arhivistice pentru fondurile arhivistice cu evidență sumară sau de gestiune.
- Acordarea asistenței de specialitate, pe probleme arhivistice, direcțiilor din Centrala BNR, preluarea și arhivarea documentelor create și primite de aceste entități în anii anteriori.

- Efectuarea unor deplasări la sucursalele BNR Brăila, Argeș, Gorj și Galați pentru evaluarea situației arhivelor din teritoriu și a spațiilor de arhivare de care dispun.
- Continuarea cercetărilor în fototeci și biblioteci publice, pentru îmbogățirea Fototecii istorice a BNR.
- Întocmirea unor materiale documentare, la solicitarea conducerii BNR și a direcțiilor din BNR (de exemplu documentarul: „Relații economice româno-germane 1939-1944”).
- Continuarea cercetărilor în fondul documentar al Consiliului Național pentru Studiul Arhivelor Securității, pentru identificarea informațiilor referitoare la viața și activitatea guvernatorilor și înalților funcționari ai BNR, până în anul 1989.
- Acordarea de asistență de specialitate cercetătorilor români și străini care s-au adresat Arhivei BNR pentru elaborarea unor studii, precum: „Școala Română din Roma”.
- Continuarea activității comisiei de selecționare a monedelor din Tezaurul central, care prezintă interes pentru Muzeul BNR, și preluarea de la Sucursala Municipiului București a BNR a monedelor și medaliilor emise de banca centrală în scop numismatic.

Pe parcursul anului 2010 activitatea Bibliotecii Băncii Naționale a României a continuat să fie îndreptată cu predilecție spre eficientizarea procesului de informare și documentare a salariaților BNR. Plecând de la această premisă, pe parcursul întregului an, fondul de carte a fost îmbogățit cu noi titluri din literatura de specialitate română și străină.

În vederea îmbunătățirii serviciilor pe care Biblioteca BNR le pune la dispoziția cititorilor săi, la jumătatea anului 2010 a fost achiziționat un soft profesional de bibliotecă, ce permite inventarierea, clasificarea, catalogarea și regăsirea cărților după criterii multiple. La sfârșitul anului, fondul de carte însuma un număr de 18 439 de cărți și periodice, din care aproximativ 1 500 volume au fost introduse în noul program.

Realizarea secțiunii „Biblioteca BNR” pe pagina de internet a instituției a determinat creșterea numărului de cititori externi, preponderent din rândul studenților economiști. La intensificarea afluxului de cititori au contribuit și vizitele organizate la bibliotecă, cu prilejul cărora personalul de specialitate a realizat prezentări având ca subiect istoria instituției și activitatea Bibliotecii BNR.

De asemenea, personalul din cadrul bibliotecii a participat la activitatea Comisiei de redactare a pliantelor emisiunilor numismatice și a fost angrenat în colectivul de autori ai lucrării „Banca Națională a României. Portretul unei instituții 1880-2010”, realizată cu prilejul împlinirii a 130 de ani de la înființarea băncii centrale. Totodată, a fost întreprinsă o amplă activitate de documentare științifică în cele mai importante biblioteci și arhive din București, în vederea realizării unor lucrări privind istoria monetară a României și a unui studiu legat de evoluția urbană a centrului comercial al capitalei, în zona în care s-a dezvoltat, din a doua jumătate a secolului XIX, *city-ul* bucureștean.

Capitolul XIV. Situațiile financiare ale Băncii Naționale a României la 31 decembrie 2010

1. Considerații generale

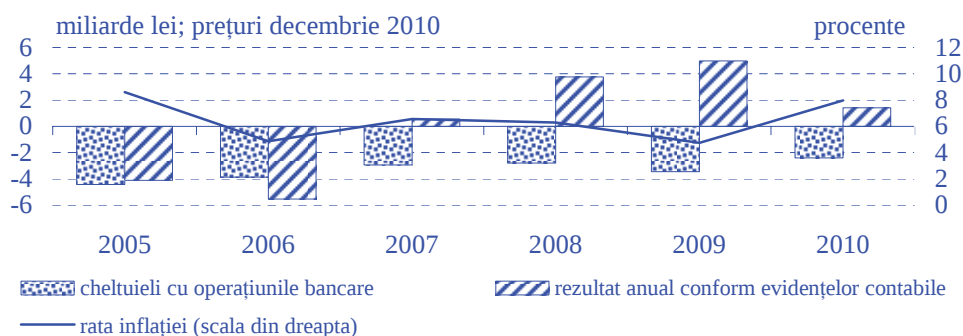
În conformitate cu Legea nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naționale a României, obiectivul fundamental al băncii centrale îl constituie asigurarea și menținerea stabilității prețurilor.

Potrivit *acquis*-ului comunitar, Banca Națională a României nu urmărește îndeplinirea concomitentă a unor performanțe de ordin comercial, cum ar fi maximizarea profitului, manifestând, însă, o preocupare constantă pentru limitarea cheltuielilor proprii de funcționare.

Conform prevederilor Legii nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naționale a României, începând cu exercițiul financiar 2005, Banca Națională a României aplică standardele internaționale de contabilitate utilizate de băncile centrale, recunoscute de Banca Centrală Europeană, pentru care a emis norme proprii în baza reglementărilor europene (pentru anii 2005 și 2006: reglementarea BCE/2002/10¹; pentru anul 2007: reglementarea BCE/2006/16²; pentru anul 2008: reglementările BCE/2008/21³; pentru anul 2009: reglementările BCE/2009/28⁴; pentru anul 2010: reglementările BCE/2010/21⁵).

Îndeplinirea obiectivului fundamental al Băncii Naționale a României, prin reducerea ratei anuale a inflației în perioada 2005-2010, s-a efectuat în condițiile administrării eficiente a resurselor publice aflate la dispoziția băncii centrale.

**Evoluția cheltuielilor BNR cu operațiuni bancare
- valori ajustate cu inflația -**

¹ Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 58, 03.03.2003, p. 1.

² Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 348, 11.12.2006, p. 1.

³ Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 36, 05.02.2009, p. 1.

⁴ Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 348, 29.12.2009, p. 75.

⁵ Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 35, 9.02.2011, p. 1.

Rezultatul financiar la 31 decembrie 2010 a fost profit în valoare de 1 415 035 mii lei – cu 69 la sută mai redus decât profitul anului 2009, în sumă de 4 607 683 mii lei – obținut, în principal, pe fondul următoarelor evoluții:

- înregistrarea în anul 2010 a unui profit operațional în valoare de 1 424 338 mii lei – cu 69 la sută mai mic față de profitul operațional al anului anterior, în sumă de 4 617 859 mii lei, ca urmare a scăderii mai accentuate a veniturilor (-3 976 674 mii lei) comparativ cu reducerea cheltuielilor operaționale (-783 153 mii lei);
- înregistrarea de cheltuieli cu diferențele nefavorabile din reevaluare aferente activelor și pasivelor în valută la 31 decembrie 2010 în sumă de 9 303 mii lei, cu 9 la sută sub valoarea acestora la 31 decembrie 2009 (10 176 mii lei).

Profitul înregistrat de banca centrală în anul 2010 a fost generat, în principal, de operațiunile de administrare a activelor și pasivelor în valută, în contextul creșterii volumului mediu al rezervelor valutare, precum și al unui management performant al acestora, care a permis obținerea unor randamente pozitive.

În anul 2010, cheltuielile de funcționare s-au redus în termeni reali cu 1 la sută față de anul 2009, situându-se, totodată, cu 20 la sută sub nivelul prevăzut în bugetul aprobat.

Potrivit legii, suma repartizată în anul 2010 din profitul corespunzător exercițiului financiar, respectiv pentru plata la bugetul de stat a cotei de 80 la sută din veniturile nete ale BNR, a fost de 1 132 010 mii lei. Profitul rămas la dispoziția băncii centrale, în sumă de 283 025 mii lei, a fost repartizat astfel:

- la 31 decembrie 2010: 50 la sută pentru majorarea rezervelor statutare (141 512 mii lei);
- la 1 ianuarie 2011: 30 la sută pentru sursele proprii de finanțare (84 908 mii lei);
- la 1 ianuarie 2011: 9,99 la sută pentru fondul de participare a salariaților la profit (28 274 mii lei);
- la 1 ianuarie 2011: 10,01 la sută pentru rezervele la dispoziția Consiliului de administrație (28 331 mii lei).

2. Reflectarea în contabilitate a operațiunilor de politică monetară

La începutul trimestrului II 2010, Banca Națională a României a revenit pe poziția de debitor net față de sistemul bancar, ceea ce a condus la o diminuare a veniturilor din dobânzi în lei (de 19 ori comparativ cu anul 2009, când poziția băncii centrale a fost de creditor net față de sistemul bancar). Influența nefavorabilă asupra rezultatului net a fost parțial compensată de reducerea cu 54 la sută a cheltuielilor de sterilizare monetară – în special a cheltuielilor cu dobânzile bonificate la rezervele minime obligatorii în lei și la disponibilitățile Trezoreriei Statului în lei. În aceste condiții, rezultatul final înregistrat în anul 2010 la operațiunile de politică monetară a fost pierdere în valoare de 469 956 mii lei.

Structura bilanțieră sintetică la 31 decembrie 2010 (tabel 1) evidențiază următoarele aspecte:

- 97 la sută din total active sunt reprezentate de activele externe;
- 2 la sută din total active reprezintă creditele acordate instituțiilor de credit (sub formă de operațiuni *repo*);
- 33 la sută din total pasive reprezintă disponibilități atrase de Banca Națională a României de la instituțiile de credit, sub forma rezervelor minime obligatorii;
- 27 la sută din total pasive reprezintă tranșele trase de banca centrală în anii 2009 și 2010 din împrumutul acordat de Fondul Monetar Internațional, conform Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 99/2009 privind ratificarea Aranjamentului *stand-by* dintre România și Fondul Monetar Internațional, convenit prin Scrisoarea de intenție transmisă de autoritățile române, semnată la București la 24 aprilie 2009, și prin Decizia Consiliului director al Fondului Monetar Internațional din 4 mai 2009, precum și a Scrisorii suplimentare de intenție, semnată de autoritățile române la data de 8 septembrie 2009 și aprobată prin Decizia Consiliului director al Fondului Monetar Internațional din 21 septembrie 2009 și a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 10/2010 privind ratificarea Scrisorii de intenție, semnată de autoritățile române la București la 5 februarie 2010 și aprobată prin Decizia Consiliului director al Fondului Monetar Internațional din 19 februarie 2010;
- 18 la sută din total pasive reprezintă numerar în circulație;
- 8 la sută din total pasive reprezintă disponibilitățile Trezoreriei Statului la Banca Națională a României.

Tabel 1. Structura bilanțieră la 31 decembrie 2010

ACTIVE	Randament mediu anual -%-	PASIVE	Rata medie anuală a dobânzii -%-
Active externe 97%	2,76	Rezerve minime ale instituțiilor de credit (în lei 15%, respectiv în valută 18%) 33%	lei: 2,09 valută: 1,10
		Numerar în circulație 18%	-
		Pasive externe 30% (din care împrumutul de la FMI 27%)	2,43
Credite acordate instituțiilor de credit 2%	10,24	Disponibilitățile Trezoreriei (în lei 0,05%, respectiv în valută 7,7%) 8,0%	lei: 4,16 valută: 1,08
Alte active 1%	-	Capital, rezerve ș.a. 11%	-

La 31 decembrie 2010, activele externe ale băncii centrale au fost finanțate în proporție de 34 la sută din fondurile atrase de la instituțiile de credit prin utilizarea instrumentelor specifice politicii monetare, respectiv în proporție de 28 la sută din

fondurile aferente tranșelor trase în anii 2009 și 2010 de banca centrală din împrumutul acordat de Fondul Monetar Internațional.

După cum este evidențiat în tabelul 1, fructificarea activelor externe a generat un randament contabil anual de 2,76 la sută. Pentru majoritatea pasivelor (sursele activelor externe) s-au înregistrat rate medii anuale ale dobânzii (plătite de BNR) inferioare randamentului anual al activelor (încasat de BNR), ceea ce a generat în anul 2010 profit operațional.

Prin urmare, rezultatul Băncii Naționale a României (profit) a fost influențat în mod direct și substanțial de diferența favorabilă dintre veniturile nete obținute din administrarea activelor și pasivelor în valută (activul bilanțier) și costurile nete aferente folosirii instrumentelor de politică monetară pe piața internă (pasivul bilanțier); în anul 2010, veniturile nete din administrarea activelor și pasivelor în valută au fost de 2 198 602 mii lei, în timp ce cheltuielile nete cu dobânzile plătite în cadrul operațiunilor de politică monetară au însumat 469 956 mii lei. Cheltuielile cu dobânzile plătite în cadrul operațiunilor de politică monetară reprezintă, implicit, costul îndeplinirii obiectivului stabilit de lege privind asigurarea și menținerea stabilității prețurilor.

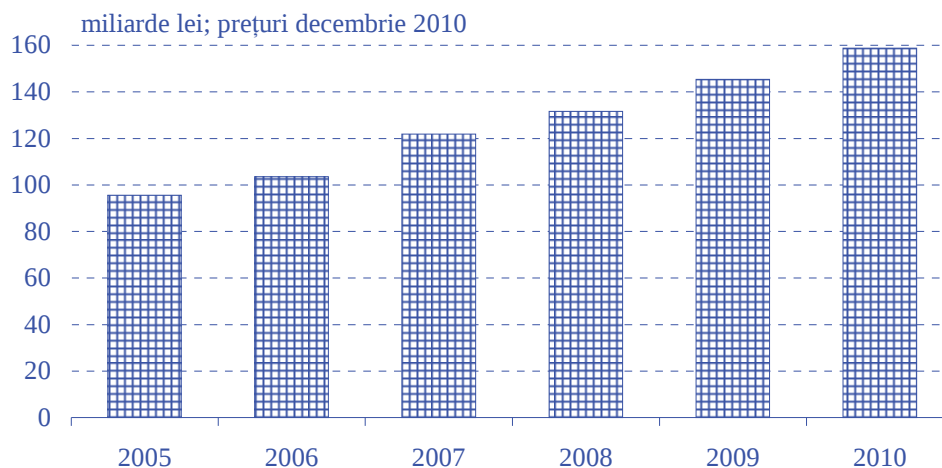
3. Reflectarea în contabilitate a operațiunilor de administrare a activelor și pasivelor în valută

Valoarea în lei a activelor externe la 31 decembrie 2010 s-a majorat față de 31 decembrie 2009 cu 17,8 la sută (24 015 milioane lei), ca urmare a creșterii volumului rezervelor internaționale și a deprecierii monedei naționale în raport cu USD și EUR.

Ca surse importante ale rezervelor valutare, menționăm fondurile atrase de la instituțiile de credit în cadrul operațiunilor de politică monetară, precum și tranșele trase de banca centrală în anii 2009 și 2010 din împrumutul de la FMI, în cadrul Aranjamentului *stand-by* încheiat în anul 2009 între România și această instituție (tranșa I în sumă de 4,37 miliarde DST – mai 2009, o parte din tranșa a II-a⁶ în sumă de 859 milioane DST – septembrie 2009, tranșele a III-a⁶ și a IV-a⁶ în sumă totală de 1,09 miliarde DST – februarie 2010, tranșa a V-a în sumă de 768 milioane DST – iunie 2010 și tranșa a VI-a în sumă de 769 milioane DST – septembrie 2010).

⁶ Tranșa a II-a din împrumutul FMI (1,72 miliarde DST) a fost împărțită în mod egal între Banca Națională a României și Ministerul Finanțelor Publice în luna septembrie 2009, conform Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 99/2009. Aceeași procedură s-a aplicat în cazul tranșelor a III-a și a IV-a, (în sumă totală de 2,18 miliarde DST), în luna februarie 2010, conform Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 10/2010.

Evoluția activelor externe ale BNR
- valori la final de an ajustate cu inflația -

Rezultatele sintetice aferente administrării activelor și pasivelor în valută înregistrate în cursul anului 2010 s-au concretizat în obținerea de venituri în sumă de 3 968 601 mii lei și efectuarea unor cheltuieli în sumă de 1 769 999 mii lei, rezultând un profit de 2 198 602 mii lei (tabel 2), cu 57 la sută mai redus decât în anul anterior (5 116 379 mii lei). Această evoluție a fost influențată de diminuarea în cursul anului 2010 a dobânzilor de referință încasate pentru EUR și GBP, de scăderea profitului din ieșirile de valută, precum și de înregistrarea de cheltuieli mai mari cu dobânzi și comisioane în DST (aferente împrumutului acordat de FMI).

În cadrul administrării activelor și pasivelor în valută s-a ținut seama și de expunerea la riscul de curs de schimb al DST aferent deținerii de pasive nete în DST (ca urmare a împrumutului acordat de FMI); astfel, riscul a fost acoperit prin expuneri contrare (active nete) în valutele componente ale coșului valutar DST, realizându-se, în acest sens, o operațiune de *hedging* economic (diferențele din reevaluare aferente s-au compensat reciproc).

Tabel 2. Rezultatele tranzacțiilor efectuate în anul 2010

	mii lei		
	Venituri	Cheltuieli	Rezultat
Titluri denominate în valută	1 751 332	344 704	1 406 628
Alte dețineri și operațiuni în valută	2 217 269	1 424 988	792 281
Aur	-	307	-307
Total	3 968 601	1 769 999	2 198 602

4. Efectele contabile ale evoluției cursului de schimb al monedei naționale

În anul 2010 s-a consemnat o depreciere nominală de 1,3 la sută a monedei naționale față de moneda euro (curs de schimb la 1 ianuarie 2010: 4,2282 RON/EUR; la 31 decembrie 2010: 4,2848 RON/EUR), o depreciere nominală de 9,1 la sută față de dolarul SUA (curs de schimb la 1 ianuarie 2010: 2,9361 RON/USD; la 31 decembrie 2010: 3,2045 RON/USD), respectiv o depreciere nominală de 7,6 la sută față de DST (curs de schimb la 1 ianuarie 2010: 4,6062 RON/DST; la 31 decembrie 2010: 4,9554 RON/DST).

La finalul exercițiului financiar, efectele contabile ale evoluției cursului de schimb al monedei naționale sunt cuantificate pe baza diferenței între cursul de reevaluare⁷ și costul mediu al pozițiilor valutare deținute de banca centrală. Astfel, deprecierea monedei naționale față de costul mediu al pozițiilor valutare reprezentând active nete în valută a determinat înregistrarea de diferențe favorabile semnificative din reevaluarea la cursul din data de 31 decembrie 2010 (14 759 076 mii lei). De asemenea, deprecierea monedei naționale față de costul mediu al poziției scurte DST a generat înregistrarea de diferențe nefavorabile din reevaluare care, în cadrul operațiunii de *hedging* economic la 31 decembrie 2010, au fost compensate integral cu diferențele favorabile din reevaluare aferente pozițiilor lungi în valutele componente ale coșului valutar DST. Prin urmare, la finalul anului 2010 s-au înregistrat cheltuieli din diferențe nefavorabile numai ca efect al reevaluării la valoarea de piață a titlurilor în valută (9 303 mii lei) – tabel 3. Aceste cheltuieli au diminuat doar marginal profitul realizat de banca centrală.

Tabel 3. Diferențe din reevaluare la 31 decembrie 2010

mii lei

	Favorabile (înregistrate în contul special de reevaluare – în pasivul bilanțului)	Nefavorabile (înregistrate în contul de profit și pierdere)
Titluri denuminate în valută	420 929	9 303
Alte dețineri în valută	3 373 067	-
Aur	10 965 080	-
Total	14 759 076	9 303

De altfel, în condițiile aplicării standardelor internaționale de contabilitate specifice băncilor centrale, recunoscute de Banca Centrală Europeană, 2010 este al șaselea an în care diferențele nefavorabile din reevaluarea activelor și pasivelor în valută efectuată la finele exercițiului financiar sunt înregistrate pe cheltuieli, nemaifiind compensate cu diferențe favorabile din reevaluare, așa cum s-a procedat până la 31 decembrie 2004. Excepție a făcut operațiunea de *hedging* economic contra riscului de curs de schimb DST, pentru care s-a procedat la compensarea descrisă mai sus.

⁷ Cursul de reevaluare reprezintă cursul de schimb stabilit de Banca Națională a României în ultima zi lucrătoare a lunii. Acest curs este utilizat pentru reevaluarea pozițiilor valutare (lungi sau scurte).

5. Concluzii

5.1. Poziția financiară a Băncii Naționale a României la 31 decembrie 2010 s-a îmbunătățit substanțial prin înregistrarea de capital propriu în sumă de 17 305 683 mii lei (tabel 4), cu 26 la sută mai mare față de valoarea consemnată la 31 decembrie 2009 (13 717 082 mii lei), sub influența favorabilă a următorilor factori:

- înregistrarea unor diferențe favorabile consistente din reevaluarea deținerilor de aur monetar la 31 decembrie 2010 (incluse în postul bilanțier „Cont special de reevaluare”), ca urmare a creșterii prețului aurului pe piețele internaționale față de 31 decembrie 2009;
- înregistrarea unor diferențe favorabile substanțiale din reevaluarea activelor nete în EUR, USD, GBP, JPY – parțial compensate cu diferențele nefavorabile din reevaluarea pasivelor nete în DST în cadrul operațiunii de *hedging* economic;
- înregistrarea unor diferențe favorabile din evaluarea la valoarea de piață a portofoliului de titluri de stat în valută;
- înregistrarea unor diferențe favorabile din reevaluarea clădirilor, terenurilor și a altor imobilizări corporale la 31 decembrie 2010 de către evaluatori acreditați de ANEVAR.

Tabel 4. Capitalul propriu

	mii lei	
	31 decembrie 2010	31 decembrie 2009
Capital	30 000	30 000
Rezerve	2 375 095	1 961 315
Cont special de reevaluare	14 759 076	11 585 970
Profitul exercițiului financiar	1 415 035	4 607 683
Repartizarea profitului	-1 273 523	-4 467 886
Total	17 305 683	13 717 082

5.2. Rezultatul în funcție de activitățile Băncii Naționale a României, aferent exercițiului financiar 2010, se prezintă astfel:

Tabel 5. Rezultatul exercițiului financiar 2010

	mii lei		
Activitatea	Venituri	Cheltuieli	Rezultat financiar
Politica monetară	48 998	518 954	-469 956
Administrarea activelor și pasivelor în valută	3 968 601	1 769 999	2 198 602
Emisiunea monetară și decontarea plăților	119 077	88 860	30 217
Alte operațiuni, inclusiv costurile de funcționare	15 857	350 382	-334 525
Subtotal - activitatea operațională	4 152 533	2 728 195	1 424 338
Reevaluarea activelor și pasivelor la 31.12.2010	-	9 303	-9 303
Total	4 152 533	2 737 498	1 415 035

Diminuarea profitului înregistrat în 2010 comparativ cu anul precedent a fost însoțită de o serie de modificări intervenite în structura acestuia:

- înregistrarea în anul 2010 a unui profit operațional în valoare de 1 424 338 mii lei, cu 69 la sută mai mic decât profitul operațional din anul anterior, în sumă de 4 617 859 mii lei;
- reducerea cu 9 la sută a cheltuielilor cu diferențele nefavorabile din reevaluarea la valoarea de piață a titlurilor în valută aflate în portofoliul BNR la 31 decembrie 2010 (în sumă de 9 303 mii lei). Deși nu sunt generate de activitatea curentă a băncii centrale, ci de fluctuațiile pieței, diferențele nefavorabile rezultate din reevaluarea activelor și pasivelor în valută se înregistrează în contul de profit și pierdere (similar rezultatelor operaționale) din rațiuni de prudență economică (conform Reglementării BCE/2006/16, cu modificările și completările ulterioare).

5.3. Rezultatul financiar operațional reflectă rezultatele activității Băncii Naționale a României. Astfel, se constată înregistrarea în anul 2010 a unui profit operațional în valoare de 1 424 338 mii lei, ca urmare a rezultatelor înregistrate de principalele activități, după cum urmează:

Tabel 6. Rezultatul operațional al exercițiilor financiare 2009 și 2010

Activitatea	Rezultat operațional (mii lei)		Variație anuală
	2009	2010	(%)
Politica monetară	-181 866	-469 956	158
Administrarea activelor și pasivelor în valută	5 116 379	2 198 602	-57
Emisiunea monetară și decontarea plăților	26 843	30 217	13
Alte operațiuni, inclusiv costurile de funcționare	-343 497	-334 525	-3
Rezultat operațional total	4 617 859	1 424 338	-69

Tabelul de mai sus evidențiază scăderea profitului operațional în anul 2010 față de anul anterior, în principal ca urmare a creșterii pierderii rezultate din operațiunile de politică monetară și scăderii profitului generat de activitatea de administrare a activelor și pasivelor în valută comparativ cu anul 2009.

5.4. Repartizarea profitului corespunzător exercițiului financiar 2010.

Principala destinație a constituit-o viramentul în sumă de 1 132 010 mii lei, reprezentând cota de 80 la sută din veniturile nete ale Băncii datorată bugetului de stat. Profitul rămas (283 025 mii lei) a fost repartizat astfel: 50 la sută pentru majorarea rezervelor statutare (141 512 mii lei); 30 la sută pentru sursele proprii de finanțare (84 908 mii lei); 9,99 la sută pentru fondul de participare a salariaților la profit (28 274 mii lei); 10,01 la sută pentru rezervele la dispoziția Consiliului de administrație (28 331 mii lei).

În concluzie, în anul 2010, acționând în interes public, în scopul reducerii inflației și al consolidării poziției valutare a statului, Banca Națională a României a înregistrat profit, cheltuielile nete cu dobânzile plătite în cadrul operațiunilor de politică monetară fiind compensate integral de rezultatul favorabil al administrării activelor și pasivelor în valută.

**Situațiile financiare ale Băncii Naționale a României
la 31 decembrie 2010
(auditate de KPMG)**

KPMG Audit SRL
Victoria Business Park
DN1, Soseaua Bucuresti-Ploiesti nr. 69-71
Sector 1

P.O. Box 18-191
Bucharest 013685
Romania

Tel: +40 (21) 201 22 22
+40 (741) 800 800
Fax: +40 (21) 201 22 11
+40 (741) 800 700
www.kpmg.ro

Raportul auditorului independent

Catre Consiliul de Administratie al Bancii Nationale a Romaniei

Raport asupra situatiilor financiare

1 Am auditat situatiile financiare anexate ale Bancii Nationale a Romaniei ("Banca") care cuprind bilantul contabil la data de 31 decembrie 2010, contul de profit si pierdere pentru exercitiul financiar incheiat la aceasta data si un sumar al politicilor contabile semnificative si alte note explicative, numerotate de la pagina 1 la pagina 36. Situatiile financiare mentionate se refera la:

- Total active: 164.343.989 mii lei
- Activ net / Total capital, fonduri si rezerve: 17.305.683 mii lei
- Rezultatul net al exercitiului financiar: 1.415.035 mii lei, profit

Responsabilitatea conducerii pentru situatiile financiare

2 Conducerea Bancii este responsabila pentru intocmirea si prezentarea fidela a acestor situatii financiare in conformitate cu Normele privind organizarea si conducerea contabilității Băncii Naționale a României Nr. 1/2007, cu modificarile si completarile ulterioare, si cu politicile contabile descrise in notele la situatiile financiare si pentru acel control intern pe care conducerea il considera necesar pentru a permite intocmirea de situatii financiare individuale care sa nu contina denaturari semnificative, datorate fraudei sau erorii.

Responsabilitatea auditorului

- 3 Responsabilitatea noastra este ca, pe baza auditului efectuat, sa exprimam o opinie asupra acestor situatii financiare. Noi am efectuat auditul conform standardelor de audit adoptate de Camera Auditorilor Financiari din Romania. Aceste standarde cer ca noi sa respectam cerintele etice, sa planificam si sa efectuam auditul in vederea obtinerii unei asigurari rezonabile ca situatiile financiare nu cuprind denaturari semnificative.
- 4 Un audit consta in efectuarea de proceduri pentru obtinerea probelor de audit cu privire la sumele si informatiile prezentate in situatiile financiare individuale. Procedurile selectate depind de rationamentul profesional al auditorului, incluzand evaluarea riscurilor de denaturare semnificativa a situatiilor financiare individuale, datorate fraudei sau erorii. In evaluarea acestor riscuri, auditorul ia in considerare controlul intern relevant pentru intocmirea si prezentarea fidela a situatiilor financiare individuale ale Societatii pentru a stabili procedurile de audit relevante in circumstantele date, dar nu si in scopul exprimarii unei opinii asupra eficientei controlului intern al Societatii. Un audit include, de asemenea, evaluarea gradului de adecvare a politicilor contabile folosite si rezonabilitatea estimarilor contabile elaborate de catre conducere, precum si evaluarea prezentarii situatiilor financiare individuale luate in ansamblul lor.

©2011 KPMG Audit SRL, a Romanian limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity. All rights reserved. PDC no.15633

Fiscal registration code
RO12997279
Trade Registry
no.J40/4439/2000
Share Capital 2,000 RON

CF

- 5 Consideram ca probele de audit pe care le-am obtinut sunt suficiente si adecvate pentru a constitui baza opiniei noastre de audit.

Opinia

- 6 In opinia noastra, situatiile financiare pentru exercitiul financiar incheiat la 31 decembrie 2010 au fost intocmite, in toate aspectele semnificative, in conformitate cu Normele privind organizarea si conducerea contabilitatii Bancii Nationale a Romaniei Nr. 1/2007, cu modificarile si completarile ulterioare, si cu politicile contabile descrise in notele la situatiile financiare.

Alte aspecte

- 7 Acest raport al auditorului independent este adresat exclusiv Consiliului de Administratie al Bancii Nationale a Romaniei. Auditul nostru a fost efectuat pentru a putea raporta Consiliului de Administratie al Bancii Nationale a Romaniei acele aspecte pe care trebuie sa le raportam intr-un raport de audit financiar, si nu in alte scopuri. In masura permisa de lege, nu acceptam si nu ne asumam responsabilitatea decat fata de Consiliului de Administratie al Bancii Nationale a Romaniei, pentru auditul nostru, pentru raportul asupra situatiilor financiare sau pentru opinia formata.
- 8 Situatiile financiare anexate nu sunt menite sa prezinte pozitia financiara, rezultatul operatiunilor si un set complet de note la situatiile financiare in conformitate cu reglementari si principii contabile acceptate in tari si jurisdicții altele decat Romania. De aceea, situatiile financiare anexate nu sunt intocmite pentru uzul persoanelor care nu cunosc reglementarile contabile si legale din Romania inclusiv Normele privind organizarea și conducerea contabilității Băncii Naționale a României Nr. 1/2007, cu modificarile si completarile ulterioare si cu politicile contabile descrise in notele la situatiile financiare.

Pentru si in numele KPMG Audit SRL:

Furtună

Furtuna Cezar-Gabriel

inregistrat la Camera Auditorilor Financiari
din Romania cu numarul 1526/20.11.2003

KPMG Audit SRL

KPMG Audit SRL

inregistrat la Camera Auditorilor Financiari
din Romania cu numarul 9/2001

Bucuresti, 10 mai 2011

**BILANȚUL CONTABIL
LA 31 DECEMBRIE 2010**

		<i>mii lei</i>	
	Nota	31 decembrie 2010	decembrie 2009
Disponibilități bănești și alte valori		27 224	19 269
Metale și pietre prețioase		205 950	139 207
<i>din care:</i>			
Aur la alte standarde		155 442	112 052
Alte metale și pietre prețioase		50 508	27 155
Active externe		158 736 211	134 721 654
<i>din care:</i>			
Disponibil în DST la FMI	4	3 403 682	4 149 565
Aur monetar	5	15 050 893	10 788 212
Depozite la vedere	6	8 881 464	16 377 525
Depozite la termen	7	31 208 789	31 517 625
Plasamente în valută	8	705 705	823 804
Valori mobiliare denuminate în valută	9	92 784 908	65 094 659
Împrumuturi în valută	10	1 437 218	1 104 854
Participații externe	11	5 263 552	4 865 410
<i>din care: participații la FMI</i>		<i>5 133 265</i>	<i>4 741 893</i>
Credite acordate instituțiilor de credit	12	3 269 783	9 440 787
<i>din care:</i>			
Credite acordate instituțiilor de credit		3 281 583	9 452 587
Credite în litigiu		13 209	13 209
Provizion specific de risc de credit-principal		(25 009)	(25 009)
Alte active		1 546 476	1 434 255
Credite acordate salariaților		182	238
Imobilizări	13	1 516 847	1 385 489
Stocuri		3 582	2 950
Titluri de participare	14	2 318	2 317
Decontări cu bugetul statului		126	101
Conturi de regularizare		22 074	58 965
Diferențe din reevaluare pentru elemente din afara bilanțului	15	-	462
Alte active		61 774	57 936
Provizioane pentru creanțe aferente altor active	16	(60 427)	(74 203)
Dobânzi de încasat		558 345	611 829
Dobânzi de încasat	17	564 413	617 897
Provizioane de risc de credit-dobândă	18	(6 068)	(6 068)
TOTAL ACTIVE		164 343 989	146 367 001

Notele prezentate în paginile 207-239 fac parte integrantă din situațiile financiare.

**BILANȚUL CONTABIL
LA 31 DECEMBRIE 2010**

		<i>mii lei</i>	
	Nota	31 decembrie 2010	31 decembrie 2009
Numerar în circulație	19	29 964 076	27 520 446
Passive externe		49 302 822	33 706 202
din care:			
Obligații față de instituții financiare internaționale		44 296 524	28 837 476
din care: împrumuturi FMI	20	44 265 588	28 810 407
Depozite atrase la vedere		91 122	333 272
Împrumuturi de la bănci și alte instituții financiare	21	8 291	2 680
Alocații în DST de la FMI	22	4 906 885	4 532 774
Disponibilități ale instituțiilor de credit la BNR		54 596 138	57 460 673
din care:			
Conturi curente ale instituțiilor de credit		25 166 446	24 160 587
Disponibilități în regim special		3 498	4 950
Depozite ale instituțiilor de credit		300 000	-
Rezerve obligatorii în valută		29 122 593	33 290 241
Conturi instituții de credit în faliment		3 601	4 895
Disponibilități ale Trezoreriei Statului	23	12 795 311	13 626 368
Alte pasive		183 003	200 172
Împrumuturi, datorii asimilate			
și alte disponibilități atrase		30	324
Creditori		10 560	6 512
Personal și conturi asimilate		1 419	1 816
Decontări cu bugetul statului	24	158 269	188 874
Conturi de regularizare		5 429	791
Diferențe din reevaluare pentru elemente din afara bilanțului	15	5 485	-
Alte pasive		1 811	1 855
Dobânzi de plătit	25	196 956	136 058
Capital, fonduri și rezerve		17 305 683	13 717 082
din care:			
Capital		30 000	30 000
Rezerve	27	2 375 095	1 961 315
Cont special de reevaluări	28	14 759 076	11 585 970
Profitul exercițiului financiar		1 415 035	4 607 683
Repartizarea profitului exercițiului financiar		(1 273 523)	(4 467 886)
TOTAL PASIVE		164 343 989	146 367 001

Situațiile financiare au fost aprobate de Consiliul de administrație în data de 3 mai 2011 și semnate în numele acestuia de:

Guvernator

Dl. Mugur Isărescu

**CONTUL DE PROFIT ȘI PIERDERE
PENTRU ANUL ÎNCHEIAT LA 31 DECEMBRIE 2010**

		<i>mii lei</i>	
	Nota	2010	2009
Venituri din dobânzi	29	1 404 801	3 119 886
Cheltuieli cu dobânzi	30	(2 166 892)	(2 794 080)
Rezultat net din dobânzi		(762 091)	325 806
Venituri din taxe și comisioane	31	136 706	218 186
Cheltuieli cu taxe și comisioane	32	(125 502)	(217 029)
Rezultat net din taxe și comisioane		11 204	1 157
Câștiguri nete realizate din operațiuni valutare	33	2 047 401	3 821 314
Câștiguri nete realizate din operațiuni cu titluri	34	511 204	914 221
Pierderi nete realizate din operațiuni cu metale prețioase	35	(320)	(381)
Pierderi din diferențe nefavorabile din reevaluare	36	(9 303)	(10 176)
Rezultat net al operațiunilor financiare		2 548 982	4 724 978
Cheltuieli cu emisiunea monetară	37	(45 865)	(102 859)
Cheltuieli din provizioane		(4 238)	(32 341)
Pierderi din creanțe nerecuperabile neacoperite cu provizioane		(108)	-
Alte cheltuieli din operațiuni specifice		(4 587)	(3 924)
Alte venituri din operațiuni specifice		6 152	5 992
Rezultat net al operațiunilor specifice		(48 646)	(133 132)
Alte venituri		15 844	21 263
Cheltuieli cu personalul		(202 889)	(186 000)
Cheltuieli administrative		(43 928)	(52 059)
Cheltuieli cu amortizarea activelor fixe-corporale și necorporale		(34 875)	(35 496)
Alte cheltuieli generale		(68 566)	(58 834)
PROFIT net aferent exercițiului financiar		1 415 035	4 607 683

Situațiile financiare au fost aprobate de Consiliul de administrație în data de 3 mai 2011 și semnate în numele acestuia de:

Guvernator

Dl. Mugur Isărescu

NOTE LA SITUAȚIILE FINANCIARE LA 31 DECEMBRIE 2010

1. Informații generale

Banca Națională a României („Banca” sau „BNR”) a fost înființată în anul 1880 ca bancă centrală a României. Sediul social este situat în strada Lipscani nr. 25, București, România. Banca este condusă de un Consiliu de administrație. Conducerea executivă este exercitată de către guvernator, prim-viceguvernator și de doi viceguvernatori. Membrii Consiliului de administrație sunt numiți de Parlament pe o perioadă de 5 ani. Capitalul Băncii este 100 la sută deținut de către Statul Român. Numărul efectiv de salariați la data de 31 decembrie 2010 este de 1 798 persoane (31 decembrie 2009: 1 750 persoane).

Operațiunile Băncii în decursul anului 2010 au fost reglementate de Legea nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naționale a României („Legea nr. 312/2004”), intrată în vigoare la data de 31 iulie 2004, cu excepția prevederilor privind raportarea financiară care au intrat în vigoare din data de 1 ianuarie 2005. Scopul acestei legi este armonizarea Statutului Băncii cu legislația Uniunii Europene și, în particular, cu prevederile privind independența Băncii Centrale din cadrul Tratatului Comunității Europene.

În conformitate cu legislația în vigoare, obiectivul fundamental al Băncii este asigurarea și menținerea stabilității prețurilor. În plus, Banca are dreptul exclusiv de a emite monedă, precum și sarcina de a reglementa și supraveghea sistemul bancar din România.

2. Metode și politici contabile semnificative

a) Întocmirea și prezentarea situațiilor financiare

Situațiile financiare ale Băncii Naționale a României sunt întocmite conform principiilor și regulilor contabile prevăzute de standardele internaționale de contabilitate, aplicabile băncilor centrale, recunoscute de Banca Centrală Europeană și cuprind: bilanțul, contul de profit și pierdere și notele explicative.

Situațiile financiare pentru exercițiul financiar 2010 au fost întocmite în conformitate cu Normele privind organizarea și conducerea contabilității Băncii Naționale a României, cu modificările și completările ulterioare (nr. 1/2007, nr. 1/2008, nr. 3/2008, nr. 1/2010 și nr. 2/2010). Aceste norme au fost întocmite pentru actualizarea Normei nr. 2/2005 privind organizarea și conducerea contabilității Băncii Naționale a României – dezvoltate pe baza Orientării („Orientarea 2003/131/CE”) Băncii Centrale Europene din data de 5 decembrie 2002 privind cadrul legal pentru contabilitatea și raportarea financiară în Sistemul European al Băncilor Centrale (BCE/2002/10¹) – cu prevederile Orientării („Orientarea 2006/887/CE”) Băncii Centrale Europene din data de 10 noiembrie 2006 privind cadrul legal pentru contabilitatea și raportarea financiară în Sistemul

European al Băncilor Centrale (BCE/2006/16²), cu prevederile Deciziei („Decizia 2009/98/CE”) Băncii Centrale Europene din 11 decembrie 2008 de modificare a Orientării BCE/2006/16 privind cadrul legal pentru contabilitatea și raportarea financiară în Sistemul European al Băncilor Centrale (BCE/2008/21³), cu prevederile Deciziei Băncii Centrale Europene din 29 decembrie 2009 de modificare a Orientării BCE/2006/16 privind cadrul legal pentru contabilitatea și raportarea financiară în Sistemul European al Băncilor Centrale (BCE/2009/28⁴) și cu prevederile Deciziei Băncii Centrale Europene din 11 noiembrie 2010 de modificare a Orientării BCE/2006/16 privind cadrul legal pentru contabilitatea și raportarea financiară în Sistemul European al Băncilor Centrale (BCE/2010/21⁵).

Astfel, Norma nr. 1/2007 cu modificările și completările ulterioare stabilește principiile și regulile contabile de bază, forma și conținutul situațiilor financiare anuale, având ca scop general încadrarea în prevederile standardelor internaționale de contabilitate aplicabile băncilor centrale, recunoscute de Banca Centrală Europeană.

Politicile contabile au fost aplicate în mod consecvent de către Bancă pentru exercițiile financiare 2009 și 2010.

b) Bazele întocmirii

Situațiile financiare sunt întocmite ținând cont de principiul continuității activității și sunt prezentate în lei, rotunjite la cea mai apropiată valoare exprimată în mii lei.

Veniturile și cheltuielile sunt recunoscute în perioada contabilă în care apar și nu în perioada în care sunt efectiv încasate sau plătite (contabilitate de angajamente).

c) Distribuția veniturilor nete ale Băncii către stat

Banca este scutită de la plata impozitului pe profit, dar, conform Legii nr. 312/2004, virează lunar la bugetul statului o cotă de 80 la sută din veniturile nete rămase după acoperirea cheltuielilor exercițiului financiar, exclusiv cheltuielile cu alte provizioane decât cele de risc de credit, și a pierderilor exercițiilor precedente rămase neacoperite din alte surse.

Pe parcursul anului 2010, pe baza veniturilor nete înregistrate, Banca a virat lunar la bugetul de stat cota aferentă de 80 la sută din acestea. Regularizările aferente exercițiului financiar 2010 vor fi efectuate până la termenul de depunere a bilanțului contabil anual, conform legii, în baza unei declarații speciale rectificative.

d) Principii contabile semnificative

Prevalența economicului asupra juridicului: tranzacțiile sunt înregistrate și prezentate în concordanță cu substanța și realitatea lor economică și nu doar cu forma juridică.

Prudența: evaluarea activelor și pasivelor, precum și recunoașterea veniturilor și cheltuielilor, sunt realizate în mod prudent. Exercitarea prudenței nu permite

subevaluarea deliberată a activelor/veniturilor sau supraevaluarea deliberată a datoriilor/cheltuielilor.

Evenimentele ulterioare datei bilanțului: activele și pasivele sunt ajustate pentru evenimentele ce au loc între data bilanțului anual și data la care situațiile financiare sunt adoptate de Consiliul de Administrație, dacă aceste evenimente afectează situația activelor și pasivelor la data bilanțului. În cazul în care evenimentele ulterioare datei bilanțului nu afectează situația activelor și pasivelor la data bilanțului, dar sunt importante deoarece omiterea lor din prezentare ar afecta capacitatea utilizatorilor situațiilor financiare de a efectua evaluări corecte și de a lua decizii, activele și pasivele aferente nu sunt ajustate, realizându-se doar o descriere a evenimentelor.

Pragul de semnificație: devierile de la regulile contabile, inclusiv cele ce afectează calculul contului de profit și pierdere, vor fi permise doar dacă acestea pot fi considerate în mod rezonabil ca fiind nesemnificative pentru contextul de ansamblu și pentru prezentarea situațiilor financiare ale Băncii.

Contabilitatea de angajamente: veniturile și cheltuielile sunt recunoscute în perioada contabilă în care apar și nu în perioada în care sunt efectiv încasate sau plătite.

e) Folosirea estimărilor

Întocmirea situațiilor financiare în conformitate cu prevederile Normei nr. 1/2007 cu modificările și completările ulterioare impune conducerii să facă unele estimări și presupuneri care influențează valorile raportate ale activului și pasivului, precum și ale veniturilor și cheltuielilor aferente perioadei de raportare. Rezultatele efective pot fi diferite față de aceste estimări. Estimările sunt revizuite periodic și, dacă sunt necesare ajustări, acestea sunt înregistrate în contul de profit și pierdere în perioada în care ele devin cunoscute. Deși aceste estimări individuale prezintă un oarecare grad de incertitudine, efectul cumulat al acestuia asupra situațiilor financiare este considerat ca nesemnificativ.

f) Recunoașterea activelor și pasivelor

Activele/pasivele financiare sau de altă natură sunt recunoscute în bilanț dacă:

- este probabil ca un beneficiu economic viitor asociat cu activul/pasivul respectiv va intra/ieși în/din patrimoniul Băncii;
- toate riscurile și avantajele asociate cu activul/pasivul respectiv au fost transferate efectiv Băncii; și
- valoarea activului/pasivului poate fi măsurată în mod credibil.

Activele și pasivele financiare sunt recunoscute inițial la valoarea de achiziție, după cum este prezentat în continuare.

g) Poziția valutară

Poziția valutară (deținerea valutara) reprezintă soldul net într-o anumită valută, respectiv diferența dintre total creanțe (activul bilanțului și conturi în afara bilanțului de natura activelor) și total angajamente (pasivul bilanțului și conturi în afara bilanțului de natura pasivelor) în valuta respectivă, cu unele excepții. Aurul la standard internațional este considerat ca și valută, determinându-se poziția aurului.

Începând cu 31 decembrie 2010, Banca a aplicat Norma nr. 2/2010 pentru modificarea și completarea Normei Băncii Naționale a României nr. 1/2007 privind organizarea și conducerea contabilității BNR, cu modificările și completările ulterioare, aplicabilă începând cu situațiile financiare anuale aferente exercițiului financiar 2010, care include următoarele prevederi:

- valuta DST este considerată ca fiind o valută separată; tranzacțiile care implică o schimbare a poziției nete a DST vor fi tranzacții denominate în DST sau tranzacții care respectă structura coșului valutar DST;
- este permisă desemnarea pentru *hedging* economic DST a deținerilor valutare nete ale valutelor componente ale coșului DST, măsurate la costul mediu anterior reevaluării de sfârșit de an;
- poziția valutară netă a DST va include: poziția valutară a DST și deținerile nete ale valutelor individuale ale coșului DST. Împreună, acestea vor fi tratate ca o singură deținere valutară netă;
- la data de închidere a perioadei financiare, Banca poate efectua operațiunea de acoperire a riscurilor („*hedging* economic”) asupra poziției nete a DST, care presupune înregistrarea rezultatului reevaluării poziției valutare a DST după cumulara acestuia cu rezultatele reevaluării coșului de valute componente desemnate conform structurii coșului valutar DST.

Elementele care nu sunt incluse în poziția valutară sunt următoarele: sumele denominate în valută înregistrate în conturile Casa în valută, Valută în tranzit, Furnizori, Debitori, Operațiuni în curs de clarificare și Cheltuieli în avans.

h) Metoda costului mediu

Metoda costului mediu se aplică pentru următoarele elemente:

- poziția valutară, inclusiv DST;
- poziția aurului la standarde internaționale;
- portofoliul de titluri denominate în valută – pentru fiecare ISIN/CUSIP (serie titlu).

Costul mediu al poziției valutare se determină zilnic și este un curs de schimb exprimat sub forma cotației indirecte (lei/1 unitate valutară). În cazul poziției valutare lungi, achizițiile nete de valută din cursul zilei, exprimate la costul mediu al achizițiilor din ziua respectivă, sunt adăugate la deținerea din ziua anterioară pentru a obține un nou cost mediu al poziției valutare. Vânzările nete de valută din

cursul zilei nu modifică costul mediu al poziției valutare. În cazul poziției aurului, se aplică aceeași metodă.

Costul mediu al deținerii de titluri în valută se calculează pentru fiecare ISIN/CUSIP (serie titlu) și se obține prin raportarea valorii de tranzacție a deținerii totale la valoarea nominală a deținerii. Achizițiile de titluri din cursul zilei sunt adăugate la deținerea din ziua anterioară pentru a obține un nou cost mediu pentru fiecare ISIN/CUSIP (serie titlu).

Costul mediu net al deținerii de titluri în valută se obține prin raportarea la valoarea nominală pentru fiecare ISIN/CUSIP (serie titlu) a deținerii la cost mediu ajustate cu amortizarea cumulată a primei/discountului. Prima/discountul rezultat(ă) la achizițiile de titluri sunt amortizate pe durata rămasă de viață a titlului, utilizând metoda lineară. Excepție sunt titlurile cu discount care, la momentul achiziției, au o perioadă rămasă până la scadență mai mare de un an: acestea sunt contabilizate prin metoda ratei interne de rentabilitate.

Câștigurile/pierderile realizate din tranzacțiile valutare, tranzacțiile cu aur/argint la standarde internaționale și tranzacțiile cu titluri în valută sunt determinate pe baza costului mediu aferent deținerii respective (Nota 2i și Nota 2j).

La sfârșitul exercițiului financiar, conform procedurii de reevaluare (Nota 2p), costul mediu al poziției valutare, respectiv costul mediu net al titlurilor în valută – în cazul în care s-au înregistrat pe cheltuială diferențe nefavorabile din reevaluare la 31 decembrie pentru respectiva poziție valutară sau deținere de ISIN/CUSIP (serie titlu) – devine egal cu cursul de reevaluare, respectiv prețul de piață al titlurilor.

i) Tranzacții valutare

Operațiunile exprimate în monedă străină sunt înregistrate în lei la cursul oficial de schimb de la data tranzacției. Activele și pasivele monetare exprimate în monedă străină la data bilanțului sunt transformate în lei la cursul de schimb de la acea dată.

Cumpărările și vânzările la termen/la vedere în cazul operațiunilor *swap* valută/RON sunt recunoscute în conturile din afara bilanțului de la data tranzacției până la data decontării (la rata la vedere a tranzacției), respectiv în conturile din bilanț la data decontării. Diferența dintre rata la vedere și rata la termen este înregistrată ca dobândă de plătit sau dobândă de încasat. Poziția valutară este afectată de către dobânda de plătit/încasat în valută.

Conform metodei costului mediu pentru poziția valutară lungă, orice vânzare de valută (ieșire din poziția valutară) generează câștig/pierdere determinat(ă) astfel:

- dacă în cursul zilei achizițiile depășesc vânzările, câștigul/pierderea realizat(ă) din vânzările totale ale zilei se determină prin multiplicarea vânzărilor totale ale zilei cu diferența între prețul mediu al vânzărilor din ziua respectivă și costul mediu al achizițiilor din ziua respectivă;

- dacă în cursul zilei vânzările depășesc achizițiile, câștigul/pierdere realizat(ă) din vânzările totale ale zilei se determină prin însumarea următoarelor:
 - câștigul/pierdere din vânzările acoperite de achizițiile zilei curente, determinat(ă) ca rezultat al multiplicării achizițiilor totale ale zilei cu diferența între prețul mediu al vânzărilor din ziua respectivă și costul mediu al achizițiilor din ziua respectivă;
 - câștigul/pierdere din vânzările acoperite de deținerile de valută din ziua anterioară, determinat(ă) ca rezultat al multiplicării vânzărilor nete ale zilei cu diferența dintre prețul mediu al vânzărilor din ziua respectivă și costul mediu al poziției valutare din ziua precedentă.

În cazul unei poziții valutare scurte pentru o valută sau pentru aur, se aplică metoda inversă celei descrise anterior. Astfel, costul mediu al poziției scurte este afectat de ieșirile nete, în timp ce intrările nete reduc poziția la costul mediu existent și generează câștiguri sau pierderi realizate.

j) Titluri denumite în valută

Primele/discounturile din achiziția de titluri sunt amortizate pe durata de viață rămasă a titlurilor conform metodei lineare, amortizarea/eșalonarea înregistrându-se zilnic în conturi conform principiilor contabilității de angajamente. Eșalonarea discountului/amortizarea primei este asimilată veniturilor/cheltuielilor din dobânzi. Creanțele de încasat aferente titlurilor se înregistrează zilnic în conturi conform principiilor contabilității de angajamente, fiind exprimate în lei la cursul BNR al zilei.

Titlurile cu discount, care au la momentul achiziției o perioadă rămasă până la scadență mai mare de un an, sunt contabilizate prin metoda ratei interne de rentabilitate. Titlurile pe termen scurt – tranzacționate pe piețe unde există mai puțin de trei formatori de piață – sunt contabilizate la cost. Începând cu 31 decembrie 2008, titlurile clasificate ca deținute până la scadență nu sunt reevaluate la piață, fiind evaluate la cost amortizat supus deprecierii.

Câștigul/pierdere din vânzarea de titluri se determină ca diferență între prețul de vânzare și costul mediu al deținerii de titluri aplicată la valoarea nominală vândută. Componentele câștigului/pierderii din vânzarea de titluri se evidențiază astfel:

- efectul prețului de piață determinat ca diferență dintre prețul de vânzare și costul mediu net al deținerii de titluri aplicată la valoarea nominală vândută – înregistrat în contul de profit și pierdere la data decontării;
- efectul ratei dobânzii determinat ca diferență dintre costul mediu net și costul mediu al deținerii de titluri aplicată la valoarea nominală vândută – înregistrat în contul de profit și pierdere prin procedura de amortizare/eșalonare zilnică a primelor/discounturilor aferente titlurilor în valută.

Câștigul/pierdere din reevaluarea la prețul pieței se determină ca diferență între prețul de piață și costul mediu net.

k) Credite acordate instituțiilor de credit și altor entități

Creditele sunt prezentate în bilanț la valoarea principalului, mai puțin provizionul pentru deprecierea valorii creditelor, necesar pentru a reflecta valoarea recuperabilă a acestor active. Totodată la acest post bilanțier sunt incluse și creditele acordate instituțiilor de credit urmare a transferurilor de titluri însoțite de un angajament de răscumpărare.

l) Titluri de participare

Titlurile de participare, inclusiv titlurile de participare în societățile în care Banca exercită influență semnificativă, sunt înregistrate la cost conform prevederilor Normei nr. 1/2007 cu modificările și completările ulterioare, prezentele situații financiare nefiind consolidate.

m) Imobilizări corporale și necorporale

Imobilizările corporale și necorporale sunt prezentate în situațiile financiare la cost sau cost reevaluat minus amortizarea cumulată.

Cheltuielile generate de construcția de imobilizări sunt capitalizate și amortizate odată cu darea în folosință a activelor.

Cheltuielile generate de înlocuirea unei componente a elementelor de imobilizări corporale, incluzând cheltuielile cu modernizarea, sunt capitalizate. Alte cheltuieli cu reparațiile și întreținerea sunt înregistrate în contul de profit și pierdere, la momentul efectuării lor, având statut de cheltuieli de exploatare. Amortizarea a fost calculată prin metoda lineară pe perioada duratei de viață estimate pentru fiecare element din categoria imobilizărilor corporale. Amortizarea este recunoscută ca o reducere a valorii activelor. Terenurile nu sunt supuse amortizării. Duratele legale de viață pe categorii sunt următoarele:

Clădiri	20-60 ani
Echipament	5-20 ani
Mijloace de transport	5 ani
Echipament informatic	3 ani

n) Ajustări pentru deprecierea valorii activelor

În cadrul politicii monetare și de curs de schimb, Banca poate acorda credite instituțiilor de credit. Banca constituie provizioane de risc de credit conform normelor proprii aprobate de către Consiliul de Administrație al Băncii, cu avizul consultativ al Ministerului Finanțelor Publice.

Ajustările pentru deprecierea valorii creditelor sunt recunoscute drept cheltuieli specifice în contul de profit și pierdere și deduse din total credite și dobânzi de încasat.

Când creditul se consideră nerecuperabil și toate măsurile legale pentru recuperarea acestuia au fost luate, acesta este trecut pe pierderi și înregistrat în contul de profit și pierdere.

Ajustările pentru deprecierea valorii creditelor constituite de Bancă – altele decât cele pentru risc de credit – se suportă din profitul rămas după virarea la bugetul de stat a cotei de 80 la sută din veniturile nete. Activele financiare sunt analizate pentru a determina dacă există vreun indiciu obiectiv potrivit căruia un activ poate fi depreciat. Dacă orice astfel de indiciu există, Banca estimează valoarea recuperabilă a activului. O pierdere din depreciere este recunoscută când valoarea contabilă a activului depășește valoarea sa recuperabilă.

Provizioanele pentru deprecierea valorii imobilizărilor sunt anulate parțial/total în situația în care a avut loc o modificare în estimările anterioare folosite pentru determinarea valorii recuperabile a activelor. Un provizion pentru deprecierea activelor este anulat parțial/total numai în măsura în care noua valoare contabilă a imobilizărilor nu depășește valoarea contabilă netă care ar fi fost determinată dacă pierderea din depreciere nu ar fi fost recunoscută în anii anteriori.

o) Numerar în circulație

Banca elaborează programul de emisiune a bancnotelor și monedelor, asigură tipărirea, distribuirea și administrarea rezervei de numerar, astfel încât să se asigure necesarul de numerar în strictă concordanță cu nevoile reale ale circulației bănești.

Numerarul în circulație se înregistrează la valoarea nominală a bancnotelor și monedelor produse/primate de la Imprimeria BNR, Monetăria Statului și alți furnizori externi, mai puțin valoarea bancnotelor și monedelor distruse și a celor asimilate cu acestea (bancnotele și monedele retrase din circulație, bancnotele și monedele retrase din circulație nepreschimbate la termenul stabilit), valoarea bancnotelor și monedelor trecute la colecție și a celor vândute ca produse numismatice, valoarea bancnotelor și a monedelor din fondul de rezervă existent în Tezaurul central și la sucursalele județene ale Băncii, precum și cele aflate în expediție între acestea.

p) Reevaluarea

Reevaluarea pozițiilor valutare lungi și scurte se înregistrează lunar în contul special de reevaluare din bilanț, ca diferență între cursul de reevaluare (cursul de schimb oficial stabilit în ultima zi lucrătoare a lunii) și costul mediu al poziției valutare. Activele (participația la FMI) și pasivele (alocațiile și depozitul de la FMI) denominate în DST se reevaluează de asemenea la cursurile comunicate de Fondul Monetar Internațional valabile la datele de 30 aprilie, respectiv 31 decembrie.

Reevaluarea la valoarea de piață se efectuează lunar pentru deținerile de aur/argint la standarde internaționale și titlurile denominate în valută, cu excepțiile menționate mai jos; diferențele din reevaluarea la valoarea de piață se înregistrează în conturile de ajustare din bilanț. Reevaluarea aurului se efectuează pe baza

prețului în lei pe unitatea de aur, rezultat prin aplicarea cotației fixing de pe piața metalelor prețioase de la Londra și a cursului de reevaluare lei/USD. Reevaluarea titlurilor denominate în valută se efectuează prin compararea prețului de piață (preț mediu de piață) la finalul ultimei zile lucrătoare din lună cu costul mediu net al deținerii de titluri.

Nu sunt permise compensări între diferențele nefavorabile din reevaluare aferente oricărei dețineri de titluri, valută sau aur și diferențele favorabile din reevaluare aferente altor dețineri de titluri, valută sau aur.

La sfârșitul exercițiului financiar, diferențele nefavorabile din reevaluarea activelor și pasivelor sunt înregistrate în contul de profit și pierdere, fără posibilitatea de anulare ulterioară prin diferențele favorabile din reevaluare ale exercițiilor financiare viitoare. Ulterior, costul mediu al poziției valutare, respectiv costul mediu net al titlurilor în valută pentru care s-au înregistrat pe cheltuială diferențe nefavorabile din reevaluare, devine egal cu cursul de reevaluare, respectiv prețul de piață al titlurilor. Diferențele favorabile din reevaluarea activelor și pasivelor în valută la sfârșitul exercițiului financiar sunt înregistrate în contul special de reevaluare.

Începând din 31 decembrie 2010, la final de an, diferențele din reevaluare aferente DST sunt compensate cu diferențele din reevaluare aferente deținerilor valutare desemnate pentru operațiunea de *hedging* contra riscului cursului de schimb DST (vezi nota 2g), iar diferențele nete nefavorabile rezultate din compensare sunt înregistrate pe cheltuială.

q) Pensiile și beneficiile angajaților

Banca, în desfășurarea normală a activității, execută plăți către fondurile de stat românești pentru angajații săi din România, pentru pensii, asigurări de sănătate și șomaj. În cursul anului 2010, precum și în anii anteriori, toți angajații Băncii au fost incluși în sistemul de pensii de stat. De asemenea, conform legislației în vigoare, începând din anul 2007, angajații eligibili ai Băncii au fost incluși și în sistemul de pensii private (obligatorii și facultative).

În baza Contractului colectiv de muncă în vigoare, Banca plătește la pensionare angajaților săi o indemnizație de pensionare care este calculată în funcție de salariul la data pensionării. Contractul colectiv de muncă este în fiecare an aprobat de către Consiliul de administrație. Banca recunoaște datoria aferentă indemnizațiilor de pensionare la data la care acestea sunt datorate salariaților Băncii.

r) Recunoașterea veniturilor și cheltuielilor

Veniturile și cheltuielile sunt recunoscute conform principiului contabilității de angajamente. Pierderile/câștigurile realizate din vânzarea de valută, aur sau titluri sunt înregistrate în Contul de profit și pierdere. Aceste câștiguri/pierderi realizate sunt calculate prin diferență față de costul mediu al activului respectiv.

Diferențele favorabile din reevaluare nu sunt recunoscute ca venituri, ci sunt transferate direct într-un cont special de reevaluare.

La sfârșitul exercițiului financiar, diferențele nefavorabile din reevaluare sunt înregistrate în Contul de profit și pierdere dacă sunt mai mari decât diferențele favorabile din reevaluare înregistrate anterior în contul special de reevaluare aferent. Nu se realizează compensare între diferențele din reevaluare pentru diferitele dețineri de titluri, valută și aur, cu excepția operațiunii de *hedging* DST(vezi nota 2p).

Comisioanele aferente Aranjamentului *stand-by* încheiat în anul 2009 între România și Fondul Monetar Internațional sunt trecute pe cheltuieli/venituri la momentul plății/încasării lor, cu excepția comisionului anual de angajament care este rambursat de FMI la tragerea fiecărei tranșe în cursul anului aferent; acesta se trece pe cheltuială/venit în mod eșalonat pe măsura tragerii fiecărei tranșe de împrumut din anul aferent.

s) Capitalul social și rezervele statutare

Capitalul este deținut în întregime de stat și nu este divizat în acțiuni. La 31 decembrie 2010 capitalul Băncii este de 30 000 mii lei (31 decembrie 2009: 30 000 mii lei).

Rezervele statutare au fost constituite la data de 1 ianuarie 2005 în conformitate cu Legea nr. 312/2004 prin preluarea sumelor rămase în fondul de rezervă. Ulterior, au fost utilizate integral pentru acoperirea pierderii reportate. La 31 decembrie 2009, rezervele statutare au fost majorate prin repartizarea unui procent de 60 la sută din profitul rămas după virarea la bugetul de stat a cotei de 80 la sută din veniturile nete aferente anului 2009, respectiv acoperirea pierderii reportate.

Pe parcursul anului 2010, rezervele statutare au fost majorate începând cu luna iulie conform Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 78/2010 pentru modificarea și completarea Legii nr. 118/2010 privind unele măsuri necesare în vederea restabilirii echilibrului bugetar. La 31 decembrie 2010, rezervele statutare se majorează prin repartizarea unui procent de 50 la sută din profitul rămas după virarea la bugetul de stat a cotei de 80 la sută din veniturile nete aferente anului 2010.

t) Repartizarea profitului

Profitul rămas al anului 2010, respectiv 2009, se repartizează conform Legii nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naționale a României (vezi Nota 40).

3. Politici de gestionare a riscului

Principalele riscuri asociate cu activitățile Băncii sunt de natură financiară și operațională, rezultând din responsabilitatea Băncii de a asigura și menține stabilitatea prețurilor. Principalele categorii de riscuri financiare la care Banca este expusă se referă la riscul de credit, riscul de lichiditate și riscul de piață. Riscul de piață include riscul de dobândă și riscul valutar.

a) Riscul de credit

Banca este expusă riscului de credit ca rezultat al activităților de tranzacționare, acordare de credite și efectuare de investiții.

Riscul de credit asociat cu activitățile de tranzacționare și de investiții este gestionat prin intermediul procedurilor de administrare a riscului de piață. Acest risc este controlat atât prin selectarea unor parteneri cu cele mai bune ratinguri de credit, prin monitorizarea activităților și ratingurilor acestora, cât și prin utilizarea metodei limitelor de expunere.

Banca este expusă riscului de credit, în principal, ca rezultat al activității de acordare de credite pe termen scurt în lei către instituțiile de credit interne. Valoarea care reprezintă expunerea la acest risc de credit este dată de valoarea contabilă a creditelor acordate de către Bancă, recunoscută în bilanțul contabil. Creditele pe termen scurt în lei acordate băncilor sunt în mod normal garantate cu titluri de stat emise de Guvernul României sau cu depozite la termen. Totuși, Banca poate, în cazuri extreme, să acorde credite negarantate băncilor și altor instituții de credit cu scopul de a preveni crizele sistemice.

Expunerea maximă la riscul de credit, reprezentând pierderea maximă contabilă care ar trebui recunoscută la data întocmirii bilanțului în situația în care împrumutații nu își pot îndeplini obligațiile contractuale, iar valoarea justă a oricăror garanții este zero, este în sumă de 3 269 965 mii lei (31 decembrie 2009: 9 441 025 mii lei). Menționăm că, la data aprobării prezentelor situații financiare, creditele acordate instituțiilor de credit aflate în sold la 31 decembrie 2010 în sumă de 3 269 783 mii lei au fost rambursate integral de contrapartide (31 decembrie 2009: 9 440 787 mii lei).

b) Riscul de lichiditate

Banca este împrumutătorul de ultimă instanță al instituțiilor de credit din România. Obiectivul principal al operațiunilor derulate zilnic este asigurarea existenței unei lichidități corespunzătoare pe piața internă.

Banca gestionează în același timp și rezerva valutară externă, prin planificare și diversificare, pentru a asigura îndeplinirea la timp a obligațiilor valutare.

c) Riscul de dobândă

Banca se confruntă cu riscul de dobândă, în principal datorită expunerii la fluctuațiile nefavorabile ale ratei dobânzii pe piață, în măsura în care activele și pasivele purtătoare de dobânzi devin scadente, valoarea de piață a activelor/pasivelor este influențată de fluctuația ratei dobânzii sau rata dobânzii se modifică în perioade diferite sau în procente diferite.

Pentru creanțele și datoriile financiare în lei, Banca urmărește ratele curente de dobândă de pe piață. Obținerea unei marje pozitive nu este întotdeauna posibilă datorită faptului că nivelurile acestor active și pasive sunt dictate de obiectivele politicii monetare.

Totuși, Banca monitorizează în mod constant costurile implementării acestei politici față de beneficiile previzionate.

Pentru controlul riscului de dobândă, banca ajustează durata medie a activelor în funcție de obiectivele de siguranță și rentabilitate asumate. Pentru datoriile financiare în valută, sunt utilizate în diferite proporții instrumente cu dobândă fixă și variabilă în vederea limitării expunerii la riscul de dobândă.

d) Riscul valutar

Banca este expusă riscului valutar prin tranzacțiile de schimb valutar.

Principalele active nete deținute de Bancă sunt exprimate în EUR și USD. De asemenea, principalele pasive nete sunt exprimate în DST. Datorită volatilității cursului de schimb și a piețelor financiare, există un risc de pierdere/ creștere de valoare în ceea ce privește activele/ pasivele monetare denumite în valută. Pozițiile de schimb valutar deschise reprezintă o sursă a riscului valutar.

Pentru a evita pierderile care pot fi generate de fluctuațiile nefavorabile ale cursului de schimb, dar în limita obiectivelor sale de administrare a rezervelor internaționale, Banca implementează în prezent o politică de diversificare a portofoliului, cu scopul de a obține o distribuție echilibrată pe valute. De asemenea, Banca a realizat la 31 decembrie 2010 operațiunea de *hedging* pentru protejare împotriva riscului de curs de schimb DST (vezi Nota 2g).

Activele și pasivele denumite în EUR, USD și alte valute la data bilanțului sunt prezentate în Nota 38.

Cursurile de reevaluare ale principalelor monede străine la final de an au fost:

	31 decembrie 2010	31 decembrie 2009	Depreciere (procente)
RON/EUR	4,2848	4,2282	1,3
RON/USD	3,2045	2,9361	9,1
RON/DST	4,9554	4,6062	7,6

4. Disponibil în DST la FMI

Fiecare stat membru al FMI are un cont curent în DST la Fondul Monetar Internațional (FMI) utilizat pentru derularea acordurilor de împrumut și a altor operațiuni aferente între statele membre și FMI. Acest cont este purtător de dobândă la același nivel ca și dobânzile la alocațiile FMI în DST.

5. Aur monetar

	<i>mii lei</i>	
	31 decembrie 2010	31 decembrie 2009
Lingouri de aur în formă standard	4 055 846	2 907 158
Monede	2 093 079	1 500 282
Depozite externe	8 901 968	6 380 772
Total	15 050 893	10 788 212

La 31 decembrie 2010, Banca are depozitat la extern aur în valoare de 8 901 968 mii lei (31 decembrie 2009: 6 380 772 mii lei). Prețul de reevaluare a aurului la data de 31 decembrie 2010 a fost de 145,350 lei/g pentru stocul deținut de Bancă, în greutate totală de 103 549,3 Kg (la 31 decembrie 2009 prețul a fost de 104,184 lei/g pentru stocul deținut de Bancă în greutate totală de 103 549,6 Kg).

6. Depozite la vedere

	<i>mii lei</i>	
	31 decembrie 2010	31 decembrie 2009
Depozite la vedere la instituții internaționale	8 757 746	16 164 138
Depozite la vedere la bănci centrale	115 739	208 562
Depozite la vedere la bănci din străinătate	7 979	4 825
Total	8 881 464	16 377 525

La data de 31 decembrie 2010, poziția „depozite la vedere” cuprinde în principal disponibilul la BRI în sumă de 8 757 746 mii lei (31 decembrie 2009: 16 164 138 mii lei), reprezentând contravaloarea a 2 043 902 mii EUR (31 decembrie 2009: 3 818 159 mii EUR), 6 mii USD (31 decembrie 2009: 6 875 mii USD) și 5 mii CHF (31 decembrie 2009: 5 mii CHF), precum și alte depozite la vedere.

Structura pe valute a celorlalte depozite la vedere se regăsește la Nota 38.

7. Depozite la termen

	<i>mii lei</i>	
	31 decembrie 2010	31 decembrie 2009
Depozite la termen la bănci centrale	8 535 322	4 824 376
Depozite la termen la instituții internaționale	22 673 467	26 693 249
Total	31 208 789	31 517 625

La 31 decembrie 2010, depozitele la termen la bănci centrale includ depozitul constituit la o bancă centrală din Uniunea Europeană în sumă de 8 535 322 mii lei reprezentând 1 992 000 mii EUR (31 decembrie 2009: 4 824 376 mii lei, respectiv 1 141 000 mii EUR), iar depozitele la termen la instituții internaționale includ depozitul constituit la o instituție financiară din afara Uniunii Europene în sumă de

22 673 467 mii lei reprezentând 3 630 600 mii EUR, 365 000 mii USD și 150 950 000 mii JPY (31 decembrie 2009: 26 693 249 mii lei, respectiv 2 667 500 mii EUR și 5 250 000 mii USD).

8. Plasamente în valută

	<i>mii lei</i>	
	31 decembrie 2010	31 decembrie 2009
Plasamente la Banca Mondială, din care:		
– în depozite la vedere la FED	944	874
– în titluri	704 761	822 930
Total	705 705	823 804

Conform contractului de administrare de investiții încheiat între Bancă și BIRD în anul 2002, BIRD a devenit consultantul și mandatarul Băncii pentru administrarea unor active externe limitate la 20 la sută din rezerva valutară internațională. La 31 decembrie 2010, plasamentele administrate de BIRD (depozite) sunt în valoare de 944 mii lei – echivalent al 295 mii USD (31 decembrie 2009: 874 mii lei – echivalent al 298 mii USD).

La 31 decembrie 2010, plasamentele Băncii administrate de Banca Mondială în titluri în conformitate cu contractul de administrare de investiții sunt în valoare de 704 761 mii lei, echivalentul a 219 929 mii USD (31 decembrie 2009: 822 930 mii lei, echivalentul a 280 280 mii USD).

9. Valori mobiliare denuminate în valută

	<i>mii lei</i>	
	31 decembrie 2010	31 decembrie 2009
Titluri cu discount – Trezoreria SUA	9 196 305	293 287
Titluri cu discount – Trezorerii europene	36 177 954	18 989 871
Titluri cu discount – Instituții de credit și bănci	7 751 419	10 770 506
Titluri cu discount – Organizații financiare internaționale (BEI)	8 362 897	-
Titluri cu cupon – Trezoreria SUA	7 881 289	7 357 292
Titluri cu cupon – Trezorerii europene	23 415 044	23 435 391
Titluri cu cupon – Instituții de credit și bănci	-	428 123
Titluri cu cupon – Organizații financiare internaționale – BRI (ITM)	-	3 395 028
Titluri cu cupon – Organizații financiare internaționale (BEI, BIRD, BNI, BERD)	-	425 161
Total	92 784 908	65 094 659

Titlurile cu cupon emise de Trezoreriile Europene, instituțiile de credit, bănci și BRI au rată de dobândă fixă. Ratele de dobândă variază între 0,50 la sută și 6,50 la sută pe an pentru titlurile în EUR (2009: între 1,25 la sută și 5,50 la sută pe an),

respectiv între 0,50 la sută și 1,75 la sută pe an pentru cele în USD (2009: între 0,88 la sută și 4,88 la sută pe an); în 2010 nu au fost deținute titluri cu cupon în GBP (2009: între 2,88 la sută și 5,85 la sută). La data de 31 decembrie 2010 se află în portofoliu titluri cu discount numai în GBP.

La 31 decembrie 2010, portofoliul de titluri include titluri pe termen scurt în valoare de 68 343 735 mii lei (la 31 decembrie 2009: 30 053 664 mii lei).

La 31 decembrie 2010 și 2009 nu existau titluri clasificate ca deținute până la scadență.

10. Împrumuturi în valută

La data de 31 decembrie 2010, Banca are plasată la FED o sumă de 1 437 218 mii lei – echivalentul a 448 500 mii USD (31 decembrie 2009: 1 104 854 mii lei – echivalentul a 376 300 mii USD).

11. Participații externe

	<i>mii lei</i>	
	31 decembrie 2010	31 decembrie 2009
Cota de participare a României la FMI	5 133 265	4 741 893
Participarea la capitalul BRI	87 676	81 497
Participații la BCE	42 611	42 020
Total	5 263 552	4 865 410

Banca a înregistrat la acest post fondurile guvernamentale reprezentând cota de participare la alte instituții financiare internaționale.

Banca, în conformitate cu Legea nr. 97/1997, exercită toate drepturile și obligațiile care decurg din faptul că România este stat membru al FMI. Excepții sunt tranșa a III-a și a IV-a aferente împrumutului de la FMI – tranșe împărțite în anul 2010 în mod egal între Bancă și Ministerul Finanțelor Publice – pentru care exercitarea drepturilor și îndeplinirea obligațiilor referitoare la împrumut revin fiecărei instituții în parte, conform Legii nr. 72/16.04.2010 pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 10/2010 privind ratificarea Scrisorii de intenție, semnată de autoritățile române la București la 5 februarie 2010 și aprobată prin Decizia Consiliului director al Fondului Monetar Internațional din 19 februarie 2010 și pentru modificarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 99/22.09.2009 privind ratificarea Aranjamentului *stand-by* dintre România și Fondul Monetar Internațional, convenit prin Scrisoarea de intenție transmisă de autoritățile române, semnată la București la 24 aprilie 2009, și prin Decizia Consiliului director al Fondului Monetar Internațional din 4 mai 2009, precum și a Scrisorii suplimentare de intenție, semnată de autoritățile române la data de 8 septembrie 2009 și aprobată prin Decizia Consiliului director al Fondului Monetar Internațional din 21 septembrie 2009.

În anul 2009, tranșa a II-a aferentă Aranjamentului menționat a fost încasată în mod egal de către Bancă și Ministerul Finanțelor Publice, exercitarea drepturilor și îndeplinirea obligațiilor referitoare la împrumut revenind fiecărei instituții, conform Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 99/2009 privind ratificarea Aranjamentului *stand-by* dintre România și Fondul Monetar Internațional, convenit prin Scrisoarea de intenție transmisă de autoritățile române, semnată la București la 24 aprilie 2009, și prin Decizia Consiliului director al Fondului Monetar Internațional din 4 mai 2009, precum și a Scrisorii suplimentare de intenție, semnată de autoritățile române la data de 8 septembrie 2009 și aprobată prin Decizia Consiliului director al Fondului Monetar Internațional din 21 septembrie 2009.

La 31 decembrie 2010 și 2009, cota de participare totală a României la FMI era de 1 030 milioane DST. Banca acționează ca depozitar pentru depozitele FMI legate de participare.

12. Credite acordate instituțiilor de credit

	<i>mii lei</i>	
	31 decembrie 2010	31 decembrie 2009
Credite acordate instituțiilor de credit	3 281 583	9 452 587
Credite în litigiu	13 209	13 209
Provizion specific de risc de credit principal	(25 009)	(25 009)
Sold la sfârșitul anului	3 269 783	9 440 787

Creditele acordate instituțiilor de credit la 31 decembrie 2010 se compun din creditele în sumă de 3 269 783 mii lei acordate de Bancă pe baza transferurilor de titluri însoțite de angajamente de răscumpărare cu instituțiile de credit (31 decembrie 2009: 9 440 787 mii lei), respectiv creditul în sumă de 11 800 mii lei acordat băncii în faliment Credit Bank S.A., conform Ordonanței de urgență nr. 26/2000 privind autorizarea Băncii Naționale a României de a acorda un credit pentru acoperirea cererilor populației de retragere a depozitelor constituite la Banca „Renașterea Creditului Românesc” – S.A. – Credit Bank (31 decembrie 2009: 11 800 mii lei).

Creditul în litigiu este cel acordat înainte de intrarea în faliment a băncii Credit Bank S.A.

13. Imobilizări

	mii lei				
	Terenuri și clădiri	Echipamente	Imobilizări în curs	Imobilizări necorporale	Total
Cost sau cost reevaluat					
La 31 decembrie 2009	1 350 102	105 484	48 030	16 758	1 520 374
Intrări	47 818	18 766	29 577	4 979	101 140
Ieșiri	(10 624)	(9 661)	(41 338)	(6)	(61 629)
Ajustarea cu amortizarea cumulată pentru reevaluare	(75 529)	(35 813)	-	-	(111 342)
Diferențe favorabile din reevaluare	111 614	12 477	-	-	124 091
La 31 decembrie 2010	1 423 381	91 253	36 269	21 731	1 572 634
Amortizare cumulată					
La 31 decembrie 2009	50 522	68 581	-	15 782	134 885
Amortizarea în cursul anului	25 143	6 234	-	867	32 244
Ajustarea cu amortizarea cumulată pentru reevaluare	(75 529)	(35 813)	-	-	(111 342)
La 31 decembrie 2010	136	39 002	-	16 649	55 787
Valoare netă contabilă					
La 31 decembrie 2010	1 423 245	52 251	36 269	5 082	1 516 847
La 31 decembrie 2009	1 299 580	36 903	48 030	976	1 385 489

La data de 31 decembrie 2010, terenurile și clădirile au fost reevaluate de către un evaluator acreditat de ANEVAR în conformitate cu recomandările standardelor internaționale de practică în evaluare (IVA 3 – „Evaluarea activelor din sectorul public pentru raportarea financiară”). Estimarea valorii juste s-a realizat prin metode selectate de evaluator, după caz (abordarea prin comparația vânzărilor, abordarea prin capitalizarea venitului, metoda costului de înlocuire net). La data de 31 decembrie 2010, amortizarea cumulată a fost eliminată din valoarea contabilă brută, iar valoarea netă a fost recalculată la valoarea reevaluată. Diferențele favorabile din reevaluare sunt înregistrate la postul bilanțier „Rezerve”; diferențele nefavorabile din reevaluare sunt înregistrate de asemenea la postul bilanțier „Rezerve”, fiind compensate integral cu diferențele favorabile din reevaluarea precedentă – pentru fiecare activ reevaluat. În plus, evaluatorul a revizuit și duratele de viață aferente clădirilor. De asemenea, la data de 31 decembrie 2010, au fost reevaluate și celelalte imobilizări corporale (mașini, utilaje și instalații specifice, mijloace de transport, mobilier, birotică, calculatoare electronice și echipamente periferice, alte mijloace fixe) de către un evaluator acreditat de ANEVAR în conformitate cu recomandările standardelor internaționale de practică în evaluare (IVA 3 – „Evaluarea activelor din sectorul public pentru raportarea financiară”).

La data de 31 decembrie 2010, categoria „echipamente” include mijloace fixe achiziționate prin contracte de leasing financiar aflate în derulare în valoare brută de 11 797 mii lei, respectiv amortizare cumulată de 2 214 mii lei (31 decembrie 2009: valoarea brută a contractelor: 4 897 mii lei, respectiv amortizarea cumulată:

1 524 mii lei). Menționăm că în anul 2010 a fost înregistrat un nou contract de leasing financiar în valoare de 6 900 mii lei reprezentând echipamente de procesat bancnote (în anul 2009 nu a fost încheiat niciun contract).

14. Titluri de participare

Titlurile de participare sunt înregistrate la cost conform prevederilor Normei nr. 1/2007 cu modificările și completările ulterioare, prezentele situații financiare nefiind consolidate.

Titlurile de participare, în sumă de 2 318 mii lei la 31 decembrie 2010, sunt formate din acțiunile deținute de Bancă la TRANSFOND S.A. (2 240 mii lei la 31 decembrie 2010 și 2009) – o societate pe acțiuni care furnizează servicii de decontare a operațiunilor interbancare pentru băncile din România (acestea reprezintă 33 la sută din capitalul social al TRANSFOND S.A.), respectiv 8 acțiuni la SWIFT achiziționate prin realocare la data de 20 februarie 2006 și nemodificate la realocarea din 2008 în valoare totală de 18 mii EUR – 78 mii lei (31 decembrie 2009: 18 mii EUR – 77 mii lei).

Informațiile financiare auditate sintetizate ale TRANSFOND S.A. sunt prezentate în tabelul următor:

	<i>mii lei</i>	
	31 decembrie 2010	31 decembrie 2009
Capitaluri proprii	141 846	162 627
Total active	148 090	169 984
Profit net pentru exercițiul financiar	11 629	24 568

15. Diferențe din reevaluare pentru elementele din afara bilanțului

La data de 31 decembrie 2010 și 31 decembrie 2009, Banca deținea operațiuni în valută înregistrate în conturile din afara bilanțului constând în tranzacții spot cu decontare la 3 zile lucrătoare de la data tranzacției (31 decembrie 2010: 335 000 mii EUR – pasive, respectiv 249 157 mii EUR – active; 31 decembrie 2009: 43 500 mii EUR – pasive).

Aceste operațiuni sunt reevaluate la sfârșitul fiecărei luni, iar rezultatul reevaluării se înregistrează în bilanț.

La data de 31 decembrie 2010, valoarea contabilă a reevaluării este de 5 485 mii lei – creanță, iar la 31 decembrie 2009, soldul înregistrat a fost de 462 mii lei – datorie.

16. Provizioane pentru creanțe aferente altor active

	<i>mii lei</i>	
	31 decembrie 2010	31 decembrie 2009
Provizioane pentru:		
Creanța BNR de la KOLAL BV Amsterdam (a)	-	17 991
Garanții plătite de Bancă în calitate de garant pentru Credit Bank S.A. (b)	50 593	46 356
Alte provizioane aferente activelor (c)	9 834	9 856
Total	60 427	74 203

a) Datoria KOLAL BV Amsterdam față de Bancă a fost suportată pe cheltuielile Băncii eşalonat pe o perioadă de 5 ani, începând cu anul 2006, conform Ordonanței de urgență nr. 68/2001 privind reglementarea situației creanțelor Băncii Naționale a României și Casei de Economii și Consemnațiuni față de Banca „Dacia Felix” S.A. La 31 decembrie 2010, provizionul a fost diminuat cu ultima tranșă din cele cinci stabilite.

b) La 31 decembrie 2010, echivalentul în lei al garanțiilor plătite de Bancă în calitate de garant pentru Credit Bank S.A. este în sumă de 50 593 mii lei (31 decembrie 2009: 46 356 mii lei). Aceste garanții în valută au fost reevaluate la data de 31 decembrie 2010 și 2009.

c) Această poziție este formată din provizioane constituite pentru diverși debitori litigioși fiind în scădere față de 31 decembrie 2009 datorită anulării unui provizion în sumă de 22 mii lei.

Provizioanele de la punctele b) și c) corectează grupa bilanțieră „Alte active”.

17. Dobânzi de încasat

	<i>mii lei</i>	
	31 decembrie 2010	31 decembrie 2009
Dobânzi de încasat aferente:		
Titlurilor în valută	544 353	600 056
Depozitelor și plasamentelor în valută	6 896	6 118
Creditelor acordate băncilor	12 039	10 265
Altora active	1 125	1 458
Total	564 413	617 897

18. Provizioane de risc de credit – dobândă

La data de 31 decembrie a anilor 2010 și 2009 se menține provizionul de risc de credit pentru dobânda de încasat în sumă de 6 068 mii lei aferentă creditului acordat Credit Bank S.A. conform Ordonanței de urgență nr. 26/2000 privind autorizarea Băncii Naționale a României de a acorda un credit pentru acoperirea cererilor populației de retragere a depozitelor constituite la Banca „Renașterea Creditului Românesc” – S.A. – Credit Bank.

19. Numerar în circulație

	mii lei	
	31 decembrie 2010	31 decembrie 2009
Bancnote	29 702 625	27 282 955
Monede	261 451	237 491
Total	29 964 076	27 520 446

20. Împrumuturi de la FMI

	mii lei	
	31 decembrie 2010	31 decembrie 2009
Împrumuturi/depozite de la FMI	44 265 588	28 810 407
Total	44 265 588	28 810 407

La data de 31 decembrie 2010, contul FMI înregistrează un sold în valoare de 8 883 705 036 DST, din care suma de 2 624 500 000 DST este aferenta tranșelor III, IV, V și VI, încasate parțial (tranșele III și IV) sau integral (tranșele V și VI) de Bancă în anul 2010, în baza Acordului de Împrumut dintre România și Fondul Monetar Internațional din anul 2009 (31 decembrie 2009: 5 229 000 000 DST reprezintă tranșa I și o parte din tranșa a II-a încasate de către Bancă în baza Acordului de Împrumut cu FMI).

În anul 2010, tranșele III și IV au fost încasate în mod egal de către Bancă și Ministerul Finanțelor Publice, exercitarea drepturilor și îndeplinirea obligațiilor referitoare la împrumut revenind fiecărei instituții, conform Legii nr. 72/16.04.2010 pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 10/2010 privind ratificarea Scrisorii de intenție, semnată de autoritățile române la București la 5 februarie 2010 și aprobată prin Decizia Consiliului director al Fondului Monetar Internațional din 19 februarie 2010 și pentru modificarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 99/22.09.2009 privind ratificarea Aranjamentului *stand-by* dintre România și Fondul Monetar Internațional, convenit prin Scrisoarea de intenție transmisă de autoritățile române, semnată la București la 24 aprilie 2009, și prin Decizia Consiliului director al Fondului Monetar Internațional din 4 mai 2009, precum și a Scrisorii suplimentare de intenție, semnată de autoritățile române la data de 8 septembrie 2009 și aprobată prin Decizia Consiliului director al Fondului Monetar Internațional din 21 septembrie 2009.

21. Împrumuturi de la bănci și alte instituții financiare

La data de 31 decembrie 2010, Banca deține împrumuturi în sumă de 8 291 mii lei – 1 935 mii EUR (31 decembrie 2009: 2 680 mii lei – 634 mii EUR) reprezentând operațiuni de leasing financiar pentru achiziționarea de sisteme/mașini de procesat bancnote.

22. Alocații în DST de la FMI

Banca a înregistrat la această poziție un împrumut nerambursabil cu aceeași rată de dobândă ca și contul curent în DST la FMI. La 31 decembrie 2010, alocațiile în DST de la FMI sunt în sumă de 984 767 719 DST (31 decembrie 2009: 984 767 719 DST) și sunt purtătoare ale unei rate de dobândă de 0,30 la sută pe an (31 decembrie 2009: 0,23 la sută pe an).

23. Disponibilități ale Trezoreriei Statului

	<i>mii lei</i>	
	31 decembrie 2010	31 decembrie 2009
Cont curent în lei al Trezoreriei Statului	77 320	2 688 801
Cont curent în valută al Trezoreriei Statului	12 717 991	10 937 567
Total	12 795 311	13 626 368

Conturile curente ale Trezoreriei Statului sunt purtătoare de dobândă variabilă, în funcție de fluctuațiile pieței.

24. Decontări cu bugetul statului

La data de 31 decembrie 2010 și 2009, soldul este format în principal din contravaloarea cotei de 80 la sută din veniturile nete aferente lunii decembrie 2010, respectiv decembrie 2009.

25. Dobânzi de plătit

	<i>mii lei</i>	
	31 decembrie 2010	31 decembrie 2009
<i>Dobânzi de plătit aferente:</i>		
Împrumuturilor externe	184 420	110 182
Rezervelor minime ale instituțiilor de credit	12 066	20 330
Depozitelor instituțiilor de credit	19	-
Disponibilităților Trezoreriei Statului	451	5 546
Total	196 956	136 058

26. Tranzacții cu entități aflate în relații speciale

Guvernul, prin intermediul Trezoreriei Statului, dispune de conturi curente la Bancă ale cărei operațiuni fac obiectul comisionării începând cu data de 31 decembrie 2005. În plus, Banca acționează ca agent de înregistrare al Trezoreriei Statului în ceea ce privește titlurile de stat și certificatele de trezorerie, administrează rezervele valutare internaționale și asigură serviciul datoriei publice externe a României.

Banca exercită de asemenea, prin intermediul membrilor Consiliului de administrație, o influență asupra altor două instituții de stat: Imprimeria BNR și Monetăria Statului.

Totalul achizițiilor de bancnote și monede efectuate de Bancă de la cele două entități în decursul anului 2010 s-a ridicat la 61 590 mii lei (31 decembrie 2009: 91 376 mii lei). La data de 31 decembrie 2010 nu există nici o datorie de plată către aceste două entități. Tranzacțiile au fost efectuate în condiții comerciale normale.

Banca exercită o influență semnificativă asupra TRANSFOND S.A., o entitate creată în anul 2000 pentru a externaliza activitatea Băncii de decontare a operațiunilor interbancare între băncile din România. În data de 8 aprilie 2005 a devenit operațional sistemul ReGIS (sistemul de decontare pe bază brută în timp real), la care s-au adăugat ulterior modulele SENT (modul pentru plăți de mică valoare – administrat integral de TRANSFOND S.A.) și SaFIR (modul pentru titluri de stat și certificate de depozit emise de Bancă – administrat de Bancă).

TRANSFOND S.A. primește pentru serviciile prestate 95 la sută din comisionul primit de Bancă de la băncile participante la decontare, precum și procente diferențiate stabilite prin contracte în relația cu celelalte module ale Sistemului Electronic de Plăți. Totalul comisioanelor plătite de către Bancă către TRANSFOND S.A. în anul 2010 a fost de 16 143 mii lei (31 decembrie 2009: 19 345 mii lei). La data de 31 decembrie 2010, TRANSFOND S.A. nu are datorii față de Bancă, iar Banca nu are datorii de plătit față de TRANSFOND S.A.

27. Rezerve

	<i>mii lei</i>	
	31 decembrie 2010	31 decembrie 2009
Rezerve statutare	378 894	209 695
Alte rezerve	672 792	544 760
Diferențe favorabile din reevaluare	1 323 409	1 206 860
Total	2 375 095	1 961 315

Sumele înregistrate ca rezerve statutare reprezintă rezervele constituite ca urmare a repartizării a 50 la sută din profitul rămas aferent anului 2010, respectiv 60 la sută în anul 2009, plus majorarea rezervelor statutare începând cu luna iulie 2010 conform Ordonanței de urgență nr. 78/2010 pentru modificarea și completarea Legii nr. 118/ 2010 privind unele măsuri necesare în vederea restabilirii echilibrului bugetar.

Alte rezerve reprezintă:

- Rezerve constituite din preluarea fondului imobilizărilor corporale (14 450 mii lei la 31 decembrie 2010 și 14 453 mii lei la 31 decembrie 2009);
- Rezerve constituite din preluarea fondului privind sursele proprii de finanțare a investițiilor (57 629 mii lei la 31 decembrie 2009 și 2010);
- Rezerve constituite din preluarea fondului privind participațiile la FMI (318 532 mii lei la 31 decembrie 2009 și 2010);

- Rezerve constituite din preluarea fondului privind participațiile la BRI (44 550 mii lei la 31 decembrie 2009 și 2010);
- Rezerve constituite, potrivit legii, pentru sursele proprii de finanțare (104 847 mii lei la data de 31 decembrie 2010, respectiv zero la 31 decembrie 2009);
- Alte rezerve (132 784 mii lei la 31 decembrie 2010 și 109 596 mii lei la 31 decembrie 2009).

Diferențe favorabile din reevaluarea imobilizărilor reprezintă soldul rezervelor aferente diferenței dintre valoarea justă și valoarea netă contabilă a imobilizărilor corporale (vezi Nota 13).

28. Cont special de reevaluări

	mii lei	
	31 decembrie 2010	31 decembrie 2009
Diferențe favorabile din reevaluarea aurului, metalelor și pietrelor prețioase	10 965 080	6 634 951
Diferențe favorabile din reevaluarea activelor și pasivelor în valută	3 373 067	4 028 034
Titluri denuminate în valută (reevaluare la valoarea de piață)	420 929	922 985
Total	14 759 076	11 585 970

Sumele înregistrate în contul special de reevaluare reprezintă diferențele favorabile din reevaluare la 31 decembrie 2010 și 2009.

În cursul exercițiului financiar 2010, Banca a deținut poziții valutare lungi atât pentru toate valutele din portofoliu, cât și pentru aur (total creanțe mai mare decât total datorii în valuta respectivă), excepție fiind poziția valutară în DST, care s-a menținut ca poziție valutară scurtă pe tot parcursul anului 2010.

În cursul exercițiului financiar 2009, Banca a deținut poziții valutare lungi pentru toate valutele din portofoliu, cât și pentru aur (total creanțe mai mare decât total angajamente în valuta respectivă), excepție fiind poziția valutară în DST care s-a modificat în mai 2009 din poziție valutară lungă în poziție valutară scurtă.

Efectuarea operațiunii de *hedging* economic la 31 decembrie 2010 a permis înregistrarea în contul special de reevaluare a rezultatului din reevaluarea deținerii nete de DST după cumulara acestuia cu rezultatul reevaluării deținerilor desemnate ce fac parte din deținerea netă DST, stabilite în conformitate cu structura coșului de valute DST (vezi Nota 2p).

29. Venituri din dobânzi

	<i>mii lei</i>	
	2010	2009
Operațiuni în valută/aur		
Dobânzi și venituri similare provenind din:		
Valori mobiliare externe	1 239 799	2 079 599
Plasamente/împrumuturi în valută	104 909	92 886
Disponibilități în DST	11 081	4 562
Total venituri din dobânzi aferente operațiunilor în valută/aur	1 355 789	2 177 047
Operațiuni în lei		
Dobânzi și venituri similare provenind din:		
Credite acordate instituțiilor de credit	48 977	900 056
Alte venituri	35	42 783
Total venituri din dobânzi aferente operațiunilor în lei	49 012	942 839
Total venituri din dobânzi	1 404 801	3 119 886

În exercițiul financiar 2010, veniturile din dobânzi aferente operațiunilor în valută provin, în principal, din acumularea cupoanelor aferente valorilor mobiliare 1 045 553 mii lei (31 decembrie 2009: 1 719 258 mii lei) și din eşalonarea discountului rezultat din achizițiile de valori mobiliare 194 246 mii lei (31 decembrie 2009: 360 341 mii lei).

Veniturile din dobânzi aferente operațiunilor în lei provin, în principal, din operațiunile de creditare a instituțiilor de credit și sunt în sumă de 48 977 mii lei (31 decembrie 2009: 900 056 mii lei).

30. Cheltuieli cu dobânzi

	<i>mii lei</i>	
	2010	2009
Operațiuni în valută		
Dobânzi și cheltuieli similare provenind din:		
Valori mobiliare externe, rezerve minime obligatorii și depozite atrase	809 205	1 339 330
Împrumut/depozit Fondul Monetar Internațional	843 253	330 015
Total cheltuieli cu dobânzile aferente operațiunilor în valută	1 652 458	1 669 345
Operațiuni în lei		
Dobânzi și cheltuieli similare provenind din:		
Depozite la termen atrase de la instituțiile de credit	51 474	30 819
Rezerve minime obligatorii	375 458	885 315
Contul curent al Trezoreriei Statului	87 485	208 483
Alte cheltuieli	17	118
Total cheltuieli cu dobânzile aferente operațiunilor în lei	514 434	1 124 735
Total cheltuieli cu dobânzi	2 166 892	2 794 080

În exercițiul financiar 2010, cheltuielile cu dobânzi aferente operațiunilor în valută provin, în principal, din dobânzile plătite la rezerva minimă obligatorie în valută și depozite atrase la vedere – 464 830 mii lei (31 decembrie 2009: 1 074 428 mii lei), din amortizarea primei nete rezultate din achizițiile de valori mobiliare – 344 375 mii lei (31 decembrie 2009: 264 902 mii lei), precum și din dobânzile datorate pentru împrumutul acordat de FMI – 843 253 mii lei (31 decembrie 2009: 330 015 mii lei).

31. Venituri din taxe și comisioane

	<i>mii lei</i>	
	2010	2009
Venituri din comisioane și taxe în lei	94 911	147 249
Venituri din comisioane și taxe în valută	41 795	70 937
Total venituri din comisioane și taxe	136 706	218 186

Veniturile din comisioane și taxe în lei reprezintă venituri din comisioane pentru serviciile de decontare a operațiunilor în relația cu instituțiile de credit și Trezoreria statului în sumă de 94 911 mii lei (31 decembrie 2009: 147 249 mii lei).

Veniturile din comisioane și taxe în valută provin în principal din operațiunile cu FMI, reprezentând valoarea comisionului anual de angajament (Nota 2r) rambursat de către FMI în sumă de 41 795 mii lei (31 decembrie 2009: 70 937 mii lei).

32. Cheltuieli cu taxe și comisioane

	<i>mii lei</i>	
	2010	2009
Cheltuieli cu taxe și comisioane în lei	16 143	19 558
Cheltuieli cu taxe și comisioane în valută	109 359	197 471
Total cheltuieli din taxe și comisioane	125 502	217 029

Cheltuielile cu taxe și comisioane în lei în sumă de 16 143 mii lei (31 decembrie 2009: 19 558 mii lei) reprezintă cheltuieli cu comisioanele pentru serviciile primite de Bancă, inclusiv pentru serviciile prestate de TRANSFOND S.A. – entitate creată în anul 2000 pentru a externaliza activitatea Băncii de decontare a operațiunilor interbancare între instituțiile de credit din România. TRANSFOND S.A. primește pentru serviciile prestate 95 la sută din comisionul primit de Bancă de la instituțiile de credit participante la decontare (vezi Nota 27).

Cheltuielile din comisioane și taxe în valută în sumă de 109 359 mii lei (31 decembrie 2009: 197 471 mii lei) provin în principal din operațiunile cu FMI și reprezintă valoarea comisionului anual de angajament (care se rambursează de FMI la tragerea fiecărei tranșe), respectiv valoarea comisionului de serviciu (0,5 la sută din tranșa trasă).

33. Câștiguri nete realizate din operațiuni valutare

	<i>mii lei</i>	
	2010	2009
Venituri din operațiuni valutare		
Venituri din diferențe de curs	2 029 839	3 815 252
Dividende pentru acțiunile deținute la Banca Reglementelor Internaționale	29 645	11 170
Total venituri din operațiuni valutare	2 059 484	3 826 422
Cheltuieli din operațiuni valutare		
Cheltuieli cu diferențe de curs	(5 709)	(3 408)
Alte cheltuieli cu operațiuni valutare	(6 374)	(1 700)
Total cheltuieli din operațiuni valutare	(12 083)	(5 108)
Câștiguri nete realizate din operațiuni valutare	2 047 401	3 821 314

Veniturile și cheltuielile din diferențe de curs din exercițiul financiar 2010 și 2009 sunt aferente, în principal, ieșirilor de valută din pozițiile valutare lungi, fiind calculate pe baza metodei costului mediu (vezi Nota 2i).

34. Câștiguri nete realizate din operațiuni cu titluri

	<i>mii lei</i>	
	2010	2009
Venituri din operațiuni cu titluri		
Câștiguri din operațiuni cu titluri	511 533	919 465
Total venituri din operațiuni cu titluri	511 533	919 465
Cheltuieli din operațiuni cu titluri	(329)	(5 244)
Câștiguri nete realizate din operațiuni cu titluri	511 204	914 221

Câștigurile/pierderile reprezintă efectul prețului de piață, provenind din vânzările de titluri denumite în valută și fiind calculate pe baza metodei costului mediu (vezi Nota 2j).

35. Pierderi nete realizate din operațiuni cu metale prețioase

	<i>mii lei</i>	
	2010	2009
Venituri din operațiuni cu metale prețioase	-	-
Cheltuieli din operațiuni cu metale prețioase	(320)	(381)
Pierderi nete din operațiuni cu metale prețioase	(320)	(381)

Cheltuielile din operațiuni cu metale prețioase reprezintă taxele de depozitare și stocare plătite pentru cantitatea de aur aflată în depozitul extern.

36. Pierderi din diferențe nefavorabile din reevaluare

	<i>mii lei</i>	
	2010	2009
Cheltuieli cu diferențe nefavorabile din reevaluare		
Reevaluarea la valoarea de piață a titlurilor denumite în valută	9 303	10 176
Pierderi din diferențe nefavorabile din reevaluare	(9 303)	(10 176)

Pierderile din diferențe din reevaluare reprezintă diferențele nefavorabile din reevaluarea la valoarea de piață a titlurilor denumite în valută.

37. Cheltuieli cu emisiunea monetară

Cheltuielile cu emisiunea monetară reprezintă costul cu imprimarea bancnotelor și baterea monedei metalice.

38. Riscul valutar

Structura pe valute a activelor Băncii (mii lei) la 31 decembrie 2010 este următoarea:

							mii lei
	LEI	EUR	USD	DST	Aur	Altele	Total
Disponibilități bănești și alte valori	27 078	75	71	-	-	-	27 224
Aur la alte standarde	-	-	-	-	155 442	-	155 442
Alte metale și pietre prețioase	-	-	-	-	-	50 508	50 508
Disponibil în DST la FMI	-	-	-	3 403 682	-	-	3 403 682
Aur monetar	-	-	-	-	15 050 893	-	15 050 893
Depozite la vedere	-	8 867 099	2 737	-	-	11 628	8 881 464
Depozite la termen	-	24 091 717	1 169 642	-	-	5 947 430	31 208 789
Plasamente în valută	-	-	705 705	-	-	-	705 705
Valori mobiliare denuminate în valută	-	57 551 514	30 526 608	-	-	4 706 786	92 784 908
Împrumuturi în valută	-	-	1 437 218	-	-	-	1 437 218
Participații externe	-	42 612	-	5 133 265	-	87 675	5 263 552
Credite acordate instituțiilor de credit	3 281 583	-	-	-	-	-	3 281 583
Credite în litigiu	13 209	-	-	-	-	-	13 209
Provizion specific de risc de credit-principal	(25 009)	-	-	-	-	-	(25 009)
Credite acordate salariaților	182	-	-	-	-	-	182
Imobilizări	1 516 847	-	-	-	-	-	1 516 847
Stocuri	3 582	-	-	-	-	-	3 582
Titluri de participare	2 240	78	-	-	-	-	2 318
Decontări cu bugetul statului	126	-	-	-	-	-	126
Conturi de regularizare	22 074	-	-	-	-	-	22 074
Alte active	61 774	-	-	-	-	-	61 774
Provizioane pentru creanțe aferente altor active	(9 834)	-	(50 593)	-	-	-	(60 427)
Dobânzi de încasat	13 164	523 371	25 750	2 085	-	43	564 413
Provizioane de risc de credit-dobândă	(6 068)	-	-	-	-	-	(6 068)
Total active	4 900 948	91 076 466	33 817 138	8 539 032	15 206 335	10 804 070	164 343 989

Structura pe valute a pasivelor Băncii (mii lei) la 31 decembrie 2010 este următoarea:

							mii lei
	LEI	EUR	USD	DST	Aur	Altele	Total
Numerar în circulație	29 964 076	-	-	-	-	-	29 964 076
Obligații față de instituții financiare internaționale	30 455	-	481	44 265 588	-	-	44 296 524
Depozite atrase la vedere	-	91 122	-	-	-	-	91 122
Împrumuturi de la bănci și alte instituții financiare	-	8 291	-	-	-	-	8 291
Alocații în DST de la FMI	-	-	-	4 906 885	-	-	4 906 885
Conturi curente ale instituțiilor de credit	25 166 446	-	-	-	-	-	25 166 446
Disponibilități în regim special	3 498	-	-	-	-	-	3 498
Depozite ale instituțiilor de credit	300 000	-	-	-	-	-	300 000
Rezerve obligatorii în valută	-	28 886 572	236 021	-	-	-	29 122 593
Conturi ale instituțiilor de credit în faliment	3 601	-	-	-	-	-	3 601
Disponibilități ale Trezoreriei statului	77 320	12 544 510	173 481	-	-	-	12 795 311
Împrumuturi, datorii asimilate și alte disponibilități atrase	30	-	-	-	-	-	30
Creditori	10 560	-	-	-	-	-	10 560
Personal și conturi asimilate	1 419	-	-	-	-	-	1 419
Decontări cu bugetul statului	158 269	-	-	-	-	-	158 269
Conturi de regularizare	5 429	-	-	-	-	-	5 429
Diferențe din reevaluare pentru elemente din afara bilanțului	-	5485	-	-	-	-	5 485
Alte pasive	1 811	-	-	-	-	-	1 811
Dobânzi de plătit	6 989	8 475	45	181 447	-	-	196 956
Total pasive	55 729 903	41 544 455	410 028	49 353 920	-	-	147 038 306
Active nete / (pasive nete)^{*)}	(50 828 955)	49 532 011	33 407 110	(40 814 888)	15 206 335	10 804 070	17 305 683

*) reprezintă capitalurile, fondurile și rezervele Băncii

Structura pe valute a activelor Băncii (mii lei) la 31 decembrie 2009 este următoarea:

	<i>mii lei</i>					
	LEI	EUR	USD	DST	Aur	Altele
Disponibilități bănești și alte valori	19 195	35	39	-	-	-
Aur la alte standarde	-	-	-	-	112 052	-
Alte metale și pietre prețioase	-	-	-	-	-	27 155
Disponibil în DST la FMI	-	-	-	4 149 565	-	-
Aur monetar	-	-	-	-	10 788 212	-
Depozite la vedere	-	16 258 080	23 500	-	-	95 945
Depozite la termen	-	16 103 100	15 414 525	-	-	-
Plasamente în valută	-	-	823 804	-	-	-
Valori mobiliare denuminate în valută	-	42 369 731	17 819 221	-	-	4 905 707
Împrumuturi în valută	-	-	1 104 854	-	-	-
Participații externe	-	42 020	-	4 823 390	-	-
Credite acordate instituțiilor de credit	9 452 587	-	-	-	-	-
Credite în litigiu	13 209	-	-	-	-	-
Provizion specific de risc de credit-principal	(25 009)	-	-	-	-	-
Credite acordate salariaților	238	-	-	-	-	-
Imobilizări	1 385 489	-	-	-	-	-
Stocuri	2 950	-	-	-	-	-
Titluri de participare	2 317	-	-	-	-	-
Decontări cu bugetul statului	101	-	-	-	-	-
Conturi de regularizare	58 965	-	-	-	-	-
Diferențe din reevaluare pentru elementele din afara bilanțului	462	-	-	-	-	-
Alte active	57 936	-	-	-	-	-
Provizioane pentru creanțe aferente altor active	(27 847)	-	(46 356)	-	-	-
Dobânzi de încasat	11 722	541 459	35 418	1 691	-	27 607
Provizioane de risc de credit-dobândă	(6 068)	-	-	-	-	-
Total active	10 946 247	75 314 425	35 175 005	8 974 646	10 900 264	5 056 414
						146 367 001

Structura pe valute a pasivelor Băncii (mii lei) la 31 decembrie 2009 este următoarea:

	mii lei						
	LEI	EUR	USD	DST	Aur	Altele	Total
Numerar în circulație	27 520 446	-	-	-	-	-	27 520 446
Obligații față de instituții financiare internaționale	26 628	-	441	28 810 407	-	-	28 837 476
Depozite atrase la vedere	-	333 272	-	-	-	-	333 272
Împrumuturi de la bănci și alte instituții financiare	-	2 680	-	-	-	-	2 680
Alocații în DST de la FMI	-	-	-	4 532 774	-	-	4 532 774
Conturi curente ale instituțiilor de credit	24 160 587	-	-	-	-	-	24 160 587
Disponibilități în regim special	4 950	-	-	-	-	-	4 950
Rezerve obligatorii în valută	-	33 116 487	173 754	-	-	-	33 290 241
Conturi ale instituțiilor de credit în faliment	4 895	-	-	-	-	-	4 895
Disponibilități ale Trezoreriei Statului	2 688 801	10 793 854	143 713	-	-	-	13 626 368
Împrumuturi, datorii asimilate și alte disponibilități atrase	324	-	-	-	-	-	324
Creditori	6 512	-	-	-	-	-	6 512
Personal și conturi asimilate	1 816	-	-	-	-	-	1 816
Decontări cu bugetul statului	188 874	-	-	-	-	-	188 874
Conturi de regularizare	791	-	-	-	-	-	791
Alte pasive	1 855	-	-	-	-	-	1 855
Dobânzi de plătit	17 902	11 343	85	106 728	-	-	136 058
Total pasive	54 624 381	44 257 636	317 993	33 449 909	-	-	132 649 919
Active nete / (pasive nete)*)	(43 678 134)	31 056 789	34 857 012	(24 475 263)	10 900 264	5 056 414	13 717 082

*) reprezintă capitalurile, fondurile și rezervele Băncii

39. Angajamente și contingente

La data de 31 decembrie 2010, Banca deține în custodie următoarele:

- bilete la ordin emise de către Ministerul Finanțelor Publice în favoarea Fondului Monetar Internațional în valoare de 1 946 500 000 DST (reprezentând bilete emise în anul 2010 în valoare de 704 500 000 DST – echivalentul părții din tranșa a III-a și 383 000 000 DST – echivalentul părții din tranșa a IV-a încasate de către Ministerul Finanțelor Publice în conformitate cu prevederile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 10/2010, respectiv un bilet la ordin emis în anul 2009 în valoare de 859 000 000 DST – echivalentul părții din tranșa a II-a încasate de către Ministerul Finanțelor Publice în conformitate cu prevederile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 99/2009), biletele la ordin fiind depuse la Bancă la data eliberării tranșelor de împrumut și certificând obligațiile de plată aferente (31 decembrie 2009: bilet la ordin emis de Ministerul Finanțelor Publice în favoarea Fondului Monetar Internațional în valoare de 859 000 000 DST – echivalentul părții din tranșa a II-a încasate de către Ministerul Finanțelor Publice în conformitate cu prevederile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 99/2009);
- un bilet la ordin emis de către Ministerul Finanțelor Publice în favoarea Agenției Multilaterale de Garantare a Investițiilor în valoare de 600 510 USD (31 decembrie 2009: 600 510 USD).

40. Repartizarea profitului

Potrivit legii, suma repartizată în anul 2010 din profitul corespunzător exercițiului financiar 2010 (1 415 035 mii lei) pentru plata la bugetul de stat a cotei de 80 la sută din veniturile nete ale Băncii a fost de 1 132 010 mii lei. Profitul rămas (283 025 mii lei) a fost repartizat astfel:

- a) la 31 decembrie 2010: 50 la sută – pentru majorarea rezervelor statutare (141 512 mii lei);
- b) la 1 ianuarie 2011: 30 la sută – pentru sursele proprii de finanțare (84 908 mii lei);
- c) la 1 ianuarie 2011: 9,99 la sută – pentru fondul de participare a salariaților la profit (28 274 mii lei);
- d) la 1 ianuarie 2011: 10,01 la sută – pentru rezervele la dispoziția Consiliului de administrație (28 331 mii lei).

Potrivit legii, suma repartizată în anul 2009 din profitul corespunzător exercițiului financiar 2009 (4 607 683 mii lei) pentru acoperirea pierderii reportate a fost în valoare de 2 821 523 mii lei, iar suma repartizată pentru plata la bugetul de stat a cotei de 80 la sută din veniturile nete ale Băncii a fost de 1 436 668 mii lei. Profitul rămas (349 492 mii lei) a fost repartizat astfel:

- a) la 31 decembrie 2009: 60 la sută – pentru majorarea rezervelor statutare (209 695 mii lei);

- b) în cursul anului 2010: 30 la sută – pentru sursele proprii de finanțare (104 848 mii lei);
- c) în cursul anului 2010: 5,5 la sută – pentru fondul de participare a salariaților la profit (19 222 mii lei);
- d) în cursul anului 2010: 4,5 la sută – pentru rezervele la dispoziția Consiliului de administrație (15 727 mii lei).

41. Evenimente ulterioare datei bilanțului

În data de 11 ianuarie 2011, a fost încasată tranșa a VII-a în valoare de 769 milioane DST aferentă acordului de finanțare încheiat între România și FMI în luna mai 2009; tranșa a VIII-a aferentă acordului menționat, în valoare de 874 milioane DST, nu a fost încasată (acordul prevedea încasarea în 15 martie 2011).

De asemenea, începând cu data de 31 martie 2011, România beneficiază de un acord *stand-by* de tip preventiv cu FMI pentru o perioadă de 24 de luni în valoare totală de 3 090,6 milioane DST.

Anexe

ORGANIGRAMA BĂNCII NAȚIONALE

Comitetul de audit

CONSILIUL DE

Mugur Isărescu – președinte
Florin Georgescu – vicepreședinte
Bogdan Olteanu – membru
Cristian Popa – membru

GUVERNATOR

Comitetul de politică monetară

Comitetul de supraveghere

VICEGUVERNATOR
Cristian Popa

PRIM-VICEGUVERNATOR
Florin Georgescu

DIRECȚIA POLITICĂ MONETARĂ ȘI MODELARE MACROECONOMICĂ

- Serviciul analiză și strategie de politică monetară
- Serviciul administrarea lichidității
- Serviciul modele de prognoză macroeconomică
- Serviciul modele de evaluare macroeconomică

DIRECȚIA STABILITATE FINANCIARĂ

- Serviciul instituții financiare
- Serviciul piețe financiare și infrastructură financiară
- Serviciul riscuri macropudențiale
- Serviciul riscuri bancare
- Serviciul monitorizare sisteme de plăți și sisteme de decontare

DIRECȚIA STUDII ECONOMICE

- Serviciul studii
- Serviciul publicații
- Serviciul documentare-bibliotecă

DIRECȚIA RELAȚII INTERNAȚIONALE

- Serviciul Uniunea Europeană
- Serviciul relații externe

DIRECȚIA REGLEMENTARE ȘI AUTORIZARE

- Serviciul reglementare activități financiare și instituții financiare nebancare
- Serviciul reglementare contabilă și valutară
- Serviciul autorizare
- Serviciul reglementare prudențială bancară 1
- Serviciul reglementare prudențială bancară 2

DIRECȚIA SUPRAVEGHERE

- Serviciul inspecție I
- Serviciul inspecție II
- Serviciul inspecție III
- Serviciul inspecție instituții financiare nebancare și instituții de plată
- Serviciul evaluare a sistemului bancar, metodologie și proceduri de supraveghere
- Serviciul monitorizarea aplicării sancțiunilor internaționale, prevenirea spălării banilor și finanțării terorismului

DIRECȚIA EMISIUNE, TEZAU ȘI CASIERIE

- Serviciul emisiune
- Serviciul gestionarea numerarului
- Serviciul tezaurul central
- Serviciul coordonare procesare numerar

DIRECȚIA PLAȚI

- Serviciul administrare ReGIS
- Serviciul depozitare și decontare instrumente financiare
- Serviciul procesare mesaje financiare

DIRECȚIA CONTABILITATE

- Serviciul contabilitate operațională
- Serviciul contabilitatea administrației proprii
- Serviciul norme contabile proprii și control financiar preventiv

Compartimentul gestiunea crizelor financiare

*Notă: Corespondența culorilor
arată coordonarea compartimentelor*

Programul de formare profesională a tinerilor specialiști

A ROMÂNIEI la data de 31 decembrie 2010

ADMINISTRAȚIE

Marin Dinu – membru
Nicolae Dănilă – membru
Virgiliu-Jorj Stoenescu – membru
Agnes Nagy – membru
Napoleon Pop – membru

Mugur Isărescu

Comitetul de administrare a rezervelor internaționale

VICEGUVERNATOR
Bogdan Olteanu

DIRECȚIA STATISTICĂ

- Serviciul statistică monetară și financiară
- Serviciul balanța de plăți
- Serviciul raportări statistice directe
- Serviciul procesare date statistice
- Serviciul administrare date SIRBNR

DIRECȚIA SERVICII INFORMATICE

- Serviciul sisteme informatice
- Serviciul administrare rețele
- Serviciul suport informatic

DIRECȚIA JURIDICĂ

- Serviciul legislație, avizare și documentare juridică
- Serviciul contencios, mediere diferende și asistență contractuală

DIRECȚIA ACHIZIȚII

- Serviciul organizare proceduri
- Serviciul metodologie-contractări
- Serviciul programare-monitorizare

Compartimentul protecția valorilor

- Serviciul prevenire și analiză situații de criză
- Serviciul pază - control acces și intervenție

SUCURSALE

Cancelaria BNR

DIRECȚIA OPERAȚIUNI DE PIAȚĂ

- Serviciul operațiuni de politică monetară
- Serviciul operațiuni cu Trezoreria
- Serviciul administrarea rezervelor internaționale
- Serviciul execuția operațiunilor de piață

DIRECȚIA COMUNICARE

- Serviciul publicații electronice și website
- Serviciul relații mass-media
- Serviciul analiză imagine și dezvoltare de proiecte în domeniul relațiilor publice
- Serviciul educație financiară

DIRECȚIA SECRETARIAT

- Serviciul secretariat al C.A. al B.N.R.
- Serviciul evidență documente
- Serviciul organizare evenimente și protocol
- Serviciul arhive și muzeu
- Serviciul informare publică

DIRECȚIA RESURSE UMANE

- Serviciul management resurse umane
- Serviciul dezvoltare profesională
- Serviciul dezvoltarea carierei

DIRECȚIA AUDIT INTERN

- Serviciul audit general
- Serviciul analiză și sinteză
- Serviciul audit informatic

DIRECȚIA LOGISTICĂ

- Serviciul modernizări și dotări
- Serviciul transporturi
- Serviciul administrare patrimoniu
- S. reparații curente și întreținere instalații

DIRECȚIA COORDONARE ȘI CONTROL AL CENTRELOR DE PERFECTIONARE PROFESIONALĂ ȘI ACTIVITĂȚI SOCIALE

- Serviciul suport activități de perfecționare profesională, coordonare și control al CPPAS
- Serviciul coordonare activități sociale și mentenanță CPPAS
- Centre de perfecționare profesională și activități sociale (CPPAS)

Lista publicațiilor Băncii Naționale a României la 31 decembrie 2010

1. Raport anual
2. Raport privind balanța de plăți și poziția investițională internațională a României
3. Raport asupra stabilității financiare
4. Raport asupra inflației
5. Buletin lunar
6. Buletin de conjunctură
7. Conturi naționale financiare
8. Caiete de studii
9. *Occasional Papers*
10. Simpozionul de istorie și civilizație bancară „Cristian Popișteanu”
11. *Restitutio*
12. Seria „Bancnotele României”
13. *Regional Seminar on Financial Stability*
14. Investițiile străine directe în România

Principalele lucrări transmise Parlamentului României de către Banca Națională a României în anul 2010

1. Raport anual 2009
2. Raport asupra stabilității financiare 2010
3. Balanța de plăți și poziția investițională internațională a României – Raport anual 2009
4. Rapoarte asupra inflației
5. Buletine lunare
6. Conturi naționale financiare 1998-2009

Principalele reglementări emise de BNR în anul 2010

- 4 ianuarie 2010 **Circulara nr. 1** privind nivelul ratei dobânzii de referință a Băncii Naționale a României valabil în luna ianuarie 2010 (Monitorul Oficial al României nr. 2/04.01.2010).
- 12 ianuarie 2010 **Circulara nr. 2** privind ratele dobânzilor plătite la rezervele minime obligatorii începând cu perioada de aplicare 24 decembrie 2009 – 23 ianuarie 2010 (Monitorul Oficial al României nr. 38/18.01.2010).
- Circulara nr. 3** privind ratele dobânzilor penalizatoare pentru deficitul de rezerve minime obligatorii începând cu perioada de aplicare 24 ianuarie – 23 februarie 2010 (Monitorul Oficial al României nr. 38/18.01.2010).
- Regulamentul nr. 1** pentru modificarea Regulamentului Băncii Naționale a României nr. 18/2009 privind cadrul de administrare a activității instituțiilor de credit, procesul intern de evaluare a adecvării capitalului la riscuri și condițiile de externalizare a activităților acestora (Monitorul Oficial al României nr. 39/18.01.2010).
- Regulamentul nr. 2** pentru modificarea Regulamentului Băncii Naționale a României nr. 20/2009 privind instituțiile financiare nebancale (Monitorul Oficial al României nr. 39/18.01.2010).
- 1 februarie 2010 **Circulara nr. 4** privind nivelul ratei dobânzii de referință a Băncii Naționale a României valabil în luna februarie 2010 (Monitorul Oficial al României nr. 73/01.02.2010).
- 2 februarie 2010 **Circulara nr. 5** privind punerea în circulație, în scop numismatic, a unei monede din aur cu tema „Istoria aurului – Tezaurul gepidic de la Someșeni, Cluj” (Monitorul Oficial al României nr. 100/15.02.2010).
- 9 februarie 2010 **Circulara nr. 6** privind rata dobânzii penalizatoare pentru deficitul de rezerve minime obligatorii în monedă națională începând cu perioada de aplicare 24 februarie – 23 martie 2010 (Monitorul Oficial al României nr. 103/15.02.2010).
- Circulara nr. 7** privind ratele dobânzilor plătite la rezervele minime obligatorii constituite în lei și în dolari SUA începând cu perioada de aplicare 24 ianuarie – 23 februarie 2010 (Monitorul Oficial al României nr. 103/15.02.2010).
- 1 martie 2010 **Circulara nr. 8** privind nivelul ratei dobânzii de referință a Băncii Naționale a României valabil în luna martie 2010 (Monitorul Oficial al României nr. 136/01.03.2010).

5 martie 2010	Ordinul nr. 3 pentru modificarea Ordinului Băncii Naționale a României nr.8/2006 privind procedurile de lucru referitoare la derularea operațiunilor de piață monetară efectuate de Banca Națională a României și a facilităților permanente acordate de aceasta participanților eligibili (contrapartidelor eligibile) (Monitorul Oficial al României nr. 165/ 15.03.2010).
15 martie 2010	Regulamentul nr. 3 privind comisioanele practice de Banca Națională a României pentru efectuarea operațiunilor de eliberare și primire de numerar în relația cu instituțiile de credit și Trezoreria Statului (Monitorul Oficial al României nr. 180/22.03.2010).
17 martie 2010	Circulara nr. 9 privind ratele dobânzilor plătite la rezervele minime obligatorii începând cu perioada de aplicare 24 februarie – 23 martie 2010 (Monitorul Oficial al României nr. 179/19.03.2010).
19 martie 2010	Ordinul nr. 4 pentru modificarea modelelor situațiilor financiare periodice și a normelor metodologice privind întocmirea și utilizarea acestora, aplicabile instituțiilor financiare nebancare, aprobate prin Ordinul Băncii Naționale a României nr.18/2007 (Monitorul Oficial al României nr. 196/ 29.03.2010).
22 martie 2010	Regulamentul nr. 4 pentru modificarea Regulamentului Băncii Naționale a României nr.24/2009 privind lichiditatea instituțiilor de credit (Monitorul Oficial al României nr. 192/26.03.2010).
23 martie 2010	Ordinul nr. 5 pentru modificarea Ordinului Băncii Naționale a României nr. 12/2007 privind raportarea cerințelor minime de capital pentru instituțiile de credit (Monitorul Oficial al României nr. 192/26.03.2010).
1 aprilie 2010	Circulara nr. 10 privind nivelul ratei dobânzii de referință a Băncii Naționale a României valabil în luna aprilie 2010 (Monitorul Oficial al României nr. 205/01.04.2010).
2 aprilie 2010	Circulara nr. 11 privind rata dobânzii penalizatoare pentru deficitele de rezerve minime obligatorii în monedă națională începând cu perioada de aplicare 24 aprilie – 23 mai 2010 (Monitorul Oficial al României nr. 231/13.04. 2010).
7 aprilie 2010	Circulara nr. 12 privind punerea în circulație, în scop numismatic, a unei monede din aur dedicate aniversării a 160 de ani de la nașterea lui Mihai Eminescu (Monitorul Oficial al României nr. 246/16.04.2010).
13 aprilie 2010	Circulara nr. 13 privind ratele dobânzilor plătite la rezervele minime obligatorii constituite în lei și în dolari SUA începând cu perioada de aplicare 24 martie – 23 aprilie 2010 (Monitorul Oficial al României nr. 252/ 20.04.2010).

	Ordinul nr. 340 privind modelul unitar de raportare a fondurilor și resurselor economice blocate (Monitorul Oficial al României nr. 263/22.04.2010).
21 aprilie 2010	Regulamentul nr. 5 pentru modificarea și completarea Regulamentului Băncii Naționale a României nr. 20/2009 privind instituțiile financiare nebankare (Monitorul Oficial al României nr. 281/29.04.2010).
28 aprilie 2010	Circulara nr. 14 privind punerea în circulație, în scop numismatic, a unor monede dedicate aniversării a 130 de ani de la înființarea Băncii Naționale a României și a unei monede dedicate lui Eugeniu Carada – ctitorul Băncii Naționale a României (Monitorul Oficial al României nr. 327/18.05.2010).
3 mai 2010	Circulara nr. 15 privind nivelul ratei dobânzii de referință a Băncii Naționale a României valabil în luna mai 2010 (Monitorul Oficial al României nr. 288/03.05.2010).
10 mai 2010	Circulara nr. 16 privind ratele dobânzilor plătite la rezervele minime obligatorii începând cu perioada de aplicare 24 aprilie – 23 mai 2010 (Monitorul Oficial al României nr. 327/18.05.2010).
	Circulara nr. 17 privind rata dobânzii penalizatoare pentru deficitul de rezerve minime obligatorii în monedă națională începând cu perioada de aplicare 24 mai – 23 iunie 2010 (Monitorul Oficial al României nr. 327/18.05.2010).
1 iunie 2010	Circulara nr. 18 privind nivelul ratei dobânzii de referință a Băncii Naționale a României valabil în luna iunie 2010 (Monitorul Oficial al României nr. 360/01.06.2010).
4 iunie 2010	Regulamentul nr. 6 privind abrogarea unor acte normative emise de Banca Națională a României (Monitorul Oficial al României nr. 450/02.07.2010).
9 iunie 2010	Circulara nr. 19 privind ratele dobânzilor plătite la rezervele minime obligatorii începând cu perioada de aplicare 24 mai – 23 iunie 2010 (Monitorul Oficial al României nr. 389/11.06.2010).
10 iunie 2010	Circulara nr. 20 privind punerea în circulație, în scop numismatic, a unei monede dedicate aniversării a 125 de ani de la recunoașterea autocefaliei Bisericii Ortodoxe Române și a 85 de ani de înființarea Patriarhiei Române (Monitorul Oficial al României nr. 405/17.06.2010).
28 iunie 2010	Circulara nr. 21 privind punerea în circulație, în scop numismatic, a unui set de cinci monede din argint dedicate patriarhilor Bisericii Ortodoxe Române, Miron Cristea, Nicodim Munteanu, Justinian Marina,

Iustin Moisesescu și Teoctist Arăpașu (Monitorul Oficial al României nr. 534/30.07.2010).

1 iulie 2010 **Circulara nr. 22** privind nivelul ratei dobânzii de referință a Băncii Naționale a României valabil în luna iulie 2010 (Monitorul Oficial al României nr. 447/01.07.2010).

2 iulie 2010 **Regulamentul nr. 7** pentru abrogarea Regulamentului nr. 1/2008 privind transformarea instituțiilor financiare în instituții de credit (Monitorul Oficial al României nr. 477/12.07.2010).

Regulamentul nr. 8 pentru modificarea Regulamentului nr. 2/2008 privind evaluarea adecvării cadrului de supraveghere din statul terț de origine și verificarea echivalenței supravegherii exercitate de autoritățile competente din state terțe cu cea guvernată de principiile prevăzute în Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 99/2006 privind instituțiile de credit și adecvarea capitalului, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 227/2007 (Monitorul Oficial al României nr. 477/12.07.2010).

Norma nr. 1 privind transmiterea prin mijloace electronice a unor documente aferente operațiunilor de piață monetară efectuate de către Banca Națională a României prin intermediul licitației și facilităților permanente acordate de aceasta participanților eligibili (Monitorul Oficial al României nr. 480/13.07.2010).

Norma nr. 2 privind transmiterea prin mijloace electronice a unor documente aferente licitațiilor și subscripțiilor de titluri de stat (Monitorul Oficial al României nr. 480/13.07.2010).

Ordinul nr. 6 privind raportarea modificării potențiale a valorii economice a instituțiilor de credit ca urmare a schimbării nivelurilor ratelor dobânzii (Monitorul Oficial al României nr. 480/13.07.2010).

Ordinul nr. 7 privind raportarea expunerilor față de persoanele aflate în relații speciale cu instituția de credit (Monitorul Oficial al României nr. 483/14.07.2010).

7 iulie 2010 **Regulamentul nr. 9** privind modificarea și completarea Regulamentului Băncii Naționale a României și al Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 24/29/2006 privind determinarea cerințelor minime de capital ale instituțiilor de credit și ale firmelor de investiții pentru riscul operațional (Monitorul Oficial al României nr. 547/04.08.2010).

Ordinul nr. 8 pentru aprobarea Regulamentului Băncii Naționale a României și al Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 9/13/2010 privind modificarea și completarea Regulamentului Băncii Naționale a

	României și al Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 24/29/2006 privind determinarea cerințelor minime de capital ale instituțiilor de credit și ale firmelor de investiții pentru riscul operațional (Monitorul Oficial al României nr. 547/04.08.2010).
8 iulie 2010	Circulara nr. 23 privind ratele dobânzilor plătite la rezervele minime obligatorii începând cu perioada de aplicare 24 iunie – 23 iulie 2010 (Monitorul Oficial al României nr. 498/19.07.2010).
16 iulie 2010	Ordinul nr. 9 privind aplicarea Standardelor Internaționale de Raportare Financiară de către instituțiile de credit, ca bază a contabilității și pentru întocmirea de situații financiare anuale individuale, începând cu exercițiul financiar al anului 2012 (Monitorul Oficial al României nr. 535/30.07.2010).
27 iulie 2010	Circulara nr. 24 privind punerea în circulație, în scop numismatic, a unei monede dedicate aniversării a 150 de ani de la nașterea sopranei Hariclea Darclée (Monitorul Oficial al României nr. 553/05.08.2010).
2 august 2010	Circulara nr. 25 privind nivelul ratei dobânzii de referință a Băncii Naționale a României valabil în luna august 2010 (Monitorul Oficial al României nr. 538/02.08.2010).
6 august 2010	Circulara nr. 26 privind punerea în circulație, în scop numismatic, a unei monede dedicate aniversării a 200 de ani de la nașterea lui August Treboniu Laurian (Monitorul Oficial al României nr. 581/17.08.2010).
	Circulara nr. 27 privind punerea în circulație, în scop numismatic, a unei monede dedicate aniversării a 100 de ani de la nașterea actorului Ștefan Ciobotărașu (Monitorul Oficial al României nr. 586/18.08.2010).
9 august 2010	Circulara nr. 28 privind ratele dobânzilor plătite la rezervele minime obligatorii începând cu perioada de aplicare 24 iulie – 23 august 2010 (Monitorul Oficial al României nr. 581/17.08.2010).
	Circulara nr. 29 privind ratele dobânzilor penalizatoare pentru deficitele de rezerve minime obligatorii în valută începând cu perioada de aplicare 24 august – 23 septembrie 2010 (Monitorul Oficial al României nr. 581/17.08.2010).
1 septembrie 2010	Circulara nr. 30 privind nivelul ratei dobânzii de referință a Băncii Naționale a României valabil în luna septembrie 2010 (Monitorul Oficial al României nr. 618/01.09.2010).
7 septembrie 2010	Regulamentul nr. 10 pentru modificarea Regulamentului Băncii Naționale a României nr.6/2008 privind începerea activității și

modificările în situația instituțiilor de credit, persoane juridice române, și a sucursalelor din România ale instituțiilor de credit din state terțe (Monitorul Oficial al României nr. 650/20.09.2010).

13 septembrie 2010 **Circulara nr. 31** privind ratele dobânzilor plătite la rezervele minime obligatorii începând cu perioada de aplicare 24 august – 23 septembrie 2010 (Monitorul Oficial al României nr. 646/16.09.2010).

23 septembrie 2010 **Ordinul nr. 10** privind aprobarea Regulamentului Băncii Naționale a României și al Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 11/14/2010 pentru modificarea și completarea Regulamentului Băncii Naționale a României și al Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr.18/23/2006 privind fondurile proprii ale instituțiilor de credit și ale firmelor de investiții, aprobat prin Ordinul Băncii Naționale a României și al Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr.15/112/2006 (Monitorul Oficial al României nr. 690/14.10.2010).

Regulamentul nr. 11 pentru modificarea și completarea Regulamentului Băncii Naționale a României și al Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 18/23/2006 privind fondurile proprii ale instituțiilor de credit și ale firmelor de investiții, aprobat prin Ordinul Băncii Naționale a României și al Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 15/112/2006 (Monitorul Oficial al României nr. 690/14.10.2010).

30 septembrie 2010 **Regulamentul nr. 12** pentru modificarea și completarea Regulamentului Băncii Naționale a României și al Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 14/19/2006 privind tratamentul riscului de credit pentru instituțiile de credit și firmele de investiții potrivit abordării standard (Monitorul Oficial al României nr. 725/01.11.2010).

Regulamentul nr. 13 pentru modificarea și completarea Regulamentului Băncii Naționale a României și al Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 15/20/2006 privind tratamentul riscului de credit pentru instituțiile de credit și firmele de investiții potrivit abordării bazate pe modele interne de *rating* (Monitorul Oficial al României nr. 725/01.11.2010).

Regulamentul nr. 14 privind expunerile mari ale instituțiilor de credit și ale firmelor de investiții (Monitorul Oficial al României nr. 725/01.11.2010).

Regulamentul nr. 15 pentru modificarea și completarea Regulamentului Băncii Naționale a României și al Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 18/23/2006 privind fondurile proprii ale instituțiilor de credit și ale firmelor de investiții (Monitorul Oficial al României nr. 725/01.11.2010).

Regulamentul nr. 16 pentru modificarea și completarea Regulamentului Băncii Naționale a României și al Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 19/24/2006 privind tehnicile de diminuare a riscului de credit utilizate de instituțiile de credit și firmele de investiții (Monitorul Oficial al României nr. 725/01.11.2010).

Regulamentul nr. 17 pentru modificarea și completarea Regulamentului Băncii Naționale a României și al Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 20/25/2006 privind tratamentul riscului de credit al contrapartidei în cazul instrumentelor financiare derivate, al tranzacțiilor de răscumpărare, al operațiunilor de dare/luare de titluri/mărfuri cu împrumut, al tranzacțiilor cu termen lung de decontare și al tranzacțiilor de creditare în marjă (Monitorul Oficial al României nr. 725/01.11.2010).

Regulamentul nr. 18 privind tratamentul riscului de credit aferent expunerilor securitizate și pozițiilor din securitizare (Monitorul Oficial al României nr. 726/01.11.2010).

Regulamentul nr. 19 pentru modificarea și completarea Regulamentului Băncii Naționale a României și al Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 22/27/2006 privind adecvarea capitalului instituțiilor de credit și al firmelor de investiții (Monitorul Oficial al României nr. 726/01.11.2010).

Regulamentul nr. 20 pentru modificarea și completarea Regulamentului Băncii Naționale a României și al Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 23/28/2006 privind criteriile tehnice referitoare la organizarea și tratamentul riscurilor, precum și criteriile tehnice utilizate de autoritățile competente pentru verificarea și evaluarea acestora (Monitorul Oficial al României nr. 726/01.11.2010).

Regulamentul nr. 21 pentru modificarea și completarea Regulamentului Băncii Naționale a României și al Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 25/30/2006 privind cerințele de publicare pentru instituțiile de credit și firmele de investiții (Monitorul Oficial al României nr. 726/01.11.2010).

Regulamentul nr. 22 pentru modificarea și completarea Regulamentului Băncii Naționale a României nr.18/2009 privind cadrul de administrare a activității instituțiilor de credit, procesul intern de evaluare a adecvării capitalului la riscuri și condițiile de externalizare a activităților acestora (Monitorul Oficial al României nr. 690/14.10.2010).

Regulamentul nr. 23 pentru modificarea și completarea Regulamentului Băncii Naționale a României și al Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 13/18/2006 privind determinarea cerințelor minime de capital pentru instituțiile de credit și firmele de investiții (Monitorul Oficial al României nr. 726/01.11.2010).

Ordinul nr. 11 pentru aprobarea Regulamentului Băncii Naționale a României și al Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 12/19/2010 pentru modificarea și completarea Regulamentului Băncii Naționale a României și al Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 14/19/2006 privind tratamentul riscului de credit pentru instituțiile de credit și firmele de investiții potrivit abordării standard (Monitorul Oficial al României nr. 725/01.11.2010).

Ordinul nr. 12 privind aprobarea Regulamentului Băncii Naționale a României și al Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 13/20/2010 pentru modificarea și completarea Regulamentului Băncii Naționale a României și al Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 15/20/2006 privind tratamentul riscului de credit pentru instituțiile de credit și firmele de investiții potrivit abordării bazate pe modele de *rating* intern (Monitorul Oficial al României nr. 725/01.11.2010).

Ordinul nr. 13 pentru aprobarea Regulamentului Băncii Naționale a României și al Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 14/24/2010 privind expunerile mari ale instituțiilor de credit și ale firmelor de investiții (Monitorul Oficial al României nr. 725/01.11.2010).

Ordinul nr. 14 privind aprobarea Regulamentului Băncii Naționale a României și al Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 15/18/2010 pentru modificarea și completarea Regulamentului Băncii Naționale a României și al Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 18/23/2006 privind fondurile proprii ale instituțiilor de credit și ale firmelor de investiții (Monitorul Oficial al României nr. 725/01.11.2010).

Ordinul nr. 15 privind aprobarea Regulamentului Băncii Naționale a României și al Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 16/17/2010 pentru modificarea și completarea Regulamentului Băncii Naționale a României și al Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 19/24/2006 privind tehnicile de diminuare a riscului de credit utilizate de instituțiile de credit și firmele de investiții (Monitorul Oficial al României nr. 725/01.11.2010).

Ordinul nr. 16 privind aprobarea Regulamentului Băncii Naționale a României și al Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 17/15/2010 pentru modificarea și completarea Regulamentului Băncii Naționale a României și al Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 20/25/2006 privind tratamentul riscului de credit al contrapartidei în cazul instrumentelor financiare derivate, al tranzacțiilor de răscumpărare, al operațiunilor de dare/luare de titluri/mărfuri cu împrumut, al tranzacțiilor cu termen lung de decontare și al tranzacțiilor de creditare în marjă (Monitorul Oficial al României nr. 725/01.11.2010).

Ordinul nr. 17 privind aprobarea Regulamentului Băncii Naționale a României și al Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 18/16/2010 privind tratamentul riscului de credit aferent expunerilor securitizate și pozițiilor din securitizare (Monitorul Oficial al României nr. 726/01.11.2010).

Ordinul nr. 18 privind aprobarea Regulamentului Băncii Naționale a României și al Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 19/23/2010 pentru modificarea și completarea Regulamentului Băncii Naționale a României și al Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 22/27/2006 privind adecvarea capitalului instituțiilor de credit și firmelor de investiții (Monitorul Oficial al României nr. 726/01.11.2010).

Ordinul nr. 19 privind aprobarea Regulamentului Băncii Naționale a României și al Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 20/25/2010 pentru modificarea și completarea Regulamentului Băncii Naționale a României și al Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 23/28/2006 privind criteriile tehnice referitoare la organizarea și tratamentul riscurilor, precum și criteriile tehnice utilizate de autoritățile competente pentru verificarea și evaluarea acestora (Monitorul Oficial al României nr. 726/01.11.2010).

Ordinul nr. 20 privind aprobarea Regulamentului Băncii Naționale a României și al Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 21/26/2010 pentru modificarea și completarea Regulamentului Băncii Naționale a României și al Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 25/30/2006 privind cerințele de publicare pentru instituțiile de credit și firmele de investiții (Monitorul Oficial al României nr. 726/01.11.2010).

Ordinul nr. 21 privind aprobarea Regulamentului Băncii Naționale a României și al Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 23/21/2010 pentru modificarea și completarea Regulamentului Băncii Naționale a României și al Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 13/18/2006 privind determinarea cerințelor minime de capital pentru instituțiile de credit și firmele de investiții (Monitorul Oficial al României nr. 726/01.11.2010).

1 octombrie 2010

Circulara nr. 32 privind nivelul ratei dobânzii de referință a Băncii Naționale a României valabil în luna octombrie 2010 (Monitorul Oficial al României nr. 671/01.10.2010).

7 octombrie 2010

Circulara nr. 33 privind punerea în circulație, în scop numismatic, a unei monede din argint dedicate aniversării a 100 de ani de la construirea primului avion cu reacție de către Henri Coandă (Monitorul Oficial al României nr. 688/13.10.2010).

- 14 octombrie 2010 **Circulara nr. 34** privind ratele dobânzilor plătite la rezervele minime obligatorii începând cu perioada de aplicare 24 septembrie – 23 octombrie 2010 (Monitorul Oficial al României nr. 702/21.10.2010).
- 18 octombrie 2010 **Regulamentul nr. 24** privind abrogarea unor acte normative emise de Banca Națională a României (Monitorul Oficial al României nr. 706/22.10.2010).
- 22 octombrie 2010 **Circulara nr. 35** privind punerea în circulație și lansarea în circuitul numismatic a unor monede dedicate aniversării a 100 de ani de la primul zbor românesc efectuat de Aurel Vlaicu cu un aparat de construcție proprie, precum și a setului de monetărie cu anul de emisiune 2010 (Monitorul Oficial al României nr. 723/29.10.2010).
- 23 octombrie 2010 **Ordinul nr. 23** din privind raportarea expunerilor mari de către instituțiile de credit (Monitorul Oficial al României nr. 756/12.11.2010).
- 26 octombrie 2010 **Ordinul nr. 22** privind raportarea cerințelor minime de capital pentru instituțiile de credit (Monitorul Oficial al României nr. 786/24.11.2010).
- 1 noiembrie 2010 **Circulara nr. 36** privind nivelul ratei dobânzii de referință a Băncii Naționale a României valabil în luna noiembrie 2010 (Monitorul Oficial al României nr. 727/01.11.2010).
- 8 noiembrie 2010 **Circulara nr. 37** privind ratele dobânzilor plătite la rezervele minime obligatorii începând cu perioada de aplicare 24 octombrie – 23 noiembrie 2010 (Monitorul Oficial al României nr. 777/19.11.2010).
- 12 noiembrie 2010 **Circulara nr. 38** privind punerea în circulație, în scop numismatic, a unei monede din aur dedicate aniversării a 135 de ani de la nașterea Reginei Maria (Monitorul Oficial al României nr. 777/19.11.2010).
- 26 noiembrie 2010 **Circulara nr. 39** privind punerea în circulație, în scop numismatic, a unei monede din argint dedicate poetului Grigore Alexandrescu (Monitorul Oficial al României nr. 825/09.12.2010).
- 29 noiembrie 2010 **Ordinul nr. 24** privind completarea Ordinului Băncii Naționale a României nr. 15/2009 privind întocmirea de către instituțiile de credit, în scop informativ, de situații financiare anuale individuale conforme cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară (Monitorul Oficial al României nr. 834/13.12.2010).
- Ordinul nr. 1191** pentru completarea Ordinului guvernatorului Băncii Naționale a României nr. 34/2008 privind desemnarea sistemelor care intră sub incidența prevederilor Legii nr. 253/2004 privind caracterul definitiv al decontării în sistemele de plăți și în sistemele de decontare a operațiunilor cu instrumente financiare (Monitorul Oficial al României nr. 836/14.12.2010).

- p>2 decembrie 2010
- Circulara nr. 40** privind nivelul ratei dobânzii de referință a Băncii Naționale a României valabil în luna decembrie 2010 (Monitorul Oficial al României nr. 806/02.12.2010).
- 8 decembrie 2010
- Circulara nr. 41** privind punerea în circulație, în scop numismatic, a unei monede din argint dedicate scriitorului Liviu Rebreanu (Monitorul Oficial al României nr. 842/16.12.2010).
- 10 decembrie 2010
- Regulamentul nr. 25** pentru modificarea și completarea Regulamentului Băncii Naționale a României nr. 18/2009 privind cadrul de administrare a activității instituțiilor de credit, procesul intern de evaluare a adecvării capitalului la riscuri și condițiile de externalizare a activităților acestora (Monitorul Oficial al României nr. 856/21.12.2010).
- Ordinul nr. 25** privind raportarea situațiilor referitoare la expunerile din credite înregistrate față de debitorii din afara sectorului instituțiilor de credit, care au făcut obiectul prevederilor art. 112 alin. (5) din Regulamentul Băncii Naționale a României nr. 18/2009 privind cadrul de administrare a activității instituțiilor de credit, procesul intern de evaluare a adecvării capitalului la riscuri și condițiile de externalizare a activităților acestora (Monitorul Oficial al României nr. 860/22.12.2010).
- 13 decembrie 2010
- Ordinul nr. 26** privind modificarea și completarea Reglementărilor contabile conforme cu directivele europene, aplicabile instituțiilor de credit, instituțiilor financiare nebancare și Fondului de garantare a depozitelor în sistemul bancar, aprobate prin Ordinul Băncii Naționale a României nr. 13/2008 (Monitorul Oficial al României nr. 886/29.12.2010).
- 16 decembrie 2010
- Ordinul nr. 27** pentru aprobarea Reglementărilor contabile conforme cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară, aplicabile instituțiilor de credit (Monitorul Oficial al României nr. 890/30.12.2010).
- Circulara nr. 42** privind ratele dobânzilor plătite la rezervele minime obligatorii începând cu perioada de aplicare 24 noiembrie – 23 decembrie 2010 (Monitorul Oficial al României nr. 864/23.12.2010).
- 20 decembrie 2010
- Circulara nr. 43** privind punerea în circulație, în scop numismatic, a unui set de 3 monede din argint dedicate palatelor Bucureștiului – Palatul Vechi al Băncii Naționale a României, Palatul de Justiție și Palatul Camerei de Comerț și Industrie și al Bursei (Monitorul Oficial al României nr. 15/07.01.2011).